PAUL AUSTER

SUNSET PARK

ROMAN

Çeviri: SEÇKİN SELVİ

CAN

PAUL AUSTER

SUNSET PARK

ROMAN

Çeviri: SEÇKİN SELVİ

CAN

Can Yayınları 1934

Sunset Park, Paul Auster

1. basım: 2011
2. basım: Şubat 2011
E-kitap 1. sürüm Ocak 2014, İstanbul
2011 tarihli 2. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © iStockphoto.com / Sergey Zavalnyuk

ISBN 9789750721168

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

PAUL AUSTER

SUNSET
PARK

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
Seçkin Selvi

CAN

Paul Auster’ın Can Yayınları’ndaki diğer kitapları:

Ay Sarayı, 1991
Yalnızlığın Keşfi, 1991
Son Şeyler Ülkesinde, 1992
Kırmızı Defter, 1993
Şans Müziği, 1993
Leviathan, 1994
Yükseklik Korkusu, 1995
Duman-Surat Mosmor, 1998
Timbuktu, 1999
Cebi Delik, 1999
Köşeye Kıstırmak, 2000
Yanılsamalar Kitabı, 2002
Kehanet Gecesi, 2004
New York Üçlemesi, 2004
Yazı Odasında Yolculuklar, 2007
Brooklyn Çılgınlıkları, 2007
Auggie Wren’in Noel Hikâyesi, 2007
Duvar Yazısı, 2008
Karanlıktaki Adam, 2008
Lulu Köprüde, 2009
Görünmeyen, 2010

PAUL AUSTER, 1947'de ABD'nin New Jersey eyaletinde, Newark'ta doğdu. Columbia Üniversitesi'nde Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatı okuduktan sonra dört yıl kadar Fransa'da yaşadı. Fransız yazarlardan çeviriler yaptı. 20. yüzyıl Fransız şiiriyle ilgili önemli bir antoloji hazırladı. 1987'de *New York Üçlemesi* adlı yapıtıyla büyük ilgi topladı. *Ay Sarayı, Kehanet Gecesi, Köşeye Kıstırmak, Son Şeyler Ülkesinde, Leviathan, Şans Müziği, Timbuktu, Yanılsamalar Kitabı, Yükseklik Korkusu, Brooklyn Çılgınlıkları, Yazı Odasında Yolculuklar, Karanlıktaki Adam, Görünmeyen* adlı romanları, *Yalnızlığın Keşfi* adlı anı-romanı, *Kırmızı Defter* adındaki öykü kitabı izledi. *Leviathan* romanıyla Prix Médicis Étranger Ödülü'nü, *Duman* senaryosuyla Bağımsız Ruh Ödülü'nü aldı. Uluslararası IMPAC Dublin Edebiyat Ödülü (*Yanılsamalar Kitabı*), PEN/Faulkner Roman Ödülü (*Şans Müziği*), Edgar Ödülü (*Camdan Kent*) için ilk on aday arasında yer aldı. 2006'da Prince of Asturias Edebiyat Ödülü'nü kazandı ve Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi'ne üye seçildi.

SEÇKİN SELVİ, Üsküdar Amerikan Koleji'ni bitirdi. Öğrenimini Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde sürdürdü. *Tiyatro 70* ve *Edebiyat 81* dergilerini çıkardı. *Günaydın* ve *Sabah* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. *Milliyet Sanat* dergisinde tiyatro eleştirileri yazıyor. MGS Merkezi ve Yeditepe Üniversitesi'nde eleştiri dersi verdi. Asaf Çiyiltepe Ödülü, Aydın Üstüntaş ve Çevirmenler Derneği Onur Ödülü alan Selvi, 1957'den başlayarak tiyatro, felsefe, edebiyat dallarında 140 yapıt çevirdi.

MILES HELLER

1

Neredeyse bir yıldır terk edilmiş şeylerin fotoğrafını çekiyor. Günde en az iki, bazen de altı yedi iş çıkıyor; her seferinde de o ve iş arkadaşları, giden ailelerin geride bıraktığı, gözden çıkarılmış sayısız nesneyle karşılaşıyorlar. Gidenler aceleyle, utançla, ne yapacaklarını bilemeden çekip gitmişler ve şu anda her neredelerse (eğer sokaklarda gecelemeden başlarını sokacak bir yer bulmuşlarsa), yeni yerlerinin ellerinden giden eski evlerinden daha ufak olduğu su götürmez bir gerçek. Her ev bir tükenişin –iflasın ve ödeme taahhüdünü yerine getirememenin, borçlanmanın ve ipotekli malı yitirmenin– öyküsü; o da, ortadan kaybolan ailelerin bir zamanlar burada olduğunu, hiç görmeyeceği, hiç tanımayacağı insanların hayaletlerinin boş evlerin orasına burasına saçılmış eşyalarında hâlâ varlıklarını sürdüğünü kanıtlamak için o dağılmış yaşamların geriye kalan son izlerini belgelemeyi kendine iş edindi.

Yaptıkları işe çöpleri temizlemek deniyor; Miles da söz konusu emlakin şimdiki sahibi yerel bankalara "ev bakımı" taşeronluğu yapan Dunbar Emlak Şirketi'nin iş verdiği dört kişilik bir ekipte çalışıyor. Güney Florida'nın uzayıp giden düzlükleri bu öksüz yapılarla dolu ve bunları olabildiğince çabuk elden çıkarmak bankaların işine geldiği için, boşalmış evlerin hemen temizlenmesi, onarılması, alıcı adaylarına gösterilebilecek hale getirilmesi gerekiyor. Ekonominin harap olması, sıkıntıların acımasızca yayılması yüzünden çöken dünyada, çöp temizleme işi bu bölgede gelişen birkaç sektörden biri. Bu işi bulduğu için şanslı. Buna daha ne kadar katlanabileceğini kestiremiyor; ama parası iyi, üstelik işlerin günbegün azaldığı bir ülkede iyi bir iş olmasa da hiç yoktan iyi.

İlk başta o dağınıklık, o pislik, o bakımsızlık onu şaşkına çeviriyordu. Girdiği evlerden ancak bir ikisi, eski sahipleri tarafından tertemiz bırakılmış oluyordu. Evlerin çoğunluğu ise –açık bırakılmış evye ve banyo

musluklarından taşmış sulardan tutun da, çekiçle çökertilmiş duvarlara ya da müstehcen yazılarla dolu duvarlara veya kurşunlarla delik deşik edilmiş duvarlara kadar, koparılıp götürülmüş bakır borulardan yer yer çamaşır suyundan ağarmış halılara ve salonun ortasına yığılmış dışkılara kadar– bir şiddet ve öfke patlamasının, giderayak duyulan hırsın yarattığı kaprisli bir vandalizmin izlerini taşıyordu. Belki bunlar çok aşırı örnekler, belki varını yoğunu kaybetmiş insanların öfkeden kaynaklanan, iğrenç ama anlaşılabilir umutsuzluk izleri; ama o, bir eve girdiğinde her zaman irkilmese bile yine de ürkmeden hiçbir kapıyı açamıyor. Kaçınılmaz olarak ilk karşısına çıkan şey koku oluyor; küfün, bozulmuş sütün, kedi sidiğinin, tuvaletlerdeki kurumuş dışkıların ve mutfak tezgâhında çürüyen yiyeceklerin birbirine karışmış ve her yere sinmiş kokuları burun deliklerine saldırıyor. Açık pencerelerden giren temiz hava bile o kokuları söküp atamıyor; en düzenli, en köşe bucak temizlik bile o yenilmişliğin kokusunu yok edemiyor.

Sonra, birtakım nesneler, unutulmuş eşyalar, *terk edilmiş şeyler* oluyor hep. Şimdiye kadar binlerce fotoğraf çekti; giderek filizlenen bu arşivdeki resimlerde kitaplar, ayakkabılar, yağlıboya tablolar, piyanolar ve tost makineleri, oyuncak bebekler, çay takımları ve kirli çoraplar, televizyonlar ve satranç, dama gibi oyun tahtaları, parti giysileri ve tenis raketleri, kanepeler, ipek çamaşırlar, derz dolgu tabancaları, raptiyeler, plastik action figürleri[1], rujlar, tüfekler, rengi solmuş şilteler, çatal bıçaklar, poker fişleri, bir pul koleksiyonu ve kafesinin dibinde yatan bir kanarya ölüsü var. Neden kendisini bu fotoğrafları çekmek zorunda hissettiğini bilmiyor. Bunun boşuna bir uğraş olduğunun, hiç kimseye bir yarar sağlamayacağının farkında; ama yine de her eve girişinde eşyaların kendisine seslendiğini, artık orada olmayan insanların sesiyle konuşarak kaldırıp atılmadan önce son bir kez kendilerine bakılmasını rica ettiklerini seziyor. Ekipteki diğer görevliler onun bu fotoğraf çekme saplantısıyla alay ediyorlar; ama o hiç oralı olmuyor. Ona göre ötekilerin hiç önemi yok, onları küçümsüyor. Ekip şefi Beyni Sulanmış Victor; kekeme geveze Paco; nefesi hırıltılı, şişko

Freddy – hiçliğin üç silahşoru. Yasa, belli bir değerin üstündeki, kurtarılabilen eşyanın bankaya verilmesini öngörüyor; banka da bunları sahiplerine iade etmekle yükümlü; oysa iş arkadaşları hoşlarına giden her şeye el koyuyor ve gerisini düşünmüyorlar. Miles bu yağmaya – şişelerce viskiye, radyolara, CD çalarlara, okçuluk gereçlerine, açık saçık dergilere– sırt çevirdiği ve sadece resimlerin, eşyanın kendisinin değil eşyanın resimlerinin peşinde olduğu için ona aptal gözüyle bakıyorlar. Bir süredir çalışırken olabildiğince az konuşmaya dikkat ediyor. Paco ve Freddy ona El Mudo[2] diye isim taktılar.

Miles yirmi sekiz yaşında; bildiği kadarıyla hiçbir beklentisi yok. En azından ateşli bir hırsı, makul bir gelecek kurmanın kendisine neler sağlayacağı hakkında en ufak bir fikri yok. Florida'da daha uzun süre kalmayacağını, yakında yine başka yerlere gitmek isteyeceğini biliyor; ama o isteğin kendisini harekete geçmeye zorlayacağı ana kadar, ileriye bakmadan bugünü yaşamakla yetiniyor. Üniversiteyi bırakıp başına buyruk yaşadığı şu yedi buçuk yıl içinde başardığı bir şey varsa, o da günü gününe yaşamak, bugün burada olmakla yetinmek yeteneğini geliştirmek oldu; bu, insanın becereceği en övünülecek bir iş olmasa da, belirli bir disiplini ve özdenetimi gerektirmişti. Hiçbir tasarısı olmamak, bir başka deyişle hiçbir özlemi ve umudu olmamak, elindekiyle yetinmek, güneşin doğuşundan bir sonraki tan vaktine kadar olan sürede dünya neyi sunuyorsa onu kabullenmek – kişi böyle yaşayabilmek için bir insanın isteyebileceklerinin en azını istemek zorundadır.

O da isteklerinden azar azar vazgeçerek olabilecek en düşük noktaya indirdi. Sigarayı ve içkiyi bıraktı, yemeğini artık lokantada yemiyor, televizyonu, radyosu, bilgisayarı yok. Arabasını bisikletle takas etmek istiyor; ama arabayı başından atamıyor, çünkü aldığı işler bisikletle gidilemeyecek kadar uzak yerlerde. Aynı durum seve seve kaldırıp çöpe atacağı cep telefonu için de geçerli; ama işi nedeniyle telefona ihtiyacı olduğundan ondan da vazgeçemiyor. Dijital kamera belki kurallarına

aykırıydı; ama bitip tükenmeyen çöp temizleme işinin kasveti ve zahmeti yüzünden, kameranın hayatını kurtardığını hissediyor. Yoksul bir mahallede, ufak bir apartman dairesinde oturduğu için kirası az ve hayati gereksinimlere harcadığı para dışında tek lüksü kitap almak, ciltsiz kitaplar, çoğunlukla da roman, Amerikan romanları, İngiliz romanları, yabancı romanların çevirileri; ama sonuçta kitaplar lüks değil, hayati gereksinimlerden biri ve okumak da iyileşmeyi hiç istemediği bir bağımlılığı.

Kız olmasa, ayın sonu gelmeden çeker giderdi. İstediği her yere gidebilecek kadar para biriktirdi, üstelik Florida güneşinden de gına gelmişti – epeyce araştırıp inceledikten sonra o güneşin ruha yarardan çok zararının dokunduğuna inanıyor. Ona göre, bu Makyavelist bir güneş, ikiyüzlü bir güneş, yaydığı ışıkla çevreyi aydınlatmıyor, tam tersine –o değişmez, aşırı parlak ışığıyla gözlerinizi kamaştırarak, yarattığı aşırı nem darbeleriyle sizi sersemleterek, serabı andıran yansımaları ve parıltılı hiçlik dalgalarıyla dengenizi bozarak– çevreyi görmenizi engelliyor. Bu güneş parıltılı ve baş döndürücü ama insana elle tutulur bir şey sağlamıyor, huzur vermiyor, nefes payı bırakmıyor. Ama öte yandan kızı da ilk kez bu güneşin altında gördü ve kızdan vazgeçmeyi göze alamadığı için de güneşle bir arada yaşamaya devam ediyor ve onunla barış yapmaya çalışıyor.

Kızın adı Pilar Sanchez, onunla altı ay önce bir parkta karşılaştı, mayıs ortalarında bir cumartesi akşamüstü tamamen rastlantısal bir karşılaşma oldu bu, olmayacak karşılaşmaların en olmazıydı. Kız çimenlere oturmuş kitap okuyordu, o da üç metre ileride çimenlere oturmuş, kızın okuduğu kitabın eşini okuyordu; ikisi de *Muhteşem Gatsby*’nin ciltsiz karton kapaklı baskılarıydı. Miles’ın, on altı yaşındayken babasının armağan ettiği kitabı üçüncü okuyuşuydu bu. Oraya geleli yirmi otuz dakika olmuştu ve kendini kitaba kaptırıp çevresinden soyutlandığı sırada birinin güldüğünü duydu. Başını o tarafa çevirdi ve kızın orada oturmuş kitabın başlığını işaret ederek kendisine gülümsediğini gördüğü o ölümcül ilk bakışta, onun daha on

altısında bile olmadığını tahmin etti; gerçekten de daha çocuk denecek görünümde, paçaları kesilmiş kısa, dar şortu, sandaleti, boyundan askılı bluzu, yani güneşte yanan Florida'nın güney bölgelerindeki az buçuk çekiciliği olan her kızın sırtındaki kıyafetiyle ufak tefek, yeniyetme bir kızdı. Kendi kendine, bu daha çocuk, dedi; ama kız o duru tenli, çıplak bacakları ve kollarıyla, dikkatli, gülümseyen yüzüyle orada oturuyordu işte, insanlara da nesnelere de pek ender gülümsediği halde kızın koyu renk, cıvıl cıvıl gözlerinin içine bakarak o da kıza gülümsedi.

Altı ay geçtiği halde kız hâlâ reşit değil. Ehliyeti on yedi yaşında olduğunu, ancak mayısta on sekizine basacağını gösteriyor; o yüzden toplum içinde kıza karşı çok dikkatli davranması, bir şehvet düşkünü olduğu izlenimini uyandıracak herhangi bir şeyden ne pahasına olursa olsun kaçınması gerekiyor; yoksa tepesi atan bir işgüzar, polisi aradığı anda kodesi boylaması işten bile değil. Hafta sonu ya da bayram tatili olmayan her sabah arabasıyla kızı John F. Kennedy Lisesi'ne götürüyor; kız son sınıfta, üniversiteye gitmek ve gelecekte devlet diplomalı bir hemşire olmak arzusuyla iyi okuyor; ama kızı arabadan okulun önünde indirmiyor. Bunu yapmak çok tehlikeli olabilir. Bir öğretmen ya da okulun bir görevlisi onları arabada birlikte görebilir ve kıyameti koparır, o nedenle arabayı Kennedy'ye üç dört blok kala durdurup kızı indiriyor. Vedalaşırken kızı öpmüyor. Elini bile sürmüyor. Kız aklınca kendisini yetişkin bir kadın gibi gördüğü için, onun bu çekimserliğinden hüzünleniyor; ama sırf o kabul etmesi gerektiğini söylediği için bu göstermelik kayıtsızlığı sineye çekiyor.

Pilar'ın annesiyle babası iki yıl önce bir araba kazasında ölmüşler; Pilar da geçen haziran, ders yılının bitiminde onun apartmanına taşınıncaya kadar baba evinde üç ablasıyla yaşıyordu. Yirmi yaşındaki Maria, yirmi üç yaşındaki Teresa ve yirmi beşindeki Angela. Maria iki yıllık bir üniversitede okuyor, güzellik uzmanı olacak. Teresa yerel bir bankada veznedar. En güzelleri olan Angela bir kokteyl salonunda hosteslik yapıyor. Pilar'ın dediğine göre, arada bir para için müşterilerle yattığı da oluyormuş.

Pilar bunu söyler söylemez, hemen ardından Angela'yı sevdiğini ekliyor, bütün ablalarını sevdiğini ama artık annesinin ve babasının anılarıyla fazlasıyla dolu olan evden ayrıldığına da sevindiğini söylüyor; üstelik kendine hâkim olamayıp yaptıkları için Angela'ya kızdığını, bir kadının kendini satmasını günah diye yorumladığını ve bu konuda artık onunla tartışmak zorunda olmadığı için rahatladığını anlatıyor. Onun dairesinin döküntü bir yer olmasına karşılık, kendi evinin çok daha büyük ve rahat olduğunu anlatıyor; ama o dairede on sekiz aylık Carlos Junior'un bulunmayışının da büyük bir huzur verdiğini söylüyor. Diğer çocuklara kıyasla Teresa'nın oğlu da tabii ki kötü bir çocuk değil, hem kocası Irak'ta görevliyken, kendisi de uzun saatler bankada çalışırken Teresa'nın elinden başka ne gelebilir; yine de bu durum haftanın her günü bebek bakıcılığını küçük kardeşinin üzerine yıkmak hakkını vermez ona. Pilar ablasına yardım etmekten kaçınmıyor ama buna içerlemekten de kendini alıkoyamıyor. Yalnız kalıp ders çalışacak zamana ihtiyacı var ama bebeğin kirli bezlerini değiştirirken nasıl ders çalışabilir? Bebekler başkaları için harika şeyler ama kendisinden ırak olmalarını istiyor. Aman istemem, diyor, istemem, eksik olsun.

Kızın tavrı ve zekâsı onu şaşırtıyor. İlk karşılaştıkları gün parkta oturup *Muhteşem Gatsby* hakkında konuşurken de kızın bu kitabı öğretmeni ödev verdiği için değil de, kendi istediği için okumasından çok etkilendi; kızın, kitaptaki en önemli karakterin Daisy ya da Tom, hatta Gatsby'nin kendisi olmayıp Nick Carraway olduğunu söylemesi onu daha da çok etkiledi. Kıza neden böyle düşündüğünü sordu. Kız, Çünkü hikâyeyi anlatan o, dedi. Ayakları yere basan, kendi dışındakilere bakabilen tek kişi o. Ötekilerin hepsi yitip gitmiş, sığ insanlar; Nick'in sevecenliği ve anlayışlılığı olmasa ötekiler hakkında hiçbir şey hissedemezdik. Nick olmasa o kitap da olmazdı. O hikâye her şeyi bilen, allame bir anlatıcının ağzından aktarılsaydı, şimdikinin yarısı kadar ilgi çekmezdi.

Allame anlatıcı. Kız bu terimin anlamını kavramış, tıpkı *inançsızlığın askıya alınması*[3], *biyojenez*[4], *antilogaritma*[5] ve *Brown ile Eğitim Kurulu Davası*[6] hakkındaki konuşmaları algıladığı gibi. Miles, Küba asıllı babası ömrü boyunca postacılık yapmış, üç ablası tekdüze gündelik işlerin sıkıcı batağına saplanmış olan Pilar Sanchez gibi gencecik bir kızın, nasıl olup da ailesinden böylesine farklı oluşuna hayret ediyor. Pilar öğrenmeye hevesli, planları var, çok çalışıyor; kızı yüreklendirmek, eğitimini ilerletmesine katkısı olabilecek her şeyi yapmak delikanlıyı da mutlu ediyor. Kız evinden ayrılıp onun yanına taşındığından beri, genç kıza SAT sınavlarında[7] yüksek puan almanın inceliklerini gösterdi, bütün ev ödevlerini kontrol etti, (onun ders programında olmayan) matematiksel analizin giriş bölümü kalkülüsün ana kurallarını öğretti, düzinelerce romanı, öyküyü, şiiri yüksek sesle kıza okudu. Kendi geleceğiyle ilgili hiçbir hırsı olmayan, ayrıcalıklı eski yaşamının göz boyayan yularlarına tekme vurup üniversiteyi bırakan bu genç adam, şimdi kızın geleceği için hırslı olmayı, onu ulaşmayı istediği noktaya kadar zorlamayı kendine iş edindi. İlk öncelik üniversiteye, tam burslu olarak iyi bir üniversiteye girmek, ondan sonrasını kızın kendi başına yürütebileceğine güveniyor. Gerçi kızın şimdiki hayali, devlet diplomalı bir hemşire olabilmek; ama Miles zamanla işlerin değişeceğine, kızın tıbbiyeye heveslenip doktor olacağına kesinlikle inanıyor.

Onun yanına taşınmayı kız teklif etti. Kendisine kalsa böylesine cüretkâr bir planı aklının ucundan geçirmezdi; ama Pilar kararlıydı, evden kaçmak, her gece onunla sevişmek olasılığı kızın başını döndürüyordu; evin ekmeğini kazandığı için aileyle ilgili kararlarda son sözü söyleyen Angela'yla görüşmesi için yalvar yakar olması üzerine, genç adam Sanchez kızlarının en büyüğüyle tanıştı ve bu konuyu açma fırsatını yarattı. Angela önce çekimser davrandı, Pilar'ın bu kadar hayati bir kararı veremeyecek kadar genç ve deneyimsiz olduğunu söyledi. Ama kardeşinin Miles'a âşık olduğunu biliyordu, yine de aralarındaki yaş farkı nedeniyle bu aşkı onaylamıyordu; çünkü adam er geç bu yeniyetme oyuncağından bıkar ve

kızı kırık bir kalple terk edebilirdi. Miles bunun tam tersinin gerçekleşebileceğini, kırık bir kalple terk edilenin kendisi olabileceğini söyledi. Sonra kırık kalpler ve duygular meselesini bir yana itip durumu tamamen pratik gerekçelerle açıkladı. Pilar'ın bir işi olmadığını, aile ekonomisine yük olduğunu, kendisinin ise kıza bakabilecek ve bu yükü ailenin omuzlarından alabilecek durumda söyledi. Üstelik kızı alıp da Çin'e kaçıracak değildi. Ablaların evinden kendi apartmanına on beş dakikada yürünüyordu, kardeşlerini istedikleri zaman görebilirlerdi. Pazarlığı bağlamak için, ablalara çok isteyip de keseleri elvermediğinden alamadıkları armağanlar önerdi. Çöpleri temizleme işinde uyguladığı yapılacaklar ve yapılmayacaklar kuralını tam tersine çevirerek kızları şoke edip sevinçten deliye döndürdü; ertesi hafta içinde çöp temizlerken yepyeni bir düz ekran TV'yi, en kalitelisinden bir kahve makinesini, kırmızı bir üç-tekerlekli bisikleti[8], (*Baba* filmlerinin koleksiyoncular için hazırlanmış kutulu seti dahil) otuz altı filmi, profesyonel kullanım için tasarlanmış bir makyaj aynasını, bir kristal şarap kadehi takımını bir kenara ayırdı ve hepsini şükran duygusunun nişanesi olarak Angela'ya ve kardeşlerine armağan etti. Bir başka deyişle, aileye rüşvet verdiği için Pilar artık onun yanında kalıyor. Kızı satın aldı.

Evet, kız ona âşık, kendisi de bütün kuşku ve bocalamasına karşın, hiç olacak şey değil diye düşünmesine rağmen yine de kızı seviyor. Çocuk yaştaki kızlara özel bir tutkusu olmadığını da belleğinizin bir köşesine kaydedin. Şimdiye kadar hayatına giren kadınların hepsi aşağı yukarı onunla yaşıttılar. Bu nedenle Pilar onun için ideal kadın tipini temsil etmiyor – o yalnızca kendisi, genç adamın bir akşamüstü parkta başına konan talih kuşu, bütün kuralların istisnası. Kıza neden bu kadar kapıldığını kendisine bile açıklayamıyor. Onun zekâsına hayran olduğu doğru; ama daha önceleri başka kadınların zekâsına da hayranlık duymuş, ancak hiçbirine kapılmamıştı. Kızı sevimli buluyor ama çok çarpıcı ya da (gençliğin kendisi güzel olduğu için on yedi yaşındaki her kızın güzel

olduğu söylenebilirse de) nesnel ölçütlerle güzel bulmuyor. Hem bu hiç önemli değil. Onun vücudunu ya da aklını beğendiği için âşık olmadı. Peki öyleyse, neden? Her şey çekip gitmesini söylerken onu burada tutan nedir? Belki kızın ona bakış tarzı, bakışlarındaki vahşet, onu dinlerken pür dikkat kesilen bakışları, birliktelerken olanca varlığıyla orada olduğunu duyumsatması, kendisi için yeryüzünde Miles'tan başka hiç kimse olmadığını hissettirmesi.

Bazen kamerasını çıkarıp çektiği terk edilmiş şeylerin resimlerini gösterince kızın gözleri doluyor. Pilar'ın yufka yürekli, duygusal yanı ona neredeyse komik geliyor; yine de kızın bu naifliği, başkalarının acılarına yaklaşımındaki bu kırılganlık onu etkiliyor, öte yandan kızın bir başka özelliği de sağlam duruşu, dirençliliği, konuşkanlığı ve kahkahaları olduğu için, Miles belirli bir anda hangi özelliklerin ağır basacağını kestiremiyor. Bu ikilem kısa vadede yorucu olabilir ama uzun vadede iyi sonuç vereceğini hissediyor. Yıllardır kendini pek çok şeyden yoksun bırakan, feragatte ısrarlı olan, öfkesini dizginlemeyi ve serinkanlı, kayıtsız, aldırışsız bir tavırla dünyadan koparak yaşamayı kendi kendisine öğreten Miles, kızın duygusal aşırılıklarıyla, bir anda parlayıverişiyle, terk edilmiş bir oyuncak ayının, kırık bir bisikletin ya da içinde solmuş çiçekler duran bir vazonun resmini görünce gözyaşlarına boğulmasıyla yavaş yavaş yeniden hayata dönüyor.

İlk kez yatağa girdiklerinde, kız bakire olmadığını söyledi. Miles da onun sözüne güvendi; ama tam içine gireceği anda kız bunu yapma diyerek onu itti. *Anne deliğinin* dokunulmazlığı vardır, erkeklik organları kesinlikle yasaktır, dedi. Dile ve parmaklara izin vardı ama erkeklik organına hiçbir zaman, hiçbir koşulda geçit yoktu. Miles onun neden söz ettiğini bir türlü anlayamadı. Prezervatif takmıştı, tamam değil mi? Korunuyorlardı, kaygılanacak hiçbir şey yoktu. Kız, ah işte bu noktada yanılıyorsun, dedi. Teresa'yla kocası da prezervatiflere güvenmişlerdi, bak işte ne hale geldiler. Hiçbir şey Pilar'ı hamile kalmak kadar korkutamazdı, o ne idüğü belirsiz

lastik parçasına güvenip de kaderini tehlikeye atmayacaktı. Hamile kalmaktansa bileklerini kesmeyi ya da kendini bir köprüden aşağı atmayı yeğlerdi. Miles bunu anlıyor muydu? Evet, anlamasına anlıyordu da, başka ne seçenek vardı? Pilar, *komik delik*, dedi. Bunu Angela anlatmıştı; Miles da salt biyolojik ve tıbbi açıdan bunun dünyadaki en güvenilir doğum kontrol yöntemi olduğunu itiraf etmek zorunda kaldı.

Altı aydır kızın isteğine uyarak organ girişini komik delikle sınırlıyor, anne deliğine dilinden ve parmaklarından başka bir şey değdirmiyordu. Böyle anormallikleri ve özellikleri olmasına karşın, aşk hayatları yine de çok zengin, çok doyurucu ve bir süre sonra etkisini yitirecek gibi görünmeyen kusursuz bir erotik beraberlik olarak yürüyor. Sonuçta onu kıza sıkı sıkıya bağlayan ve bu harabeye dönmüş boş evlerin yakıcı dünyasında kalmaya zorlayan şey de işte bu cinsel karmaşa. Kızın teni onu büyülüyor. Genç, ateşli ağzının tutsağı oldu. Onun içindeyken kendini evinde hissediyor ve eğer buradan gitme cesaretini bulabilirse, ömrünün sonuna kadar pişmanlık duyacağını biliyor.

1. Yurtdışında “action figure” olarak geçen, kült sinema filmlerinin önemli karakterlerinin değişik malzemelerden yapılmış farklı ebatlarındaki, Türkiye de “oyuncak” diye tabir edilen ama asla oyuncak olamayacak kadar detaylı ve titiz işçilikle yapılan figürler. (Ç.N.)

2. (İsp.) Dilsiz. (Ç.N.)

3. İnançsızlığı, inanmazlığı askıya almak ya da inanmazlığı askıya almayı istemek, İngiliz şair ve estet Samuel Taylor Coleridge’in edebiyattaki fantastik ya da gerçekçi olmayan öğelerin kullanılmasını açıklayan görüşüdür. Coleridge, yazarın fantastik bir öyküye “insanın ilgisini çeken ve gerçeğe benzeyen” nitelikler katabilirse, okurun anlatılanların mantık ve gerçekdışı olmayışını kabullenebileceğini öne sürüyordu. İnanmazlığı askıya almayı istemek, yazardan daha çok okurun anlatılan öyküye inanma isteğini ifade eder. (Ç.N.)

4. Canlı organizmaların sadece canlı organizmalardan geldiklerine ait kuram. (Ç.N.)

5. Verilen bir logaritmanın karşılığı olan sayı. Logaritmanın ters fonksiyonu. (Ç.N.)

6. Brown ile Eğitim Kurulu arasındaki dava, 1954 yılında ABD Anayasa Mahkemesi’nin beyaz ve siyah çocuklar için ayrı devlet okulları olmasının ve siyah çocuklara eşit eğitim koşulları sağlanmamasının anayasaya aykırı olduğunu hükme bağladığı davadır. (Ç.N.)

7. SAT Muhakeme Testi Amerika’daki yüksekokul ve üniversitelere girişte kullanılan en yaygın testtir. (Ç.N.)

8. Oturma ve eşya taşıma yeri olan, bisikletle triportör arası bir taşıt. (Ç.N.)

2

Kıza kendisi hakkında neredeyse hiçbir şey anlatmadı. Parktaki ilk gün bile, Pilar onun konuşmasını duyup başka bir yerden geldiğini anladığı halde, o başka bir yerin New York olduğunu, daha kesin belirtmek gerekirse Manhattan'da West Village olduğunu söylemedi; sadece yaşamının *kuzeyde* başladığı gibi üstü kapalı bir cevap verdi. Bir süre sonra Miles onu SAT sınavlarına hazırlamaya başlayıp kalkülüsü öğretince, Pilar onun avare bir çöp temizleme işçisi olmayıp John F. Kennedy Lisesi'ndeki İngilizce öğretmenlerini birer şarlatan durumuna düşürecek kadar engin bir edebiyat sevgisi ve bilgisi olan, son derece zeki, son derece iyi eğitim görmüş biri olduğunu anladı. Bir gün, hangi okulda okuduğunu sordu. Stuyvesant'tan[9] ve Brown'da[10] okuduğu üç yıldan söz etmek istemeyen Miles omzunu silkerek soruyu geçiştirdi. Pilar ısrar edince o da gözlerini yere dikip New England'daki küçük bir devlet üniversitesinin adını geveledi. Ertesi hafta kıza vaftiz babası olan Renzo Michaelson'un bir romanını verince, Pilar kitabın Heller Books adında bir yayınevi tarafından basıldığını fark ederek onlarla bir akrabalığı olup olmadığını sordu. Genç adam, Heller soyadının sık rastlanan bir ad olmasından dolayı bunun yalnızca bir isim benzerliği olduğunu söyledi. Bunun üzerine kız en mantıklı soruyu sorarak hangi Heller ailesinden olduğunu öğrenmek istedi. Annesi babası kimdi, nerede yaşıyorlardı? Miles, İkisi de gittiler, diye cevap verdi. Yani ölüp gittiler mi? Evet, öyle. Bir anda gözleri dolan Pilar, tıpkı benimkiler gibi, dedi. Evet, tıpkı seninkiler gibi. Peki, kız ya da erkek kardeşlerin var mı? Hayır, ben tek çocuğum.

Kıza böyle yalan söylemek, onu yıllardır unutmaya çalıştığı şeylerden söz etmek derdinden kurtardı. Kendisi dünyaya geldikten altı ay sonra annesinin babasını terk ettiğini, başka biriyle evlenmek için babasından boşandığını kızın bilmesini istemiyordu. Brown'daki üçüncü yılını bitirdiği

yazdan beri Heller Books'un kurucusu ve sahibi olan babası Morris Heller'la hiç konuşmadığını, onu hiç görmediğini Pilar'ın bilmesini istemiyordu. Annesiyle babasının boşanmalarından yirmi ay sonra babasıyla evlenen üvey annesi Willa Parks hakkında, hele hele ölen üvey kardeşi Bobby konusunda kızın hiçbir şey bilmesini istemiyordu. Bunlar Pilar'ı hiç ilgilendirmeyen konulardı. Bunlar onun özel sorunlarıydı ve son yedi yıldır içinde bulunduğu zindandan kurtulmanın yolunu buluncaya kadar da bunları kimseyle paylaşmayacaktı.

Şimdi bile o olayı bilerek yapıp yapmadığından emin değil. Bobby'yi ittiği, tartışırlarken öfkeyle onu ittiği doğru; ama yaklaşan arabanın sesini duymadan önce mi, sonra mı ittiğini bilmiyor; yani Bobby'nin ölümü kaza mıydı, yoksa gizlice onu öldürmeye mi çalışmıştı, orasını kestiremiyor. Yaşamının bütün hikâyesi, o gün Berkshires'da olanlara bağlı ve hâlâ gerçeği bulamıyor, suçlu olup olmadığından emin olamıyor.

1996 yazıydı; on altıncı doğum gününde babasının *Muhteşem Gatsby*'nin yanı sıra beş kitap daha armağan etmesinden yaklaşık bir ay sonraydı. Bobby de on sekiz buçuk yaşındaydı ve sayfa başına indirimli fiyata iki dolardan toplam yetmiş altı dolara üç final ödevini yapan üvey kardeşinin çabaları sayesinde kıl payıyla liseyi bitirmişti. Aile, ağustos ayı için Great Barrington'un dışında bir ev tutmuştu, iki oğlan da hafta sonunu onlarla geçirmek için yola çıkmışlardı. Miles araba kullanacak yaşta olmadığı, Bobby ise ehliyeti olduğu için yola çıkmadan önce benzini kontrol edip depoyu doldurmaktan da o sorumluydu – bunu yapmadığını söylemeye bile gerek yok tabii. Evden ayrıldıktan yaklaşık on beş mil sonra, yokuş yukarı, virajlı bir kır yolunda giderlerken benzin bitti. Bobby biraz pişman olsa, o geri zekâlı beceriksiz, hatası için özür dilemek zahmetine katlansa, bizimki o kadar öfkelenmeyecekti; ama Bobby tam kendine yakışanı yaptı, bu durumu çok gülünç buldu ve ilk tepkisi kahkahaları koyvermek oldu.

O tarihte cep telefonları çıkmış olmasına karşın onların telefonu yoktu, bu da arabadan inip yürümek zorunda oldukları anlamına geliyordu. Çok sıcak, dayanılmayacak kadar nemli bir gündü, tatarcık ve sivrisinek sürüleri başlarının çevresinde dönüp duruyordu; Bobby’ nin budalaca kayıtsızlığından, sıcaktan ve haşarattan, o çukurlu, tümsekli, dar yolda yürümek zorunluluğundan sinirleri iyice gerilen çocuk, çok geçmeden kavga çıkarmak için üvey abisine sövüp saymaya başladı. Bobby ise onun hakaretlerine karşılık vermeden omuz silkip geçiyordu. Yok yere sinirlenme, dedi; hayatın beklenmedik olaylarla dolu olduğunu, belki bu yolda yürüdükleri için başlarına ilginç bir şey gelebileceğini, hani olur ya belki de bir sonraki dönemeçte karşılarına çırılçıplak iki kızın çıkıp onları ağaçlığa çekerek on altı saat aralıksız sevişebilecekleri söyledi. Normal koşullarda olsa, Bobby böyle konuşmaya başlayınca kardeşi güler, üvey abisinin aptalca, çocukça saçmalamalarına bile isteye katılırdı; oysa o sırada olanların normallikle uzaktan yakından ilgisi yoktu ve çocuk hiç de gülecek havada değildi. Abisinin söyledikleri öylesine budalacaydı ki, Bobby’nin suratına yumruğu indirmek geliyordu içinden.

Şimdilerde o günü ne zaman hatırlasa, Bobby’nin solunda değil de sağında yürüyor olsaydı her şeyin nasıl da farklı olabileceğini düşünüyor. O zaman Bobby’ye indirdiği yumruk onu yolun ortasına değil, yolun dışına atacak ve hikâye orada bitecekti, çünkü hikâye diye bir şey olmayacak, olay göz açıp kapayıncaya kadar unutulacak anlık bir öfke patlamasından öteye geçmeyecekti. Ama belirli bir neden olmaksızın Bobby sağa, yol tarafına, kendisi sola, bankete geçip trafiğin geliş yönünde yolun kıyısından yürümeye koyuldular; on dakika boyunca görünürde ne tek bir otomobil vardı ne bir kamyon ne de motosiklet ve o on dakika boyunca küçük kardeş, Bobby’ye aralıksız veryansın edince üvey ağabeyin başlangıçtaki kayıtsızlığı önce küskünlüğe, sonra öfkeye dönüştü ve birkaç mil yürüdükten sonra ciğerleri parçalanırcasına haykırarak kavga etmeye başladılar.

Geçmişte kaç kez kavga etmişlerdi? Sayısız defa, anımsayamayacağı kadar çok defa; ama bunda bir anormallik yoktu, kardeşler hep kavga ederler; Bobby onun öz abisi olmasa da kendisini bildi bileli bir aradaydılar. Babası, Bobby'nin annesiyle evlendiğinde o iki yaşındaydı; dördü aynı çatı altında yaşamaya başladılar; bu, anımsanamayacak kadar, onun kafasından tamamen silinecek kadar eski bir tarihte olduğu için de gerçek olmadığı halde Bobby'nin oldum olası onun abisi olduğunu söylemek yanlış olmaz. O zamanlar da aralarında itiş kakışlar, çekişmeler olmuştu ve küçük kardeş abisinden iki buçuk yaş ufak olduğundan cezayı hep onun bedeni çekmişti. Sayfiyedeki yağmurlu bir günde bağıra çağıra üstüne yürüyen Bobby'yi babasının çekip aldığını, üvey annesinin *oyunda çok sert hareketler* yaptığı için Bobby'yi azarladığını, kendisinin de elindeki oyuncağı aldı diye Bobby'nin bacağını tekmelediğini hayal meyal anımsıyor. Ama her zaman kavga dövüş olmazdı, barış içinde sessiz sakin geçen zamanlar da vardı; yedi sekiz yaşından itibaren de, yani Bobby de dokuz ya da on on bir yaşlarındayken kendisinin abisine iyi davranmaya, hatta belki de onu sevmeye başladığını, karşılığında abisinin de kendisine iyi davranıp belki de sevdiğini iyice hatırlıyor. Ancak, hiçbir zaman birbirlerine yakın olamadılar, kavga eden, hatta birbirine düşman olan bazı kardeşler gibi yakın olamadılar hiç; kuşkusuz bunun nedeni yapay bir aile, sonradan oluşturulmuş bir aile olmalarıydı ve çocukların en derin bağlılıkları her birinin kendi annesi ya da kendi babasına yöneliyordu. Bu, Willa'nın ona iyi bir anne, babasının da Bobby'ye iyi bir baba olmadığı anlamına gelmiyordu. Hatta tam tersi söz konusuydu. Büyükler tam bir uzlaşma içindeydiler, evlilikleri sağlam ve şaşılacak kadar sorunsuzdu, her biri ötekinin çocuğuna destek vermek için özveride bulunurdu. Yine de, tam bir bütün olmayıp birbirine eklenmiş bir oluşum olduklarını hatırlatacak görünmez fay çizgileri, mikroskobik çatlaklar vardı. Örneğin Bobby'nin soyadı meselesi. Willa, Willa Parks'tı; ama otuz altı yaşında kanserden ölen kocasının soyadı Nordstorm olduğundan Bobby'nin soyadı da

Nordstorm'du ve çocuk yaşamının ilk dört buçuk yılında bu soyadını taşıdığı için Willa bunu Heller'a çevirmek istememişti. Bobby'nin aklı karışır diye düşünmüştü; ama aslında kendisini çok sevmiş ve hiçbir kusur işlemeden ölmüş olan ilk kocasının son izlerini silmeye gönlü elvermemişti; oğlunu o soyadından mahrum etmek, kocasının ikinci kez öldürülmesi gibi gelmişti ona. Bu yüzden geçmiş bugünün bir parçasıydı ve Karl Nordstorm'un hayaleti, –hem kardeş olan hem olmayan, hem oğul olan hem olmayan, hem dost hem düşman– Bobby'nin üzerine damgasını vuran ruhu, ailenin beşinci üyesi olmuştu.

Aynı çatı altında yaşıyorlardı ama ebeveynlerinin karı koca olması dışında, ortak yanları çok azdı. Huyları ve görünüşleri, eğilimleri ve davranışları, bir insanın kim ve nasıl biri olduğunu belirlemek için kullanılan bütün ölçütler açısından farklıydılar, fazlasıyla ve değiştirilemez biçimde farklıydılar. Yıllar geçtikçe her biri kendi farklı âlemine çekildi ve yeniyetmelik çağına geldikten sonra akşam yemekleri ve ailece yapılan gezmeler dışında pek karşılaşmaz oldular. Bobby zeki, hareketli, komik bir çocuktu ama okuldan nefret eden tembel bir öğrenciydi ve üstüne üstlük amansız ve saldırgan bir kavgacı olduğu için okulda *çıbanbaşı* olarak yaftalanmıştı. Üvey kardeşiyse sınıfının en yüksek not alan öğrencisiydi. Heller sessiz, içine kapanık bir çocuktu; Nordstorm ise dışa dönük ve delifişekti, ikisi de birbirlerinin yanlış yolda olduğuna inanırdı. İşin kötüsü, Bobby'nin annesi New York Üniversitesi'nde İngilizce profesörüydü, onun, akademik başarılarından dolayı Heller'ı övmesini, Stuyvesant'a kabul edilişini göklere çıkarmasını, yemekte onunla o lanet olası *egzistansiyalizm* üzerine sohbet etmesini dinlemek öz oğlunun kim bilir ne kadar ağırına gidiyordu. Bobby on beşine geldiğinde iyiden iyiye uyuşturucu bağımlısı olmuş, haftasonu partilerinde kafayı bulup kusan ve fazladan para edinmek için ufak tefek uyuşturucu alışverişi yapan o cam bakışlı lise öğrencilerinden biri haline gelmişti. Mıymıntı Heller, yaramaz Nordstorm, bu ikisinin yıldızları hiçbir zaman barışmadı. Arada bir birbirlerine sövüp

saymayı sürdürüyorlardı ama itişip kakışmalar, dövüşmeler –büyük ölçüde genetiğin gizemleri nedeniyle– sona ermişti. On iki yıl önce kendilerini Berkshires'daki o yolda buldukları sırada on altı yaşındaki Heller neredeyse bir seksen boyundaydı ve seksen beş kilo geliyordu. Daha cılız yapılı olan Nordstorm'un boyu ise bir yetmiş, kilosu da yaklaşık yetmişti. Bu denksizlik, bütün potansiyel kapışmaların önünü kesmişti. Bir süredir, farklı noktalardaydılar.

O gün neden tartışıyorlardı? Miles'ı hangi sözcük ya da cümle veya hangi sözcükler ya da cümleler, kendisini kaybedip Bobby'yi yere devirecek kadar öfkelendirmişti acaba? Pek hatırlayamıyor. O kavgada o kadar çok şey söylenmiş, birbirlerine o kadar çok verip veriştirmişler, o öfke ve saldırganlık patlamalarında derinlere gömülmüş o kadar çok husumet su yüzüne çıkmıştı ki, kendisini çileden çıkaran sözün ne olduğunu bulması olanaksızdı. Başlangıçta her şey çocukçaydı. Onu öfkelendiren Bobby'nin ihmalciliği olmuştu; Her işi yalapşap yapıyor, beceriksizliğin üstüne tüy dikiyorsun, nasıl oluyor da böylesine ahmak ve umursamaz olabiliyorsun, başımızı soktuğun şu belaya bak hele, diye çıkıştı abisine. Bobby ise kardeşinin önemsiz bir sorunu büyütmesine, yobazlık derecesindeki o dürüstlük tutkusuna, yıllardır canına okuyan o çok bilmiş tepeden bakışına öfkelenmişti. Oğlan çocukların her zamanki dalaşı, delikanlılık çağının olağan parlamasıydı, ürkecek bir durum yoktu. Ama tartışma uzadıkça Bobby'nin kavgacı yanı kızıştı, ağız dalaşı daha derin, daha kırıcı bir noktaya geldi, gizli kalmış kötü kan damarı zehir kusmaya başladı. Çekişme ikisinin arasında olmaktan çıkıp aile de işin içine sokuldu. Bobby, o kutsal dörtlünün dışlanan üyesi olmaktan yakınıyor, annesinin Miles'a düşkünlüğüne dayanamadığını, kalpsiz, kindar ana babanın verdiği cezaların, azarların burasına kadar geldiğini, akademik konferanslar ve yayımcılık işleriyle, şu kitabın o kitaptan neden daha iyi olduğuyla ilgili tek kelime daha duymak istemediğini söylüyordu – bütün bunlardan bıkıp usanmıştı, Miles'tan bıkmıştı, annesinden ve üvey babasından bıkmıştı, o

kokuşmuş ailedeki herkesten bıkmıştı, gelecek ay üniversiteye gidip buradan kurtulmayı iple çekiyordu ve üniversitede başarısız olsa bile artık onlarla işi bitmişti, bir daha geri gelmeyecekti. Hepinize elveda götoşlar. Morris Heller da, lanet olası oğlu da siktir olup başımdan gitsinler, canları cehenneme. Bütün bu siktirici dünyanın anasını belleyeyim.

Bardağı taşıranın hangi sözcük ya da sözcükler olduğunu anımsayamıyor. Belki bunu bilmenin de önemi yok, o hakaret yağmuru içinden hangisinin yumruktan sorumlu olduğunu anımsamak belki de olanaksız; ama asıl önemli olan, her şeyden daha önemli olan, ancak keskin bir virajı dönünce görebildiği, abisine çarpmasını önleyemeyecek kadar iş işten geçtikten sonra gördüğü, seksen kilometre hızla gelen otomobilin sesini duymuş olup olmadığı. Kesin olan tek şey, Bobby ona bağırırken, o da abisine sus diye, çeneni kapat diye haykırırken yürümeye devam ettikleri. Çevrelerindeki hiçbir şeyin farkında değillerdi, ne soldaki ağaçlığın ne sağdaki çayırın ne tepelerindeki puslu gökyüzünün ne de ispinozuyla, ardıçkuşuyla, ötleğeniyle havayı dolduran kuş seslerinin; hiçbir şeyi gözleri görmüyordu, her şey gözden kaybolmuş, geriye sadece seslerindeki öfke kalmıştı. Bobby'nin yaklaşan arabanın sesini duymadığı kesin – ya da banket tarafında olduğu için kendisini tehlikede görmeyip aldırış etmemişti. Peki ya sen, diye kendine soruyor Miles. Sen biliyor muydun, bilmiyor muydun?

Sert, keskin bir yumruktu. Bobby'nin dengesini bozdu, onu sendeleyerek yolun üzerine attı, Bobby yere düşüp başını asfalta çarptı. Başını ovarak ve küfrederek hemen doğruldu; ama ayağa kalkmasına fırsat kalmadan araba onu altına çekti, canını söküp aldı ve yaşamlarını sonsuza kadar değiştirmiş oldu.

Miles'ın Pilar'la paylaşmak istemediği şeylerin birincisi işte bu. İkincisi de Bobby'nin ölümünden beş yıl sonra Miles'ın annesiyle babasına yazdığı mektup. Brown'da üçüncü sınıfı bitirmiş, yazı Providence'ta geçirip tarih profesörlerinden biri için (geceleri ve hafta sonları kütüphanede çalışarak)

yarı zamanlı bir araştırma yapmayı ve yerel bir ev gereçleri mağazasında (klimaların kurulması, daracık merdivenlerden TV'lerin ve buzdolaplarının yukarı taşınması gibi) tam gün mal teslim görevlisi olarak çalışmayı planlıyordu. Kısa bir süre önce resme bir de bir kız girmişti ve kız Brooklyn'de oturduğu için haziranda bir hafta sonu araştırma işini asıp onu görmek üzere New York'a gitti. Ailesinin Downing Caddesi'ndeki evlerinin anahtarı hâlâ ondaydı, yatak odası hâlâ el sürülmeden duruyordu, üniversiteye gittiğinden beri istediği zaman hiç haber vermeden eve gelip gideceği gibi bir düzen kurulmuştu. Cuma akşamı ev gereçleri mağazasındaki işini bitirip yola çıktı, apartmana varması gece yarısını buldu. Annesi de babası da uyuyorlardı. Ertesi sabah erkenden onların mutfaktan gelen sesleriyle uyandı. Yataktan kalktı, odanın kapısını açtı, sonra bir an duraladı. Annesiyle babası her zamankinden daha yüksek sesle ve daha gergin bir tonda konuşuyorlardı, Willa'nın sesinde de alttan alta bir ıstırap seziliyordu; tam olarak kavga etmeseler de (zaten çok nadiren kavga ederlerdi) önemli bir konuyu konuştukları, hayati bir meseleyi karara bağladıkları ya da tartışıp yeniden irdeledikleri anlaşılıyordu, Miles da onların konuşmalarını bölmek istemedi.

Yapması gereken odasına girip kapıyı kapatmaktı. Koridorda durmuş onları dinlerken bile orada olmaya hakkı olmadığını, içeri girmesi gerektiğini biliyordu; ama kendini tutamadı, ne olup bittiğini anlamaya can atıyor, meraktan çatlıyordu; o yüzden odasına dönmedi ve ömründe ilk kez annesiyle babasının konuşmalarına kulak misafiri oldu, çünkü daha çok onun hakkında konuşuyorlardı ve annesiyle babasının, hatta herhangi birilerinin kendi arkasından konuştuklarına ilk kez tanık oluyordu.

Willa, O değişti, diyordu. Beni ürküten bir öfkesi ve soğukluğu var, sana yaptıkları yüzünden ondan nefret ediyorum.

Babası, Bana bir şey yapmadı, dedi. Belki eskisi kadar konuşmuyoruz, bu da normal. Neredeyse yirmi bir yaşında olacak. Artık kendi hayatı var.

Birbirinize o kadar yakındınız ki. Sana âşık olmamın nedenlerinden biri de buydu – minik oğluna olan düşkünlüğün. Beyzbolu hatırlıyor musun Morris? Ona topu nasıl atacağını öğretmek için saatlerce parkta zaman harcadığını anımsıyor musun?

Eski güzel günler.

O da beyzbolda iyiydi, öyle değil mi? Daha lise birdeyken okul takımında top atıcısı olmuştu. Nasıl da sevinmişti. Ama sonra vazgeçip ertesi bahar takımı bıraktı.

Hatırlasana, Bobby'nin ölümünden sonraki bahardı o. Perişan durumdaydı. Hepimiz öyleydik. Takımı bıraktığı için onu suçlayamazsın. Artık beyzbol oynamak istemiyor idiyse, bu onun bileceği işti. Sanki beni cezalandırmak için bırakmış gibi konuşuyorsun. Ben bir an olsun öyle düşünmedim.

İçmeye de o sırada başlamıştı, değil mi? Epey sonra haberimiz oldu ama o zaman başladığını sanıyorum. İçki, sigara, bir de birlikte gezip tozduğu o çılgın çocuklar.

Bobby'yi taklit etmeye çalışıyordu. Belki çok iyi geçinmiyorlardı ama Miles'ın onu sevdiğini sanıyorum. İnsan kardeşinin ölümüne tanık olunca, bir süre sonra ona dönüşmek, onun gibi olmak gelir içinden.

Bobby hiçbir şeye aldırış etmezdi, her şeyi hafife alırdı. Miles ise her şeyi ciddiye alırdı.

Biraz hüzünlü, içine kapanık olduğunu kabul ediyorum. Ama okulda çok iyiydi. Ne olursa olsun hep iyi not almayı becerirdi.

Çok zeki çocuktur, bunu yadsımıyorum. Ama soğuktur, Morris. Ruhsuz, cansız, umutsuz. Onun geleceğini düşündükçe içim ürperiyor...

Bunu kaç kez konuştuk? Yüz defa mı? Bin defa mı? Onun hikâyesini en az benim kadar iyi biliyorsun. Çocukcağızın annesi olmadı. Miles daha altı aylıkken Mary-Lee çekip gitti. Sen aramıza katılıncaya kadar onu Edna Smythe büyüttü, o parlak, efsanevi Edna Smythe; ama ne de olsa o sadece bir dadıydı, oğlana bakmak onun için sadece bir işti, demem o ki, altı

aylıktan sonra Miles kendisine gerçekten sahip çıkan, gerçek bir kişiden yoksun kaldı. Sen onun yaşamına girdiğin sırada, belki de çoktan iş işten geçmişti.

Demek neden söz ettiğimi anlıyorsun, öyle mi?

Tabii anlıyorum. Her zaman da anladım bunu.

Miles daha fazla dinlemeye dayanamadı. Onu paramparça ediyorlar, otopsi yapan patologların serinkanlı ve yetkin darbeleriyle onu parçalara ayırıyorlar, ondan sanki ölmüş gibi söz ediyorlardı. Yatak odasına girip usulca kapıyı kapattı. Onları ne kadar sevdiğini hiç anlamamışlardı. Beş yıldır Massachusetts'deki o yolda kardeşine yaptığı şeyin anısını taşıyarak dolaşmıştı ve attığı yumruktan, o yüzden duyduğu ıstıraptan annesine, babasına hiç söz etmemişti, onlar da bünyesini saran bu suçluluk duygusunu yanlış yorumlayıp bir tür hastalık gibi görmüşlerdi. Belki de hastaydı, belki de içine kapanık, tatsız, sevimsiz biri olup çıkmıştı; ama bu, annesine babasına cephe aldığı anlamına gelmiyordu. Karmaşık yapılı, sinirleri gergin Willa, açık yürekli, güler yüzlü babası – onlara bu kadar acı verdiği, bu kadar boş yere üzüntü çektirdiği için kendinden nefret ediyordu. Şimdi ona yürüyen bir ölü, geleceği olmayan biri gözüyle bakıyorlardı; Miles karyolanın kenarına oturup kendisini bekleyen o geleceksiz geleceği düşününce, bir daha annesiyle babasının yüzüne bakamayacağını fark etti. Belki de hepsi için en iyisi, kendisini onların hayatından çıkarıp ortadan kaybolmaktı.

Ertesi gün, Sevgili Annem ve Babam, diye yazdı. Bu ani kararım için beni bağışlayın ama üniversitede bir yılı daha bitirdikten sonra okuldan bıktığımı hissediyorum ve biraz ara vermenin iyi geleceğini düşünüyorum. Sonbahar döneminde, eğer o süre yetmezse ilkbahar döneminde de kaydımı dondurmak istediğimi dekana söyledim. Bu sizi hayal kırıklığına uğratacaksa, özür dilerim. İşin tek olumlu yanı, bir süre okul taksidimi ödeme kaygısından kurtulacak olmanız. Sizden para beklemediğimi de söylememe gerek bile yok. İşim var ve kendimi geçindirecek durumdayım.

Yarın, birkaç haftalığına annemi ziyaret etmek için Los Angeles'a gideceğim. Ondan sonra, nerede yaşayacağıma karar verip yerleşince sizi ararım. İkinizi de sevgiyle kucaklayıp öpüyorum, Miles.

Ertesi sabah Providence'tan gittiği doğruydu ama annesini görmek için California'ya gitmedi. Rasgele bir yere yerleşti. Yedi küsur yıl içinde birçok yeni adrese taşındı ama annesiyle babasını hâlâ aramadı.

9. Matematik ve fen dallarındaki eğitim kalitesiyle öne çıkan, New York'taki bir devlet lisesi. (Ç.N.)

10. ABD'nin en iyi 20 üniversitesinden biri olan Brown Üniversitesi Rhode Island'dadır. (Ç.N.)

3

2008 yılı Kasım ayının ikinci Pazarı, Miles'la Pilar yatakta, tuhaf ve komik adlar bulmak için beyzbol ansiklopedisini karıştırıyorlar. Bunu daha önce de bir ya da iki kez yaptılar; Pilar'ın bu absürd işteki mizahı algılaması, Miles'ın geçen ay bir sahaftan iki dolara aldığı, revize edilmiş, güncelleştirilmiş, genişletilmiş 1985 baskısı ansiklopedinin iki bin yedi yüz sayfasında saklı olan Dickens ruhunu kavrayabilmesi ancak genç adamın yönlendirmesiyle olabiliyor. Miles her zaman ilk önce top atıcılarıyla ilgilendiği için bu sabah da atıcıların adlarında geziniyor ve çok geçmeden günün ilk keşfini yapıyor. Boots Poffenberger. Pili gülmemek için suratını buruşturuyor, sonra gözlerini yumuyor, sonra nefesini tutuyor ama birkaç saniyeden fazla dayanamıyor. Soluğu kesik kesik çığlıklarla, havai fişek gibi patlamalarla kahkahaya dönüşerek ciğerlerinden fışkırıyor. Gülme nöbeti geçince bunu Miles'ın uydurduğunu söyleyerek kitabı onun elinden çekip alıyor. Miles, Ben hiç öyle bir şey yapmam, diyor. Bu tür oyunlar, onları ciddiye almadıkça komik olmaz.

İşte tam orada, 1977. sayfanın göbeğinde duruyor: Cletus Elwood "Boots" Poffenberger 1 Temmuz 1915'te Maryland, Williamsport'ta doğdu, sağ eliyle atış yapan, bir yetmiş boyundaki bu sporcu iki yıl Tigers (1937 ve 1938), bir yıl da Dodgers (1939) takımlarında oynadı, meslek hayatını on altı galibiyet, on iki yenilgiyle tamamladı.

Miles, tuhaf isim avını Whammy Douglas, Cy Slapnicka, Noodles Hahn, Wickey McAvoy, Windy McCall ve Billy McCool'la sürdürüyor. Pili son ismi duyunca zevkle inliyor. Bu ada vuruluyor. Sabahın geri kalan saatlerinde Miles onun gözünde Miles olmaktan çıkıyor. Billy McCool oluyor, onun tatlı ve sevgili Billy McCool'u, takımın ası, deliğin ası, kalbinin ası oluyor.

Miles, ayın on birinde gazetede Herb Score'un öldüğünü okuyor. O oynarken Miles daha çok ufak olduğu için top atışını hiç seyretmedi; ama babasından dinlediği, 7 Mayıs 1957 gecesi, Yankeelerin iç alan oyuncusu Gil McDougald'ın vurduğu topun Score'un suratına çarparak beyzbol tarihinin en parlak oyuncularından birinin meslek hayatını bitirişiyle ilgili hikâyeyi anımsıyor. O tarihte on yaşında olan babasının anlattığına göre, Score dünyanın görüp göreceği en iyi sol elle top atan sporcusuydu; aynı dönemde atıcı olan ama ancak birkaç yıl sonra forma giren Koufax'tan bile iyiydi. Kaza Score'un yirmi dördüncü doğum gününden tam bir ay önce oldu. Cleveland Indians takımındaki üçüncü sezonuydu, 1955'te (16-10, 2.85 koşu ortalaması yapıp 245 oyuncuyu oyun dışı bırakarak) yılın oyuncusu seçilmiş, ertesi yıl (20-9, 2.53 koşu ortalaması yapıp 263 oyuncuyu oyun dışı bırakarak) daha da çarpıcı bir performans göstermişti. Sonra Belediye Stadyumu'ndaki o soğuk ilkbahar gecesi McDougald'a top attı. McDougald'ın vurduğu top Score'u (babasının deyimiyle) *silahla vurulmuş gibi* yere yıktı, sahaya yığılmış yatan gövdesi hareket etmiyor, burnundan, ağzından, sağ gözünden kan fışkırıyordu. Burnu kırılmıştı; ama asıl önemlisi gözünün durumuydu; öylesine kanıyordu ki, çoğu kişi gözünün çıkmasından ya da ömrünün sonuna kadar kör kalmasından korkmuştu. Son derece üzgün olan McDougald, maçtan sonra soyunma odasında *eğer Score kör olursa* beyzbolu bırakacağına yemin etti. Score üç hafta hastanede yattı, gözlerinin bulanması ve derinlik boyutunu algılayamaması yüzünden o sezonun geri kalan bölümünü kaçırdı; ama gözü sonunda iyileşti. Ancak, ertesi yıl yeniden sahalara dönmek istediği zaman, artık o eski usta top atıcısı olmadığı anlaşıldı. Topu yıldırım hızıyla atışından eser kalmamıştı, savruklaşmıştı, hiç kimseyi oyun dışına atamıyordu. Beş yıl çabaladı, elli yedi atışta sadece on yedi galibiyet alabildi, sonra tasını tarağını toplayıp memleketine döndü.

Miles, *New York Times*'ta onun hakkında yazılanları okuyup da Score'un baştan beri lanetlenmiş olduğunu, 1957'deki kazanın ömür boyu

başına gelen pek çok talihsizlikten sadece biri sayılabileceğini öğrenince şaşırdı. Yazıyı yazan Richard Goldstein şöyle demişti: *Score üç yaşındayken bir ekmek kamyonu ona çarptı ve bacaklarını ciddi biçimde yaraladı. Ateşli romatizma nedeniyle bir yıl okula gidemedi, yerleri ıslak soyunma odasında kayıp ayak bileğini kırdı, ikinci kümede oynadığı sırada ıslak sahada kayınca omuz kemiği çıktı.* Ayrıca, 1958'de yeniden sahalara döndüğünde sol kolunu sakatladı, 1998'deki bir otomobil kazasında ağır yaralandı, 2002'de geçirdiği kalp krizinden sonra bir türlü düzelemedi. İnsanın yaşamı boyunca bu kadar çok talihsizlikle karşılaşması olanaksız gibi görünüyor. Miles, babasını arayıp Herbert Jude Score hakkında onunla konuşmak ve eskiden olduğu gibi kaderin ağır darbeleri, yaşamın tuhaflığı, şu şöyle olsa ne olurdu, böyle olsa nasıl olurdu gibi konularda sohbet etmek isteğini duydu ilk kez. Ama şimdi sırası değildi; eğer onu aramanın tam sırası olsa bile bu, şehirlerarası telefon konuşmasıyla olmamalıydı; o yüzden Miles bu isteğini bastırıyor ve o akşam yeniden Pilar'la beraber oluncaya kadar beyzbolcunun hikâyesiyle oyalanıyor.

Score'la ilgili yazıyı Pilar'a okurken, kızın yüzünü kaplayan hüzünden, gözlerinden fışkıran acının derinliğinden, ağlamaklı bir halde kıvrılmış dudaklarından, çöken omuzlarından ürküyor. Emin değil ama Pilar'ın kendi annesiyle babasını, onların ani ve feci ölümlerini, onu çocukluğunda, ailesine en çok ihtiyaç duyduğu çağda onlardan koparan o kötü talihi düşünüp düşünmediğini merak ediyor ve bu konuyu açtığına pişman oluyor, kıza bu acıyı yaşattığı için utanç duyuyor. Onu neşelendirmek için gazeteyi bir yana atıp başka bir hikâyeyi, babasının anlattığı pek çok hikâye içinden birini anlatmaya başlıyor; bu hikâyenin özelliği var, yıllarca evde anlatılıp durmuştu, Miles şimdi de öykünün kızın gözlerindeki hüznü silmesini umuyor. Talihli Lohrke, diyor. Onu hiç duydun mu? Kız adın kulağa gelişindeki tuhaflık[11] yüzünden belli belirsiz gülümseyerek, duymadığını söylüyor. O da mı beyzbolcu? Miles, Evet ama çok sivrilmemiş biri, diyor. Kırkların sonuyla ellilerin başında Giants ve Phillies'de oynayan bir

liberoydu, meslek hayatında .240'lık vuruş yapmıştı; Talihli lakabıyla tanınan bu Jack Lohrke'nin tek ilginç özelliği, her talih kötü talih değildir yaşam felsefesinin canlı örneği olmasıydı. Sakın bunu unutma. Lohrke 2. Dünya Savaşı'nda askerlik yaparken sadece D-Day[12] çıkarmasından ve Bulge Muharebesi'nden[13] kurtulmakla kalmadı, bir öğleden sonra iki yanında ikişerden dört askerle yürürken bir bomba patladı. Askerlerin dördü de oracıkta öldü ama Lohrke'ye bir çizik bile olmadı. Miles, Bir de şunu dinle, diyor. Savaş sona eriyor, Talihli kendisini California'ya, evine götürecek uçağa binmek üzere. Son anda bir binbaşı ya da yarbay çıkageliyor ve üst rütbeli olduğu için onun yerini kendisi alıyor, Talihli uçağa binemiyor. Uçak havalanıyor, düşüyor ve içindekilerin hepsi ölüyor.

Pilar, Bu gerçek bir hikâye mi, diye soruyor.

Yüzde yüz gerçek. Bana inanmıyorsan, adamın yaşamöyküsünü oku.

Sen de en olmayacak şeyleri biliyorsun Miles.

Bekle. Daha bitmedi. Yıl bin dokuz yüz kırk altı, Talihli Batı Kıyısı'nda[14], küçük takımlarda beyzbol oynuyor. Takım maç için otobüsle yola çıkıyor. Bir yerde yemek molası veriyorlar, o sırada menajeri telefonla arayıp Talihli'nin bir üst lige alındığını ve hemen takıma gitmesi gerektiğini haber veriyor. Bunun üzerine Talihli eski takımıyla yola devam etmek yerine eşyasını toplayıp otostop yaparak geri dönüyor. Otobüs yola devam ediyor, uzun bir yolculuk, saatlerce direksiyon sallamak gerekiyor, gecenin bir yarısı yağmur başlıyor. Dağ başında bir yerlerdeler, zifiri karanlık, bir de üstüne yağmur, şoför direksiyon kontrolünü kaybediyor, otobüs bir uçuruma yuvarlanıyor, dokuz oyuncu ölüyor. Korkunç bir şey. Ama bizim adam yine yırtıyor. Şu işe bak Pili. Azrail üç kez onu almaya geliyor ama o üçünde de yakayı sıyırmayı başarıyor.

Pilar, Talihli Lhorke, diye fısıldıyor. Hâlâ yaşıyor mu?

Sanırım. Herhalde seksenini geçmiştir ama hâlâ bizimle birlikte olduğunu düşünüyorum.

Birkaç gün sonra Pilar SAT puanlarını öğreniyor. Haberler iyi, Miles'ın beklediği kadar, hatta daha bile iyi. Miles, lisede hiç A'dan aşağı düşmeyen notları ve bu sınav sonuçlarıyla kızın ülkenin neresinde olursa olsun, başvurduğu her üniversiteye kabul edileceğine güveniyor. Restoranlara gitmemeye yemin etmiş olmasına rağmen, ertesi akşam kızın başarısını kutlamak için onu lokantaya götürüyor ve yemek boyunca başkalarının önünde ona dokunmamak için kendini zor tutuyor. Onunla övündüğünü, vücudunun her bir santimini öpmek, onu yiyip yutmak istediğini söylüyor. Kızın önündeki olası seçenekleri konuşuyorlar; Miles, Pilar'ı Florida'dan ayrılıp kuzeydeki Ivy League[15] üniversitelerinden birine gitmek konusunu düşünmesi için zorluyor; ama Pilar böyle bir adım atmaya çekiniyor, ablalarından o kadar uzakta olmayı hiç düşünemiyor. Miles, Ne olacağını şimdiden kestiremezsin, diyor; bugünden yarına çok şey değişebilir; hem bir kere denemekten ne çıkar – o üniversitelere girip giremeyeceğini görmek için denemelisin. Kız, Tamam ama kayıt harçları pahalı, boş yere para savurmanın anlamı yok, diyor. Miles, Sen parayı düşünme, diye karşılık veriyor. Parayı kendisi verecek. Kızın hiçbir şey için kaygılanmasına gerek yok.

Ertesi haftanın sonunda, kız boğazına kadar kayıt formlarına batmış durumda. Sadece Florida'daki üniversitelerin değil, Barnard, Vassar, Duke, Princeton ve Brown üniversitelerinin formları da elinde. Bunları tek tek dolduruyor, istenilen kompozisyonları yazıyor (Miles bunları okuyor ama hiçbir şeyi değiştirmiyor, düzeltmiyor, çünkü değiştirilmesi ya da düzeltilmesi gereken bir şey yok); sonra üniversite çılgınlığı başlamadan önceki, eski, bildik yaşamlarına geri dönüyorlar. O ayın sonlarına doğru Miles New York'taki eski bir arkadaşından, lisedeyken beraber gezip dolaştığı *çılgın çocuklar* çetesindeki birinden mektup alıyor. Bing Nathan, geçmişteki tanıdıkları içinde hâlâ mektuplaştığı tek kişi, yıllar içinde değiştirdiği sayısız adresin hepsini bilen tek kişi. Miles, başlangıçta Bing'e böyle bir ayrıcalık tanımak isteyişine şaştı; ama evden ayrılışından altı ya

da sekiz ay sonra kendini geçmişinden tamamen koparamadığını, eski yaşamıyla arasında en azından tek bir bağ olmasına ihtiyaç duyduğunu anladı. Bing'le çok yakın bir arkadaşlıkları olduğu söylenemez. Aslında bir bakıma Bing'i sıkıcı, hatta zaman zaman çekilmez bulur; ne var ki Bing ona saygı duyar, her ne hikmetse Bing'in gözünde yücelmiş bir konumdadır, bu da Bing'i güvenilebilir bir kişi yapar, New York cephesindeki herhangi bir değişiklikten onun aracılığıyla haber alabileceğine inanır. İşin aslı bu. Büyükannesinin ölümünü, babasının bacağının kırıldığını, Willa'nın göz ameliyatı geçirdiğini ona haber veren Bing oldu. Şimdi babası altmış iki yaşında, Willa da altmış oldu, ikisi de sonsuza dek yaşamayacaklar. Bing'in kulağı deliktir. İkisinden birine bir şey olacak olursa, Bing bir dakika içinde telefona sarılacaktır.

Bing, artık Brooklyn'in Sunset Park denilen bir semtinde oturduğunu yazıyor. Ağustos ortalarında bir grupla birlikte Green-Wood Mezarlığı'nın karşısındaki sokakta terk edilmiş ufak bir evi işgal etmişler, o zamandan beri de orayı mesken tutmuşlar. Nedendir bilinmez, elektrik ve kalorifer henüz kesilmemiş. Tabii bu durum her an değişebilirmiş; ama şimdilik sistemde bir aksaklık var gibi görünüyormuş ve elektrik idaresi de, gaz şirketi de hizmeti kesmeye gelmemiş. Ama tetikte yaşıyorlarmış, her sabah evi derhal boşaltmak zorunluluğuyla karşılaşmaktan korkarak uyanıyorlarmış; ne var ki şehrin ekonomik bunalımın baskısı altında ezilmesi yüzünden resmî dairelerde pek çok kişi işten çıkarıldığı için Sunset Park'taki ufak çete, belediye radarının altında uçuyor gibiymiş, onları kapı dışarı etmek için ne bir polis gelmiş ne de icra memuru. Bing, Miles'ın bir değişiklik isteyip istemediğini bilmiyormuş; ama gruptakilerden biri geçenlerde şehirden ayrıldığı için, Miles isterse evde boş bir oda varmış. Bing, odada daha önce kalan kişinin adının Millie olduğunu, Millie'nin yerine Miles'ı koymanın da alfabetik açıdan tutarlı göründüğünü yazıyor. *Alfabetik açıdan tutarlı.* Alın işte, Bing'in hiçbir zaman keskin olmayan zekâsının bir örneği daha; ama davet samimi görünüyor ve Bing orada

yaşayanları (bir erkekle iki kadın, bir yazar, bir ressam, bir doktora öğrencisi, hepsi de yirmili yaşlarının sonlarında, hepsi de meteliksiz ve hayata tutunmaya çalışan, hepsi de yetenekli ve zeki kişileri) tarife başlayınca, Sunset Park'a taşınmayı olabildiğince çekici göstermeye çalıştığı anlaşılıyor. Bing, Miles'ın babasının iyi olduğunu, Willa'nın o ders yılını konuk profesör olarak Exeter Üniversitesi'nde geçirmek üzere eylülde İngiltere'ye gittiğini bildirerek mektubunu bitiriyor. Altına eklediği kısa notta da, Bu konuyu bir düşün hele, diye yazıyor.

New York'a dönmek istiyor mu? Sonunda, dik başlı oğulun emekleyerek evine dönüp yaşamını yeniden düzene koymasının zamanı geldi mi? Altı ay önce olsa, hiç tereddüt etmezdi. Bir ay önce bile bu öneri aklını çelebilirdi; ama artık söz konusu olamazdı. Pilar, yüreğini teslim almıştı, buralardan onsuz gitmek düşüncesine bile dayanamıyor. Bing'in mektubunu katlayıp yeniden zarfına koyarken, soruna böylesine kesin bir açıklık getirdiği için içinden arkadaşına teşekkür ediyor. Artık Pilar dışında hiçbir şeyin önemi yok ve zamanı geldiğinde, yani biraz daha zaman geçip kızın doğum günü geldiğinde ona evlenme teklif edecek. Kızın bu teklifi kabul edip etmeyeceği hiç belli değil; ama Miles teklif etmeye kararlı. Bing'in mektubuna cevabı da işte bu. Pilar.

Asıl sorun, Pilar'ın sadece Pilar olmaması. O Sanchez ailesinin bir üyesi ve şu anda Angela'yla arası biraz şekerrenk olsa da, Maria'yla Teresa ona her zamanki kadar yakınlar. Kızların dördü de hâlâ ana babalarının yasını tutuyor ve Pilar'ın Miles'a bağlılığı ne denli güçlü olursa olsun, yine de ailesi her şeyden önce geliyor. Hazirandan bu yana Miles'la yaşadıktan sonra, bir zamanlar yuvadan uçmaya ne kadar kararlı olduğunu unuttu. Eski günleri özler oldu, haftada en az iki kez ablalarını görmek için eve uğramadan yapamıyor. Miles kendini bu olayın dışında tutuyor ve kıza olabildiğince seyrek eşlik ediyor. Maria'yla Teresa kibar ve zararsız iki çalçene, onlara bir itirazı yok; ama bir saat sonra çok sıkıcı oluyorlar; hiç sıkıcı olmayan Angela ise başka bir yönden Miles'ın tepesini attırıyor.

Kızın gözünü dikip kendisini süzmesinden, öfkeyle baştan çıkarıcılığın o tuhaf bileşimini içeren bakışlarını kendisine dikmesinden hoşlanmıyor. Kızın bakışlarında sanki küçük kardeşinin Miles'ı kapmış olmasına inanamıyormuş gibi bir ifade var – hoş, kendisinin adama ilgi duyduğu filan yok (sünepe bir çöp temizleme işçisine kim ilgi duyar ki?); ama bu bir ilke sorunu, çünkü mantık, adamın kendisini, yani güzel kadını, hayattaki tek işi güzel bir kadın olmak ve erkekleri kendine âşık etmek olan kadını beğenmiş olmasını gerektiriyor. Bu durum Miles'ın sinirine dokunması için başlı başına yeterli bir neden; üstüne üstlük genç adam geçen yaz ona verdiği rüşvetleri, bir hafta boyunca her gün taşıdığı sayısız çalıntı armağanı bir türlü unutamıyor; bütün bunlar olumlu bir amaç için yapılmış olsa da kızın açgözlülüğü, o çirkin, aptalca şeylere tamah etmesi sinirlerini bozuyor.

Pilar'ın ayın yirmi yedisinde Şükran Günü yemeği için Sanchezlere gitmeye onu razı etmesini kabulleniyor. Hiç istemediği halde bunu sineye çekiyor, çünkü kızı mutlu etmeye çalışıyor, üstelik evde kalırsa kız gelene kadar somurtup oturmaktan başka bir şey yapmayacağını biliyor. İlk bir saat her şey yolunda gidiyor, hatta Miles iyi vakit geçirdiğine şaşırıyor bile. Dört kız mutfakta yemek hazırlarken, Maria'nın araba tamircisi olan, yirmi üç yaşındaki sevgilisi Eddie'yle Miles, küçük Carlos'a göz kulak olmak için arka bahçeye çıkıyorlar. Eddie'nin bir beyzbol tutkunu olduğu anlaşılıyor, bu konuda eline ne geçerse okuyup öğrenmiş; kısa bir süre önce ölen Herb Score'dan söz açılınca geçmiş yıllardaki çeşitli top atıcıların trajik yazgılarını konuşmaya dalıyorlar.

Kendisinden sonra aynı skora kimsenin ulaşamadığı, tam otuz oyun kazanmış son oyuncu olan, 1965'ten 1969'a kadar Amerika'nın en iyi top atıcısı unvanını taşıyan ama kumar tutkusu ve gangsterlerle sıkı fıkı arkadaşlığı yüzünden kariyeri mahvolan Detroit Tigerslı Denny McLain'le başlıyor sohbet. McLain yirmi sekizindeyken sahalardan çekildikten sonra uyuşturucu ticareti yapmak, zimmetine para geçirmek, şantajla haraç almak suçlarından hapse girdi, yüz yetmiş kilo olup davul gibi şişti, 1990'larda da

çalıştığı şirketin emeklilik fonlarından iki buçuk milyon dolar çaldığı için altı yıl daha hapis yattı.

Eddie, Kendi kendine yaptı, diyor, o yüzden ona hiç acımıyorum. Ama bir de Blass gibi birini düşün. Onun başına ne geldi?

Eddie, altmışların ortalarından yetmişli yılların ortalarına kadar Pittsburgh Pirates'da oynayan, hep çift haneli skor yapan, 1971 Dünya Kupası'nın yıldızı, 1972'de (19-8, 2.49 koşu ortalamasıyla) en başarılı sezonunu geçiren top atıcı Steve Blass'dan söz ediyor; 1972 sezonunun son gününde Yarının Yıldızları takımındaki arkadaşı Roberto Clemente, depremzedelere acil yardım paketleri dağıtmak üzere Nikaragua'ya giderken uçağı düşmüş ve Clemente ölmüştü. Ertesi sezon Blass doğru dürüst atış yapamaz oldu. O eski kusursuz kontrolünü yitirdi, topa vurmaya kim gelse arka arkaya ıskalıyordu –seksen sekiz atışta seksen dört vuruş– ve Blass'ın skoru 9.85 koşu ortalamasıyla 3-9'a düştü. Ertesi yıl bir kez daha denedi ama bir maç sonra (beş atış, yedi ıska) beyzbolu bıraktı. Blass'ın bu ani başarısızlığının nedeni Clemente' nin ölümü müydü? Kimse kesin bir şey bilmiyor; ama Eddie'ye göre beyzbol çevrelerindeki çoğu kişi, Blass'ın hayatta kaldığı için suçluluk duyduğuna, Clemente'yi çok sevdiği için arkadaşının ölümünden sonra spora devam edemediğine inanıyor.

Miles, Blass hiç değilse yedi ya da sekiz yıl başarılı oldu, diyor. Bir de zavallı Mark Fidrych'i düşün.

Eddie, Ya, "Kuş" Mark Fidrych, diye cevap veriyor; sonra birden ortaya çıkıp mucizevi birkaç ay boyunca herkesin başını döndüren, beyzbolun belki de gelmiş geçmiş en sevilen oyuncusu olan yirmi bir yaşındaki delikanlının kısa ve parlak kariyerini övmeye başlıyorlar. Onun gibisi hiç görülmemişti –topla konuşan, diz çöküp kale noktasındaki toprağı düzleyen, sürekli olarak telaşlı ve gergin enerjisi yüzünden yerinde duramayan biriydi–, insan olmaktan çok, insan biçiminde bir sürekli hareket makinesi gibiydi. Bir sezona damgasını vurdu: 19-9, 2.34'lük ortalama koşu skoru yaptı, Yıldızlar Turnuvası'nda Amerikan Ligi takımının başlangıç

atıcısı oldu, yılın sporcusu seçildi. Birkaç ay sonra ilkbahar kampında sahada koşarken dizinin kıkırdağını zedeledi, daha da beteri, sezon başlar başlamaz omuz kasını yırttı. Kolu kıpırdamaz oldu ve Kuş yuvarlanıp gitti, göz açıp kapayıncaya kadar gözde top atıcısı olmaktan çıkıp eski top atıcısı oluverdi.

Eddie, Evet, üzücü bir olaydı ama Donnie Moore'un başına gelenlerin yanında solda sıfır kalırdı, diyor.

Miles da başını sallayarak onaylayıp, Doğru, onun yanında ötekinin sözü bile edilemez, diye cevap veriyor.

Miles o dönemi bilecek yaşta, yirmi yıl önce kahvaltı sofrasında okuduğu gazeteden başını kaldırıp Moore ölmüş, diyen babasının bakışlarındaki şaşkınlığı hâlâ anımsıyor. California Angels'ın yedek atıcısı olan Donnie Moore, 1986 Amerikan Ligi Şampiyonlar Kupası'nın Boston Red Sox'la oynanan beşinci maçında dokuzuncu atış için sahaya çıktı. Angels ilerideydi, ilk şampiyonluk flamasını kazanmak üzereydi; ama iki oyuncu oyun dışı kaldığı, bir koşucu da birinci kalede bulunduğu sırada Moore beyzbol tarihinin en talihsiz atışlarından birini yaptı – bu topa vuran Boston savunma oyuncusu Dave Henderson topu sahadan dışarıya fırlattı ve bütün kaleleri dolaşarak saha çevresindeki turu tamamlamayı başardı; bu atış maçın kaderini değiştirdi ve Angels yenildi. Moore o utançtan bir türlü kurtulamadı. Yaşamını değiştiren o atıştan üç yıl sonra, beyzbolu çoktan bıraktığı bir dönemde ekonomik sıkıntılar ve karısıyla olan geçimsizlik yüzünden bunalıma giren, hatta belki de delirme noktasına gelen Moore, üç çocuğunun önünde karısıyla kavga etmeye başladı. Silahını çekip karısına öldürücü olmayan üç kurşun sıktı, sonra tabancayı kendi şakağına dayayıp beynini uçurdu.

Eddie, Miles'a bakıp kulaklarına inanamamış gibi başını sallıyor. Hiç anlayamıyorum, diyor. Onun yaptığı, Branca'nın bin dokuz yüz elli birde topu Thomson'a atışından daha kötü bir şey değildi. Ama Branca kendini öldürmedi, öyle değil mi? Şimdi Thomson'la kanka oldular, birlikte şehir

şehir dolaşıp o lanet olası beyzbol toplarını imzalıyorlar, onların yan yana poz verip ağızları kulaklarında sırıtan resimlerine baktığın zaman dünya yıkılsa umurlarında olmayan iki aptal ihtiyar görüyorsun. Donnie Moore da neden mezarda yatacağına Henderson'la birlikte top imzalama turnesine çıkmıyor?

Miles omzunu silkerek, Bu bir karakter meselesi, diyor. Kimse kimseye benzemez, işler ters gittiği zaman herkes kendine göre tepki verir. Olanlar Moore'un ağırına gitti, kaldıramadı. Branca aldırmadı.

Miles, bu Şükran Günü perşembe akşamında Eduardo Martinez'le bu konuları konuşmaktan huzur duyuyor, konuştukları şeyler –başarısızlık, hayal kırıklıkları ve ölüm gibi– tatsız olaylarla ilgili olsa da, beyzbol yaşamın kendisi kadar büyük bir evren olduğu için yaşamdaki her şey, ister iyi ya da kötü, ister trajik ya da komik olsun, hepsi de beyzbolun alanına giriyor. Bugün umutsuzluk ve yenilgi olaylarını irdeliyorlar; ama gelecek sefer karşılaştıklarında (tabii eğer karşılaşırlarsa) bütün bir öğleden sonrayı karınlarına sancı girecek kadar gülecekleri gülünç anekdotlarla doldurabilirler. Miles, Eddie'nin açık yürekli, iyi bir delikanlı olduğunu düşünüyor; Maria'nın bu yeni sevgilisinin Sanchezlere yaptığı bayram ziyareti için özenip ceket giymesi, kravat takması, saç tıraşı olması ve sürdüğü kolonyanın kokusunun havaya yayılması hoşuna gidiyor. Delikanlıyla sohbet etmek de keyifli; ama *keyifli* olduğu kadar da yararlı, çünkü Eddie'nin burada bulunması, Miles'a bu kadınlar âleminde erkek bir müttefik sağlıyor. Sofraya çağrıldıkları zaman da, Eddie' nin masadaki varlığı Angela'nın Miles'a olan düşmanlığını azaltıyor gibi oluyor ya da en azından kızın dikkati başka yöne çekilerek her zamanki meydan okuyan bakışları daha seyrek olarak Miles'a çevriliyor. Şimdi bakılacak, incelenip tartılacak, kardeşlerinden birisine daha layık olup olmadığına hüküm verilecek yeni bir yabancı var. Eddie sınavı geçiyor gibi görünüyor; ama Angela'nın bu akşam için kendisine bir kavalye bulmak zahmetine girmemesi, sevgilisi olmaması Miles'ı şaşırtıyor. Tabii Teresa'nın kocası

uzaklarda, o yüzden Miles onun bir erkek konuğu olmasını zaten beklemiyor; ama Angela neden kimseyi çağırmadı? Miles, belki de Bayan Güzellik erkeklerden hoşlanmıyordur, diye düşünüyor. Belki de Blue Devil barındaki işi, onu bu tür ilişkilerden hepten soğutmuştur.

Çavuş Lopez on aydır evinden uzakta, yemek onun sağlığı ve güvenliği için edilen duayla başlıyor. Yemeğe başladıktan birkaç saniye sonra, Teresa birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayınca herkes şaşkınlıkla ona bakıyor. Teresa'nın yanında oturan Pilar kolunu onun omzuna atıp yanağından öpüyor. Miles bakışlarını yeniden sofra örtüsüne indiriyor ve aklından geçenleri Tanrı'ya döktürmemek için kendini zor tutuyor. İçinden, Tanrı'nın Irak'ta olanlarla hiç ilgisi yok, diyor. Tanrı'nın hiçbir şeyle ilgisi yok. George Bush'la Dick Cheney'in idam mangasının karşısında duvara dikilip vurulmalarını gözlerinin önüne getiriyor; sonra Pilar'ın hatırı için, oradaki herkesin hatırı için, Teresa'nın kocasının tek parça halinde sağ salim evine dönecek kadar şanslı olmasını diliyor.

Giderek bu geceyi Angela bir tatsızlık çıkarmadan atlatabileceğini düşünmeye başlıyor. Şu ana kadar birkaç kap yemeği silip süpürdüler, şimdi herkes tatlıya saldırıyor; sonra Miles bir iyi niyet gösterisi olarak bulaşıkları yıkamayı önerecek, kimsenin yardımı olmaksızın tek başına onca tabağı, bardağı, çatal bıçağı yıkayıp kuruladıktan, tencereleri tavaları ovup her şeyi raflarda yerli yerine koyduktan sonra salona geçip Pilar'a geç olduğunu, yarın sabah işe gitmesi gerektiğini söyleyecek ve kimsenin tek kelime etmesine fırsat bırakmadan sadece ikisi evden çıkıp Miles'ın arabasına binecekler. Belki bu harika bir plan olabilir; ama Angela balkabağı turtasından (bugün Küba mutfağına ait hiçbir şey yok, hindi dolmasından kızılcık sosuna, et sosundan patateslere ve geleneksel tatlıya kadar her şey Amerikan) son çatalı aldığı anda çatalını bırakıyor, peçetesini kucağından alıp ayağa kalkarak, Seninle konuşmam gerek Miles, diyor. Arka tarafa, yalnız olacağımız bir yere gidelim, tamam mı? Çok önemli bir şey var.

Hiç önemli bir şey olduğu yok. Hiç mi hiç önemli bir şey yok. Angela'nın yoksunluğunu hissettiği bazı şeyler var, bütün sorun bu. Noel yaklaşıyor ve Angela, Miles'ın yine kendisine yardım etmesini istiyor. Miles, Ne demek istiyorsun, diye soruyor. Birtakım eşyalar. Hani geçen yaz yaptığın gibi. Miles bunun olanaksız olduğunu, hırsızlık yapmanın yasalara karşı gelmek olduğunu ve işini kaybetmek istemediğini söylüyor.

Angela, Bunu bir kere yaptın, diyor. Bir daha yapmaman için hiçbir neden yok.

Miles, Yapamam, diye yineliyor. Başımı derde sokmayı göze alamam.

Boktan herifin tekisin Miles. Bunu herkes yapıyor. Kulağıma neler geliyor, neler döndüğünü biliyorum. Bu çöp temizleme işi alışveriş merkezine girmek gibi bir şey. Kuyruklu piyanolar, yelkenli tekneler, motosikletler, mücevherler, akla gelebilecek her türlü pahalı eşya. İşçiler ellerine geçirdikleri her şeyi iç ediyorlar.

Ben etmiyorum.

Ben de zaten senden yelkenli tekne istemiyorum. Çalmayı bile bilmezken piyano neyime yarar? Ama hoş şeyler, ne demek istediğimi biliyorsun. İyi şeyler. Beni mutlu edecek şeyler.

Yanlış kapıyı çalıyorsun Angela.

Sen gerçekten budalanın tekisin, değil mi Miles?

Sadede gel. Bana bir şey söylemeye çalışıyorsun ama parazit yaptığı için anlamıyorum.

Pilar'ın kaç yaşında olduğunu unuttun mu?

Ciddi olamazsın...

Yok canım, olamaz mıyım?

Buna cüret edemezsin. O senin öz kardeşin, unuttun mu?

Polise bir telefon ettim mi, işin biter arkadaş.

Unut bunu. Pilar senin suratına tükürür. Bir daha seninle hiç konuşmaz.

O eşyaları bir düşün Miles. Güzel şeyler. Bir yığın güzel şey. Onları düşünmek hapse girmeyi düşünmekten çok daha iyi, öyle değil mi?

Eve dönerlerken arabada, Pilar, Angela'nın Miles'la ne konuşmak istediğini soruyor; ama Miles ablasına ne kadar öfkelendiğini, onu ne kadar küçümsediğini kıza belli etmemek için doğruyu söylemiyor. Noel'le ilgili bir şeyler geveliyor; ikisinin bütün aileyle ilgili gizli bir planları olduğunu ama Angela bu konuda konuşmaması için ona yemin ettirdiğinden, tek kelime edemeyeceğini söylüyor. Bu cevap, kendilerine hoş bir şeyler hazırlanacağını duyunca sırıtan Pilar'ı tatmin ediyor ve yolun yarısına geldiklerinde Angela'dan söz etmeyi bırakıp Eddie'nin üzerlerinde bıraktığı izlenimi konuşmaya başlıyorlar. Pilar onun *tatlı* biri olduğunu ve hiç de çirkin olmadığını ama Maria'ya ayak uyduracak kadar akıllı olup olmadığından kaygılandığını söylüyor; Miles bu konuda yorum yapmıyor. Onun aklından geçen, asıl Maria'nın Eddie'ye ayak uyduracak kadar zeki olup olmadığı; ama ablasının zekâsına laf edip Pilar'ı kırmamak için susuyor. Cevap vermek yerine, sağ elini uzatıp kızın saçını okşamaya başlıyor ve o sabah ona verdiği *Dublinliler* kitabını nasıl bulduğunu soruyor.

Miles, Angela'nın savurduğu tehdidin bir blöf, onu direnmekten vazgeçip yeniden çalmaya yöneltmek için kurduğu bir oyun olduğu inancıyla ertesi gün işe gidiyor. Böylesine aptalca, böylesine düzmece olduğu belli bir oyuna gelmeyecek ve ölse de Angela'ya tek bir çöp – bir kürdan bile, kullanılmış bir kâğıt peçete bile, hatta Paco'nun osuruğunu bile vermeyecek.

Pazar günü öğleden sonra, Pilar ablalarıyla birkaç saat geçirmek için Sanchezlerin evine gidiyor. Miles onunla gitmek istemiyor, Pilar yokken akşam yemeğini hazırlamak için (mutfak alışverişini yapan da, yemeği pişiren de kendisi) evde kalıyor; Pilar saat altıda eve döndüğü zaman, Angela'nın Miles anlaşmamızı unutmasın diye tembih ettiğini söylüyor. Sonra kafası karışmış, soran bakışlarla bakarak, ablasının sonsuza kadar bekleyemem dediğini de sözlerine ekliyor. Ablam ne demek istedi, diye

soruyor. Miles, Hiçbir şey, deyip bu yeni tehdidi başını sertçe sallayarak savuşturuyor. Kesinlikle hiçbir şey demek istememiştir.

İki iş günü, üç iş günü, dört iş günü ve sonra cuma akşamı geç saatte haftanın son çöp temizleme işini bitirip bir boş evden daha çıkarak arabasına binmek üzere karşıdan karşıya geçerken, kırmızı Toyota'nın ön ve arka kapılarına dayanmış duran biri Anglosakson, diğeri Latin kökenli iki adam gözüne çarpıyor; koruma görevlileri, profesyonel vücut geliştiricileri ya da gece kulübü fedaileri gibi iriyarı iki adam; Miles, eğer adamlar bar fedaisi ise belki de Blue Devil Barı'nın adamlarıdır, diye düşünüyor. Yapılacak en akıllıca hareket arkasını dönüp koşmak olur, ne var ki iş işten geçmiş durumda, adamlar onun geldiğini gördüler, şimdi kaçmaya kalkarsa çok daha zor duruma düşer, çünkü adamlar sonunda nasılsa onu yakalarlar. Ufak tefek biri değil, kavgadan da kaçınmaz. Boyu bir seksen beş, kilosu da doksan üç ve yıllarca beyninden çok, kol gücünü kullanmasını gerektiren işlerde çalıştığı için fizik olarak son derece iyi durumda – yapılı, adaleli, gücü kuvveti yerinde. Ama kendisini bekleyen adamlar kadar güçlü değil ve ikiye karşı bir kişi olduğundan, adamların dövüş ustalıklarını göstermek için değil de, konuşmak için gelmiş olmalarını umut etmekten başka yapabileceği bir şey yok.

Anglosakson olan, Miles Heller mısın, diye soruyor.

Miles, Sizin için ne yapabilirim, diye cevap veriyor.

Angela'dan mesaj getirdik.

Neden kendisi söylemiyor?

Çünkü seninle konuştuğu zaman onun dediklerini dinlemiyorsun. Mesajı onun adına biz verirsek daha iyi kulak verirsin diye düşündü.

Peki, dinliyorum.

Angela'nın tepesi fena attı, sabrı taşmaya başlıyor. Sana bir hafta daha süre verdiğini ve o zamana kadar istediklerini yapmazsan telefona sarılacağını söyledi. Anladın mı?

Evet, anladım.

Emin misin?

Evet, evet, eminim.

Emin olduğuna emin misin?

Evet.

İyi. Ama emin olduğunu unutmaman için sana ufak bir armağanım var. Hani yapacağın bir işi hatırlamak için parmağına iplik bağlarsın ya, onun gibi bir şey. Ne demek istediğimi anlıyor musun?

Anlıyorum sanırım.

Adam hiç renk vermeden gerilip Miles'ın midesine yumruğu indiriyor. Top güllesi gibi bir yumruk; öyle şiddetli ki, Miles'ı yere yıkıyor ve yere yıkarken ciğerlerindeki havayı da söküp alıyor; Miles'ın nefes borusundan hava boşalırken, midesinde ne var ne yoksa, öğle yemeğinde, sabah kahvaltısında yediği her şey, dünkü akşam yemeğinden kalanlar da ağzından fışkırıyor, bir saniye önce içinde olan her şey dışarıya vuruyor; Miles soluk almaya çabalar ve acıyı azaltmak için elini karnına bastırarak orada öylece yatarken, o iki irikıyım adam arabalarına binip onu tek yumrukla yere yıkılan bir hayvan gibi, ölsem daha iyiydi diye hayıflanan bir insan gibi sokağında ortasında bırakıp gidiyorlar.

Bir saat sonra, Pilar her şeyi öğreniyor. Blöfün blöf olmadığı ortaya çıkınca, Miles durumu daha fazla gizleyemiyor. Birdenbire tehlikeli bir noktaya gelmiş oldukları için, kızın gerçeği bilmesi gerek. Ablasının böyle bir şey yapabileceğine, Miles'ı hapse attırmakla tehdit edeceğine, birkaç kıytırık eşya parçası uğruna kendisinin mutluluğunu yok etmeyi düşünebileceğine inanamayan Pilar, önce ağlıyor, bunların hiçbiri onun için bir anlam taşımıyor. Miles, Konu eşyalar değil, diyor. Onlar sadece bahane. Angela onu sevmiyor, baştan beri ona karşı ve eğer Pilar'ın mutluluğu Miles'a bağlıysa, bu mutluluk Angela'nın umurunda değil. Miles, Angela'nın kendisine neden böyle düşmanlık beslediğini anlayamıyor; ama gerçek bu ve bu gerçeği kabullenmekten başka çareleri yok. Pilar arabaya atlayıp ablasının evine gitmek, Angela'nın suratına tokat atmak istiyor.

Miles, O bunu hak etti ama şimdi sırası değil, diyor. Ben gidinceye kadar beklemelisin.

Bu korkunç bir çözüm, aklın almayacağı bir çözüm ama bu koşullarda onlar için başka çözüm yok. Miles'ın eyaleti terk etmesi gerek. Başka seçenek yok. Angela telefona sarılıp polisi aramadan, Miles Florida'dan uzaklaşmak ve Pilar'ın on sekiz yaşında olacağı Yirmi Üç Mayıs sabahına kadar buraya dönmemek zorunda. Bunları konuştukları sırada içinden kıza oracıkta evlenme teklif etmek geliyor; ama dayanılmayacak kadar çok şey birdenbire ve bir arada olduğu için ikisi de perişan ve sinirli; bu yüzden Miles, Pilar'ın aklını karıştırmak, onu zorlamak, önlerinde bu kadar az zaman varken zaten yeterince karmaşık olan durumu daha da karmaşık hale getirmek istemiyor.

Bir arkadaşının Brooklyn'de ona bir oda vereceğini anlatıyor, Pilar'a adresi söylüyor ve her gün telefon edeceğine söz veriyor. Pilar'ın aile evine dönmesi artık söz konusu olmadığından, o bu dairede kalacak. Miles, altı aylık kiranın peşinen ödenmesi için çek yazıyor, otomobilini Pilar'a devrediyor, sonra kızı bankaya götürüp ATM'yi nasıl kullanacağını öğretiyor. Hesabında on iki bin dolar var. Bunun üç binini kendisi için çekiyor, kalan dokuz bini Pilar için hesapta bırakıyor. Banka kartını kızın eline tutuşturduktan sonra, bankadan yakıcı ikindi güneşine çıkarlarken kolunu genç kıza doluyor. Ona ortalık yerde ilk kez dokunuyor ve bunu kasıtlı olarak, bir meydan okuma hareketi olarak yapıyor.

Sonra ufak bir valize iki kat giyecek, kamera, üç dört kitap yerleştiriyor. Geri kalan her şeyi –geri döneceğine Pilar'ı inandırmak için– oldukları yerde bırakıyor.

Ertesi sabah erkenden, New York'a giden otobüse biniyor.

11. Talihli sözcüğünün İngilizcesi Lucky olduğu için, kakofoni yapıyor. (Ç.N.)

12. Normandiya Çıkarması'nın yapıldığı 6 Haziran 1944 günü. (Ç.N.)

13. 16 Aralık 1944’ten 1945 Ocak sonuna kadar süren Almanların karşı taarruzu. Almanlar bu saldırıda yenildi. (Ç.N.)

14. Amerika’nın Washington, California, Oregon, Nevada, Arizona eyaletlerini kapsayan batı bölgesi. (Ç.N.)

15. ABD’nin kuzey eyaletlerindeki en önemli sekiz özel üniversiteyi içeren terim: Brown, Columbia, Cornell, Dartmouth, Harvard, Pennsylvania, Princeton ve Yale üniversiteleri. (Ç.N.)

4

Bu, başından sonuna otuz saatten fazla süren, on dakikayla iki saat arasında yaklaşık on iki kez mola verilen, uzun, yorucu bir yolculuk ve yolun bir durağından ikincisine kadar olan sürede Miles'ın yanındaki koltuğa sırasıyla soluğu hırıltılı, şişman bir siyah kadın, sürekli burnunu çeken Hintli ya da Pakistanlı bir adam, seksen yaşlarında, iri kemikli, boyuna gırtlağını temizleyen beyaz bir kadın, Miles'ın yanındaki kişinin kadın mı erkek mi olduğunu kestiremeyeceği kadar cinsiyeti belirsiz, öksürüklü bir Alman turist oturuyor. Miles onlarla tek kelime konuşmuyor, ya başını elindeki kitaptan kaldırmıyor ya uyuyormuş gibi yapıyor ve her molada otobüsten inip Pilar'a telefon ediyor.

Yolculuğun en uzun mola yeri Jacksonville'de, iki hamburgerle bir şişe su alıyor; cuma günü yediği yumruk yüzünden mide kasları hâlâ sızladığı için lokmalarını ağır ağır çiğneyip dikkatle yutuyor. Evet, midesindeki sızı gerçekten parmağa bağlanan iplik kadar etkili, kaya gibi yumruğu olan çam yarması, Miles'ın bunu unutmayacağını söylerken çok haklıymış. Yemeğini bitirdikten sonra otobüs terminalindeki meyankökü şekerinden prezervatife kadar her şeyin satıldığı markete gidiyor. Önünde daha yüz mil yol olduğundan kitap okumaya ara verdiği zaman göz atmak için birkaç gazeteyle dergi alıyor. İki buçuk saat sonra otobüs Savannah, Georgia'ya yaklaşırken, Miles *New York Times*'ı açıyor, sanat ekinin ikinci sayfasında, yeni etkinlikleri ve ünlülerin neler yaptığını bildiren kısa haberler sütununda annesinin ufak bir resmini görüyor. Annesinin fotoğraflarıyla karşılaşmaya alışık. Kendini bildi bileli böyle oldu, annesi ünlü bir oyuncu olduğu için, yüzünün medyada sık sık yer alması çok doğal. Ancak, *Times*'taki kısa haber özellikle ilgisini çekiyor. Habere göre, meslek yaşamının büyük bölümünü sinema ve televizyon yapımlarında geçirmiş olan annesi, on yıllık bir aradan sonra, ocak ayında New York'ta başlayacak

bir oyunla sahnelere geri dönüyormuş. Bir başka deyişle, annesi çoktan New York'a gelip provalara başlamış olabilir; bu da demek oluyor ki onca yıl, acılarla dolu onca yıl sonra annesiyle babası aynı dönemde New York'ta yaşayacaklar ve o sırada oğulları da orada olacak. Ne tuhaf. Ne kadar tuhaf ve ne kadar akıl almaz bir durum. Özel bir anlamı olmadığından kuşkusu olmasa bile, Miles yine de geri dönmek için neden tam bu dönemi seçtiğini soruyor kendine. Çünkü bunu kendisi seçmedi. Onun yerine bu seçimi, onu yere yıkan ve Florida'dan Sunset Park denilen yere kaçmaya zorlayan koca bir yumruk yaptı. Sadece yeni bir zar atıldı, siyah madenî makineden yeni bir loto bileti çıktı, şans oyunlarıyla, rastlantılarla ve bitip tükenmez bir kargaşayla dolu dünyada talihin yeni bir cilvesi.

Şimdikinin yarı yaşında, yani on dördündeyken babasıyla yürüyorlardı, sadece ikisi; o gün başka bir yerde olan Willa ve Bobby yanlarında değildi. İlkbaharın sonlarında sıcak bir pazar ikindisiydi, Miles belirli bir amaçları olmadan, sadece hava çok güzel olduğu için yürüyüş yapmak niyetiyle West Village'ı boydan boya geçerek babasıyla yan yana yürüdüklerini anımsıyor; bir ya da bir buçuk saat yürüdükten sonra Abingdon Meydanı'nında bir banka oturdular. Miles, şimdi hatırlayamadığı bazı nedenlerden ötürü babasına annesi hakkında sorular sormaya başladı. Örneğin, nerede ve nasıl tanıştıkları, ne zaman evlendikleri, evliliklerinin neden sürmediği gibi sorular. Annesini yılda sadece iki kez görüyordu; California'ya son gidişinde annesine de babasıyla ilgili sorular sormuştu ama annesi o konulara girmek istememiş, birkaç cümleyle başından savmıştı. Evlilikleri zaten başlı başına bir hataymış. Babası iyi, dürüst bir adammış ama ikisi birbirlerine göre değillermiş, şimdi bunları uzun uzadıya konuşmanın ne anlamı varmış? Belki de on dört yıl önceki o pazar günü Abingdon Meydanı'nda babasına o soruları sormasının nedeni buydu. Çünkü annesinin verdiği cevaplar hiç doyurucu olmamıştı ve babasının konuşmaktan kaçınmayacağını umuyordu.

Babası onun sorusundan irkilmeden, oğlunun gerçekleri öğrenecek yaşa geldiğini ve böyle bir soru sorduğuna göre dürüstçe cevap verilmesi gerektiğini düşünerek, hiçbir sitemkâr tavır takınmadan, ilk cümleden son cümleye kadar sakin bir tonda konuşarak, karısını ilk kez sahnede gördüğünü anlattı. Hem de o tiyatronun şu anda oturdukları yerin yakınında, Yedinci Cadde'deki eski Circle Rep[16] olduğunu söyledi. 1978'in Ekim ayıymış, babasının bir aktris için çok uygun bulduğu Mary-Lee Swann adını taşıyan yirmi dört yaşındaki oyuncu, *Kral Lear* oyununda Cordelia'yı oynuyormuş. Mary-Lee çok duyarlı bir performans göstermiş, babası da daha önce seyrettiği azize tavırlı, şapşal suratlı Cordelialarınkinden çok farklı yorumun gücünden ve böylesine ayağı yerde bir yaklaşım olmasından çok etkilenmiş. *Cordelia ne diyebilir ki, sevmek ve susmak dışında?* Annesi bu repliği kendini sorgulamaktan gelen bir duraksamayla söylerken, yüreğini seyirciye açıyor gibiymiş. Babası, bunun olağanüstü dokunaklı bir oyunculuk gösterisi olduğunu söyledi.

Gerçi babası konuşmaya gönüllü görünüyordu; ama o gün anlattıkları belirsiz, anlaşılması ve izlenmesi zor bir hikâyeydi. Tabii birtakım ayrıntılar, örneğin o ilk gece oyundan sonra eski bir arkadaşı olan oyunun yönetmeni ve Mary-Lee'nin de aralarında olduğu bir grup oyuncuyla birlikte bir şeyler içmeye gidişleri gibi çeşitli olaylar aktarıldı. Babası o sırada otuz iki yaşında, bekâr, hiç kimseyle sürekli ilişkisi olmayan biriydi, beş yıl önce kurulmuş ve daha çok Renzo Michaelson'un ikinci romanı *Sözcükler Evi*'nin başarısı sayesinde yeni yeni palazlanan Heller Yayınları'nın başındaydı. Babası, ikisinin de ilk görüşte birbirlerine vurulduklarını söyledi. Kızın, Maine kırsalından bir taşralı, kendisininse doğma büyüme New Yorklu oluşu; kendi ailesinin zenginliğine karşı, bir hurdacı dükkânı yöneticisinin çocuğu olan kızın kıt kanaat, hatta yoksul denilebilecek bir ortamda yetişmiş olması yüzünden belki de hiç beklenmedik bir beraberlikti bu; ama iki üniversite mezunu ve bütün hayatı yayımcılık demek olan Miles ve sadece lise diploması almış, Amerikan

Drama Sanatı Akademisi'ne kaydını yeni yaptırmış, herhangi bir oyunda rol almadığı zaman da garsonluk yapan ve kitaplarla hiç ilgilenmeyen kız, Sheridan Meydanı'nın arkasındaki o küçük barda masanın iki yanından birbirlerine göz süzüyorlarmış. Babası, Arzunun gizemine kim nüfuz edebilir ki, bir erkeğin iradesi dışında aklından geçenlerin hesabını kim verebilir ki, dedi. Söylediklerini anlayıp anlamadığını sordu oğluna. Oğlu da anladım gibilerden başını salladıysa da, aslında hiçbir şey anlamadı.

Babası, kızdaki yeteneğin aklını başından aldığını, gözünü kör ettiğini söyledi. O çok zor ve çok kırılgan rolde böylesine başarılı olabilen birinin, o güne kadar tanımış olduğu kadınların hepsinden daha yüce bir kalbi ve daha yüce duyguları olması gerektiğini düşünüyordu. Oysa bir kişiyi gibi yaparak canlandırmakla, gerçekten o kişi olmak birbirinden çok farklı şeylerdi, öyle değil mi? İlk karşılaşmalarının üzerinden daha beş ay geçmeden, 12 Mart 1979'da düğünleri yapıldı. Ondan beş ay sonra evlilikleri çıkmaza girmişti bile. Babası, annesiyle olan anlaşmazlıklarını, uyuşmazlıklarını sayıp dökerek oğlunun canını sıkmak istemedi; ancak durumu özetledi: Birbirlerini seviyorlardı ama geçinemiyorlar, evliliği yürütemiyorlardı. Miles buna bir anlam verebiliyor muydu?

Hayır, hiç anlam veremiyordu. Oğlanın kafası iyice karışmıştı; ama kendisine yetişkin biriymiş gibi davranmaya çalışan babasına bunu itiraf etmeye korkuyordu; ne var ki o gün bunları anlayabilecek durumda değildi, o yaştayken büyüklerin dünyasını kavraması, aşkla anlaşmazlığın bir arada olması gibi bir paradoksu anlaması olanaksızdı. İkisinden biri olurdu ancak, ya seversin ya sevmezsin; ama aynı anda hem sevip hem sevmemek diye bir şey olamazdı. Çocuk kafasını toplamak için bir an durduktan sonra, kendisine tutarlı, anlamlı görünen tek bir soru sordu: Madem birbirlerini sevmiyorlardı, öyleyse neden çocuk yapmışlardı?

Babası, çocuğun evliliklerini kurtaracağını sandıklarını söyledi. Şöyle düşünmüşlerdi: Bir çocuk yapacaklar ve oğullarına ya da kızlarına duyacakları sevgi, büyüsü giderek bozulan kendi beraberliklerini

perçinleyecekti. Annesi başlangıçta çocuk sahibi olacağına sevinmişti, her ikisi de sevinmişti ama sonra... Babası cümlenin ortasında birden sustu, zihninde vites değiştiriyormuş gibi bir an boşluğa baktıktan sonra konuştu: O henüz anne olmaya hazır değildi. Daha çok gençti. Onu buna zorlamamalıydım, dedi.

Çocuk, babasının kendisini incitmemeye çalıştığını anladı. Babası, tutup da annesinin onu istememiş olduğunu açıkça söyleyemezdi, öyle değil mi? O kadarı fazlaydı, hiç kimsenin kaldıramayacağı bir darbe olurdu; yine de babasının suskunluğu ve katı gerçekleri yumuşatması, gerçeğin itirafı demekti: Annesi onu istememişti, dünyaya gelmesi bir hataydı, onun yaşaması, var olması için hiçbir makul neden yoktu.

Miles, bütün bunların ne zaman başladığını merak etti. Annesinin başlangıçtaki mutluluğu, ne zaman kuşkuya, sevgisizliğe, dehşete dönüşmüştü? Belki de o dönüşüm, vücudu değişmeye, kendisinin onun içindeki varlığı göze çarpacak kadar belirginleşmeye başladığı, büyüyen karnı artık saklanamayacak hale geldiği zaman, dahası ayak bileklerinin kalınlaşmasından, kalçalarının genişlemesinden, bir zamanların o zarif, büyüleyici görüntüsünü bozan bütün o fazladan ağırlıktan korkmaya başladığında ortaya çıkmıştı. Hepsi bu muydu – bir kendini beğenmişlik bunalımı mıydı? Yoksa, daha iyi, daha ilginç rol teklifleri alacağı bir sırada işi bırakarak o fırsatları kaçırmaktan, meslekteki ilerlemesine en olmayacak zamanda sekte vurup belki de bir daha o noktaya gelememekten duyduğu korku muydu? Annesi onu doğurduktan (2 Temmuz 1980) üç ay sonra Douglas Flaherty' nin çevireceği *Masum Hayalperest* filminin başrolü için seçmelere katıldı. Rolü aldı, ondan üç ay sonra da bebek çağındaki oğlunu babasına ve önce yatılı bebek bakıcısı, sonraki yedi yıl boyunca da kendisinin (daha sonra Bobby'nin de) dadısı olan, yüz kiloluk Jamaikalı Edna Smythe'ye bırakıp İngiliz Columbiası'ndaki Vancouver'e gitti. O rol, annesinin sinema kariyerinde atılım yapmasını sağladı. Dahası yeni bir koca (filmin yönetmeni Flaherty) bulmasına ve Los Angeles'ta yeni bir yaşam

kurmasına neden oldu. Çocuğun bir sorusu üzerine, babası, annesinin velayeti almak için diretmediğini söyledi. Kadının o zaman söylediklerini aynen yineleyerek, annesinin *paramparça* olduğunu, *Miles'dan vazgeçmenin hayatındaki en zor, en korkunç karar olduğunu* ama o koşullarda *elinden başka bir şey gelmediğini* anlattı. O gün Abingdon Meydanı'nda, babası ona, bir başka deyişle, annesinin ikisini de sepetlediğini söyledi. Seni de beni de def etti oğlum. İkimize de haydi vira, çekin arabanızı dedi.

Ama hiç pişman olmadığını da ekledi hemen. Geçmişle ilgili konularda hiç keşke şöyle olsaydı demediğini ya da tatsız şeyler düşünmediğini söyledi. Mary-Lee'yle evliliği yürümemişti ama buna bir başarısızlık denilemezdi. Zamanla, karısıyla paylaştığı iki yılın gerçek amacının düzgün yürüyen bir evlilik kurmak değil, bir oğul kazanmak olduğunu anlamıştı ve o oğul onun gözünde dünyadaki en önemli tek varlık olduğu için de, karısı yüzünden katlandığı hayal kırıklıkları buna değmişti – hatta değmekten de öte, o hayal kırıklıklarını yaşaması kesinlikle gerekliydi. Bunu iyice anladın mı? Evet. Çocuk, o noktada babasının anlattıklarını sorgulamadı. Babası gülümsedi, kolunu onun omzuna atıp çocuğu göğsüne bastırdı ve kafasının tepesine bir öpücük kondurdu. Sen benim gözbebeğimsin, dedi. Bunu sakın unutma.

Annesi hakkında sadece o gün o konuyu konuştular. On dört yıl önceki o konuşmadan önce ve sonra babasının annesiyle ilgili bütün söyledikleri, daha çok birtakım gündelik planlardan, annesine ne zaman telefon edeceğini programlamaktan, California'ya uçak biletleri almaktan, annesinin doğum günlerinde kart göndermesini hatırlatmaktan, Miles'ın okul tatillerini annesinin film çalışmalarına göre ayarlamaktan ibaretti. Annesi, babasının hayatından çıkmış olabilirdi; ama aradaki boşluklar, buluşmalarındaki düzensizlikler hesaba katılmazsa, Miles'ın yaşamındaki varlığını sürdürüyordu. O yüzden, en başından beri iki anneli bir çocuk oldu. Onu doğurmamış olan ama gerçek annelik yapan Willa ve kan bağıyla

annesi olan ama egzotik bir yabancı rolü oynayan Mary-Lee. İlk yıllar artık belleğinden silinmiş; ama beş altı yaşlarındayken uçak kalkmadan önce kokpitte oturan, evde içmesine izin verilmeyen tatlı gazozları içen, hosteslerle kabin memurlarına emanet edilerek tek başına yolculuk yapan bir çocuk olarak annesini görmek için ülkenin bir ucundan öbür ucuna uçtuğunu anımsıyor; sonra Los Angeles'ın tepelerindeki, bahçesinde sinekkuşları, kırmızı ve mor çiçekler, ardıç ve mimoza ağaçları olan kocaman evi, ılık, bol güneşli günleri izleyen soğuk geceleri hatırlıyor. Annesi o zamanlar müthiş güzeldi, bazen ikinci bir Carroll Baker ya da Tuesday Weld olarak tanımlanan ama onlardan daha yetenekli, rol seçiminde onlardan daha akıllı olan zarif, güzel bir sarışındı; artık Miles büyümeye başladığı, annesi de başka çocuğu olmayacağını bildiği için onu benim küçük prensim, kıymetli meleğim diye seviyor ve babasının gözbebeği olan çocuk annesinin de büyük aşkı oluyordu.

Yine de Mary-Lee çocuğuna nasıl davranacağını bilmiyordu. Miles, annesinin iyi niyetli olduğunu ama çocuklar konusunda Willa gibi bilgili olmadığını düşünüyor ve annesiyle beraberken kendini nadiren güvende hissediyordu. Annesinin günü gününe, saati saatine uymazdı; neşeli, coşkuluyken bir anda dalgınlaşır, onunla şakalaşırken birden sinir bozucu bir suskunluğa gömülüverirdi. Miles onun yanındayken tetikte durmayı, annesinin tavırlarındaki ani değişikliklere hazır olmayı, birlikte yaşadıkları güzel anların keyfini çıkarmayı ama o anların uzun sürmesini beklememeyi de öğrendi. Annesinin yanına gittiği sıralarda kadın genellikle bir filmi yeni bitirmiş, diğerine başlamamış olurdu, bu da evdeki gerginliği, telaşı, endişeyi artırırdı. Telefon sabahın köründe çalmaya başlar; annesi ya menajeriyle, bir yapımcıyla, bir rejisörle, bir oyuncuyla görüşür ya da röportaj vermek, fotoğraf çektirmek, televizyon programına çıkmak, şu ya da bu ödül töreninde kazananlara ödülü sunmak önerilerini kabul veya reddeder; dahası o gece hangi lokantaya, ertesi hafta hangi partiye gideceğini, kimin kim hakkında ne dedikodu yaptığını konuşur dururdu.

Flaherty varken, ortam daha sakin olurdu. Kocası pürüzleri gidermeyi, annesinin gece içkilerini kontrol etmeyi (Flaherty bir iş için seyahate çıktığında annesi içkiyi fazla kaçırırdı) becerirdi ve ilk evliliğinden bir çocuğu olduğu için de, üvey oğlunun düşüncelerini, duygularını öz annesinden daha iyi bilirdi. Flaherty'nin kızıyla, adının Margie mi, Maggie mi olduğunu şimdi çıkaramadığı o çilli, tombul dizli kızla bazen bahçede oynadıklarını, birbirlerini hortumla ıslattıklarını ya da *Alice Harikalar Diyarında*'nın Hokkabaz sahnesinden bazı bölümleri canlandırdıklarını hatırlıyor. Kaç yaşındaydı o zaman? Altı mı? Yedi mi? Miles sekiz ya da dokuz yaşlarındayken, beyzbolla hiç ilgisi olmayan, İngiliz asıllı Flaherty kızıyla ikisini aldı, Miles'ın kendi şehrinin takımı olan ve başarılı olsa da olmasa da ömür boyu taraftarı olduğu Mets ile Dodgers'ın maçını izlemeleri için ta Chavez Ravine'e götürdü. Flaherty sevimli, övülecek nitelikleri olan bir adamdı; ne var ki, Miles altı ay sonra California'ya döndüğünde, Flaherty gitmişti, annesi ikinci kez boşanıyordu. Yeni erkeği, küçük bütçeli bağımsız filmlerin yapımcısı Simon Korngold'du; Mary-Lee'nin gerek Miles'ın babasıyla, gerekse Douglas Flaherty'yle olan kısa süreli evliliklerine bakarak yürütülen tahminlerin aksine, evlilikleri on yedi yıldır sürüyor.

Miles on ikisindeyken, annesi odasına gelip soyunmasını söyledi. Onun nasıl *geliştiğini* görmek istiyormuş; Miles annesinin bu isteğini geri çeviremeyeceğini sezerek istemeye istemeye de olsa çırılçıplak soyundu. Onun karşısında anadan doğma dikilmekten ne kadar ürküyor, ne kadar utanıyorsa da, sonuçta annesiydi, oğlunun vücudunu görmeye hakkı vardı. Mary-Lee, oğlunu tepeden tırnağa şöyle bir süzdü, olduğu yerde fır döndürdü, sonra gözlerini çocuğun üreme organına dikerek, Umut verici görünüyor Miles ama daha çok yol alman gerek, dedi.

Gerek ruhsal gerekse fiziksel yapısında büyük değişikliklerin olduğu ertesi yılın sonunda on üçüne geldiği zaman, annesi aynı isteği yineledi. Bu kez Miles havuzun kenarında oturuyordu, üzerinde mayodan başka bir şey

yoktu; geçen yıldan daha gergin ve daha çekingen olmasına karşın, çocuk ayağa kalktı, mayonun belini biraz aşağı sıyırıp annesine istediğini gösterdi. Annesi gülümsedi ve, Küçük adam artık eskisi kadar ufak değil ha? Sıkı durun hanımlar. Miles Heller aranıza hoş geldi, dedi.

Miles on dört yaşındayken, annesinin isteğini hayır diye kestirip attı. Annesi biraz hayal kırıklığına uğramış gibi göründüyse de ısrar etmedi. Sen bilirsin çocuk, deyip odadan çıktı.

On beşindeyken, annesiyle Korngold, evlerinde büyük, kalabalık bir parti verdiler, yüzden fazla davetli vardı; aralarında Miles'ın filmlerden, televizyondan tanıdığı aktörler ve aktrisler, yıllardır onu kimi zaman güldüren, kimi zaman hüzün veren iyi oyuncular, ünlü kişiler olmasına karşın çocuk gürültüye dayanamadı, bir ağızdan konuşan onca kişinin sesi başını döndürüyor, midesini bulandırıyordu. Bir saat canını dişine takıp dayandıktan sonra yukarıya, odasına kaçtı, bir kitap alıp yatağa uzandı; akşamın geri kalan bölümünü aşağıdaki gürültücü kalabalıkla geçirmek yerine, okumakta olduğu kitabın yazarıyla geçirmeyi yeğlediğini şimdi bile anımsıyor. On beş, yirmi dakika sonra annesi elinde içki kadehi, yüzünde hem öfkeli, hem üzgün bir ifadeyle odaya daldı. Miles ne yaptığını sanıyordu? Evde parti verildiğini bilmiyor muydu ve ne cüretle partinin yarısında çıkıp gidiyordu? Partiye şunlar, şunlar gelmişti, falanca da oradaydı, filanca da oradaydı; lanet olası bir *kitap* okumak için yukarıya çıkarak onlara hakaret etmek hakkını kimden almıştı? Miles kendini iyi hissetmediğini, başının ağrıdığını anlatmaya çalıştı; hem bir sürü gürültücü patırtıcı yetişkinin arasında dolaşmak istemediysem kime ne, dedi. Annesi daha da sinirlenerek, Tıpkı baban gibisin, diye parladı. Armut dibine düşer, sen de mızmızın tekisin. Çocukken ne tatlıydın Miles. Şimdi hımbılın biri olup çıktın. Nedendir bilinmez, Miles *hımbıl* sözcüğünü çok komik buldu. Belki de ona gülünç gelen, elinde votka tonikle dikilmiş duran, ona *mızmız, hımbıl* gibi çocukça hakaretler yağdıran öfkeli, sinirli annesiydi; çocuk birden kendini tutamayıp gülmeye başladı. Annesi, komik olan nedir, diye

sordu. Miles, Bilmem, kendimi tutamadım işte, diye cevap verdi. Daha dün büyük aşkındım, şimdiyse sıkıcı mızmızın tekiyim. Doğrusunu istersen, ben ne oyum ne de öteki. O an annesinin eşref saati olmalı ki, yüzünün ifadesi birden öfkeden neşeye dönüştü ve o da kahkahalarla gülmeye başladı. Allah beni kahretsin. Tam bir şıllık gibi davranıyorum, öyle değil mi?

Miles on yedi yaşındayken, annesi onun lise mezuniyeti töreninde bulunmak için New York'a geleceğine söz verdi ama gelmedi. İşin tuhafı, Miles bu yüzden annesine kırılmadı, onu suçlamadı. Bobby'nin ölümünden sonra, eskiden önem verdiği şeyler artık önemini yitirmişti. Annesinin töreni unutmuş olduğunu düşündü. Unutmak günah değil, sadece insani bir hataydı. Bir sonraki görüşmelerinde, Miles'dan önce davranıp konuyu açan annesi ondan özür diledi; hoş, Miles'ın zaten o konuyu açacağı da yoktu.

Miles'ın California ziyaretleri seyrekleşti. Artık üniversiteliydi, Brown'da geçirdiği üç yıl içinde California'ya sadece iki kez gitti. Ama başka yerlerde buluştular, New York restoranlarında öğle ve akşam yemekleri yediler, birkaç kez uzun uzun telefonda konuştular (bütün bunlar hep annesinin inisiyatifiyle oluyordu), bir hafta sonu da, onca yıldır annesine gösterdiği bağlılık yüzünden hayranlık duyduğu Korngold'la beraber Providence'ta bir haftasonu tatili yaptılar. Korngold bazı yönleriyle ona babasını anımsatıyordu. Görünüşü ya da tavırlarıyla değil, yaptığı işle; babası, bir anda parlayıp sönüveren, kalıcı olmayan kitaplar dünyasında nasıl değerli kitaplar yayımlamak için direniyorsa, Korngold da gösterişli bir çöplük olan sinema âleminde gösterişsiz ama değerli filmler yapmaya çalışıyordu. O sıralarda annesi kırkını geçmişti ve güzelliğinin doruğunda olduğu döneme göre kendisiyle daha barışıktı, kendi yaşamının iniş çıkışlarıyla daha az ilgileniyor, başkalarına daha çok yakınlık gösteriyordu. Providence'taki o hafta sonu tatilinde Miles'a üniversiteyi bitirdikten sonra ne yapmayı düşündüğünü sordu. Miles kararsız olduğunu söyledi. Bir gün doktor olmayı düşünüyor, ertesi gün fotoğrafçılığa eğilim duyuyor, bir gün sonra ise öğretmen olmayı planlıyordu. Annesi, Yazar ya da yayımcı olmayı

düşünmüyor musun, diye sordu. Miles, düşünmediğini söyledi. Kitap okumayı seviyordu ama kitap yazmak ya da yayımlamak ilgisini çekmiyordu.

Sonra Miles ortadan kayboldu. Aceleyle verdiği o arkasını dönüp gidiverme kararında annesinin hiçbir rolü olmadı; ama Willa'yı ve babasını terk edince, annesini de terk etti. Bu karar belki doğru, belki yanlıştı ama öyle olması gerekiyordu, bundan sonra da öyle sürmesi gerekiyor. Annesini görmeye gidecek olursa, annesi nerede olduğunu hemen babasına haber verirdi ve yedi buçuk yıllık çabası boşa giderdi. Kendini kendi isteğiyle bir kara koyuna dönüştürmüştü. Oynamayı seçtiği rol buydu ve New York'tayken, geride bıraktığı ailesinin, eski çevresinin kıyısında dolanırken bile bu rolü sürdürecekti. Tiyatroya gidip annesinin giyinme odasının kapısını tıklatmayı göze alacak mıydı? Downing Caddesi'ndeki apartmanın kapısını çalmayı göze alacak mıydı? Belki ama bunu yapmayı düşünmüyordu – en azından şimdilik düşünmüyordu. Aradan bunca zaman geçtikten sonra, kendisini hâlâ buna hazır hissetmiyordu.

Washington'un hemen kuzeyinde, otobüs yolculuğun son bölümüne girerken kar başlıyor. Miles, kışa girmek üzere olduklarını, gençlik kışlarındaki soğuk günlerin ve uzun gecelerin başlayacağını hissediyor ve birden geçmiş, geleceğe dönüşüyor. Miles gözlerini yumarak Pilar'ın yüzünü düşünüyor, ellerini onun yanında olmayan vücudunda gezdiriyor, sonra gözkapaklarının arkasındaki karanlıkta kendisini kardan yapılmış bir dünyadaki kara bir nokta gibi görüyor.

16. Tanya Berezin, Marshall W. Mason, Robert Thirkield ve Lanford Wilson'un, Amerikalı yazarların oyunlarını öne çıkarmak amacıyla New York'ta Circle Theater Company adıyla kurdukları, daha sonra The Circle Repertory Company adını alan ve 1969-1996 yılları arasında faaliyet gösteren öncü tiyatro. (Ç.N.)

BING NATHAN VE ARKADAŞLARI

Bing Nathan

O, öfkenin savaşçısı, hoşnutsuzluğun şampiyonu, çağdaş dünyanın kirli çamaşırlarını ortaya döken bir militan, yenik düşmüş dünyanın kalıntılarından yeni bir gerçek kurmayı hayal eden biri. Kendisi gibi yerleşik düzenin çoğu muhaliflerinin aksine, siyasal eyleme inanmıyor. Hiçbir harekete ya da partiye üye değil, hiç topluluk karşısında konuşma yapmadı ve binaları yakıp yıkmak, iktidarları devirmek için öfkeli yığınları sokağa sürmeye hevesi yok. Onunki tamamen kişisel bir konumlanma ve yaşamını kendi belirlediği ilkelere göre sürebilirse, başkalarının da kendini örnek alıp izleyeceğinden emin.

Bu yüzden Bing dünya derken, hiçbir biçimde etkileyemeyeceği kadar büyük ve parçalanmış olan dünyayı değil, kendi dünyasını, kendi yaşam sınırları içindeki küçük dünyayı kasteder. O nedenle de gündelik meselelerin yerel, özel, neredeyse görünmeyen ayrıntıları üzerinde yoğunlaşır. Bu durumda verdiği kararlar hiç kuşkusuz küçük çaplıdır; ama küçük demek her zaman önemsiz anlamına gelmez ve her gün kendi hoşnutsuzluğunun temel kuralına bağlı kalmaya, yani genel geçer şeylere muhalif olmayı, bütün cephelerde statükoya direnmeyi sürdürmeye çalışır. O doğmadan yaklaşık yirmi yıl önce başlayan Vietnam Savaşı'ndan bu yana *Amerika* denilen kavramın kendini tükettiğini, ülkenin artık işlemez bir durumda olduğunu ama bu çöken ülkedeki parçalanmış yığınları birleştirmeyi hâlâ sürdüren bir şey varsa, Amerikan kamuoyu herhangi bir konuda hâlâ görüş birliğinde oluyorsa, bunun gelişme kavramına olan inançtan kaynaklandığını iddia eder. Buna inananların yanlış düşündüğünü, geçmiş yıllardaki teknolojik gelişmelerin aslında yaşamdaki olanakları sınırladığını söyler. Kazançtan başka şey düşünmeyen şirketlerin o hırsla oluşturdukları tüketim kültürü ortamında çevredeki görüntünün giderek çirkinleştiğini, giderek insana yabancılaştığını, giderek anlamsızlaştığını ve

bütünleştirici, birleştirici olma amacını yitirdiğini söyler. Onun başkaldırıları, belki kapsamlı olmayan, kısa vadede çok az, hatta hiçbir başarı sağlamayan hareketlerdir; ama onun insan olma onurunu pekiştiren, kendi gözünde kendisine soyluluk katan davranışlardır. Geleceğin çoktan yitirilmiş olduğunu kabullenir, o yüzden de önemli olan sadece bugünse, bugünü geçmişin ruhuyla yoğurmanın gerekli olduğu görüşündedir. Ne cep telefonu kullanır ne bilgisayar ne de herhangi bir başka dijital aygıt – çünkü yeni teknolojilerden pay almayı reddeder. Hafta sonları altı kişilik bir caz grubunda davul ve vurmalı çalgılar çalar – çünkü caz çoktan öldü ve artık ancak çok az sayıda mutlu insan cazla ilgileniyor. İşte bu yüzden üç yıl önce kendi işini kurdu – çünkü diretilen düzenle savaşmak istiyordu. Kırık Eşyalar Hastanesi, Park Slope, Beşinci Cadde üzerindeydi. Bir çamaşırhane ile eski moda giysiler satan bir dükkânın arasında yer alan bu avuç içi kadar işyerinde yeryüzünden silinip gitmiş bir döneme ait eşyalar onarılır: mekanik daktilo makineleri, dolmakalemler, mekanik saatler, tüplü radyolar, pikaplar, kurmalı oyuncaklar, kollu şeker makineleri, numaraları elle çevrilen telefonlar. Kazandığı paranın yüzde doksanının resim çerçevelemekten gelmesi hiç de önemli değildir. Onun dükkânı eşsiz ve paha biçilmez bir hizmet sunar ve yarım yüzyıl öncesinin eski endüstrilerinden kalma bozuk bir cihazı onarırken, cephede savaşan bir generalin iradesi ve coşkusuyla işe dört elle sarılır.

*Elle tutulabilir olmak. A*rkadaşlarıyla görüşlerini tartışırken Bing’in en sık kullandığı terim budur. Dünya elle tutulabilir bir şeydir, der. İnsanlar elle tutulabilen varlıklardır. İnsanların gövdeleri vardır ve bu bedenler acıyı hissettikleri, hastalandıkları ve öldükleri için, insanın yaşamı insanlığın başlangıcından beri zerre kadar değişmemiştir. Gerçi ateşin keşfi insanı ısıtmış ve çiğ et yemekten kurtarmıştır; köprülerin inşası insanın ayaklarını ıslatmadan ırmakları, dereleri geçmesine yaramıştır; uçağın icadı bir yandan insanın kıtaları, okyanusları aşmasını sağlarken, öte yandan da *jet lag* ve uçuş sırasında film izlemek gibi yeni olgular yaratmıştır – ama insanoğlu

çevresindeki dünyayı değiştirmiş olsa bile, kendisi değişmemiştir. Yaşamın gerçekleri değişmez. Yaşarsın, sonra da ölürsün. Bir kadının bedeninden dünyaya gelirsin, doğduktan sonra sağ kalmayı başarırsan, yaşamını sürdürebilmen için annenin seni besleyip bakması gerekir ve doğduğun andan öldüğün ana kadar başından geçen her şey, içinde kabaran her duygu, her öfke patlaması, her ihtiras dalgası, her gözyaşı, her kahkaha, ömrün boyunca hissedeceğin her şey, ister mağara adamı ol, ister astronot, ister Gobi Çölü'nde, ister Kuzey Kutbu'nda yaşa, senden önce yaşamış herkesin hissettiği şeylerdir. Bütün bunlar, Bing on altı yaşındayken vahiy inmişçesine bir anda geliverdi aklına. Bir öğleden sonra Lut Gölü Ruloları[17] hakkındaki resimli bir kitabı karıştırırken, parşömen metinlerin yanı sıra, kazılarda çıkarılan tabaklar, ilkel çatal kaşıklar, hasır sepetler, çanak çömlekler, testiler gibi, en ufak bir zarar görmemiş buluntuları gösteren bazı fotoğraflar gördü. Bu nesnelerin neden ilgisini çektiğini pek kavrayamadan resimleri birkaç dakika dikkatle inceledikten sonra ne olduğunu anladı. Tabakların üzerindeki bezemelerin deseni, evinin karşısındaki dükkânın vitrininde sergilenen tabakların deseniyle aynıydı. Hasır sepetler, günümüzde milyonlarca Avrupalının alışverişe giderken kullandıkları sepetlerin eşiydi. Resimlerdeki nesneler iki bin yıllıktı ama son derece yeni, son derece çağdaş görünüyordu. Bing'in insanoğlunun zaman kavramıyla ilgili düşüncelerini değiştiren işte bu keşif oldu: İki bin yıl önce Roma İmparatorluğu'nun ücra bir köşesinde yaşayan insan, bugünkü ev araç gereçlerinin tıpatıp aynısını tasarlayabilmişse, o insanın aklı, yüreği ya da iç dünyası kendisininkinden nasıl farklı olabilirdi? Yeni teknolojilerin insan bilincini değiştirdiği inancına karşıt iddia olarak, Bing işte bu öyküyü arkadaşlarına tekrar tekrar anlatmaktan bıkıp usanmaz. Mikroskop ve teleskop eskiden göremediğimiz birçok şeyi görmemizi sağladı ama günlerimizi hâlâ normal görüş ortamında geçiriyoruz, der. E-postalar postayla gönderilen mektuplardan daha çabuk geliyor ama sonuçta onlar da mektup yazmanın bir başka türü değil mi, der. Bing böyle örnekleri

peş peşe sıralar. Bu fikirleriyle arkadaşlarını çıldırttığını, uzun konuşmalarıyla onların canını sıktığını bilir ama bunlar onun için önemli konular olduğundan bir kez söze başladı mı, durmayı beceremez.

Bing, yüzünü çevreleyen kahverengi sakalı, sol kulağında altın küpesi olan, ayı gibi irikıyım bir adamdır. Boyu ancak bir yetmiş sekizi bulur ama yüz küsur kilosuyla çok yapılı görünür. Gündelik kıyafeti siyah, bol dökümlü kot pantolon, sarı işçi çizmesi ve kareli oduncu gömleğidir. İç çamaşırını pek seyrek değiştirir. Yemek yerken ağzını şapırdatır. Aşkta talihi hiç yaver gitmemiştir. Yaptığı bütün işlerin içinde en hoşuna giden, davul çalmaktır. Gürültücü, disiplinsiz, sakar, dağınık, eline geçeni kırıp döken, hantal bir çocuktu; annesiyle babası bu kırıp dökme dürtülerinin yeni, olumlu bir tavra dönüşmesini umarak on ikinci doğum gününde ona bir davul seti armağan ettiler, umutları boşa çıkmadı. On yedi yıl sonra Bing'in koleksiyonu standart davul takımından (trampet, tamtam, yan davullar, bas davul, ayaklı çimbaliler, kapaklı ziller) dünyanın dört yanından toplanmış murumba, batá, darbuka, okedo, kalangu, rommelpot, bodhrán, dhola, ingungu, koboro, ntenga, tabor gibi çeşitli boyut ve biçimlerde iki düzineyi aşkın davuldan oluşan bir büyüklüğe ulaştı. Vurmalı çalgılar dolabını standby'da bekleyen ziller, gonglar, çanlar, kastanyetler, çıngıraklar, ksilofonlar, başparmak piyanosu da denilen Afrika'ya özgün kalimbalar doldurur. Bing'in üyesi olduğu Mob Rule[18] adındaki caz orkestrası, Brooklyn'in ve aşağı Manhattan'ın küçük barlarında ve kulüplerinde her ay iki ya da üç gösteri yapar. Grup biraz daha fazla para kazanabilse, Bing her şeyi bırakıp ömrünün sonuna kadar onlarla dünyayı turlardı; oysa kazandıkları parayla prova yaptıkları salonun parasını zar zor karşılayabiliyorlardı. Bing, grubun yaptığı sert, ahenksiz, doğaçlama müziği (bazen bu müziği insanı altına ettirecek kadar korkunç diye tanımlamakla birlikte) çok sever. Grubun hayranlarından oluşan bir dinleyici kitlesi de vardır. Ama bu hayranların sayısı grubu ayakta tutmaya yetmediği için, Bing öğleden önceki ve sonraki saatlerini Kırık Eşyalar Hastanesi'nde film

afişlerini çerçeveleyerek, büyükannesiyle büyükbabasının çocukluk çağından kalma nesneleri onararak geçirir.

Ellen Brice, geçen yaz ona Sunset Park'taki terk edilmiş evden söz edince, Bing bunu kendi görüşlerini sınamak, sisteme yöneltttiği göze çarpmayan, tek kişilik saldırılarından vazgeçip toplu eyleme katılmak için iyi bir fırsat olarak gördü. Bu, o güne kadar attığı en cesur adımdı; yaptıkları işin yasal olmayışıyla bunu bir hak olarak yorumlamayı bir güzel bağdaştırdı. Herkes için zor olan bir dönemden geçiliyordu ve çevrede bunun kadar köhne, her yanı dökülen, bomboş bir ahşap ev, talancılara ve kundakçılara açık davetiye olmanın yanı sıra, neredeyse kapısının kırılıp yağmalanması için yalvaran görünümüyle konu komşunun keyfini kaçıran bir çirkinlik anıtı gibi duruyordu. Bing ve arkadaşları o evi işgal etmekle sokağın güvenliğini sağlamış; çevredeki herkes için hayatı daha yaşanılası bir duruma getirmiş oluyorlardı. Aralık ayı geldiğinde, onlar eve taşınalı neredeyse dört ay olmuştu. Oraya yerleşmek fikri ilk önce Bing'in aklına geldiği, küçük ordularının askerlerini o devşirdiği ve içlerinde marangozluktan, su tesisatından, elektrik kablosu döşemekten anlayan tek kişi o olduğu için, grubun gayri resmî lideri de oydu. Belki sevilen bir lider değildi ama hoş görülen, kusuruna bakılmayan bir liderdi; çünkü gruptakilerin hepsi, o olmadan bu deneyimin fiyaskoyla biteceğini biliyordu.

Bing'in gruba ilk çağırdığı kişi Ellen oldu. O olmasaydı, kendisi hiç Sunset Park'a gidip o evi keşfedemezdi, o yüzden daveti ilk reddetme hakkını Ellen'a tanımak çok uygun görünüyordu. Bing, Ellen'ı çocukluğundan beri, Yukarı Batı Yakası'nda birlikte ilkokula gittikleri günlerden tanıyordu; sonra yıllarca birbirlerinin izini kaybettiler, ancak yedi ay önce ikisinin de Brooklyn'de, hem de Park Slope'da birbirlerine epey yakın yerlerde yaşadıklarını öğrendiler. Günün birinde Ellen bir şey çerçeveletmek için Hastane'ye geldi; Bing önce onu tanımadıysa da (en son on iki yaşında gördüğü bir kız çocuğunu yirmi dokuz yaşında bir kadın

olarak kim tanıyabilir zaten?) sipariş formuna adını yazdığı anda kadının çocukken tanıdığı Ellen Brice olduğunu anlayıverdi. O garip, minik Ellen Brice, büyümüş, Yedinci Cadde, Dokuzuncu Sokak'taki bir şirkette çalışan bir emlakçı olmuştu; tıpkı kendisinin boş zamanlarında müzisyenlik yaptığı gibi o da boş zamanlarında ressamlık yapıyordu; ama kendisi bunu neredeyse bir meslek gibi yaparken, kadının ressamlığı meslek haline gelmemişti. Dükkânda karşılaştıkları o ilk öğle sonrasında, Bing her zamanki dostça tavrı ve dobralığıyla kadını soru yağmuruna tuttu ve onun henüz evlenmediğini, annesiyle babasının Kuzey Carolina'nın bir kıyı kasabasına yerleştiklerini, kız kardeşinin geçenlerde doğum yaptığını ve ikiz oğulları olduğunu öğrendi. Millie Grant'le (odasını ileride Miles Heller'ın alacağı Millie) tanışmasına daha altı ay vardı ve o gün kendisinin de Ellen'ın da başkalarıyla ilişkileri olmadığı için kadını içki içmeye davet etti.

O içki randevusundan bir şey çıkmadı, üç gece sonraki akşam yemeği daveti de bir sonuç vermedi; zaten çocukluklarında da aralarında hiçbir şey olmamıştı, aynı durum büyüdükleri zaman da sürüyordu. Ne var ki, ikisi de boştaydılar ve görünürde bir aşk olmasa da arada bir buluşmaya devam ettiler ve iyi arkadaş olmaya başladılar. Bing, Ellen'ın izlediği Mob Rule konserini beğenmemesine (onların gürültülü bir kaos niteliğindeki yapıtları herkese uygun değildi zaten) alınmadı, kadının desenlerinin ve tablolarının da kendisine anlamsız gelmesini (bu resimlerin yetenekten ve özgünlükten nasibini almamış, ölçülü biçili ölüdoğa ve kent manzaraları olduğunu düşünüyordu) hiç dert edinmedi. Önemli olan, kadının onu dinlemekten hoşlanıyor gibi görünmesi ve Bing'in hiçbir davetini geri çevirmemesiydi. Kadını sarmalayan yalnızlık duygusu, şamatasız iyi yürekliliği ve gözlerinde gördüğü kırılganlık, Bing'in içine dokunuyordu; ama arkadaşlıkları ilerledikçe Bing onun hakkında ne düşüneceğini bir türlü kestiremiyordu. Ellen çirkin bir kadın değildi. Vücudu düzgün, yüzü sevimliydi; ama çevresine bir kaygı ve yenilmişlik havası yayıyordu; aşırı

solgun teni ve donuk, mat renkli saçları Bing'e onun ağır bir depresyonda olup olmadığını, Melankoli Oteli'nin yeraltındaki bir odasında son günlerini geçirip geçirmediğini düşündürüyordu. Kadını her görüşünde onu güldürmek için elinden geleni yapıyor – bazen güldürüyor, bazen sonuç alamıyordu.

Yaz başlarında, Güney Florida'da Pilar Sanchez'in Miles Heller'ın yanına taşındığı aynı kavurucu sıcak günde, kuzeyde de önemli bir sorun patlak verdi. Kırık Eşyalar Hastanesi'nin yer aldığı minik dükkânın kira kontratı bitmek üzereydi ve mal sahibi yüzde yirmi zam istiyordu. Bing bu parayı ödeyemeyeceğini, aylık kiraya yapılacak zammı kaldıramayacağı için işinden vazgeçmek zorunda kalacağını söyledi ama lanet adam hiç oralı olmadı. Tek çözüm, oturduğu daireden çıkıp başka bir yerde, daha ucuz bir eve taşınmaktı. Yedinci Cadde'deki emlakçının kiralık evler bölümünde çalışan Ellen, ona Sunset Park'tan söz etti. Pek tamah edilecek bir semt olmasa da, şimdi oturduğu yere yakın olduğunu ve Park Slope'daki kiraların yarısı ya da üçte biri kadar paraya ev bulunabileceğini söyledi. O pazar günü ikisi birlikte, Batı Brooklyn'in On Beşinci ve Altmış Beşinci sokaklar arasındaki bölgesinde keşfe çıktılar; Yukarı New York Körfezi'nden Dokuzuncu Cadde'ye kadar uzanan bu büyük alanda yaşayan farklı kökenlerden yüz bini aşkın nüfus, Meksikalılar, Dominikliler, Polonyalılar, Çinliler, Ürdünlüler, Vietnamlılar, beyaz Amerikalılar, siyah Amerikalılar ve Hindistan'ın Gucerat bölgesinden gelmiş Hıristiyanlardan oluşur. Depolar, fabrikalar, terk edilmiş rıhtım binaları, Özgürlük Anıtı'na bakan yerler, bir zamanlar on bin kişinin çalıştığı ama artık kapanmış olan Ordu Terminali[19], Yardımını Hiç Esirgemeyen Meryem Ana Kilisesi, motosikletçilerin gittiği barlar, çek bozdurma büroları, İspanyol lokantaları, New York'un üçüncü büyük Çin Mahallesi, William Marcy (Patron) Tweed, Lola Montez, Nathaniel Currier ile James Merritt Ives, Henry Ward Beecher, Frederick August Otto Schwarz, Lorenzo Da Ponte, Horace Greeley, Louis Comfort Tiffany, Samuel F.B. Morse, Albert Anastasia, Joey

Gallo ve *Oz Büyücüsü* filminde büyücüyü canlandıran Frank Morgan'ın aralarında olduğu altı yüz bin kişinin defnedildiği 1.934.398 m^2'lik Green-Wood Mezarlığı bu bölgede yer alır.

Ellen o gün kiralıklar listesindeki altı yedi yeri gösterdi ama hiçbiri Bing'in hoşuna gitmedi; sonra mezarlığın yanından yürürlerken Dördüncü ve Beşinci caddeler arasında terk edilmiş bir sokağa rasgele saptılar ve evi, Minnesota kırsalındaki bir çiftlikten çalınıp kazara New York'un göbeğine kondurulmuş gibi görünen, üstü kapalı bir verandası olan o küçük, iki katlı, köhne, ahşap evi gördüler. Ev, ortasında sökülmüş bir otomobil hurdasının durduğu çöp dolu boş bir arsa ile yapımı bir yılı aşkın süre önce durmuş olan ufak bir apartman inşaatının metal iskeletinin arasında yer alıyordu. Yolun tam karşısı mezarlıktı, yani sokağın karşı tarafında hiç ev yoktu ve o terk edilmiş ev hemen hemen kimsenin oturmadığı bir sokakta olduğu için de kimsenin gözüne çarpmamıştı. Bing, Ellen'a evle ilgili bir şeyler bilip bilmediğini sordu. Ellen, ev sahiplerinin öldüğünü, çocuklarının da peş peşe birkaç yıl emlak vergisini ödememeleri yüzünden evin belediyenin mülkiyetine geçtiğini anlattı.

Bir ay sonra Bing olanaksızı oldurmaya, belediye farkına varıp da kıçına tekmeyi basana kadar kira vermeden oturma fırsatını kaçırmamak için her şeyi göze almaya karar verdiği zaman, Ellen'ın da teklifini kabul etmesiyle şaşkına döndü. Bu işin ne kadar zor olduğunu, kendilerini nasıl bir belaya sokabileceklerini söyleyerek kadını caydırmaya çalıştıysa da, Ellen sözünden dönmedi, Evet dedimse evettir, deyip, eğer hayır dememi istiyorsan ne diye bu öneriyi yaptın, diye sordu.

Bir gece gizlice eve girdiler; üst katta üçü küçük, alt katta evin arkasına eklenmiş bölümde de biri büyük olmak üzere dört yatak odası olduğunu gördüler. Ev içler acısı bir haldeydi; her taraf toz ve is içindeydi; mutfak musluğunun arkasındaki duvar su sızıntısı lekeleriyle kaplıydı; muşambalar çatlamış, döşeme tahtaları kıymık kıymık kabarmıştı; çatının altında bir fare ya da sincap sürüsü koşturup duruyordu; kırık bir masa, bacakları kopmuş

sandalyeler, tavanların köşelerini saran örümcek ağları vardı; musluktan akan su sudan çok İngiliz kahvaltılarındaki çaya benzeyen kahverengi görünümde olsa da, neyse ki su tesisatı sağlamdı. Ellen, burası el emeği ister, dedi. Başka bir şeye gerek yoktu. Bir iki hafta her yanı bir güzel ovduktan, boyasını badanasını yaptıktan sonra ev yaşanılacak duruma gelirdi.

Bing sonraki birkaç günü geri kalan iki yatak odasını dolduracak insanları aramakla geçirdi; caz orkestrasından hiç kimse ilgilenmedi ve Bing öteki arkadaşlarıyla tanıdıklarının listesini tararken, terk edilmiş bir evi işgal edip orada yaşamak fikrinin insanlara sandığı kadar çekici gelmediğini fark etti. O sırada Ellen, üniversiteden oda arkadaşı Alice Bergstrom'la konuştu ve onun bir arkadaşından devraldığı Morningside Tepesi'ndeki evden atılmak üzere olduğunu öğrendi. Alice, Columbia Üniversitesi'nde doktora yapıyordu, bir yıl içinde tamamlamayı umduğu tezini yazmaya başlamıştı ve erkek arkadaşının yanına taşınması da söz konusu değildi. Birlikte yaşamaya karar verseler bile bu olanaksızdı. Çocuğun dairesi, küçüğün de küçüğü, posta pulu stüdyolar denilen minik bir yerdi ve iki kişinin orada aynı anda çalışabileceği alan yoktu. Üstelik ikisinin de evde çalışmaları gerekiyordu. Jake Baum yazardı, o ana kadar sadece (bir kısmı yayımlanmış, çoğu yayımlanmamış) öyküler yazmıştı ve Queens'teki devlet üniversitesindeki yarı zamanlı öğretmenlik görevinden aldığı ücretle kıt kanaat geçinebiliyordu. Alice'e borç verebilecek parası da yoktu, onun yeni bir ev aramasına da yardımcı olamıyordu; Alice de neredeyse meteliksiz olduğu için, nereden medet umacağını bilemiyordu. Tez araştırmaları için burs almıştı ama bu geçinmesine yetmiyordu; PEN Amerikan Merkezi'nde Yazma Özgürlüğü Programı'ndaki yarım günlük işi de fazla bir şey getirmediği için tereyağlı makarna, pilav ve fasulye, arada bir de yumurtalı sandviçle karnını doyurmaya çalışıyordu. Ellen, arkadaşının başındaki derdi öğrenince ona Bing'le konuşmasını önerdi.

Ertesi akşam üçü Brooklyn'de bir barda buluştular; on dakika konuştuktan sonra Bing, Alice'in gruba katılmasının iyi olacağı kanısına vardı. Alice, Wisconsin'den gelen, uzun boylu, iri kemikli, yuvarlak yüzlü, dolgun kollu İskandinav asıllı bir kızdı. Ağırbaşlı, ciddi olmanın yanı sıra hazırcevaptı, gelişmiş bir mizah duygusu da vardı – Bing nadiren bir araya gelen bu özelliklerin, daha ilk görüşte kıza puan kazandırdığını hissetti. Kızın, Ellen'ın arkadaşı olması da önemliydi. Ellen hayran olunacak, güvenilir bir dost olduğunu kanıtlamış, Bing'in hiç anlayamadığı nedenlerden dolayı onun o çılgın, donkişotvari serüvenini benimsemişti; ama Bing onun adına hâlâ kaygılanıyor, kızın nereye giderse gitsin hiç değişmeyen o içine kapalı, hüzünlü haline üzülüyordu, o yüzden de barda oturmuş konuşurlarken kızın Alice'in yanında gevşediğini, çok daha mutlu ve canlı göründüğünü görmek Bing'i de sevindirdi; eski arkadaşıyla aynı evi paylaşmanın kıza ilaç gibi geleceğini düşündü.

Bing, gerçi Millie Grant'i Alice Bergstrom'dan önce tanımıştı ama dördüncü ve sonuncu yatak odasına taşınmak isteyip istemediğini, ancak bardaki o geceden altı ay sonra ona sormaya cesaret etti. O sırada kıza çoktan âşık olmuştu, ömrü boyunca kimseyi sevmediği kadar seviyordu onu; Millie eve taşınma önerisini reddederse buna dayanamayacağından korktuğu için bir türlü söyleyememişti. Bing yirmi dokuz yaşındaydı ve ilkbaharın son gününde Mob Rule'un Barbès'teki programından sonra Millie'yle tanışıncaya kadar, kadınlar konusundaki geçmişi baştan sona başarısızlıklarla doluydu. Okuldayken hiç kız arkadaşı olmayan şişko oğlandı; yirmi yaşına kadar bekâretini kaybetmeyen beceriksiz delikanlıydı, hiçbir zaman bir gece kulübünde tanımadığı birini tavlayamayan bir caz davulcusuydu, kendini çok çaresiz hissettiğinde para karşılığında fahişelere saksofon çaldıran bir enayiydi, yatak odasının karanlığında pornografiyle boşalan sekse aç aptalın biriydi. Kadınlar hakkında hiçbir şey bilmezdi. Kadınlar konusunda yeniyetme oğlanların çoğundan daha az deneyimi olmuştu. Kadınları hayal etmiş, kadınların peşine düşmüş, kadınlara ilan-ı

aşk etmiş ama her seferinde reddedilmişti. Şimdi Sunset Park'ta bir evi yasadışı olarak işgal etmenin ve belki de sonunda hapsi boylamanın eşiğindeyken, hayatının en büyük kumarını oynayarak o eve sadece kadınlardan oluşan bir ekiple girecekti. Sonunda onun da zafer saati çalmıştı.

Millie ona neden âşık olmuş, onda ne bulmuştu? Bing bunu pek kestiremiyor; iş çekicilik ve arzunun karanlık âlemlerine gelince hiçbir şeyden emin olamıyordu ama bu yakınlığın Sunset Park'taki evle bağlantılı olabileceğinden kuşkulanıyordu. Evin kendisiyle değil de, kızı tanıdığı sırada kafasında dönüp dolaşan o eve taşınma planıyla bağlantılı olabilirdi; çünkü o fikir yalnızca bir istek ve belli belirsiz bir hayal olmaktan çıkmış, somut bir harekete geçme kararına dönüşmüştü; Millie'yi tanıdığı akşam da herhalde o düşünceyle yanıp tutuştuğu ve çevresini manyetik bir alan gibi kuşatan, havaya yeni ve hayat dolu bir enerji, karşı konulamaz bir güç katan bir tür manevi kıvılcımlar saçtığı için her zamankinden daha çekici ve arzu uyandıran bir halde olmalıydı, kızı cezbeden de işte bu hali olabilirdi. Millie güzel sayılmazdı, güzelliği tanımlayan geleneksel standartlara uymuyordu (burnu fazla sivri, sol gözü hafifçe şehla, dudakları çok inceydi) ama kalın telli, harika kızıl saçları ve alımlı bir vücudu vardı. O geceyi yatakta noktaladılar; Bing, hantal, fazlasıyla yuvarlak hatlı *corpus horrendous*'unun[20] kızı ürkütmediğini görünce onu ertesi akşam yine yemeğe davet etti ve gecenin sonunda kendilerini yine yatakta buldular. Wheaton, Illinois'de doğup büyüyen, yarım gün dansçılık, yarım gün lokanta hostesliği yapan, dört minik dövmesi, göbeğinde piercing halkası olan, (Kennedy suikastinden 9/11 saldırılarına ve kamu içme suyu sisteminin tehlikelerine kadar) çeşitli komplo teorilerini savunan, gürültülü müziği seven, hiç susmayan, vejetaryen, hayvan hakları eylemcisi, kolayca öfkelenip parlayan ve makineli tüfek gibi kahkaha atan yirmi yedi yaşındaki Millie Grant, uzun vadeli bir ilişki için biçilmiş kaftandı. Ancak Bing o ilişkiyi kuramadı. Neyin yanlış gittiğini hâlâ anlamıyor ama evde iki buçuk

aylık komün düzeninde bir yaşam sürdükten sonra, Millie bir sabah kalktı, yeni bir dans topluluğuna katılmak üzere San Francisco'ya gideceğini söyledi. O topluluğun seçmelerine ilkbaharda katıldığını, en son elenen aday olduğunu ve şimdi dansçılardan biri gebe kaldığı ve topluluktan ayrıldığı için kendisini işe çağırdıklarını anlattı. Bing'den özür diledi. Beraberliklerinin çok hoş olduğunu ama bu fırsatı ne zamandır beklediğini ve bu fırsatı tepmenin aptallık olacağını söyledi. Bing ona inanıp inanmamakta kararsız kaldı; *San Francisco* sözcüğü, *elveda* demenin maskesi miydi, yoksa gerçekten oraya gidecek miydi, bunu kestiremedi. Millie gittikten sonra da, yatakta yeterince performans gösterip göstermediğini, kızı tatmin edip edemediğini sorgulamaya başladı. Belki de tam tersine, kız onun cinselliğe aşırı düşkün olduğunu düşünmüş, porno filmlerde izlediği biçimsiz sevişmelerle ilgili açık saçık sözlerini itici bulmuş olabilirdi. Bing ne olduğunu hiçbir zaman anlayamayacaktı. Millie evden gittiği sabahtan sonra onu hiç aramamıştı, Bing de bir daha ondan haber almayı beklemiyordu.

Millie gittikten iki gün sonra Bing, Miles'a mektup yazdı. Evde üç yerine dört kişi olduğunu söyleyerek belki biraz işi abarttı ama dört üçten daha iyi görünüyor gibiydi ve başlangıçtaki anarşist ayaklanmasının giderek kendi önemsiz varlığı ve iki kadınla sınırlandığı izlenimini vermek istemiyordu. Dördüncü kişi olarak yazar Jake Baum'u aklından geçiriyordu, gerçi Jake haftada bir iki kez Alice'i görmeye geliyordu ama ev halkından biri sayılmazdı. Bing, Miles'ın üçe dörde aldırmayacağını düşünüyordu ama aldıracak olursa Bing de bir bahane uydurabilirdi.

Bing, Miles Heller'ı sever ama onun çılgın olduğunu da düşünür; şimdi de arkadaşının yalnız kovboy rolünden artık kurtulacağına seviniyor. Yedi yıl önce Miles'ın yazdığı elli iki mektubun birincisini aldığı zaman, hemen Morris Heller'ı arayıp oğlunun herkesin kaygılandığı gibi ölmediğini, Chicago'nun Güney Yakası'ndaki bir lokantada hızlı-aşçı[21] olarak çalıştığını haber vermişti. O sırada Miles ortadan kaybolalı altı ay olmuştu.

O gider gitmez Morris’le Willa, Bing’i evlerine çağırıp Miles hakkında sorguya çekmişler, başına ne gelmiş olabileceğini sormuşlardı. Bing, Willa’nın nasıl ağladığını, Morris’in yüzündeki acılı ifadeyi hiç unutamayacaktı. O gün onlara verebileceği bir bilgi yoktu ama Miles’dan haber alırsa ya da onunla ilgili bir şeyler öğrenirse hemen onları arayacağına söz verdi. Yedi yıldır da arıyor – tam elli iki kez, her mektuptan sonra aradı. Morris’le Willa’nın ille de Miles’ı sürükleye sürükleye geri getirmek için değil, sadece onu görmek ve neden gittiğini söyletmek için uçağa atlayıp oğullarının konakladığı yerlerden hiçbirine gitmemiş olmaları, Bing’i üzüyor. Ama Morris yapılacak hiçbir şey olmadığını söylüyor. Oğlan eve dönmeyi reddettiği sürece, sonunda fikrini değiştirmesini beklemekten başka seçenekleri olmadığını anlatıyor. Bing de, Morris Heller’la Willa Parks’ın kendi annesi babası olmadıklarına şükrediyor. İkisinin de iyi insanlar olduğuna hiç kuşkusu yok ama onlar da Miles kadar inatçı ve çılgın.

17. Filistin’in güneyindeki Yahuda çöllerinde çeşitli mağara ve yıkıntılarda 1947-1960’ların ortalarına kadar bulunmuş, bakır, papirüs ya da deri yazma metinlere verilen ad. Bu rulolar, Tevrat’ın en geç MS 135’e değin yeniden yazılmasına olanak vermiştir.

18. Çete yasası, çete yönetimi. (Ç.N.)

19. Brooklyn Ordu Terminali (BAT), Sunset Park’ta 58.-63. sokaklar arasında, iskeleler, rıhtımlar, antrepolar, vinçler, kargo yükleme araçlarının bulunduğu 380.000 m2’lik büyük bir komplekstir. 2. Dünya Savaşı sırasında yabancı ülkelere gönderilen askerî donanım ve personelin %85’i buradan sevk edilirdi. 1981’de New York Belediyesi’ne satılan yapı, şimdi New York Ekonomik Kalkınma Kuruluşu’nun düzinelerle küçük imalathaneye, depolara ve idare bürolarına kiraladığı bir merkez oldu. (Ç.N.)

20. (Lat.) Korkunç kütle, korkunç yapı. (Ç.N.)

21. Hızlı-aşçı (*Short-order cook*) yiyeceklerin sipariş verildikten sonra hazırlandığı ufak lokantalarda, kafeteryalarda siparişleri en kısa zamanda yetiştiren ve sıcak kahvaltılıklar, sandviç, hamburger, acılı sosisler gibi birkaç dakikada hazırlanan yiyeceklerde uzmanlaşan aşçılardır. (Ç.N.)

Alice Bergstrom

Onları gözetleyen kimse yok. Boş evin artık dolu olduğunu umursayan yok. Onlar da iyice yerleştiler.

Alice geçen yaz serüveni göze alıp Bing ve Ellen'la güç birliği yapmaya karar verdiği zaman, gölgelere sığınacaklarını, görünürde kimse olmadığı zaman arka kapıdan girip çıkacaklarını, pencerelerden ışık sızmasın diye siyah storlar takacaklarını, sürekli korku içinde, hep omuzlarının üzerinden geriye bakıp arkalarını kollayarak yaşayacaklarını, her an dünyanın başlarına yıkılmasını bekleyeceklerini sanmıştı. Bu koşulları kabul etmeye razıydı; çünkü umutsuzdu, mutsuzdu ve başka seçeneği olmadığını düşünüyordu. Oturduğu daireden çıkarılmıştı, parası olmayan insan nasıl olur da yeni bir ev tutabilir? Ailesi ona yardım edebilecek durumda olsa işler daha kolay olurdu; ama onlar emekli maaşlarıyla ancak geçiniyorlar, aylık masraflarını biraz azaltabilmek için gazetelerden kupon keserek indirimleri, ucuzluk kampanyalarını, yutturmaca ikramiye programlarını kolluyorlardı. Alice oraya taşınınca yıkık dökük, boktan bir evde kasvetli, berbat koşullarda yaşayacaklarını düşünüyordu ama yanıldı, zaten daha başka konularda da yanıldı; Bing onları karşısına oturtup masayı yumruklaya yumruklaya öğüt verirken, çorbasını höpürdeterek içerken, ağzını şapırdatırken, ekmek kırıntılarını sakalına dökerken zaman zaman çekilmez olsa da, Alice onun zekâsını layığıyla değerlendirememiş, tamamen akla yakın bir plan yaptığını kavrayamamıştı. Bing, eve öyle gizlice girip çıkmak yok, dedi. Oraya ait değillermiş gibi davranmak, çevredekilerin dikkatini çeker, onların evi işgal ettikleri anlaşılırdı. Gündüz gözüyle taşınacaklar, başlarını dik tutarak, belediyeden yok pahasına satın aldıkları evin yeni sahipleri gibi davranacaklardı; belediyeyi evi yıkma masrafından kurtardıkları için şaşılacak kadar ucuza aldıklarını söyleyeceklerdi. Bing haklıydı. Bu, akla yakın bir hikâyeydi, insanlar da

kolayca kabullendiler. Geçen ağustosta eve taşınmalarından sonra, kısa bir süre çevredekiler geliş gidişlerini izlediler ama bu merak çok geçmeden sona erdi; az kişinin yaşadığı, bu kısacık sokak onların varlığına alıştı. Artık onları gözetleyen yok, kimsenin umursadığı yok. Donohueların eski evi sonunda satıldı, güneş doğup batmaya devam ediyor ve yaşam hiçbir şey olmamış gibi sürüyor.

Birkaç hafta boyunca her türlü küflü ve çürük noktaya var güçleriyle saldırıp, en ufak işleri bile insan çabasının yüce bir uğraşıymış gibi titizlikle yaparak odaları yaşanabilir bir duruma getirmeye çalıştılar ve o içine adım atılamaz domuz ahırını, cömert bir tanımlamayla ahır gibi bir eve çevirebildiler. Hiç kuşkusuz, orası rahat bir yer olmanın yanından bile geçmiyordu; her gün yeni bir arıza, yeni bir sorun çıkıyordu; havalar da artık soğuduğundan duvarlardaki, kapı ve pencere pervazlarındaki binlerce çatlaktan içeriye soğuk doluyor, onları sabah kalkar kalkmaz kalın kazaklar, üst üste üçer çorap giymek zorunda bırakıyordu. Alice yine de şikâyet etmiyor. Son dört aydır kira ya da elektrik, su faturaları ödemekten kurtulmak, ona yaklaşık üç bin beş yüz dolarlık tasarruf sağladı ve kız çok uzun bir süredir ilk kez göğsü sıkışmadan, ciğerleri patlayacak gibi olmadan soluk alabiliyor. Tez çalışmaları da ilerliyor, işin sonu ufukta görünüyor ve Alice tezini tamamlayacak gücü olduğunu biliyor. Odasının penceresi mezarlığa bakıyor, Alice pencerenin tam önündeki küçük masada tezini yazarken, yarım milyondan fazla insanın gömülü olduğu Green-Wood Mezarlığı'nın büyük bayırına gözü takılıyor; orada yatanların sayısının neredeyse kendisinin doğduğu, ailesinden çoğu kişilerin de hâlâ yaşadığı Milwaukee'nin nüfusuna yakın olduğunu düşünüyor, kendi yaşamının başladığı yerde yaşayanların sayısı kadar ölünün, penceresinin karşısında gömülü oluşu ona tuhaf, hatta irkiltici geliyor.

Millie'nin gittiğine üzülmüyor. Sevgilisinin birdenbire evi terk edişinin şaşkınlığını hâlâ atlatamayan Bing, tabii şok içinde; ama Alice, o huysuz, kavgacı, mızmızlık eden, düşüncesizce laf sokuşturan, akşam bulaşığını

yıkamayan, radyoyu bangır bangır bağırtan, zavallı kırılgan Ellen'ı desenleri ve resimleri hakkındaki yorumlarıyla hırpalayan o kızıl saçlı yokken grubun daha huzur içinde yaşayacağını hissediyor. Yarın ya da öbür gün Miles Heller diye bir adam da gruba katılacak. Bing onun bütün ömründe tanıdığı en zeki, en ilginç kişi olduğunu söylüyor. Delikanlılık çağlarında, lisenin ilk sınıflarındayken tanışmışlar, o nedenle arkadaşlıkları Bing'in anlattıkları konusunda belirli bir perspektife sahip olacağı kadar eskiye dayanıyor – gerçi Bing'in söyledikleri Alice'e fazla abartılı gibi görünüyor ama Bing genellikle abartmaya yatkındır, Senyor Heller'ın bu göklere çıkarılan özelliklerinin gerçek olup olmadığını ancak zaman gösterecek.

Günlerden cumartesi, aralık başlarında kasvetli bir cumartesi ve evdeki tek kişi Alice. Bing orkestrasıyla prova yapmak için bir saat önce gitti, Ellen o gün Yukarı Batı Yakası'nda kız kardeşinin ve onun ikizlerinin yanında, Jake de Montclair, New Jersey'e, geçenlerde çocukları doğan erkek kardeşiyle yengesini ziyarete gitti. Dört bir yandan bebekler fışkırıyor; yerkürenin her yerinde kadınlar insan soyunun sürmesi için üstlerine düşeni yaparak karınlarını dolduruyor, şişiriyor ve boşaltarak yeni bebek ordularını dünyaya getiriyorlar; Alice de çok uzak olmayan bir gelecekte bu orduya katkıda bulunup bulunamayacağını anlamak için kendi rahmini sınayacak. Bütün mesele doğru babayı seçebilmekte. İki yıla yakın bir süre, o kişinin Jake olduğunu düşündü, oysa şimdi Jake'le ilgili kuşkuları var, aralarında bir şeyler kırılıp dökülüyor, günlük aşınmalar yavaş yavaş ayaklarının altındaki zemini kaydırmaya başlıyor, bu gidişle çok geçmeden kıyı şeritleri dalgalarla sürüklenecek, köylerin tamamı sular altında yok olacak. Altı ay önce Alice bu soruyu sormayı aklından bile geçirmezdi ama şimdi Jake'le ilişkisini sürdürmek isteyip istemediğini sorguluyor. Jake hiçbir zaman kusursuz biri değildi ama Alice'in hayran olduğu bir yumuşaklığı, dünyaya bakışında kıza huzur veren, tam birbirlerine göre iki kişi, iki can yoldaşı olduklarını hissettiren sevimli ve

ironik bir yaklaşımı vardı. Oysa Jake artık ondan uzaklaşıyor. Hep öfkeli ve keyifsiz; eski tatlı şakaları alaya dönüştü, öğrencilerini ve meslektaşı olan öğretmenleri sürekli aşağılıyor. LaGuardia Devlet Üniversitesi'ne Boş Laflar Okulu, Kıçımın Kenarı Üniversitesi, Geri Zekâlılar Yüksek Enstitüsü gibi adlar takıyor. Alice, onun bu tarz konuşmalarından hoşlanmıyor. Jake'in öğrencilerinin çoğu yoksul, işçi sınıfından göçmenler, bir yandan çalışıp bir yandan okuyorlar; Alice bunun ne kadar zor bir durum olduğunu biliyor, Jake'e de, O kim oluyormuş da, bu çocukların okumak isteğiyle alay ediyor, diye öfkeleniyor. Yazarlığında da hemen hemen aynı şey söz konusu. Ne zaman bir öyküsü reddedilse, demediğini bırakmıyor, edebiyat dünyasını yerden yere vuruyor, onun yeteneğini fark edemeyen bütün editörlere diş biliyor. Alice onun yetenekli olduğuna, öykülerinin gelişme gösterdiğine inanıyor; ama bunun fazla büyütülmeyecek, sınırlı bir yetenek olduğunu düşünüyor ve onun yazarlık geleceği konusunda da büyük beklentileri yok. Belki aralarındaki sorun biraz da bundan kaynaklanıyor. Belki Jake onun kendisine yeterince güvenmediğini seziyor; Alice'in önemli yazarların ilk başta karşılaştıkları zorlukları, verdikleri mücadeleyi örnekleyerek onu yüreklendirmek için yaptığı bütün o uzun konuşmalara karşın, Jake onun dediklerine kulak asmazmış gibi görünüyor. Alice, onu hayal kırıklığına uğradığı, yıldığı için suçlamıyor; ama ömrünün sonuna kadar yılgın bir adamla, kendi gözünde bile başarısızlığa mahkûm biriyle yaşamak isteyip istemediğini sorguluyor.

Yine de sorunu fazla abartmaması gerek. Jake çoğu zaman ona son derece iyi davranıyor, üstelik bir kez olsun bu ilişkiden bıktığını gösteren bir tavır takınmadı, bir kez olsun ayrılık lafını ağzına almadı. Hem daha genç, otuz bir yaşını bile tamamlamadı; bu da bir öykü ve roman yazarı için fazlasıyla genç bir yaş; eğer öyküleri gelişmeye devam ederse iyi bir yere gelebilir, şu ya da bu biçimde bir başarı kazanır, o zaman morali de düzelir. Gerekirse Alice onun hayal kırıklıklarına da katlanır, sorun bu değil; Jake'in kesinlikle ona bağlı olduğunu hissettiği sürece her şeye dayanabilir ama işte

bunu hissetmiyor artık; Jake eski alışkanlıktan, eski sevgilerin refleksinden dolayı onunla birlikteliğini sürdürüyor; ama Alice onun kendisini sevmekten vazgeçtiğine giderek kesinlikle emin oluyor, yok hayır, *kesinlik* fazla sert bir sözcük, onun kendisini sevmekten vazgeçtiği düşüncesine kafasında yer vermeye başlıyor. Jake, onun bunları düşünmesine neden olacak bir şey söylemiş değil. Sorun Alice'e bakışında; son birkaç aydır kıza, bir kaşığa ya da bulaşık bezine veya bir toz zerresine bakar gibi boş gözlerle, ona odaklanmadan kayıtsızca bakıyor. Yalnız kaldıklarında artık nadiren ona dokunuyor; Alice daha Sunset Park'a taşınmadan cinsel yaşamları bitmeye yüz tuttu. İşte bu, her şeye tüy dikiyor; sorun orada başlayıp orada bitiyor; Alice olanlar için kendini suçlayıp suçun sadece kendisinde olduğunu düşünmekten kendini alıkoyamıyor. Alice hep yapılı bir kız oldu, okuldaki bütün kızlardan daha iriydi – daha uzun, daha dolgun, daha kalıplı, daha atletikti; hantal da değildi, boyuna göre kilolu da değildi, sadece iri yapılıydı. İki buçuk yıl önce Jake'le tanıştığında boyu bir yetmiş beşti, kilosu da yetmiş birdi. Şimdi yine bir yetmiş beş boyunda ama artık yetmiş yedi kilo geliyor. İşte o altı kilo, güçlü, vardakosta bir kadınla dağ gibi heybetli bir kadın arasındaki farkı oluşturuyor. Sunset Park'a taşındığından beri ne kadar sıkı rejim yaparsa yapsın bir buçuk iki kilodan fazla zayıflayamıyor, o kiloları da çabucak geri alıyor. Kendi vücudundan iğreniyor, artık aynaya bakmayı göze alamıyor. Jake'e, Şişmanım, diyor. Boyuna bunu söylüyor, aynı sözü yinelemeden yapamıyormuş gibi şişmanım, şişmanım deyip duruyor; kendisi vücudundan iğreniyorsa, Jake'in önünde soyunup koynuna girdiği zaman adamın kim bilir neler hissettiğini düşünüyor.

Hava kararıyor; Alice lambayı yakmak için yatağından kalkarken boşuna ağladığını, sadece güçsüzlerle aptalların kendileri için gözyaşı döktüğünü, güçsüz ya da aptal olmadığına göre kendisine acımanın gereksiz olduğunu söylüyor ve aşkın yalnızca vücutlarla, vücudun biçimi ve ağırlığıyla ilgili olmadığını bildiğine göre, Jake biraz fazla kilolu, deliler

gibi rejim yapan sevgilisinden hoşlanmıyorsa, cehenneme kadar yolu var, diye düşünüyor. Bir saniye sonra masasının başına oturuyor. Dizüstü bilgisayarını açıyor ve yarım saat boyunca tezine dalıp kendini unutuyor; sabah yazdığı en son bölümleri tekrar tekrar okuyup düzeltiyor.

Tezinin konusu, 2. Dünya Savaşı'ndan hemen sonraki yıllarda Amerika'nın durumu; 1945-1947 arasındaki çoğu popüler suç romanları ve ticari Hollywood filmlerinde yansıtıldığı biçimiyle kadınlarla erkekler arasındaki ilişkiler ve çelişkilerin bir incelemesi. Bu, belki akademik bir çalışmanın sınırlarını zorlayacak kadar kapsamlı bir alan; ama Alice (bir arkadaşının yaptığı gibi) Pope'la Byron'un şiirlerindeki uyak sistemlerini karşılaştırarak ya da (başka bir arkadaşının yaptığı gibi) Melville'in İç Savaş şiirlerindeki metaforları çözümleyerek yıllarını heba etmeyi düşünmüyor. Daha büyük bir şey, kendisini de kişisel olarak ilgilendiren ve insanlar açısından önem taşıyan bir şey yapmak istedi; hepsi de savaşa katılmış, savaş koşullarını yaşamış ve bütün hayatları savaş yüzünden sonsuza kadar değişmiş olan büyükanneleriyle büyükbabalarının, büyük amcaları ve dayılarıyla, büyük teyze ve halalarının uğruna bu konuyu seçtiğini biliyor. Erkeklerle kadınlar arasındaki geleneksel davranış kurallarının gerek savaş alanlarında, gerekse ev cephesinde ortadan kalktığını ve savaş bitince Amerikan yaşam tarzının yeniden icat edilmesi gerektiğini savunuyor. Çalışmalarını o dönemi en iyi temsil ettiğine, dönemin ruhunu en belirgin, en güçlü dille aktardığına inandığı birkaç kitap ve filmle sınırladı; Henry Miller'ın *Klimalı Kâbus*, Mickey Spillane'in gaddarca kadın düşmanlığını ortaya koyan *Kanun Benim*, Jacques Tourneur'un tipik bir kara film örneği olan *Darağacımı Yükseğe Kur* hakkındaki bölümleri çoktan yazdı, *Modern Kadın: Kayıp Cins* adlı anti-feminist bir çoksatar kitapçığı titizlikle didik didik etti. Şimdi William Wyler'ın 1946'da çektiği *Hayatımızın En Güzel Yılları* hakkındaki görüşlerini yazmaya başlayacak; Amerikan tarihinin o dönemini anlatan ulusal bir destan olarak gördüğü, o dönemde milyonlarca insanın

yaşadıklarıyla aynı olan savaş yorgunu üç erkeğin hikâyesini, savaşın sonunda ailelerinin yanına döndüklerinde karşılaştıkları zorlukları aktaran bu yapıt Alice'in tezinin odak noktası.

En iyi film, en iyi yönetmen, en iyi erkek oyuncu, en iyi yardımcı erkek oyuncu, en iyi kurgu, en iyi özgün müzik ve en iyi uyarlanmış senaryo dallarında Oscar Ödülü alan filmi bütün ülke izledi; ama bazı eleştirmenlerin coşkulu yorumlarına karşılık (Bosley Crowther, *New York Times*'ta *İnsanın gücünü en güzel ve en umut aşılayan bir biçimde aktaran filmlerden biri,* diye yazdı), bazıları o kadar etkilenmediler. Manny Farber, *Bir at arabası dolusu liberal içler acısı hikâye,* diye batırdı filmi; James Agee de *Nation*'daki iki bölümlük eleştirisinde, *basmakalıplığı ve çekingenliğiyle can sıkıcı,* dedikten sonra yazısını, *Filmin beğenmediğim, hayal kırıklığına uğradığım yanlarının yanında yine de beğendiğim ve hayran olduğum yanları yüz kat daha fazla,* diye bitirerek *Hayatımızın En Güzel Yılları*'nı hem yerdi, hem övdü. Alice de filmin kusurları olduğunu, çoğunlukla aşırı yumuşak ve duygusal olduğunu kabul ediyor; ama sonuçta olumlu özelliklerin kusurlara ağır bastığını düşünüyor. Oyunculuk baştan sona harika, metin (*İşimiz geçen yıl Japonları öldürmekti, bu yıl ise para kazanmak; Bence senden seri üretim yapmalı; Ben hurdacılık yapıyorum, insanlar eğitimimin de huyumun da buna uygun olduğunu düşünüyor,* gibi) unutulmaz cümlelerle dolu, görüntü yönetmeni Gregg Toland'ın sinematografisi olağanüstü. Alice, Ephraim Katz'ın *Film Ansiklopedisi*'ni çıkarıp William Wyler maddesindeki şu cümleyi okuyor: *Toland'ın geliştirdiği devrim niteliğindeki derin-odaklı çekim yöntemi, Wyler'a karakterler arası ilişkileri koparan kesmeli sahneler yerine, karakterleri bütün sahne boyunca aynı karede görüntüleyen, o çok sevdiği uzun planları çekme olanağını sağladı.* İki paragraf aşağıda yazar, *Hayatımızın En Güzel Yılları*'nı özetledikten sonra, filmin *bugüne kadar sinemada görülen en karmaşık kompozisyonları* içerdiğini belirtiyor. Daha da önemlisi, en azından Alice'in tezi açısından önemli olan ve onu en çok ilgilendiren yanı,

hikâyenin özellikle kadın-erkek çelişkilerine odaklanmış olması. Erkekler artık karılarına, sevgililerine nasıl davranacaklarını bilmiyorlar. Evcimenliklerini, yuva duygusunu yitirmişler. Yıllarca kadınlardan uzakta yaşadıktan, savaşarak, öldürerek, savaşın dehşetini ve tehlikelerini savuşturmaya çalışarak geçirilen yıllardan sonra, sivil geçmişlerinden kopmuşlar, başlarından geçenlerin arkası kesilmeyen kâbuslarıyla kapana kısılıp eksiklenmişler ve geride bıraktıkları kadınlar artık onlar için birer yabancı durumuna gelmiş. Film işte böyle başlar. Barış gelmiştir ama Tanrı aşkına, bundan sonra neler olacaktır?

Alice'in küçük bir televizyonu, bir de DVD oynatıcısı var. Evde kablolu televizyon sistemi olmadığından, Alice normal yayınları izleyemiyor ama DVD'de film seyredebiliyor; şimdi tezinde *Hayatımızın En Güzel Yılları* bölümüne geldiği için, yazmaya başlamadan önce filmi son bir kez daha izlemek gereğini duyuyor. Artık gece olmasına karşın, yatağına yerleşirken filmi karanlıkta seyretmek için lambayı söndürüyor.

Tabii ki filmi çok iyi biliyor. Dört beş kez seyrettikten sonra iyice ezberledi; yine de daha önce gözden kaçırmış olduğu ufak tefek şeyler, hızla geçen ama filmin dokusunu oluşturan ayrıntılar olup olmadığına bakmaya kararlı. Daha ilk sahnede, Dana Andrews, Boone City'ye dönmek üzere havaalanında bilet almak için boşuna çabalarken, işadamı Bay Gibbons'ın elinde golf sopalarıyla gelip, Bay Gibbons ve yurttaşları uğruna savaşı kazanmaya katkısı olmuş havacı yüzbaşıyı hiç umursamadan sakin sakin fazla bagajının parasını ödeyip gitmesi, Alice'in dikkatini çekiyor ve bundan sonra sivillerin vatana dönen askerlere kayıtsız davranışlarını not etmeye karar veriyor. Film ilerledikçe bu tip davranışların hızla çoğaldığını görmek onu sevindiriyor: Örneğin, Fredric March'ın oturduğu apartman kapıcısının, çavuşun kendi evine girmesine izin vermek istemeyişi; Midway Drugs ilaç şirketinin müdürü Bay Thorpe'un, Andrews'un savaş sicilini göz ardı edip ona düşük ücretli bir iş önermesi; hatta karısı Virginia Mayo'nun, savaşa gitmek dişçide canının yanması kadar önemsiz bir tatsızlıkmış gibi,

Andrews'a *kendini topla artık* diye, savaşı düşünmekten vazgeçmedikçe hiçbir yere varamayacağını söylemesi.

Daha başka ayrıntılar, daha başka ufak şeyler: Virginia Mayo'nun takma kirpiklerini çıkarışı; nezleli Bay Thorpe'un sol burun deliğine burun spreyi sıkması; Myrna Loy'un Fredric March'ı uyurken öpmeye çalışması ve adamın neredeyse onu yumruklaması; Harold Russell'ın annesinin, oğlunun kopan elleri yerine takılmış çengelleri ilk gördüğü anda kendini tutarak hıçkırığını bastırması; Teresa Wright kendisini uyandırdığı anda ilk iş olarak elini cebine atıp parasını kontrol eden Dana Andrews'un bu içgüdüsel hareketiyle yabancı ülkelerde düşük kadınlarla geçirilmiş onca geceyi çağrıştırması; Myrna Loy'un kocasının kahvaltı tepsisine çiçek koyması, sonra vazgeçip çiçekleri kaldırması; Dana Andrews'un kulüpteki yemekte çekilen fotoğrafı yarıdan yırtıp yanında oturan Teresa Wright'ı çıkarması, sonra o yarıyı da ikiye ayırması; finaldeki düğün sahnesinde Harold Russell evlilik yemini ederken dilinin sürçmesi; Dana Andrews' un babasının, oğlunun savaştan döndüğü ilk gün cin şişesini saklamaya kalkışması; geçen taksinin penceresinden görünen bir tabela: *Bir Sosisliye Var mısın?*

Alice, mutsuz bir evliliği sürdüren Dana Andrews'a âşık olan Peggy adındaki genç kadın rolünde Teresa Wright' ın performansına özel bir ilgi duyuyor. Peggy normal bir insan olamayacak kadar aşırı kusursuz –aşırı pozcu, aşırı iyi kalpli, aşırı güzel, aşırı zeki, hayal edilebilecek ideal Amerikalı kızın en bozulmamış simgesi– olduğu halde, bu karakterin neden ilgisini çektiğini anlamaya çalışıyor; yine de filmi her seyredişinde ötekilerin hepsinden çok bu karakterle ilgileniyor. Wright'ın perdede ilk göründüğü andan –babasını oynayan Fredric March filmin başlarında evine, karısı Myrna Loy'la iki çocuğuna geri döndüğü andan– itibaren Wright'ın davranışlarındaki her nüansa dikkat etmeye, potansiyel olarak filmin en zayıf halkası olan bu karakterin neden sonunda hikâyeyi bağlayıp bütünleştiren kişi olduğunu anlamak için performansını en ince noktalarına

kadar irdelemeye çalışıyor. Böyle düşünen yalnızca Alice değil. Filmin diğer yanlarını sert bir dille eleştiren Agee bile Wright'ın başarısına hayranlık duyuyor: *Wright'ın abartılı sahnelere, film hilelerine, şamataya kaçmayan –rol yapıyormuş gibi görünmeyen– bu yeni performansı, yıllardır seyrettiğim en akıllı ve en güzel işlerden biri oldu.*

March'la Loy'un koridorun ucunda kucaklaştıkları (filme damgasını vuran sahnelerden biri olan) ikili uzun çekimden hemen sonra kamera Wright'a yakın plan girer – işte Peggy'nin tek başına perdeyi kapladığı o birkaç saniyede, Alice neyi incelemesi gerektiğini anlıyor. Wright'ın oyunculuğu tamamen gözlerinde ve yüzünde odaklanıyor. Gözlerini ve yüzünü izleyince kadının oyunculuktaki ustalığının sırrı da çözülüyor; çünkü yumuşak ama canlı bir ifadesi olan gözleri olağanüstü etkileyici, yüzü de duygularını öylesine bir duyarlılıkla, abartısız bir özgünlükle yansıtıyor ki, onun tam anlamıyla gerçek bir kişi olduğuna inanmamak elde değil. Wright, gözleri ve yüzü sayesinde Peggy'nin iç dünyasını dışa aktarabiliyor ve sustuğu zaman bile onun ne düşünüp ne hissettiğini biliyoruz. Evet, Peggy hiç kuşkusuz filmin en sağlıklı, en gerçek karakteri; ama Andrews ve karısı hakkında annesiyle babasına öfkeyle, *O evliliği yıkacağım*, demesine; yemeğe çıktığı yakışıklı, zengin genç onu öpmeye kalkışınca, *Canımı sıkma Woody*, diyerek adamı terslemesine; iki sarhoşu yatırdıktan sonra annesiyle birbirlerine iyi geceler derken suç ortaklıklarını gösteren kısa kahkahaya da nasıl olur da tepki gösterilmez? Bu, Andrews'un ondan seri üretim yapılması fikrini de açıklıyor. Ondan sadece bir tane var; oysa daha pek çok Peggy olursa dünya daha hoş olur (erkeklerin yüzü daha çok güler!).

Alice dikkatini filme vermek, gözlerini ekrandan ayırmamak için elinden geleni yapıyor; ama filmin yarısında başka şeyler düşünmeye başlıyor. March ve Andrews'un yanı sıra filmin üçüncü erkek kahramanını, yani savaşta ellerini kaybeden karakteri canlandıran, gerçekte de savaşta ellerini kaybeden ve profesyonel bir oyuncu olmayan Harold Russell'ı

seyrederken, Alice'in aklına büyük eniştesi Stan geliyor; Normandiya Çıkarması'nda bir kolunu kaybeden, aile toplantılarında içki şişelerini kemer tokasıyla açan, büyükannelerinin arka verandasında Alice'in erkek kardeşlerine açık saçık fıkralar anlatan, büyükannesinin kardeşi Caroline'in kocası, gür kaşlı Stan Fitzpatrick, otuz yedi farklı işe girip çıkan, savaştan sonra kendini bir türlü toparlayamayanlardan biriydi; koca Stan Enişte öleli on yılı geçti; Alice'in büyükannesi yakın bir geçmişte kıza Stan'ın *Caroline'i bir güzel patakladığını* anlatmıştı, hatta artık kendisi de ölmüş olan Caroline bir keresinde öyle bir pataklanmış ki, birkaç dişi kırılmış; Alice'in ikisi de sağ olan, birinin belleği hâlâ yerinde, öteki epey çökmüş iki dedesi de gençliklerinde, hatta çocuk denecek yaşta Pasifik'te ve Avrupa'da savaşmışlardı; Alice sağ kalan tek büyükannesinin kocası, belleği yerinde Bill Bergstrom'u konuşturmaya çalıştıysa da, adam fazla bir şey anlatmıyor, birtakım belirsiz genellemeler yapıyor; belli ki o yıllar hakkında konuşması olanaksız; hepsi savaştan delirmiş bir halde döndüler, bütün hayatları ziyan oldu; savaştan sonraki yıllar bile hâlâ savaşın bir parçasıydı, kâbuslarla, kan ter içinde uyanmalarla dolu yıllar, yumruğu indirip duvarı delmek istenen yıllar; o nedenle dedesi işi şakaya vurup G.I. Yasası[22] sayesinde üniversiteye gittiğini, bir gün otobüste büyükannesiyle karşılaşıp ilk bakışta âşık olduğunu anlatıyor; saçma sapan zırvalar ama o konuşamayan erkeklerden biri, konuşamayan erkekler kuşağının önde gelen bir üyesi, o yüzden Alice de öğrenmek istediklerini büyükannesinin anlattıklarından çıkarmaya çalışıyor; ne var ki büyükanne savaşta asker değildi, orada olanları bilmiyor, sadece üç kız kardeşiyle kocalarının hikâyelerini anlatabiliyor; ölen Caroline'le Stan Fitzpatrick'in hikâyesi; kocası Anzio'da ölen, sonra Jim Farnsworth adında yine Pasifik Savaşı'nın bir gazisiyle evlenen Annabelle'in hikâyesi; ama o evlilik uzun sürmemiş, adam ona ihanet etmiş, ayrıca sahte çek vermek mi, yoksa borsada hile mi, ayrıntıları belirsiz bir olaya adı karışmış, zaten Alice doğmadan çok önce de ortadan kaybolmuş; Alice, Annabelle'in kocalarından sadece savaştan hiç

söz etmeyen, gezgin satıcı Mike Meggert'i tanıdı; son olarak da Gloria geliyor, altı çocuklu Gloria'yla Frank Krushniak'ın hikâyesi; Frank'ın savaşı ötekilerin savaşından farklıydı, o sahte bir sakatlık raporuyla savaşa gitmekten yırtmıştı, o yüzden onun da anlatacağı hiçbir şey yoktu; Alice, bu suskun erkekler kuşağını, Büyük Bunalım dönemini yaşamış, büyüyüp savaşa gitmiş ya da gitmemiş çocukları düşünürken, geçmişe dönmek istemedikleri, konuşmaktan kaçındıkları için onları suçlamıyor; ama henüz konuşacak fazla bir deneyimi, birikimi olmayan kendi kuşağının Bing gibi çenesi kapanmayan ya da her fırsatta kendinden söz eden, her konuda fikir sahibi olan, sabahtan akşama ağzından sözcükler saçan Jake gibi erkekleri ortaya çıkarmış olmasını tutarsız buluyor ve Jake sırf susmuyor diye kendini onu dinlemek zorunda hissetmiyor, oysa o suskun erkeklerin, bir ayakları çukurdaki o yaşlı erkeklerin anlatacaklarını dinlemek için neler vermez.

22. Resmî adı Askerlerin Yeni Koşullara Uyum Sağlama Yasası olan 1944 tarihli bu yasayla, 2. Dünya Savaşı gazilerine üniversite ya da meslek eğitimi sağlandı ve bir yıl işsizlik yardımının yanı sıra konut ve iş kurma kredisi verildi. (Ç.N.)

Ellen Brice

Evin ön verandasında gözlerini sise dikmiş, duruyor. Pazar sabahı, dışarıda hava neredeyse ılık, aralık ayının başları için normal sayılamayacak kadar sıcak; sanki başka bir mevsime ya da başka bir enleme ait bir gün gibi, ona tropikal bölgeleri anımsatan nemli, ağır bir hava. Sis öylesine yoğun ki sokağın karşısına bakınca mezarlık görünmüyor. Tuhaf bir sabah, diye kendi kendine söyleniyor. Bulutlar yere kadar inmiş ve dünya görünmez olmuş – Ellen bunu ne iyi ne de kötü bir şey olarak görmüyor, sadece tuhaf olduğuna karar veriyor.

Daha erken, en azından pazar sabahı için erken, yediyi ancak birkaç dakika geçiyor, Alice'le Bing ikinci kattaki yatak odalarında hâlâ uyuyorlar; oysa kendisi, bu donuk, sisle kaplı sabahta aydınlık denebilecek pek bir şey olmasa da, her zamanki gibi günün ilk ışıklarıyla uyandı. En son ne zaman altı saat deliksiz uyuduğunu, kâbus görüp uyanmadan ya da tan ağarırken gözleri kendiliğinden açılmadan kesiksiz altı saat uyuduğunu anımsamıyor; bu tür uyku sorunlarının kötüye alamet olduğunu, şaşmaz bir biçimde belanın geliyorum diye uyardığını biliyor ama annesinin ısrarlarına karşın yeniden ilaca başlamak istemiyor. O haplardan bir tane almak, ufak dozda ölümü yutmak gibi geliyor. O meretlerden almaya başlayınca, insanın günleri bir unutkanlıklar ve kafa karışıklıkları dizisi olur, insana her an kafasının içi pamukla ya da dertop edilmiş kâğıt parçalarıyla doluymuş gibi gelir. Ellen'ın hayatta kalabilmek için hayatından vazgeçmeye hiç niyeti yok. Duyularının açık olmasını, aklına gelen fikirler anında yok olmadan düşünebilmeyi, eskiden olduğu gibi her bakımdan yaşadığını hissetmeyi istiyor. Sinir krizleri artık gündemden düştü. Tekrar o krizlere teslim olamaz; ne var ki kendisini burada ve bu anda tutabilmek için elinden geleni yapmasına karşın, içindeki baskı yeniden boy gösteriyor, eski panik anlarını, gırtlağının düğümlenmesini, kanının damarlarındaki akışının

giderek hızlanmasını, kalbinin sıkışmasını, nabız ritminin bozulmasını yeniden hissetmeye başlıyor. Bir keresinde Dr. Burnham'ın tanımladığı gibi, nedensiz korku. Ellen kendi kendine öyle olmadığını söylüyor: Bu, yaşamadan ölmek korkusu.

Buraya gelmekle doğru yaptığına hiç kuşkusu yok, Park Slope'da, Başkan Sokağı'ndaki küçük daireden ayrıldığına da hiç pişman olmadı. Birlikte göze aldıkları riskin kendisini yüreklendirdiğini hissediyor; üstelik Bing'le Alice ona çok iyi davranıyorlar, cömert ve koruyucu, kollayıcı bir tavırları var ve bu dostça tutumlarını hep sürdürüyorlar; ancak şimdi eskisi kadar yalnızlık çekmese de, zaman zaman, hatta çoğu zaman onların yanında olmak işleri daha da beter duruma getiriyor. Yalnız yaşarken kendini hiç kimseyle kıyaslaması gerekmezdi. Mücadeleleri kendi mücadeleleri, başarısızlıkları kendi başarısızlıklarıydı ve bunların acısını kendi ufak, ıssız dünyasının sınırları içinde yaşayabiliyordu. Oysa şimdi istekleri, beklentileri olan, hırslı, enerjik insanların arasında ve onların yanında kendini bir mıymıntı, umutsuz bir vaka, bir hiç gibi görüyor. Alice yakında doktorasını tamamlayıp bir yerlerde akademik bir görev alacak, Jake düşük tirajlı dergilerde öykü üstüne öykü yayımlatıyor, Bing orkestrada çalıyor, ayrıca o saçma sapan kaçak işi var, Millie bile, sivri dilli, insana aman-eksik-olsun dedirten Millie bile dansçı olmaya çabalıyor. Ona gelince; hiçbir yere hızla gelemiyor, genç bir köpek nasıl hiçbir şey yapmadan zamanla yaşlı bir köpek olursa, tomurcuk halindeki bir çiçek nasıl zamanla solarsa, kendisi de onların durağanlığından daha hızlı varamıyor bir yerlere. Ressamlık mesleği duvara tosladı; şimdi bütün zamanını kiracı adaylarına boş ev gezdirmekle geçiriyor, bu da onun hiç uygun olmadığı ve her an kovulmayı beklediği bir iş. Bütün bunlar yeterince kötü değilmiş gibi, bir de şu seks meselesi var, iki çiftin yaşadığı bir evde eşi olmayan tek kişi olmak, ince duvarlardan üst kattaki düzüşme seslerini dinlemek var. Sevişmeyeli çok uzun zaman oldu, anımsadığı kadarıyla tam on sekiz aydır onunla yatmak isteyen kimse çıkmadı, fiziksel

bir ilişkiye öylesine aç ki, neredeyse başka hiçbir şey düşünemiyor. Her gece yatağında mastürbasyon yapıyor ama mastürbasyon bir çözüm değil, sadece geçici bir rahatlık veriyor, dişiniz zonkladığı zaman aspirin içmek gibi bir şey ve Ellen öpülmeden, sevilmeden daha ne kadar dayanabileceğini kestiremiyor. Gerçi Bing artık boşta, üstelik onun kendisine ilgi duyduğunu da seziyor ama kendisini Bing'le sevişirken hayal edemiyor, kendini kollarını onun iri, kıllı sırtına dolayıp fırça gibi sakalının arasından dudaklarını bulmaya çabalarken gözlerinin önüne getiremiyor. Millie gittikten sonra kaç kez Bing'e yaklaşmayı, ilk adımı atmayı aklından geçirdi ama adamı sabah kahvaltıda gördüğü anda bunu yapamayacağını anlıyor.

Düşünceleri, istemeden kafasında kurduğu küçük oyunlar, karanlıkta duyduğu kontrol edilemeyen anlık dürtüler onu rahatsız etmeye başladı. Bunlar bazen evi yakmak, Alice'i baştan çıkarmak, çalıştığı emlakçının kasasından para çalmak gibi bir anda ortaya çıkıyor, sonra yine geldikleri gibi hızla yok oluyorlar. Daha uzun süreli, daha etkili olan hayaller de var. Artık sokağa çıkmak bile tehlikeli hale geldi, çünkü bazı günler sokakta karşılaştığı insanları hayalinde soymadan, giysilerini bir çekişte hızla çıkarıp vücutlarını incelemeden yanlarından yürüyüp geçemiyor. Bu yabancılar artık onun gözünde insanlar değil, sadece onlara ait vücutlar, kemikleri dokuları iç organları sarmalayan etten gövdeler ve onun ofisinin bulunduğu Yedinci Cadde'nin yoğun yaya trafiği nedeniyle bu türün binlerce olmasa da yüzlerce örneği her gün gözlerinin önünden geçiyor. Şişman kadınların kocaman, hantal memelerini, yeniyetme oğlanların minik çüklerini, on üç yaşlarındaki çocukların apışaralarında boy atmaya başlayan ayva tüylerini, bebek arabalarını süren annelerin pembe vajinalarını, yaşlı adamların kıç deliklerini, küçük kız çocuklarının tüysüz kukularını, dolgun baldırları, sıska baldırları, pelte gibi titreyen iri kalçaları, göğüs kıllarını, göbek çukurlarını, içine kaçmış meme uçlarını, apandisit ve sezaryen ameliyatlarının izlerini taşıyan karınları, açılmış kıç deliklerinden dışarı

kayan bokları, uzun, yarı yarıya dikelmiş penislerden akan sidikleri görüyor. Bu hayallerden iğreniyor, beyninin bunca pisliği üretebilmesine şaşırıyor; ama o hayaller bir kez görünmeye başladı mı, onları aklından kovalamaya gücü yetmiyor. Hatta bazen işi daha da ileri götürüp sokaktan geçen herkesin, ister yaşlı ister genç, ister güzel ister pörsümüş olsun gözüne ilişen herkesin ağzına dilini soktuğunu, her çıplak vücudu tepeden tırnağa yaladığını, dilini ıslak vajinalara soktuğunu, kalın, sertleşmiş penisleri ağzına aldığını, ayrım yapmaksızın demokratik bir grup seksinde her erkeğe, her kadına, her çocuğa kendini aynı coşkuyla verdiğini hayal ediyor. Bu hayalleri nasıl durduracağını bilemiyor. Bunlar kendisini bir alçak, bir zavallı, tükenmiş bir aciz gibi görmesine neden oluyor; ama o aykırı düşünceler sanki bir başkası tarafından beynine işlenmiş gibi kendiliğinden ortaya çıkıyor ve onları bastırmak için savaşsa da, hiç kazanamadığı bir savaş oluyor bu.

Geçici sapkınlıklar, zihinsel histeri krizleri, ruhunun derinliklerinden yükselen pislik hep hayalî; ama somut şeylerin yer aldığı dış dünyada arzularının dizginlerinden boşanmasına sadece bir tek kez, uzun vadeli sonuçları olan tek bir olayda izin verdi. Benjamin Samuels baladının geçmişi 2000 yazına, sekiz yıl, daha doğrusu sekiz buçuk yıl öncesine, yani Ellen’ın o tarihe kadar geçen ömrünün neredeyse üçte biri kadar bir süre öncesine uzanıyor; o zamandan bu yana o baladı hâlâ yüreğinde taşıyor, zihninde o şarkıyı dinlemekten hiç vazgeçmedi ve şimdi bu sisli pazar sabahı, bir daha öyle önemli, öyle ciddi bir şey yaşayıp yaşayamayacağını merak ediyor. Yirmi yaşındaydı, Smith’de[23] birinci sınıfı yeni bitirmişti. Alice, Oconomowoc Gölü yakınlarındaki bir yaz kampında yardımcı eğitmen olarak çalışmak üzere Wisconsin’e dönüyordu, Ellen’a da orada rahatça iş ayarlayabileceğini söyleyerek gelmek isteyip istemediğini sordu. Ellen yaz kamplarıyla ilgilenmediğini, on bir yaşındayken gittiği kampta başına tatsız bir olay geldiğini söyleyerek öneriyi reddetti ve evine daha yakın yerdeki bir işi seçerek, Güney Vermont’ta iki buçuk aylığına ev tutan

ve çocuklarına, beş ve yedi yaşındaki kızları Bea ve Cora'yla on altı yaşındaki oğulları Ben'e bir bakıcı arayan Profesör Samuels'le karısının yanında çalışmaya başladı. Oğlan bakıcıya gerek olmayacak kadar büyüktü; ama o yıl okulda çuvallamış, derslerin ancak birkaçından zar zor geçebilmişti ve Ellen ona İngilizce, Amerikan tarihi ve cebir dersleri verecekti. Northampton'daki çok sevdiği futbol kampına gitmesi yasaklanan ve tam on bir hafta annesi, babası ve kız kardeşleriyle Tanrı'nın unuttuğu bir yerde sürgün hayatı yaşamak zorunda kalan oğlanın kafası yazın başlarında çok bozuktu. Ama o tarihlerde Ellen güzeldi, hiç o yazki kadar güzel olmamıştı, şimdiki kemikleri fırlamış sıska yaratıktan çok daha dolgun ve yumuşak vücutluydu; on altı yaşındaki bir oğlan da daracık atlet, siyah mini şortla gezen çekici bir genç kadından ders almaktan ne diye şikâyet edecekti? İkinci haftanın başında arkadaş oluverdiler, üçüncü haftanın başında da çoğu akşamları evden elli metre kadar uzaktaki kulübede, Ellen'ın Brattleboro'ya alışverişe gittikçe Al'in Video Dükkânı'ndan aldığı filmleri seyrederek geçirmeye başladılar. Kızlarla anneleri ve babaları o saatte uyumuş oluyorlardı. O yaz Profesör Samuels de karısı da kitap yazıyorlar, sıkı bir çalışma disipliniyle her sabah beş buçukta kalkıp akşamları dokuz buçuk onda ışıkları söndürüyorlardı. Ellen'la oğullarının kulübede o kadar uzun süre kalmalarına aldırış etmiyorlardı. Ne de olsa o Ellen Brice'tı, Profesör Samuels'in sanat tarihi dersindeki başarılı öğrencisi, tatlı dilli, güvenilir bir kızdı ve her koşulda onun sorumlulukla davranacağına inanabilirlerdi.

Ben'le seks yapmak Ellen'ın fikri değildi – en azından ilk başta öyle değildi. Ona bakmaktan hoşlanıyordu, oğlanın güçlü ve sırım gibi futbolcu vücudundan tahrik oluyordu; ama daha çocuktu, on beşini bitireli altı ay bile olmamıştı ve Ellen onu ne kadar çekici bulursa bulsun herhangi bir şey yapmaya niyetli değildi. Ama orada kaldığı iki buçuk ayın birinci ayı sonlarında, ağaç kurbağalarının ve milyonlarca cırcırböceğinin sesleriyle dolu sıcak bir temmuz gecesi, oğlan ilk adımı attı. Ufak kanepenin iki

ucunda her zamanki yerlerinde oturuyorlardı, pervaneler her zamanki gibi pencerelerin tellerine çarpıyordu, her zamanki gibi aptal bir komedi ya da western oynuyordu (Al'in dükkânında fazla seçenek yoktu), Ellen'a ağırlık çöktü, başını arkaya yaslayıp on saniye, bilemediniz yirmi saniye gözlerini yumdu ve gözlerini açmaya fırsat kalmadan genç Bay Samuels kanepenin onun oturduğu ucuna kayıp kızı dudaklarından öpmeye başladı. Ellen'ın onu itmesi ya da başını yana çevirmesi veya ayağa kalkıp uzaklaşması gerekirdi; ama hızlı düşünüp bunların hiçbirini akıl edemedi ve olduğu yerde kımıldamadan, gözleri kapalı olarak kanepede oturmaya devam edip oğlanın kendisini öpmeyi sürdürmesine izin verdi.

Hiç yakalanmadılar. Bir buçuk ay küçük seks maceralarını (buna aşk macerası demeye Ellen'ın dili varmadı hiç) yaşadılar ve yaz bitti. Ben'e âşık olmamış olabilirdi; ama onun gövdesine âşıktı ve yedi buçuk yıl sonra bile onun teninin pürüzsüzlüğünü, kendisini sarmalayan uzun kollarını, ağzının tatlılığını, oğlanın tadını düşünmeden edemiyordu. Yazdan sonra Northampton'da da Ben'i görmeye devam ederdi; ama bir önceki yıl çocuğun okuldaki başarısızlığı annesiyle babasının öylesine gözünü korkutmuştu ki, onu New Hampshire'daki bir yatılı okula gönderdiler ve oğlan bir anda Ellen'ın hayatından çıkıverdi. Ellen onu sandığından daha çok özlüyordu; ama unutmanın ne kadar zaman, kaç hafta, kaç ay, kaç yıl alacağını algılamasına fırsat kalmadan kendini bir başka çıkmazda buldu. Âdet görmesi gecikti. Bunu Alice'e söyledi, o da Ellen'ı tuttuğu gibi en yakın eczaneye sürükleyerek evde yapılan gebelik testi aldırdı. Sonuç pozitifti, yani negatifti, fena halde ve geri dönülemez bir biçimde negatifti. Böyle bir şey olmasını önlemek için çok ihtiyatlı, çok dikkatli davrandıklarını sanıyordu ama anlaşılan bir yerde boş bulunmuşlardı; peki şimdi ne yapacaktı? Babanın kim olduğunu kimselere söyleyemezdi. Onu defalarca, ısrarla sıkıştıran Alice'e bile söylemedi, hatta babanın kendisine bile söylemedi, o daha on altı yaşında bir çocuktu, bu tatsız durumdan sorumlu tutulabilecek tek kişi kendisiyken, yapabileceği hiçbir şey olmayan

çocuğa bunu söyleyerek onu ne diye cezalandıracaktı? Alice'le konuşamadı, babayla konuşamadı, kendi anne babasıyla da konuşamadı – sadece bebeğin babasından değil, kendisinin de ne durumda olduğundan söz etmedi. Gebe bir kız, karnında bebek büyüten aptal bir üniversiteli kız. Annesiyle babası neler olduğunu hiç bilmeyeceklerdi. Onlara açılmak, olanları anlatmak düşüncesi bile Ellen'ı ölsem daha iyi diyecek duruma getiriyordu.

Biraz daha cesur biri olsaydı, çocuğu doğururdu. Okul döneminde gebeliğin yol açacağı sorunlara rağmen bunlara katlanıp bebeğini dünyaya getirmek istiyordu; ama sorulacak sorulardan fazlasıyla korkuyor, ailesinin karşısına böyle çıkmaktan fazlasıyla utanıyor, kendisini her şeyi göze alıp okulu bırakarak *bekâr anneler* kervanına katılamayacak kadar güçsüz hissediyordu. Onu kliniğe Alice götürdü. Çarçabuk, sıradan, tehlikesiz bir işlem olacaktı ve tıbbi açıdan her şey reklam edildiği gibi oldu; ama bu, Ellen'a öylesine iğrenç ve aşağılayıcı bir şey gibi geldi ki, en derin güdülerinin, en köklü inançlarının aksine davrandığı için kendisinden nefret etti. Dört gün sonra yarım şişe votkayı başına dikip yirmi tane de uyku hapı yuttu. Alice o hafta sonu bir yere gidecekti, eğer son anda planını değiştirip akşamüstü saat dörtte yurda dönmemiş olsaydı, o saatte uykuya dalmış olan oda arkadaşı bugün hâlâ uyuyor olacaktı. Ellen'ı Cooley Dickinson Hastanesi'ne götürüp midesini yıkattılar ve bu, Smith Üniversitesi'nin de, Ellen Brice'ın normal bir insan olmasının da sonu oldu. Hastanenin psikiyatri bölümüne sevk edildi, orada yirmi gün yattı; sonra New York'a geldi, ailesinin yanında yaşayıp çocukluğunda yattığı odada uyuyarak, haftada üç kez Doktor Burnham'a giderek, grup terapilerine katılarak, her gün onu iyileştireceği varsayılan ama hiçbir işe yaramayan avuç dolusu hap alarak upuzun, son derece moral bozucu bir dönem geçirdi. Sonunda Görsel Sanatlar Okulu'na kaydolup çizim dersleri almaya karar verdi, ertesi yıl yağlıboya resim derslerine girdi ve yavaş yavaş yeniden dünyada yaşadığını, her şeye rağmen geleceğe benzer bir şeyin kendisini de

beklediğini hissetmeye başladı. Kardeşinin kocasının eniştesi Brooklyn'deki emlakçı ofisinde iş teklif edince, Ellen nihayet ailesinin evinden çıkıp kendi başına yaşamaya başladı. Bu işin ona uygun olmadığını, her gün onca insana dil dökmek zorunda kalmanın sinirlerini bozacağını biliyordu; yine de işi kabul etti. Evden çıkmaya, annesiyle babasının her an kaygılı bakışlarından kurtulmaya ihtiyacı vardı, bu iş de tek şansıydı.

Bunlar beş yıl önce oldu. Şimdi mantosuna sarınmış olarak ön verandada durup sabah kahvesini içerken yeni bir başlangıç yapması gerektiğini anlıyor. İki ay önce Millie'nin söylediklerini, desenlerini ve yağlıboya tablolarını acımasızca eleştiren sözlerini dinlemek çok acı verdiyse de, bunu hak ettiğini kabul ediyor. Yapıtları artık kimseye bir anlam ifade etmiyor. Beceriksiz, hatta yeteneksiz olmadığını biliyor; ama tek bir fikrin peşine takılarak kendini köşeye kıstırdı, o fikir de gerçekleştirmeye çalıştığı şeyin ağırlığını taşıyacak kadar güçlü değil. Zarif ve hassas fırça vuruşlarının kendisini bir zamanlar Morandi'nin taht kurduğu o yüce ve arınıp yalınlaşmış âleme taşıyacağını sanmıştı. Nesnelerin saf şeyliğindeki sessiz harikayı, nesneler arasındaki alanda soluklanan kutsal ruhu ortaya çıkaran, nasıl şu anda göremediği halde mezarlığın orada olduğunu biliyorsa, insan varlığını ötemizde, çevremizde *ta orada* var olan her şeye dönüştüren resimler yapmak istemişti. Ama nesnelere, sadece şeylere güvenmekle, desen ve yağlıboya olarak sayısız binaların, insansız sokakların, garajların, benzincilerin, fabrikaların, köprülerin, viyadüklerin, eski antrepoların New York alacakaranlığında parıldayan kırmızı tuğlalarının resimleriyle zamanını harcamakla hata etmişti. Ellen'ın bütün isteği kendi duygularını simgeleyen desenler ve tablolar yapmakken, sonuçta ortaya çıkan ürkek bir girişim, anlamsız, boş bir üslup arayışıydı. Yeniden en baştan başlamadıkça onun için hiçbir umut yok. Bundan böyle cansız nesneler, ölüdoğalar yapmayacak. Tekrar insan figürlerine dönecek, fırça darbelerinin daha atak, daha ifadeli, daha tavırlı,

gerekirse daha vahşi, içindeki en vahşi düşünceler kadar vahşi olmasına çalışacak.

Alice'ten kendisine poz vermesini isteyecek. Günlerden pazar, yapılacak önemli bir şeyin olmadığı, sakin bir pazar; Alice bugün tezinin üzerinde çalışacaksa bile şu andan akşam yatıncaya kadar olan süre içinde ona birkaç saat ayırabilir. Ellen eve girip odasına çıkıyor. Bing'le Alice hâlâ uyuyorlar, Ellen da onları uyandırmamak için usul usul hareket ediyor, mantosunu ve içindeki pazen geceliği çıkarıyor, güne kendini sıkmadan başlamak, olabildiğince gevşek ve rahat hareket edebilmek, yumuşak dokulu giysilerin çıplak tenine değişini hissetmek için külot ve sutyen giymeden eski bir kot pantolonla kalın bir pamuklu süveter geçiriyor sırtına. Masanın üstünden bir resim defteriyle bir Faber-Castell kalem alıp yatağına oturuyor ve defterin ilk boş sayfasını açıyor. Kalemi sağ eline alarak sol elini havaya kaldırıyor, kırk beş derecelik bir açıyla büküyor, yüzünden yaklaşık otuz santim mesafede öylece tutuyor ve eli gövdesine ait değilmiş gibi görününceye kadar onu inceliyor. Artık yabancı bir el o, bir başkasına ait olan, hiç kimseye ait olmayan ince uzun parmaklı, dipleri daha açık tonda yuvarlak tırnaklı, sol yanında ufak bir kemik çıkıntısı olan ince bilekli, parmak boğumları ve eklemleri fildişi renkli, kalbi çarptıkça ve ciğerlerine hava girip çıktıkça dolaşım sisteminin içinde akan kanı taşıyan mavi damarların göründüğü saydam beyaz tenli bir kadın eli. Parmaklar, bilek, elin tarağı, parmak kemikleri, deri. Kalemin ucunu boş sayfaya bastırarak eli çizmeye başlıyor.

Saat dokuz buçukta Alice'in kapısını tıklatıyor. Çalışkan Bergstrom çoktan çalışmaya başlamış, parmakları bilgisayarının tuşlarında, gözleri karşısındaki ekranda, işe dalmış; Ellen çalışmasını böldüğü için özür diliyor. Hayır, hiç önemli değil, diyen Alice yazmayı bırakarak yüzünde her zamanki sıcak bir Alice gülümseyişiyle arkadaşına dönüyor; hayır, bu sadece sıcak olmaktan öte, bir tür anaç bir gülümseme, belki Ellen'ın annesinin gülümsemesine benzemiyor ama bütün annelerin çocuklarına

gülümsemeleri gerektiği gibi, sıradan bir selamlama değil de sevecenlik yansıtan, kutsayan bir tebessüm. Ellen, Sırası geldiğinde Alice harika bir anne olacak... annelerin en başında gelecek, diye düşünüyor ve bu tanımlamanın yaptığı çağrışımla Alice'i bir başrahibeye[24] dönüştürerek onu bir anda rahibe kılığında görüyor ve böylece odaya geliş amacından saptığı için de aklındaki konuyu unutup Alice'ten kendisine poz verip veremeyeceğini sormasına fırsat kalmadan Alice ona soru soruyor:

Hayatımızın En Güzel Yılları'nı izlemiş miydin?

Tabii, o filmi herkes bilir, diye yanıtlıyor.

Beğenir misin?

Hem de çok. En beğendiğim Hollywood filmlerinden biridir.

Neden beğenirsin?

Bilmem. Bana çok dokunur. Her seyredişimde ağlarım.

Sana fazla acıklı gelmez mi?

Tabii acıklıdır. Ne de olsa bir Hollywood filmi, değil mi? Bütün Hollywood filmleri biraz yapmacıktır, sence de öyle değil mi?

İyi bir noktaya değindin. Ama bu ötekilerin çoğundan daha az yapmacık – bunu mu demek istiyordun?

Babanın oğlunu yatmaya hazırladığı sahneyi düşün.

Harold Russell, yani ellerini savaşta yitiren asker.

Oğul çengelleri kendi başına çıkaramaz, pijamasını ilikleyemez, sigarasını söndüremez. Her şeyi babasının yapması gerekir. Anımsadığım kadarıyla o sahnede müzik yoktur, konuşma da yok denecek kadar azdır ama filmin en harika yerlerinden biridir. Tamamen sahici. İnanılmaz ölçüde dokunaklı.

Ve sonra herkes muradına erer mi?

Belki evet, belki hayır. Dana Andrews kıza şöyle der...

Teresa Wright'a...

Teresa Wright'a çok hırpalanacaklarını, her yerde terslenececeklerini anlatır. Belki terslenirler, belki terslenmezler. Fredric March'ın oynadığı

karakter bir ayyaştır, ciddi durumda olan, durmaksızın içen bir alkoliktir, o yüzden birkaç yıl içinde yaşamı hiç de keyifli olmayacaktır.

Ya Harold Russell'a ne olur?

O sonunda sevgilisiyle evlenir ama bu nasıl bir evlilik olacaktır acaba? O basit, iyi yürekli bir çocuk ama meramını anlatmaktan aciz, kendini ifade etmeyi beceremeyen, duygularını dışa vuramayan biri. Onun karısını nasıl mutlu edeceğini kestiremiyorum.

Filmi bu kadar iyi bildiğini hiç fark etmemiştim.

Büyükannem bu filme bayılırdı. Savaş patladığında on altı yaşındaymış, *Hayatımızın En Güzel Yılları* benim filmimdir, derdi hep. İkimiz birlikte beş altı kez seyrettik.

Birkaç dakika daha film hakkında konuşmaya devam ediyorlar, sonunda Ellen Alice'in odasına ne için geldiğini anımsıyor. Alice şimdi işi olduğunu ama yemekten sonra çalışmayı bir saat bırakıp seve seve ona poz vereceğini söylüyor. Ama Ellen'ın neden onun portresini yapmayıp bütün vücudunun resmini yapmayı, üstelik giysilerin altındaki vücudunun değil, sanat okullarında canlı modellerle yapıldığı gibi çırılçıplak bir veya birkaç resmini yapmak istediğini anlayamıyor. O yüzden yemekten sonra Ellen'ın odasına çıktıklarında, Ellen ona soyunmasını söyleyince ikisi de bir tuhaf oluyor. Alice hiç modellik yapmadı, birinin çıplak vücudunu seyretmesine alışık değil, banyoya girip çıkarken arada bir Ellen'la karşılaşsalar da bunun bir saat boyunca put gibi kımıldamadan oturup hem de şişmanlığı yüzünden moralinin bu kadar bozuk olduğu bir anda en yakın arkadaşının seni tepeden tırnağa incelemesi gibi bir işkenceye katlanmakla hiç ilgisi yok; gerçi Ellen, Alice'e bu haliyle de güzel olduğunu, üzülecek bir şey olmadığını, ressamların başkalarının vücutlarına bakmaya alışık olduklarını söylese de, Alice arkadaşının ricasını yerine getiremeyecek kadar utanıyor, üst üste özür dileyerek bunu beceremeyeceğini, hayır demek zorunda olduğunu söylüyor. Ellen, Alice'in bu kadar basit bir şeyi, aslında kendisini bir ressam olarak yeniden yaratmanın, bir anlamda kadın olarak, bir insan

olarak yeniden yaratmanın ilk adımı olan bir şeyi onun hatırı için yapmayı reddetmesine çok alınıyor ve Alice'in kendisini kırmak istemediğini bilmesine karşın yine de kırılıyor, ona odadan çıkmasını söylüyor, kız kapıyı kapatarak gidince de yatağına oturuyor ve ağlamaya başlıyor.

23. Özel bir üniversite olan Smith Yüksek Okulu, Northampton, Massachusetts'teki bağımsız kadınlar liberal sanat okuludur. Okul, 2010 yılında ABD ve Dünya Haberleri Kuruluşu'nun raporunda en iyi Liberal Sanat Üniversiteleri arasında 14. sırada yer aldı. (Ç.N.)

24. Yazar İngilizce Başrahibe anlamındaki *mother superior* ve eşsiz bir anne anlamına gelen *superior mother* terimleriyle sözcük oyunu yaptığı için, en yakın benzetmeyi kurabilmek amacıyla, "eşsiz anne" tanımını "annelerin en başında gelen" diye çevirdik. (Ç.N.)

Miles Heller

Miles bu ayrılığı, iyi hal indirimi olmayan altı aylık bir mahkûmiyet gibi görüyor. Noel ve Paskalya bayramları Pilar'a açık görüş hakkı verecek ama Miles altı ay hücresine hapsolacak. Kaçmayı aklından geçirmemeli. Gecenin bir yarısı tünel kazmaya, gardiyanlarla çatışmaya, dikenli tellerin arasından geçmeye, peşinden köpekler kovalarken ormana dalmak gibi bir çılgınlığa kalkışmamalı. Başını derde sokmadan ya da kendini dağıtmadan mahkûmiyetini tamamlayabilirse Yirmi İki Mayıs'ta Florida'ya doğru yola koyulacak ve ayın yirmi üçünde Pilar'ın doğumgününü kutlamak üzere kızın yanına varmış olacak. O zamana kadar da soluğunu tutacak.

Kendini dağıtmak. Yolculuğu boyunca, yolda geçirdiği otuz dört saatte kızla yaptığı yedi telefon görüşmesinde, Miles hep bu cümleyi söyledi. *Kendini dağıtmamalısın*. Pilar telefonda hıçkırarak ağlamadığı ya da sürtük ablasına verip veriştirmediği zaman, Miles'ın kendisine anlatmaya çalıştığı şeyi anlıyormuş gibi görünüyordu. Miles, daha iki gün önce ağzından çıkacağını hayal bile edemediği basmakalıp sözleri sıralıyor, hem de bir yanıyla söylediklerine kendisi de inanıyordu. Güçlü olmalıydılar. Bu bir sınavdı ve aşkları bu sınav sayesinde daha da derinleşecekti. Sonra pratik öğütlere sıra geldi; derslerine çok çalışmalı, doğru dürüst beslenmeli, her gece erkenden yatmalı, arabanın yağını düzenli aralıklarla değiştirmeli, ona bıraktığı kitapları okumalıydı. Bu, gelecekteki karısıyla konuşan bir erkek miydi, yoksa çocuğuyla konuşan bir baba mı? Belki ikisinden de biraz vardı. Bu, Pilar'la konuşan Miles'dı. Kızın dağılmamasını sağlamak, kendisini de dağıtmamak için elinden geleni yapan Miles'dı.

Miles pazartesi öğleden sonra saat üçte Kırık Eşyalar Hastanesi'nden içeri giriyor. Öyle anlaştılar. Altıdan sonra gelirse, doğruca Sunset Park'taki eve gidecekti. Gündüz gelirse, Bing'le Brooklyn Beşinci Cadde'deki dükkânında buluşacaktı. Miles kapıyı açıp kapatırken bir çıngırak çalıyor,

içeri adımını attığı anda dükkânın ne kadar küçük olduğunu görüp şaşırıyor; buranın hiç kuşkusuz dünyadaki en ufak hastane olduğunu düşünüyor; rafta antika daktilo makinelerinin, sol tarafındaki köşede tütüncü dükkânlarının reklamında kullanılan bir Kızılderili heykelinin durduğu, tavanında planör ve Piper Cub uçak modellerinin asıldığı, Black Jack çikleti, O'Dell Saç Bakım ürünü, Geritol, Carter'in Karaciğer Hapları, Old Gold Sigaraları gibi onlarca yıl önce Amerikan piyasasından çekilmiş ürünlere ait afişlerin duvarları kapladığı bir eski eşyalar türbesine benzetiyor. Çıngırağı duyan Bing, tezgâhın arkasındaki odadan çıkıyor; Miles'ın anımsadığından daha iriyarı, daha kıllı bir koca sersem görünümünde sırıtarak kollarını iki yana açıp ona doğru atılıyor. Gülümseyerek, gülerek, Miles'ı kucaklayıp yanaklarından öpüyor, bu salya sümük karşılamadan afallayan Miles da bir yandan gülüp bir yandan arkadaşının kollarından kurtulmaya çalışıyor.

Bing, Hastane'yi erkenden kapatıyor, uzun yolculuktan sonra Miles'ın aç olabileceğini düşünerek onu en sevdiği lokanta olarak tanımladığı, balık ve patates kızartması, etli ve sebzeli börek, sosis ve patates püresi, özgün İngiliz meyhanesi Limey Pub'ın mönüsündeki bütün yiyecekleri sunan Beşinci Cadde'deki düzensiz ama sevimli bir kafeteryaya götürüyor. Miles, Bing'in haftada birkaç kez bu yağlı yiyecekleri tıkındıktan sonra böylesine şişmanlamasına şaşmamalı, diye düşünüyor ama o anda kendisi de açlıktan ölmek üzere ve soğuk bir günde insanın karnını doyurmak için sıcak bir etli ve sebzeli börekten daha uygun ne olabilir? Bu arada Bing ona evi, caz grubunu, Millie'yle yaşadığı sonu hüsranla biten aşkını anlatıyor; sık sık da kendi hikâyesine ara verip Miles'ın ne kadar iyi göründüğünü ve onu gördüğü için nasıl sevindiğini söylüyor. Miles pek karşılık vermiyor, yemeğini yemekle meşgul, yine de Bing'in böylesine keyifli, böylesine iyimser olmasından etkileniyor ve Bing konuşmayı sürdürdükçe, Miles mektup arkadaşının yedi yıl önceki son görüşmelerinden bu yana hiç değişmediğini görüyor, tabii biraz daha yaşlı, daha olgun, kendine daha

hâkim, daha güvenli ama özde aynı kişi; oysa Miles artık bambaşka biri, yedi yıl önceki kuzuya hiç benzemeyen bir kara koyun.

Yemeğin sonuna doğru Bing'in yüzünü huzursuz bir ifade gölgeliyor. Birkaç saniye duraksıyor; nasıl söyleyeceğini bilmiyormuş gibi gözünü masaya dikip çatalıyla oynayarak susuyor, sonunda konuşmaya başladığında sesi az önceki gibi gür değil, neredeyse fısıltı halinde.

İşine karışmak gibi olmasın ama bir planın olup olmadığını merak ediyorum, diyor.

Ne planı, diye soruyor Miles.

Hani, annenle babanı görmek gibi.

Bu senin üstüne vazife mi?

Ne yazık ki öyle. Uzun zamandır senin haber kaynağın oldum, artık emekliye ayrılmak istiyorum.

Emekli oldun bile. Bugün otobüsten indiğim anda, sen de altın saatini aldın. Yıllardır verdiğin üstün hizmetin karşılığı. Sana ne kadar şükran borçlu olduğumu biliyorsun, değil mi?

Ben senden şükran beklemiyorum Miles, sadece yaşamını daha fazla berbat ettiğini görmek istemiyorum. Onlar için hiç de kolay olmadığını biliyorsun.

Biliyorum. Bilmediğimi sanma.

Öyleyse? Onları görecek misin, görmeyecek misin?

Görmek istiyorum, göreceğimi umuyorum...

Böyle cevap olmaz. Evet mi hayır mı?

Evet. Tabii arayacağım onları, diyor; oysa gidip gitmeyeceğini de bilmiyor, Bing'in son yedi yıl içinde ailesini elli iki kez aradığından, bugün New York'ta olacağını babasının, annesinin ve Willa'nın çoktan bildiğinden de haberi yok. Tabii ki göreceğim onları, diye yineliyor. Ama önce yerime yerleşmeme izin ver.

Ev, Miles'ın New York'ta gördüğü evlerin hiçbirine benzemiyor. Kentin, şehir yaşamıyla uzaktan yakından ilgisi olmayan anormal yapılarla

dolduğunun farkında –örneğin Queens'in belirli kesimlerindeki banliyö özentisi tuğla evler ve bahçeli apartmanlar ya da Brooklyn Heights'ın en kuzeyindeki, 1840'larda yapılıp ancak birkaçı ayakta kalmış tarihî ahşap evler– ama Sunset Park' taki bu ev ne banliyö tarzı ne de tarihî yapı, New York'a da başka bir yere de yaraşmayacak derme çatma bir mimari aptallık örneği. Bing mektubuyla birlikte evin resmini göndermediği ve evi ayrıntılı bir biçimde anlatmadığı için Miles'ın neyle karşılaşacağı konusunda hiçbir fikri yoktu ama olsa bile, kafasındaki kesinlikle bu olamazdı.

Tahtaları çatlak çatı kaplaması griye, ikinci kattaki üç pencerenin çerçeveleri kırmızıya, verandanın köhne korkuluğunun baklava biçimindeki oymaları beyaza, verandanın tavanını tutan dört direk, pencere çerçevelerinin tuğla kırmızısıyla aynı renge boyanmış ama boya tutmayacak kadar kıymıklı olan öndeki basamaklar ve tırabzan boyanmadan, çıplak ve aşınmış tahta olarak bırakılmış. Bing'le Miles verandanın altı basamağını çıkıp eve girdikleri sırada, Alice ve Ellen henüz işten dönmemişler. Bing evi onarmak için elbirliğiyle kotardıkları işlerden duyduğu gururla Miles'a her tarafı gezdiriyor; ev (yalnızca odaların boyutları ve sayıları yüzünden değil, Bing'in davul takımları, Ellen'ın tuvalleri, Alice'in kitapları gibi odalara doldurulmuş eşyalar nedeniyle) Miles'a fazlasıyla ıkış tıkış görünse de, içerisi son derece temiz, onarılıp boyanmış olmanın verdiği bir ferahlık, bir aydınlık var ve o yüzden de sanki yaşanabilir bir yer gibi görünüyor. Alt katta mutfak, banyo, arkada bir yatak odası, üst katta üç yatak odası. Ama oturma odası ya da salon yok – bu durumda ev halkının toplanacağı tek yer mutfak, bir de iyi havalarda veranda var. Miles, Millie'nin zemin kattaki eski odasında kalacak, bu da hiç yoktan iyi, çünkü evin mahremiyeti olan tek özel yeri o oda, tabii mutfağın bitişiğindeki bir odada yaşamak ne kadar mahremiyet sayılırsa o kadar. Bavulunu karyolanın üstüne koyuyor, iki yanındaki pencerelerden dışarıya bakıyor, pencerelerin birinden hurda arabanın durduğu boş arsa, ötekinden de yarım kalmış inşaat görünüyor; Bing, eve taşındıklarından bu yana oluşan günlük düzeni ve kuralları

anlatıyor: Herkesin yapması gereken bir görev var ama o işin sorumluluğu dışında herkes istediği gibi gelip gitmekte özgür. Kendisi elinden her iş gelen işçi ve kapıcı, Ellen temizlikçi kadın, Alice de mutfak alışverişini yapıyor ve yemeklerin çoğunu pişiriyor. Belki Miles, Alice'in işini paylaşmak, alışveriş ve yemek pişirme işlerini nöbetleşe yapmak ister. Miles'ın bu öneriye itirazı yok. Yemek yapmayı sevdiğini, son yıllarda bu işte bayağı ustalaştığını ve bu sorumluluğu üstlenmesinin sorun yaratmayacağını söylüyor. Bing, hepsinin eli darda olduğu ve olabildiğince az masraf yapmaya çalıştıkları için genellikle kahvaltıları ve akşam yemeklerini birlikte yediklerini anlatıyor. Paralarını katıştırarak geçinip gidiyorlar; şimdi Miles da ev halkına katılınca herkesin masrafı o oranda azalacak. Onun gelmesi herkesin yararına olacak, Bing böyle derken sadece parayı kastetmediğini, Miles'ın evin havasına katacağı şeylerden söz ettiğini söylüyor ve onun sonunda ait olduğu yere döndüğünü görmenin kendisini ne kadar mutlu ettiğini belirtiyor. Miles omzunu silkerek, oraya uyum sağlamayı umduğunu söylüyor ama içten içe bu tür bir grup yaşantısına ayak uydurup uyduramayacağını, ayrı bir yer aramanın daha iyi olup olmayacağını da sorguluyor. Bütün sorun para, ötekilerin karşılaştığı sorunun aynısı. Artık işsiz, yanında getirdiği üç bin dolarla da hiçbir şey yapılmaz. İstese de istemese de, şimdilik orada kalmak zorunda, koşullarını kökten değiştirecek bir şey olmadığı sürece, durumu idare edecek. Böylelikle mahkûmiyeti de başlamış oluyor. Pilar'ın ablası, onu Sunset Park Dörtlüsü'nün en yeni üyesi yaptı.

O akşam onun onuruna bir ziyafet düzenliyorlar. Bu bir hoş geldin jesti ve Miles her ne kadar dikkatleri üzerine çekmekten hoşlanmasa da, tedirginliğini belli etmeden akşamı atlatmaya çalışıyor. Ev halkıyla ilgili ilk izlenimleri ne? Alice'i içlerindeki en canayakın, en ayağı yerde kişi olarak görüyor, kızın oğlan çocuklarını andıran atak, dobra, Orta Batı'ya özgü tavrı hoşuna gidiyor. Onun kafası çalışan, iyi okumuş, yapmacıktan uzak, kendisiyle böbürlenmeyen ve en beklenmedik anda en zekice espriyi

patlatabilen biri olduğunu fark ediyor. Ellen anlaşılması daha güç biri. Hem çekici hem itici, hem dışa dönük hem içine kapalı, dakikası dakikasına uymuyormuş gibi görünüyor. Uzun, anlamsız suskunlukları var ama sonunda konuşmaya başlayınca son derece akıllı laflar ediyor. Miles, onun içinde kopan fırtınaları, huzursuzluğu, yine de çok iyi kalpli biri olduğunu seziyor. Kız gözünü dikip bakmasa, Miles ona biraz daha ısınacak, ne var ki sofraya oturduklarından beri Ellen'ın gözleri hep üzerinde ve Miles onun bu ısrarlı, aşırı ilgisinden rahatsız oluyor. Bir de Sunset Park'a sık sık gelip giden Jake var; sivri burunlu, büyük kulaklı, zayıf, saçları seyrelmiş biri olan Jake Baum yazar ve Alice'in sevgilisi. İlk birkaç dakika hoş biri gibi görünüyor; ama sonra adamın kendisinden başka kimseyi dinlemediğini, özellikle de boyuna Alice'in sözünü kestiğini ve kızın cümlesini yarıda bölüp kendi görüşünü açıklamaya başladığını gören Miles onun hakkındaki fikrini değiştirmeye başlıyor; çok geçmeden Pound'un şiirlerini ezberden okusa da, 1932'den bu yana bütün Dünya Kupası maçlarında kimin kiminle oynadığını hiç şaşmadan saysa da Jake Baum'un can sıkıcı, tatsız biri olduğuna karar veriyor. Neyse ki Bing çok formunda, gecenin protokol görevlisi rolünü coşkuyla sürdürüyor ve sofradaki görünmez gerginliğe karşın akşamın neşeli havasını ustalıkla koruyor. Her yeni şarap şişesi açılırken, Bing ayağa kalkıp neyin şerefine içeceklerini söylüyor, Miles'ın eve dönüşünü, kendi küçük devrimlerinin dördüncü aydönümünü, bütün dünyada ev işgal edenlerin haklarını kutlamak için kadeh kaldırıyorlar. Bütün bu cümbüşün tek olumsuzluğu Miles'ın içki içmeyişi ve Miles insanların alkolden kaçınan birisini gördükleri zaman otomatik olarak ona tedavi gören bir alkolik gözüyle baktıklarını biliyor. Miles hiçbir zaman alkolik olmadı ama aşırı içmek istediği bir dönem oldu, üç yıl önce içkiyi bırakması da sağlığını olduğu kadar bütçesini de düşünmekten kaynaklandı. İçinden masadakiler ne düşünürlerse düşünsünler, hiç önemi yok dese de, Bing'in her kadeh kaldırışında, Jake, Miles'a dönüp içmesi için ısrar ediyor. Belki ilk sefer gerçekten yanıldı ama ondan sonra iki kez daha kadehler

kalktı ve Jake ısrarı sürdürdü. Miles'ın tepesi attığı zaman neler yapabileceğini bir bilse iğnelemeyi anında bırakırdı ama Jake işte bunu bilmiyordu ve aynı şeyi bir kez daha yineleyecek olursa işin sonunda ya burnundan kan fışkıracaktı ya da çenesi kırılacaktı. Miles bu kadar yıldır kendisini tutmaya, öfkesine hâkim olmaya çalıştıktan sonra, New York'a ayak bastığı ilk gün yeniden hırslanıyor, birini parçalayacak noktaya geliyor.

Durum daha da kötüye gidiyor. Yemekten önce Miles, annesiyle babasının kimler olduğunu söylememesini, Morris Heller ve Mary-Lee Swann adlarından söz açılmamasını Bing'den rica etti, Bing de bu uyarıya gerek bile olmadığını söyledi; ama yemeğin sonuna yaklaşırken Jake, Renzo Michaelson'un, eylül ayında babasının yayınevinden çıkan son romanı *Dağ Sohbetleri*'nden söz etmeye başlıyor. Bunda anormal bir şey yok, kitap çok iyi satıyor ve hiç kuşkusuz pek çok kişi onun hakkında konuşuyor; üstelik Baum'un kendisi de yazar olduğuna göre Renzo'nun yapıtını iyi bilmesi gerek; ama Miles onun bu konuda ileri geri konuşmasını istemiyor; kendisi kitabı yayımlanır yayımlanmaz Florida'da okudu, hem de fazlasıyla sarsıldığı için Pilar'ın evde olmadığı zamanları kollayarak okudu; çünkü daha ilk sayfada Berkshires'daki dağın tepesinde oturmuş sohbet eden altmış yaşlarındaki iki adamın Renzo ile kendi babası olduğunu anladı; yaşadıklarından, anılarından söz eden iki adamın, iki arkadaşın, en iyi iki dostun, babasıyla vaftiz babasının hikâyelerinin acılı, hüzünlü yanlarının kendisine de gönderme yaptığını bildiği için kitabı gözyaşlarına boğulmadan okuması olanaksızdı; şimdi de şu kibirli Jake Baum kalkmış kitap hakkında görüş belirtiyor, Miles bütün yüreğiyle adamın susmasını diliyor. Baum, Michaelson'la röportaj yapmak istiyorum, gerçi o gazetecilerle nadiren konuşuyor ama sormak istediğim pek çok şey var ve bana birkaç saat ayırmaya ikna edebilsem *büyük başarı* elde etmiş olmaz mıyım, diyor. Baum sadece kendi küçük hırslarını düşünüyor, kendisinin ömrü boyunca ulaşabileceği en başarılı noktadan en az on bin kat daha

büyük birinin sırtından geçinip büyümeye kalkışıyor; tam o sırada ahmak Bing, Renzo'nun, yani hâlâ bilgisayar kullanmaya geçmemiş bir romancı olarak soyu tükenen bir türün temsilcisi olan koca Michaelson'un daktilo makinesini temizleyip onaran kişinin kendisi olduğu bombasını patlatıyor, onu biraz tanıdığını, bir dahaki sefer dükkâna geldiğinde Jake adına ondan randevu isteyebileceğini söylüyor. Miles neredeyse yerinden fırlayıp Bing'in gırtlağına sarılacak, neyse ki Alice gürültüyle hapşırınca konuşma başka bir alana sıçrıyor ve Bing bir anda gripten, kış nezlelerinden dem vurmaya başlıyor, Renzo Michaelson'la röportaj lafı da bir daha açılmıyor.

O akşamki yemekten sonra, Miles bir daha onunla aynı sofraya oturmamak için Jake geldiğinde ortalıkta görünmemeye karar veriyor. Sonradan pişman olacağı bir şey yapmak istemiyor, oysa Jake tam damarına basacak tipte biri. Neyse ki, sorunun sandığı kadar ciddi olmadığı ortaya çıkıyor. Baum ertesi iki hafta içinde sadece bir kez geliyor ve Alice'in birkaç gece onun Manhattan'daki evinde kalmasına karşın, Miles aralarının açık olduğunu, zor bir dönemden geçtiklerini, hatta belki de ilişkilerinin bitme noktasına geldiğini seziyor. Bu onu ilgilendirmese de, Alice'i tanıdığı için ilişkinin kopmasını istiyor, çünkü Baum, Alice gibi bir kadına layık değil ve Alice çok daha iyi birini hak ediyor.

Miles geldiğinin üçüncü günü babasının ofisine telefon ediyor. Resepsiyon görevlisi Bay Heller'ın yurtdışında olduğunu ve ocak ayının beşine kadar ofise gelmeyeceğini söylüyor. Mesaj bırakmak ister misiniz, diye soruyor. Miles, Hayır, teşekkür ederim, gelecek ay ararım, diyor.

Gazetede, annesinin oyununun On Üç Ocak'ta başlayacağını okuyor.

Kendisiyle ilgili olarak ne yapacağını bilmiyor. Her gün Pilar'la yaptığı bir iki saat süren telefon konuşmalarının dışında, yaşamının bir çizgisi, bir çatısı yok. Çevreyi tanımak için sokaklarda geziniyor ama kısa sürede Sunset Park'la ilgilenmez oluyor. Buranın yaşamayan bir yanı, yoksulluktan ve göçmenlik mücadelesinden kaynaklanan hüzünlü bir boşluğu var; bankaların, kitapçıların olmadığı, sadece çek bozdurma bürolarıyla

neredeyse işe yaramaz hale gelmiş bir halk kitaplığının yer aldığı bir bölge, dünyanın dışında, zamanın çoğu kişinin saat takmaya bile gerek görmediği kadar ağır ilerlediği küçük bir dünya burası.

Miles bir öğleden sonra rıhtımın yakınındaki bazı imalathanelerin, semtin ayakta kalmış son kuruluşları olan, pencere ve kapı, yüzme havuzu, kadın giysileri, hemşire üniformaları üreten şirketlerin bulunduğu eski yapıların fotoğrafını çekiyor; ancak resimlerin belirli bir anlamı, bir bütünlüğü, ruhu yok. Ertesi gün Sekizinci Cadde'ye açılan, dükkânlar ve bürolarla dolu, kaldırımlarında kalabalıktan geçilmeyen, kasap vitrinlerinde ördeklerin sallandırıldığı Çin Mahallesi'ne gidiyor; her yanı fotoğraf için yüzlerce potansiyel malzemeyle ve canlı renklerle çevrili olmasına karşın tek bir fotoğraf bile çekmeden oradan ayrılıyor. Uyum sağlaması için biraz zamana ihtiyacı olduğunu söylüyor kendi kendine. Bedeni şu anda burada olabilir ama aklı hâlâ Florida'da, Pilar'ın yanında ve yeniden yuvaya dönmüş olsa da burası onun New Yorku değil, belleğindeki, anılarındaki New York değil. O kadar uzun yolculuk yaptıktan sonra, pekâlâ yabancı bir şehre, Amerika'nın herhangi bir yerindeki bir kente de gidebilirdi.

Yavaş yavaş Ellen'ın gözlerine alışıyor. Kızın kendisini merakla süzmesinden eskisi gibi ürkmüyor; Ellen da, kahvaltı ve akşam yemeği için mutfak masasında toplandıkları zaman herkesten daha az konuşsa da, ikisi yalnızken daha konuşkan oluyor. Daha çok da soru soruyor, bunlar Miles'ın yaşamıyla, geçmişiyle ilgili kişisel sorular değil; hava koşullarından dünyanın durumuna kadar çeşitli konulardaki fikrini soruyor. Kışı seviyor mu? Picasso'yu mu yoksa Matisse'i mi daha büyük bir ressam olarak görüyor? Küresel ısınmadan kaygılanıyor mu? Obama'nın başkan seçilmesine sevindi mi? Erkekler neden spora bu kadar meraklıdır? En beğendiği fotoğrafçı kim? Kızın bu dobralığında çocuksu bir yan olduğu kuşkusuz; ama bir yandan da soruları çoğunlukla coşkulu diyaloglara yol açıyor ve Miles daha önce Alice'le Bing'in yaptığı gibi Ellen'ı korumak için giderek artan bir sorumluluk duyuyor. Ellen'ın çok yalnız olduğunu ve

her geceyi onun koynunda geçirmeye can attığını anlıyor; ancak ona Pilar'dan o kadar çok söz etti ki, kız onunla yatmasının olanaksız olduğunu biliyor. Ellen işe gitmediği bir gün, Miles'ı Green-Wood Mezarlığı'nda yürüyüş yapmaya, kendi deyimiyle Ölüler Kenti'ni gezmeye davet ediyor ve Miles Sunset Park'a geldiğinden beri ilk kez içinde bir şeylerin kıpırdadığını hissediyor. Florida'da terk edilmiş nesneler vardı, şimdi de Brooklyn'in terk edilmiş insanları karşısına çıkıyordu. Bunun araştırmaya değer bir alan olduğunu düşünüyor.

Alice, Miles için kitaplardan konuşabileceği bir arkadaş oluyor, üniversiteden ayrılışıyla Pilar'la tanışması arasındaki yıllarda pek ender bulduğu bir fırsat bu. Çok geçmeden kızın Avrupa ve Güney Amerika edebiyatı hakkında hemen hiçbir şey bilmediğini görerek biraz hayal kırıklığına uğruyor; ne var ki Alice Anglo-Amerikan dünyasının sınırlı alanında uzmanlaşan bir akademisyen, *Beowulf*'la[25] Dreiser'ı Dante'den ve Borges'den daha iyi biliyor; ama bu büyük bir sorun değil, hâlâ konuşabilecekleri çok şey var ve çok geçmeden beğendiklerini ve beğenmediklerini ifade etmek için homurtular, kaş çatmalar, kaşları yukarı kaldırmalar, kafa sallamalar ve dize indirilen şaplaklardan oluşan özel bir dil geliştiriyorlar. Alice, Jake'ten hiç söz etmiyor, Miles da kıza hiçbir şey sormuyor. Ona Pilar'dan bahsetti ama fazla bir şey anlatmadı, sadece Noel'deki ders kesiminde Florida'dan geleceğini söyledi. *Tatil* yerine *ders kesimi* terimini kullanıyor, çünkü *ders kesimi* üniversiteyi çağrıştırırken *tatil* sözcüğü akla sadece okulu getiriyor; Miles da Pilar gelinceye kadar onun ne kadar genç olduğunu kimsenin bilmesini istemiyor – geldiği zaman da kimsenin ona yaşını sormayacağını umuyor. Soracak olurlarsa diye de dert edinmiyor. Onu kaygılandıran tek kişi Angela, Angela Pilar'ın gittiğini bilmeyecek. Bunu Pilar'la defalarca konuştu. Ablalarından hiçbirine, sadece Angela'ya değil, Teresa'yla Maria'ya da gideceğini söylememesini sıkı sıkıya tembihledi; çünkü biri öğrendiği anda ötekiler de öğrenirdi ve küçük

bir olasılık olsa da, Angela, Pilar'ın peşinden New York'a gelme çılgınlığını gösterebilirdi.

Green-Wood Mezarlığı hakkında resimli bir kitap aldı; şimdi her gün fotoğraf makinesini alıp oraya gidiyor, aralık ayının dondurucu soğuğunda neredeyse kimse oraya uğramadığı için tek başına mezarların, anıt mezarların arasında dolaşıyor, mermer sütunlar ve dikilitaşlar, Yunan tapınakları ve Mısır piramitleri gibi bilinen birtakım anıtlara benzetilmiş gösterişli, abartılı mimari yapıları, uzanmış yatan ve ağlayan kadınları gösteren büyük heykelleri dikkatle inceliyor. Mezarlık, Central Park'ın yarısından daha büyük, insanın kolayca içinde kaybolacağı, Brooklyn'in bu kasvetli köşesinde cezasını dolduran bir mahkûm olduğunu unutacağı kadar büyük; binlerce ağacın ve bitkinin arasında yürümek, tepelere tırmanmak, bu büyük mezarlığın yollarını arşınlamak, şehri arkada bırakıp ölülerin mutlak sessizliğiyle kuşatılmak demek. Miles, gangsterlerin ve şairlerin, generallerin ve sanayicilerin, cinayet kurbanlarının ve gazete patronlarının, erken yaşta ölen çocukların, yüzüncü doğum gününden sonra on yedi yıl daha yaşamış bir kadının, Theodor Roosevelt'in aynı gün yan yana gömülen annesiyle karısının mezarlarının fotoğrafını çekiyor. Dikiş makinesini icat eden Elias Howe, tıraş bıçağının mucidi Kampfe kardeşler, Steinway Piyano Şirketi'nin kurucusu Henry Steinway, Underwood Daktilo Makinesi Şirketi'nin kurucusu John Underwood, beyzbol skor sistemini bulan Henry Chadwick, ciroskopu icat eden Elmer Sperry, hepsi burada yatıyor. John Steinbeck, Woody Guthrie, Edward R. Murrow, Eubie Blake yirminci yüzyıl ortalarında yapılan krematoryumda yakılmış; tanınmış tanınmamış kim bilir daha kaç kişi, kim bilir daha kaç ruh bu tekinsiz, ürkütücü ama güzel yerde dumana dönüştürülmüş? Miles, başıboş, dağınık düşüncelerini kaydetmek için kamerasını kullanarak yine bir başka yararsız projeye başlamış oluyor; ama bu, hiç değilse hayatının yeniden başlayacağı ana kadar bir şeyler yapmaya, vakit geçirmeye yarıyor; hem Oz Büyücüsü'nü

oynayan aktör Frank Morgan’ın gerçek adının Wuppermann olduğunu Green-Wood Mezarlığı’ndan başka nerede öğrenebilirdi?

25. Eski bir İngiliz destanı. Filmi ülkemizde *Ölümsüz Savaşçı* adıyla gösterildi. (Ç.N.)

MORRIS HELLER

1

Morris Heller, Martin Rothstein'ın Noel'den bir gece önce Venedik'te intihar eden yirmi üç yaşındaki kızının cenazesine katılmak için planladığından bir hafta erken olarak yılın son günü İngiltere'den döndü. Heller Books'u kurduğundan beri Rothstein'ın yapıtlarını yayımlıyor. İlk yayın listesinde Marty'yle Renzo'dan başka Amerikalı yazar yoktu, Danimarkalı Per Carlsen ve Fransız Annette Louverain'in yanı sıra sadece iki Amerikalı; aradan otuz beş yıl geçtikten sonra bile hâlâ hepsinin kitaplarını yayımlıyor, onlar yayınevinin çekirdek yazar kadrosu, Morris Heller onlar olmadan kendisinin bir hiç olacağını biliyor.

Haber, ayın yirmi yedisi akşamı, yüzlerce dost ve tanıdığa gönderilen, Morris'in de Londra'da Charlotte Caddesi Oteli'ndeki odalarında Willa'nın bilgisayarında okuduğu bir e-posta mesajıyla geldi; Marty'yle Nina'nın kısa mesajında Suki'nin intihar ettiği ve cenazenin tarihi bildiriliyordu. Willa, Morris'in gitmesini istemedi. Cenaze töreninin Morris'i çok sarsacağını düşünüyordu; geçen yıl pek çok cenazeye gitmişti, arkadaşlarının pek çoğu peş peşe ölüyordu artık ve Willa, bu ölümlerin onu ne kadar *harap ettiğini* biliyordu, *harap etmek* terimini özellikle kullandı; ama Morris, Marty'yle Nina'nın yanında olmak için gitmesi gerektiğini söyledi, gitmemek olmazdı, dostluk görevi bunu gerektirirdi, dört gün sonra da uçağa atlayıp New York'a döndü.

Bugün aralık ayının otuz biri, 2008 yılının son günü, sabahın geç saatlerinde Morris Heller 1. No.lu metrodan inip Broadway'le Yetmiş Dokuzuncu Cadde'nin köşesindeki merdivenlerden çıkarken havada kar var, gri beyaz gökyüzünden ıslak kar taneleri göz gözü görmeyecek kadar yoğun bir tipi halinde yağıyor, trafik ışıklarının renklerini yok ediyor, yoldan geçen arabaların kaputlarını bembeyaz yapıyor; Morris Heller, Amsterdam Bulvarı'ndaki cemaat merkezine vardığı sırada başına kardan

bir şapka geçirmiş gibi görünüyor. Asıl adı Susanna olan Suki Rothstein, Morris'in ilk kez yirmi üç yıl önce babasının sağ koluna yatmış uyurken gördüğü bebek, Chicago Üniversitesi'ni en yüksek puanları alıp onur listesine geçerek bitiren genç kadın, gelecek vaat eden ressam, geçen sonbahar Peggy Guggenheim Koleksiyonu üzerinde araştırma yapmak için Venedik'e giden çok yetenekli düşünür, yazar, fotoğrafçı; işte o kız kendi çalışmaları konusunda bir seminer verdikten birkaç gün sonra o müzenin kadınlar tuvaletinde kendini asmıştı.

Willa haklıydı, Morris de bunu biliyordu ama Suki' nin ölümüyle nasıl harap olmazdı, nasıl kendini kızın babasının yerine koymaz ve bu anlamsız ölüm yüzünden nasıl harap olmazdı?

Birkaç yıl önce, ilkbahar sonlarıyla yaz başlarında aydınlık bir akşamüstü onunla Houston Caddesi'nde karşılaştığını anımsıyor. Sırtında göz alıcı kırmızı, Jersey domatesi kırmızısından da kırmızı bir elbiseyle, arkadaşlarının arasında lise balosuna giden Suki, onunla karşılaştığında yüzünü aydınlatan bir tebessümle gülümseyerek, sevinçle, sevgiyle onu öpüp yanından ayrılmıştı; Morris o günden sonra kızı hep o haliyle, gençlik coşkusunun bir simgesi, *ateşli gençliğin* benzersiz bir örneği olan o görüntüsüyle anımsadı. Şimdi Venedik'in kış ortasındaki nemli soğuğunu, sokakları diz boyu su altında bırakacak kadar taşan kanalları, ısıtılmamış odaların ürpertici yalnızlığını, beyninin içindeki karanlık yüzünden insanın kafasının çatlayacak kadar ağrımasını, bu dünyanın dayanılmayacak kadar ağır ve dayanılmayacak kadar yetersiz oluşu yüzünden parçalanan bir yaşamı düşünüyor.

Ağır ağır toplanarak iki üç yüz kişiyi bulan kalabalıkla beraber binaya giriyor, kalabalığın içinde pek çok tanıdık yüz görüyor, Renzo da tanıdıklardan biri, Sally Fuchs, Don Willingham, Gordon Field de oradalar, pek çok eski dost, yazarlar, şairler, ressamlar, yayıncılar, onların yanı sıra gençler de var, Suki'nin çocukluk, lise, üniversite arkadaşı olan düzinelerle genç erkek ve genç kadın toplanmışlar, fısıltıdan daha yüksek sesle

konuşmak ölünün suskunluğuna hakaret sayılırmış gibi herkes alçak sesle konuşuyor; Morris çevresindeki yüzlere bakarken herkesin donup kalmış, kanı çekilmiş, sanki orada değillermiş gibi göründüğünü, *harap olduklarını* görüyor. Marty'yle Nina'nın ziyaretçileri, konukları, taziyecileri, yani bir cenazeye gelenlere ne ad verilirse o insanları kabul ettikleri, koridorun ucundaki odaya yürüyor ve eski dostuna sarılmak için ona doğru yürürken Marty'nin yüzünden gözyaşları iniyor, sonra Marty onu kucaklıyor ve başını onun omzuna koyuyor ve gövdesi hıçkırıklarla sarsılırken Morris, Morris, Morris, diye mırıldanıyor.

Martin Rothstein bu kadar büyük trajedileri kaldırabilecek biri değil. O, kıvrak zekâsı ve coşkusuyla çekici bir insan; esprili cümlelerden, hazırcevap taşlamalardan oluşan bir barok komedi yazarı; iyi yemeyi seven, sayısız arkadaşı olan ve Borscht Kuşağı'nın[26] en fırlama oyuncularına taş çıkartacak mizah duygusuyla insanın aklını çelen biri. Oysa şimdi en gaddar, en yaralayıcı bir acıyla yüreği parçalanarak ağlıyor ve Morris, bu durumdaki bir insanın cenaze töreni başlayınca o kalabalığın karşısına çıkıp konuşma yapması nasıl beklenebilir, diye düşünüyor. Ne var ki, az sonra törene katılanlar toplantı salonunda yerlerini aldığı ve Marty konuşmasını yapmak üzere sahneye çıktığı zaman gayet sakin görünüyor, ağlamıyor, gelenleri karşıladığı odadaki perişan halinden sıyrılıp kendini toparlamış. Konuşmayı elindeki kâğıttan okuyor; Suki'nin cenazesi Venedik'ten New York'a gönderildiği için ölümle defin arasındaki normalden daha uzun olan o süre içinde, hiçbir şey yapmadan kızının cenazesinin gelmesini beklediği o huzursuz günlerde oturup bu konuşmayı yazmış olmalı. Bobby'nin ölümünde tek kelime edilmemişti. Willa ne bir şey yazabilmiş ne de bir şey söyleyebilmişti; kendisi de ne bir şey yazabilmiş ne de bir şey söyleyebilmişti, kaza her ikisini de dillerini bağlayan, aylarca kanayan bir acıya sürüklemişti; ama Marty bir yazar, bütün ömrü sözcükleri, cümleleri, paragrafları, kitapları peş peşe dizmekle geçti, Suki'nin ölümüne tepkisi de ancak onun hakkında yazı yazmak olabilirdi.

Tabut sahnede duruyor, kırmızı çiçeklerle kaplanmış beyaz bir tabut, bu dinî bir tören değil. Ne bir haham var ne kimse dua ediyor ne de sahneye çıkanlar Suki'nin ölümüne bir anlam yakıştırmaya ya da bir teselli aramaya çalışıyor – olayın gerçeğinden, dehşetinden başka hiçbir şey yok. Sahneye çıkanlardan biri saksofon için yazılmış bir solo parça çalıyor, bir başkası piyanoda Bach'ın koral bir yapıtını seslendiriyor ve Suki'nin erkek kardeşi, ablasının şerefine kırmızı oje sürmüş olan Anton, bir Cole Porter şarkısını (Her veda edişimizde/biraz ölürüm) tek başına ve bir ağıt gibi yorumlayarak söylüyor; melodiyi öylesine ağırlaştırarak, öylesine melankolik bir havada ve öylesine acı veren bir biçimde söylüyor ki şarkı sona erdiğinde oradakilerin çoğu gözyaşlarına boğuluyor. Yazarlar kürsüye gelip Shakespeare ve Yeats'ten şiirler okuyorlar. Suki'nin dostlarıyla sınıf arkadaşları onunla ilgili öyküler anlatıyor, *ruhunun yakıcı yoğunluğunu* dile getiriyorlar. İlk ve tek sergisini açtığı galerinin sahibi onun yapıtları hakkında konuşuyor. Morris, o bir buçuk saatlik törende söylenen her sözcüğü izleyerek, söylenen ve çalınan her notayı dinleyerek dağılmanın eşiğine geliyor; ama onu en çok harap eden, Marty'nin konuşması oluyor; konuşmanın içtenliği, düşünceleri aktarışındaki hitabet gücü ve her sözcüğe sinen öfke ve acı, suçluluk ve sevecenlik Morris'i şoke ediyor. Marty'nin yirmi dakikalık konuşması süresince, Morris kendisini Bobby hakkında, Miles hakkında, uzun zaman önce ölen Bobby'yle uzaklardaki Miles hakkında konuşurken hayal etmeye çalışıyor ama topluluğun karşısına çıkıp duygularını böylesine yalın bir dürüstlükle aktarmaya hiçbir zaman cesaret edemeyeceğini biliyor.

Sonra bir sessizlik oluyor. Queens'teki mezarlığa sadece Rothsteinlarla en yakın akrabaları gidecek. Törendeki herkes saat dörtte Marty'yle Nina'nın evine davetli ama şimdi dağılmaları gerekiyor. Morris, tabutun mezara indirilişini, buldozerin çukura toprak atışını ve yeniden gözyaşlarına boğulan Marty'yle Nina'yı seyretmek işkencesinden kurtulduğuna seviniyor. Antreye açılan koridorda Renzo onun peşinden geliyor, ikisi

birlikte karlı sokağa çıkıp bir şeyler atıştıracak bir yer arıyorlar. Renzo şemsiye getirmek akıllılığını göstermiş, Moris de ona sokulup şemsiyenin altına girerken Renzo kolunu onun omzuna atıyor. İkisi de tek kelime etmiyor. Elli yıllık arkadaşlar, her biri ötekinin ne düşündüğü adı gibi biliyor.

Broadway'de, Sekseninci Cadde yakınlarında bir Yahudi lokantası buluyorlar, burası New York'taki çocukluklarını, ciğer kavurması, hamursuz ekmeği çorbası, dana yahnisi, pastırmalı sandviç, salçalı rosto, peynirli dürüm, turşu gibi yemekleriyle çoktan ortadan kaybolmuş Yahudi mutfağını anımsatıyor onlara. Renzo seyahatteydi, eylülde *Dağ Sohbetleri*'nin yayımlanmasından sonra görüşmediler; Renzo, Morris'e her zamankinden daha yorgun, daha halsiz görünüyor. Nasıl bu kadar ihtiyarladık, diye düşünüyor. İkisi de altmış iki yaşında, ikisinin de sağlık sorunu olmadı, şişmanlamadılar, kelleşmediler, tutkal fabrikasına[27] gidecek duruma gelmediler; ama saçları kırlaştı, alınları açılmaya başladı ve yaşamlarında otuzun, hatta kırkın altındaki kadınların onları fark etmeden geçip gittikleri bir noktaya geldiler. Morris, Renzo'yu üniversiteyi yeni bitirmiş, Aşağı Doğu Yakası'nda kirası kırk dokuz dolar olan bir dairede, hani banyo küvetinin mutfakta durduğu, her dolapta altı bin kalorifer böceğinin kurultay yaptığı şu tren yolu apartmanlardan[28] birinde oturan genç bir yazar olarak anımsıyor; Renzo o zamanlar parasızlıktan günde bir öğün yemek yiyordu; ilk romanı üzerinde üç yıl çalıştıktan sonra yeterince iyi olmadığı düşüncesiyle onu yok etti, romanı beğenen Morris'in ve sevgilisinin bütün itirazlarına rağmen yok etti; Morris, Bir de şimdiki haline bak, diye düşünüyor, yaktığı o müsveddeden sonra daha kaç (on yedi mi, yirmi mi?) kitap yazdı, kitapları dünyanın bütün ülkelerinde, Tanrı korusun İran'da bile basıldı, kaç edebiyat ödülü, kaç madalya, kaç hemşerilik anahtarı, kaç fahri doktor unvanı kazandı ama artık hiçbiri onun için bir anlam taşımıyor; biraz para yaptığına, o ilk yılların boğucu zorluklarından kurtulduğuna seviniyor, ancak şanı şöhreti umursamıyor, beylik deyimle

ünlü kişi diye tanımlanmaktan hoşlanmıyor. Bir seferinde acı dolu bakışlarla boşluğa bakıp sanki kendi kendine konuşurcasına alçak sesle, Ortadan kayboluvermek istiyorum, dedi Morris'e. Bir anda ortadan kayboluvermek istiyorum.

Çorba ve sandviç söylüyorlar, İspanyol asıllı garson (Yahudi lokantasında İspanyol asıllı garson, bu, ikisine de gülünç geliyor) mönüleri alıp masadan uzaklaşınca, Morris'le Renzo cenaze törenini konuşmaya, az önce cemaat merkezinin toplantı salonunda gördükleriyle ilgili izlenimlerini paylaşmaya başlıyorlar. Renzo, Suki'yi pek tanımıyor, sadece bir kez, o da çocukluğunda görmüş ama Rothstein'ın konuşmasının güçlü bir hitabet örneği olduğu konusunda Morris'in görüşüne katılıyor; hele bu sabahki kadar duygulu, girift, aklı başında bir cenaze konuşması yazmak şöyle dursun, ancak çok az kişinin kendini toplayıp iki kelimeyi yan yana getirecek gücü bulabileceği bir durumda, yoğun bir acının baskısı altında yazıldığını düşününce insanın neredeyse inanamayacağı kadar güzel bir konuşma olduğunda görüş birliğine varıyorlar. Renzo'nun çocuğu yok, iki kez evlenip ayrıldı ama çocuğu olmadı; Morris, Marty'yle Nina'nın şu anda yaşadıkları acıya, Willa'yla kendisinin önce Bobby, sonra Miles için çektikleri acıya bakınca Renzo'ya biraz gıpta ediyor, onun yıllar önce çocuk işinden uzak durmakla, babalığın kaçınılmaz yanlışlarından ve potansiyel üzüntülerinden kendini kurtarmış olmakla doğru karar verdiğini düşünüyor. Renzo'nun sözü Bobby'ye getireceğini tahmin ediyor, çünkü bariz bir paralellik var, Renzo da bu cenaze töreninin Morris'e ne kadar ağır geldiğini anlamış olmalı; ama Renzo bunu anladığı için o konuyu özellikle açmıyor. Bunu yapmayacak kadar düşünceli, arkadaşının acısını tazelemeyecek kadar iyi biliyor Morris'in aklından geçenleri; Morris dostunun bunu hatırlatmayacağını anladığı anda Renzo konuyu değiştiriyor, Bobby'yi, ölen çocukların üzücü konusunu pas geçip Morris'e krizle, yani ekonomik krizle baş edip edemediğini, bu fırtınada Heller Books'un sorun yaşayıp yaşamadığını soruyor.

Morris geminin hâlâ yüzdüğünü ama son zamanlarda satışların biraz sancak tarafına yatmaya başladığını, o yüzden de son birkaç ay içinde safrayı, fazla donanımı güverteden denize boca ettiklerini anlatıyor. Sadece çalışanlara dokunmak istemediğini ve şu ana kadar da kimseyi işten çıkarmadığını ama yayın sayısının yüzde yirmi, yirmi beş oranında azaltıldığını söylüyor. Geçen yıl kırk yedi kitap bastılar, bu yıl da otuz sekiz ama üçüncü baskısını yapan ve kırk beş bin ciltli kopya satan *Dağ Sohbetleri* sayesinde kârları yalnızca yüzde on bir oranında azaldı. Noel satış rakamları daha bir süre gelmez ama tahmin edilenden düşük olsa bile Morris atlatılamayacak bir felaket beklemiyor. Louverain, Wyatt, Tomesetti bu sonbahar hep güçlü kitaplar yayımladılar, karton kapaklı suç dizileri de iyi bir başlangıç yapmış gibi görünüyor ama ilk romanların durumu zor, hem de çok zor; Morris birkaç yıl önce basmayı göze alacağı bazı yetenekli genç yazarların kitaplarını reddetmek durumunda kaldı, Heller Books'un temel ilkesi genç yetenekleri yüreklendirmek olduğu için de onları reddetmek ağırına gidiyor. 2009'da sadece otuz üç kitap basmayı planlıyorlar ama Carlsen yayın listesinde, Davenport listede, Renzo'nun *Dağ Sohbetleri*'nden sonra yazdığı ve Morris'in çok satmasını beklediği kısa romanın da listede olduğunu söylemeye bile gerek yok tabii; eğer gelecek on iki ay içinde Amerika'daki bütün kitabevleri iflas etmezse, korkulacak bir durum olmadan yılı atlatabilirler. Morris kendi söylediklerini dinledikçe, neredeyse iyimser duygular hissetmeye başlıyor ama Renzo'ya hikâyenin sadece bir bölümünü anlatıyor, *Dağ Sohbetleri*'nin iadeleri gelmeye başlayınca satışın yedi binle on bin arasında düşeceğini, 2008'in son otuz yılın en kötü yılı olacağını, şirkete sermaye koyacak yeni bir yatırımcı bulmak zorunda olduğunu, aksi halde geminin iki yıl içinde batacağını söylemiyor. Renzo'nun bütün bunları bilmesine gerek yok. Renzo kitap yazıyor, kendisi de o kitapları yayımlıyor ve kendisi artık bu piyasada olmasa da Renzo kitap yazmaya ve yayımlatmaya devam edecek.

Çorba geldikten sonra Renzo, Oğlandan ne haber, diye soruyor.

Morris, Burada, diyor. İki üç haftadır burada.

New York'ta mı?

Brooklyn'de. Sunset Park'ta terk edilmiş bir evde başka birileriyle birlikte oturuyor.

Bunları davulcu dostumuz mu anlattı?

Davulcu dostumuz da orada oturanlardan biri. Miles'ı Florida'dan o çağırmış, o da kabul etmiş. Nedenini bana sorma.

Bu iyi haber gibi görünüyor.

Belki. Zaman gösterecek. Bing, Miles'ın beni aramayı düşündüğünü söylüyor ama henüz bir haber çıkmadı.

Ya aramazsa?

O zaman değişen bir şey olmaz.

Bunu bir düşün Morris. Bütün yapacağın bir taksiye atlayıp Brooklyn'e gitmek ve kapıyı çalmak. Bunu yapmayı istemiyor musun?

İstemez olur muyum. Ama yapamam. Bırakıp giden kendisi, dönüp gelmesi gereken de o.

Renzo ısrar etmiyor; Morris de onun konuyu kapatmasına memnun oluyor. Oğulun vaftiz babası, babanın da çok eski arkadaşı olduğu için, Renzo yedi yıldır bu hüzünlü hikâyenin içindeydi, artık söylenecek bir şey de kalmadı. Morris ona son seyahatlerini, Prag, Kopenhag ve Paris gezilerini; Berlin'de Max Reinhardt Tiyatrosu'ndaki okuma gününü, İspanya'da aldığı ödülü soruyor; Renzo da epeydir bunalımda olduğunu, bu gezilerin bir değişiklik yaptığını, başka bir yerlerde, kafasının içinden kurtulup başka bir yerlerde olmanın kendisine iyi geldiğini anlatıyor. Morris, oldum olası Renzo'nun bu tarz konuşmalarına alışık. Renzo hep bunalımdadır, bitirdiği her kitap yazdığı son kitap olacaktır; sonra nasıl olur bilinmez o bunalım bir anda bitiverir ve Renzo çalışma odasına dönüp yeni bir kitaba başlar. Renzo, Evet, eskiden de böyle konuştuğumu biliyorum, diyor; ama bu kez farklı olduğunu, bitkinliğin, bunalımın kalıcı gibi göründüğünü söylüyor. *Gece Yürüyüşü*'nü haziranda, neredeyse altı ay önce

bitirdiğinden, o zamandan beri de doğru dürüst hiçbir şey yapmadığından söz ediyor. Kısacık bir kitap, yalnızca yüz elli küsur sayfa olduğunu ama bütün enerjisini tükettiğini, başlayıp bitirmesinin üç aydan kısa sürdüğünü ve bu süre içinde deliler gibi yazdığını, yazı hayatının hiçbir döneminde olmadığı kadar yoğun çalıştığını, on kilometrelik yarıştaki bir sprinter atleti gibi kendisini zorlayarak, sıkarak yazdığını ve bu hızda yazmak çok yıpratıcı olduğu için de bitiş çizgisine geldiği anda yığılıp kaldığını anlatıyor. Altı aydır ne bir plan yapmış ne yeni fikirler geliştirmiş ne de gününü dolduracak bir uğraş bulmuş. Seyahat etmediği zaman huzursuz oluyormuş, kendisini harekete geçirecek bir dürtü, masa başına oturup yeniden yazmaya başlama isteği duymuyormuş. Gerçi eskiden de buna benzer çalışamama dönemleri olmuş ama hiçbiri bu seferki gibi kesin ve uzun süreli değilmiş; her ne kadar şimdilik paniğe kapılmıyorsa da, işin sonuna gelip gelmediğini, o eski ateşin sönüp sönmediğini sorgulamaya başlamış. Kitap okumak, düşünmek, yürüyüş yapmak, sinemaya gitmek, dünya olaylarını izlemek dışında hemen hemen hiçbir şey yapmadan günlerini geçiriyormuş. Bir başka deyişle, dinlendiğini ama bunun tuhaf bir dinlenme, bir tür *gergin gevşeme* olduğunu söylüyor.

Garson sandviçlerini getiriyor; Morris'in bu yarı ciddi, yarı şaka zihinsel tükenişle ilgili bir şey söylemesine fırsat kalmadan, Renzo'nun yüzü birden değişiyor, az önce söylediklerinin tam tersine, Avrupa'dan dönerken uçakta aklına bir fikir kırıntısı, bir deneme konusu olabilecek, kurgusal olmayacak bir şey geldiğini söylüyor. Morris gülümsüyor. Artık aklına hiçbir şey gelmiyor sanmıştım, diyor. Renzo, kendini savunurcasına omuz silkerek ama bir yandan da gözlerinde hınzır bir pırıltıyla, Eh işte, arada sırada bir *kıvılcım* parlıyor, diyor.

Uçaktayken, diye söze başlıyor; ödül verenlerin aldığı biletle "first class"ta otururken, bir yandan yumuşacık deri koltuklar, bir yandan bulutların arasındaki bu havyarlı, şampanyalı sersemletici lüks, uçuş korkusunu biraz azaltmıştı; elinin altında çeşit çeşit film, hem de sadece en

yeni Avrupa ve Amerikan filmleri değil, Atlantik'in her iki yakasındaki rüya fabrikalarının gelmiş geçmiş en iyi klasikleri vardı. Sonunda, çok eskiden seyrettiği ve tamamen unuttuğu bir filmde, 2. Dünya Savaşı'ndan dönen Amerikalı askerleri, sivil yaşama alışacaklarına, karşılarına birtakım pürüzler çıksa da sonunda her şeyin iyiye varacağına, burası Amerika olduğu için Amerika'da her şeyin yoluna gireceğine inandırmak üzere çekilmiş bir propaganda filmi olan, iyi aktörlerin rol aldığı *Hayatımızın En Güzel Yılları*'nda karar kıldı. Vakit geçirmesini sağlayan filmi keyifle izledi; ama onu en çok ilgilendiren, filmin kendisi değil, Steve Cochran adındaki aktörün oynadığı ufak bir rol oldu. Rol, karısıyla kırıştırdığı filmin kahramanıyla kısa bir karşılaşma anını canlandırıyordu ama Renzo bununla ilgilenmedi; dikkatini çeken şey, adamın oyunculuğu değil, dört yıl önce seksen yaşında ölen annesi Anita Michaelson'un (kızlık soyadı Cannobio) savaş sırasında Cochran'ı tanıdığından kendisine söz etmiş olmasıydı. Annesi ağzı sıkı bir kadındı, geçmiş yaşamından hiç söz açmazdı; ama 1965'te Renzo on sekizindeyken, Cochran kırk sekiz yaşında ölünce, annesi yüreğindekileri açacak kadar sarsıldı ve bin dokuz yüz kırkların başında on beş, on altı, on yedi yaşlarındayken kısa bir süre tiyatroya merak sardığını, New York'taki bir tiyatro topluluğunda Cochran'la yollarının kesiştiğini ve adama *vurulduğunu* anlattı. Öyle yakışıklı bir erkekti ki, hani şu güçlü kuvvetli, esmer İrlandalılardan biriydi, dedi; ancak bu *vurulmanın* ne anlama geldiğini Renzo hiç kestiremedi. Annesi 1942'de on yedi yaşındayken bekâretini Steve Cochran'la mı kaybetmişti? Gerçek bir ilişki yaşamışlar mıydı – yoksa yeniyetme bir kızın şöhret olma yolunda ilerleyen yirmi beş yaşındaki bir aktöre duyduğu ergen tutkusu muydu? Bunu anlamak zordu; ama annesinin dediğine göre, Cochran onu California'ya götürmek istemiş, fakat annesinin ailesi bunu öğrenince ilişkilerini engellemiş. Bizim kızımız bunu yapamaz, bizim ailede böyle skandal olmaz, unut gitsin Anita, demişler. Cochran gitmiş, kız orada kalmış ve Renzo'nun babasıyla evlenmiş ve Renzo böylece –annesi Steve Cochran'la

kaçmadığı için– dünyaya gelmiş. Renzo bu fikrin aklını kurcaladığını, olmamış şeyler, yaşanmamış hayatlar, yapılmamış savaşlar, gerçek dünya sandığımız şeye paralel olan gölge dünyalar, söylenmemiş, yapılmamış, anımsanmamış şeyler hakkında bir deneme yazmayı düşündüğünü anlatıyor. Belki belirsiz, rizikolu bir alan, yine de keşfetmeye değer, diyor.

Renzo, eve döndükten sonra Cochran'ın hayatı ve kariyeri hakkında biraz araştırma yaptığını söylüyor. Adam daha çok gangster rollerinde görünmüş, Broadway'de, hem de Mae West'le birkaç oyunda rol almış, James Cagney'le *Beyaz Sıcak*'ta oynamış, Antonioni'nin *Çığlık* filminde başrolü almış, bin dokuz ellilerde *Bonanza, Dokunulmazlar, 66 No.lu Yol, Alacakaranlık Kuşağı* gibi çeşitli televizyon dizilerinde oynamış. Kendi yapım şirketini kurmuş ama ya çok az sayıda film yapmış ya da hiç yapmamış (bu konuda pek bilgi yokmuş, Renzo her ne kadar meraklıysa da, bu noktada daha fazla araştırma yapacak kadar meraklı değilmiş); asıl önemli olan, Cochran'ın zamanında en hızlı çapkınlardan biri olmasıymış. Renzo, baştan çıkarma konusunda deneyimli bir çapkın için on yedi yaşında toy bir kızı kandırmanın ne kadar kolay olduğunu üzüntüyle belirterek, belki annesinin aklını çelenin adamdaki bu özellik olduğunu söylüyor. Daha sonra Joan Crawford, Merle Oberon, Kay Kendall, Ida Lupino, Jayne Mansfield gibi kadınlarla aşk yaşayan birine annem nasıl direnebilirdi, diyor. Yirmi yıl önce yayımlanan otobiyografisinde Cochran'la seks hayatını uzun uzadıya anlatan Mamie van Doren de adamın listesinde yer almış; Renzo kitabı okumaya niyeti olmadığını belirtiyor. Sonuçta onu asıl şaşırtan, on dokuz yaşındayken duyduğu, Cochran'ın ölümüyle ilgili olaylar hakkında bildiklerini, hatta annesinin anlattıklarından sonra (teorik olarak hikâyeyi hiç unutturmaması gereken) ayrıntıları tamamen unutmuş olmasıydı. Cochran, 1965'te can çekişen yapım şirketini canlandırabilmek için Orta ya da Güney Amerika'da çekilecek bir film projesi tasarlamış. Sözümona asistan olarak işe aldığı on dörtle yirmi beş yaş arasındaki üç genç kadınla birlikte, çekim yerlerini saptamak üzere on üç metre

boyundaki yatıyla Costa Rica'ya doğru yola çıkmış. Birkaç hafta sonra tekne Guatemala kıyılarında karaya oturmuş. Meğer Cochran ciddi bir akciğer enfeksiyonu nedeniyle yolda ölmüş; yatçılık hakkında, on üç metrelik teknelerin nasıl kullanılacağı hakkında hiçbir şey bilmeyen panik içindeki üç genç kadın, Cochran'ın çürümeye başlamış cesediyle on gündür okyanusta sürükleniyorlarmış. Renzo bu görüntüyü aklından çıkaramadığını söylüyor. Ölü film yıldızının başaltında çürüyen cesediyle denizin ortasında kalan ve bir daha karaya ayak basamayacaklarına inanan korku içindeki üç kadının görüntüsü.

Renzo, *Hayatımızın En Güzel Yılları* hakkında anlatacaklarım işte bu kadar, diyor.

26. Borscht Belt ya da Yahudi Alpleri denilen, Catskill Dağları'ndaki bu sayfiye bölgesi, 1920'lerden 1960'ın sonuna kadar New Yorklu Yahudilerin gözde tatil yeriydi. Adını Ukrayna Yahudilerine özgü pancar ağırlıklı sebze çorbasından alan Borscht, aynı zamanda 16 hektarlık bir alana yayılmış kapalı ve açık hava tiyatrolarıyla da komedi oyunlarının merkeziydi. Woody Allen, Mel Brooks, Danny Kaye, Jerry Lewis ve daha pek çok komedyen ilk olarak bu tiyatrolarda sahneye çıktı. (Ç.N.)

27. Yaşlı atların kemiklerinden tutkal yapılan yere verilen ad, insanlar için de mecazi olarak ölmek anlamına geliyor. (Ç.N.)

28. Odaları bir koridor üzerinde tren kompartmanları gibi yan yana dizildiği için bu adla anılan ve çoğunlukla göçmenlerin oturduğu evler. (Ç.N.)

2

Morris Heller, Doğu ve Batı yakasında, kuzey ve güney kesiminde olmak üzere Manhattan'ın dört ayrı yerinde, dört yılbaşı partisine davetli; ama cenazeden sonra, Renzo'yla yediği öğle yemeğinden sonra, Marty'yle Nina'nın evinde geçirdiği iki saatten sonra, canı kimseyi görmek istemiyor. Suki'yi, denizde sürüklenen teknedeki ölü aktör hakkında Renzo'nun anlattıklarını aklından çıkaramadan Downing Caddesi'ndeki evine gidiyor. Ömrü boyunca kaç ceset gördüğünü soruyor kendi kendine. Üstü açık tabutlarda yatan mumyalanmış, kanı boşaltılmış ve artık insana benzemekten çıkmış mumyalar müzesi figürleri gibi görünen cenazeleri değil, kaç tane gerçek ölü, cenaze levazımatçısının bıçağı altına yatmamış, gerçek insan görünümünde kaç ceset gördü acaba? Babası, otuz yıl önce. Bobby, on iki yıl önce. Annesi, beş yıl önce. Üç ölü. Altmış yılı aşkın bir süre içinde sadece üç ölü.

Morris mutfağa gidip viski alıyor. Marty'yle Nina'nın evinde iki viski içti ama ne başı dönüyor ne halsizlik hissediyor, aklı başında; öğlen lokantada yediği ve hâlâ midesinde taş gibi oturan onca yemekten sonra da akşam yemeği yiyecek halde değil. Yılı İngiltere'deyken okuması gereken kitap dosyalarını okuyarak bitireceğini söylüyor kendi kendine ama bunun bir kandırmaca, salondaki rahat koltuğa gömülmek için bahane olduğunun farkında; koltuğa bir oturdu mu, yayımlamamaya zaten kararlı olduğu Samantha Jewett'in romanını eline almayacağını biliyor.

Saat yedi buçuk, yeni bir yılın, artık usanç veren gürültü patırtı ve havai fişek törenlerinin, bu özel gece yarısında hep gümbürdeyerek mahallede yankılanan sarhoş naralarının başlamasına daha dört buçuk saat var; ama şu anda onlardan uzakta, viskisi ve düşünceleriyle baş başa ve düşüncelerine iyice dalabilirse, saat gelip çattığında gürültü patırtıyı bile duymayacak. Bundan beş yıl önce mayıs ayında, kendi anahtarıyla eve giren annesinin

hizmetçisi telefon etti. Bir salı sabahı saat on sularıydı, Morris ofisinde Jill Hertberg'le Renzo'nun son romanını konuşuyor, kapağa illüstrasyon mu yoksa grafik bir desen mi koymalı diye karar vermeye çalışıyordu. Ne diye böyle bir ayrıntıyı anımsıyor şimdi? Hiçbir nedeni yok, aklına herhangi bir neden gelmiyor; ama neden ile belleğin hemen her zaman çeliştiğini biliyor; sonra bir taksiye atlayıp Batı Seksen Dördüncü Cadde'ye gitmek üzere Broadway'den geçtiğini, daha cumartesi günü telefonda kendisiyle şakalaşan annesinin şimdi ölmüş olduğu gerçeğini düşünmeye çalıştığını anımsıyor.

Ceset. Şimdi düşündüğü sadece o, beş yıl önce yatakta yatan annesinin cesedi ve kadının yüzüne, gri mavi tenine, yarı açık yarı kapalı gözlerine, bir zamanlar canlı bir insan olan o bedenin ürkütücü *hareketsizliğine* bakarken duyduğu dehşeti anımsıyor. Temizlikçi kadın gelip onu buluncaya kadar, annesi yaklaşık kırk sekiz saat orada öylece yatmış. Geceliği hâlâ sırtında olan kadıncağız –hiç kuşkusuz ani bir kalp krizi sonucunda– öldüğü sırada *New York Times*'ın pazar sayısını okuyormuş. Yatağın kenarından çıplak bir bacak sarkıyordu, Morris kriz başladığı zaman annesinin (belki ilaç aramak, yardım istemek için) yataktan kalkmaya çalışıp çalışmadığını merak etti; öyle bile olsa, kadın beş on santim yana gelmiş de olsa, Morris onun yine de birkaç saniye içinde ölmüş olduğunu kavradı.

Kısa bir süre, birkaç saniye annesine baktı, sonra dönüp salona yürüdü. Bunu kaldıramıyordu; annesini o donmuş kırılganlıkta görmek dayanamayacağı kadar sarsıcıydı. Polis geldiği zaman annesine tekrar bakıp bakmadığını, cesedi resmen teşhis etmesinin gerekip gerekmediğini anımsamıyor; ama sağlık görevlileri gelip cesedi siyah bir plastik torbaya koyarlarken bakamadığını kesinlikle biliyor. Salonda kaldı, halıya bakarak, pencereden görünen bulutları inceleyerek, kendi soluk alıp verişini dinleyerek öylece durdu. Annesini o torbada görmeyi yüreği kaldırmadı ve ona tekrar bakamadı.

Sonunda, sağlık görevlileri annesini tekerlekli sedyeyle evden taşırlarken algılayabildiği en kesin, en tartışmasız bilgi, o sabah ortaya çıkan ve o günden bu yana hep aklını kurcalamaya devam eden somut görüş, ne kendisi ne de başkaları için rahimle bağlantılı hiçbir anı olamayacağıydı; ama akıllı bir varlık olarak kendi yaşamının, kapıdan dışarı çıkardıkları o ölü bedenin bir parçası olarak başladığını, kendi yaşamının *annesinin içinde* başlamış olduğunu inançları sonucunda kabulleniyordu ya da hayal gücü aracılığıyla bunu kavramaya çalışıyordu.

Tıpkı Renzo'nun annesi gibi, tıpkı babaları ister savaşa gitmiş ister gitmemiş olsun, anneleri savaş başladığında ister on beş, ister on yedi, ister yirmi iki yaşında olsun, bütün arkadaşlarının ana babaları gibi onun annesi de bir savaş dönemi çocuğuydu. Morris şimdi düşünüyor da, nasıl tuhaf bir biçimde iyimserdi o kuşak, dirençli, güvenilir, çalışkan, belki biraz da aptal bir kuşaktı; ama hepsi de Amerika'nın büyüklüğü masalını kabullenmişti; kendi çocuklarından, Vietnam Savaşı döneminin oğlanlarıyla kızlarından, ülkelerinin iğrenç, yok edici bir canavara dönüştüğünü gören savaş sonrası dönemin öfkeli çocuklarından çok daha az kuşku duyuyorlar, çok daha az sorguluyorlardı dünyayı. Güçlü. Morris annesini her anımsayışında aklına bu sözcük geliyor. Güçlü, metin, açık sözlü, iradeli ve sevecen, geçinilmesi zor biri. Babasının seksen sekizde ölümünden sonra annesi iki kez daha evlendi; yeni kocalarından biri doksan ikide, ikincisi iki bin üçte kanserden öldü; o zaman bile, ömrünün son yılında, yetmiş dokuz, seksen yaşındayken bile bir erkek daha yakalamayı umuyordu. Bir keresinde Morris'e, Ben evli doğmuşum, dedi. Bir Bath Zevcesi'ne[29] dönüştüğünü söyledi, bu rol annesine ne kadar uysa da Bath Zevcesi'nin oğlu rolünü oynamak Morris için pek de hoş değildi. Hiç kuşkusuz, kız kardeşleri de bu sorumluluğu paylaşmışlardı ama Cathy, Millburn New Jersey'de, Ann de Scarsdale'de yaşıyorlardı; yani uzakta, savaş alanının sınırlarında oldukları için el altında değillerdi; Morris ise hem kardeşlerin en büyüğü olduğu, hem de annesi erkeklere kadınlardan daha çok güvendiği için, ne zaman bir derdi olsa ona

açılırdı; bu dertler hiçbir zaman sorun olarak tanımlanmazdı (olumsuz sözcüklere annesinin lügatinde yer yoktu); ama seninle ufak bir şey görüşmek istiyorum, dediği zamanki gibi hep *ufacık bir şeylerdi* bu dertler. Morris, annesinin bu tavrına bilinçli körlük diyordu; gümüş astarlar[30], manevi zaferler peşinde koşmakta, –üç kocayı gömmek, torununun ortadan yok oluşu, üvey torununun kazada ölmesi gibi– en acı gerçekleri şafaktan önceki karanlık diye tanımlamakta inatçı bir ısrarı vardı; ama onun geldiği dünya buydu, Hollywood filmlerinin –cesaret, yüreklilik, hiçbir zaman ölümden söz etmemek– nitelikleri bir araya getirilerek örülmüş ahlaki bir evrende yaşıyordu annesi. Bir bakıma hayran olunacak bir özellikti bu ama aynı zamanda insanı çıldırtıyordu; yıllar ilerledikçe Morris, annesinin bu tavrının büyük ölçüde sahte olduğunu, sözümona o yılmaz karakterinin altında korkunun, paniğin, ezici bir hüznün gizlendiğini anladı. Bunun için kim suçlayabilirdi onu? Üç kocasının hastalıklarını gördükten sonra, nasıl olur da dünya çapında bir hastalık hastası olmaz, evhama kapılmazdı? Deneyimleriniz size bütün bedenlerin ait oldukları kişiye ihanet etmek durumunda olduğunu ve ihanet edeceğini öğretmişse, midedeki ufak bir sızının mide kanseri başlangıcı, baş ağrısının beyin tümörü belirtisi, bir sözcüğü ya da ismi unutmanın bunama işareti olduğunu neden aklınıza getirmeyesiniz? Kadının son yılları doktor doktor gezmekle, şu durum ya da bu belirtiyle ilgili düzinelerce uzmanı dolaşmakla geçti; kalbiyle bağlantılı birtakım sorunları olduğu (iki kez anjiyo olmuştu) doğruydu ama kimse onun gerçekten tehlikede olduğunu düşünmüyordu. Morris annesinin hayalî hastalıklarından yakınmaya devam ederek doksanına kadar yaşayacağını, kendisinden sonraya, bütün kardeşlerinden sonraya kalacağını sanırken, daha yirmi dört saat önce onunla telefonda şakalaşan kadın beklenmedik bir anda ölüvermişti işte. Morris bu gerçeği kabul ettikten sonra, annesinin ölümüyle ilgili en korkunç şey, duyduğu rahatlama ya da bazı bakımlardan rahatlama hissi oldu; bu duyguyu itiraf edecek kadar katı yürekli olduğu için de kendinden nefret ediyor, yine de annesinin çok uzun bir yaşlılık

döneminde çekeceği sıkıntılara tanık olmayışının bir şans olduğunu biliyor. Annesi en doğru zamanda dünyadan ayrıldı. Ne uzun süreli acılar çekti ne elden ayaktan düştü ne bunadı ne kalçasını kırdı ne bez bağlandı ne de boş bakışlarını boşluğa dikip kaldı. Bir ışık yanar, bir ışık söner, tıpkı öyle. Morris annesini özlüyor ama onsuz da yaşamaya alışıyor.

Babasını daha çok özlüyor. Bunu da itiraf edecek kadar katı yürekli; ama babası öleli otuz yıl oldu ve Morris yaşamının yarısını o hayaletin yanında yürüyerek geçirdi. Babası altmış üç yaşındaydı, yani Morris'in şimdiki yaşından bir yaş büyüktü; formundaydı, hâlâ haftada dört kez tenis oynuyordu, hâlâ otuz iki yaşındaki oğlunu teklerde üç set yenecek kadar güçlüydü, belki hâlâ oğlunu bilek güreşinde yenecek kadar kuvvetliydi, sigara içmezdi, alkol deseniz neredeyse ağzına sürmezdi, hiç hastalanmazdı, nezle ya da grip bile olmazdı, ne gıgısı sarkmıştı ne kamburu çıkmıştı ne hazımsızlık çekerdi, yaşından on yaş genç gösteren geniş omuzlu, bir seksen üç boyunda bir adamdı, sonra ufak bir sorun çıktı, tenisçi hastalığı da denilen, bir bursan iltihaplanması oldu dirseğinde, gerçi çok ağrısı vardı ama ölümcül bir şey değildi ve babası yıllardır ilk kez bir doktora, hafif bir ağrı kesici yerine kortizon veren bir şarlatana gitti; hap içmeye alışık olmayan adam o kortizonlu ilacı aspirin gibi cebinde taşır oldu, dirseği ne zaman sızlasa bir hap yuttu ve böylece kalbini zorlayarak, hiç bilmeden kardiyovasküler sistemine gereksiz yük yükledi; sonra bir gece, 26 Kasım 1978 gecesi karısıyla sevişirken (onca yıl evlilikten sonra annesiyle babasının hâlâ cinsel faaliyette olduğunu bilmek bir bakıma insanı teselli ediyor) Alvin Heller, yakınlarının Connie dedikleri karısı Constance'ın kollarında orgazma yaklaşırken kalbi iflas etti, göğsünün içinde parçalandı, göğsünün içinde patladı ve oracıkta işi bitti.

Morris, arkadaşlarıyla babalarının arasındaki ilişkilerde sık sık tanık olduğu çelişkileri, tokat atan babalar, bağıran babalar, sudan korkan altı yaşındaki oğlunu havuza iten atak babalar, kendilerinin hoşuna gitmeyen müziği, giysileri beğendikleri ya da kendilerine dik baktıkları için

yeniyetme oğullarını küçümseyerek alay eden kibirli babalar, yirmi yaşındaki oğullarını askere gitmek istemedikleri için yumruklayan savaş gazisi babalar, kendi yetişkin oğullarından korkan güçsüz babalar, oğullarının çocuklarının adlarını anımsayamayan içine kapalı babalarla yaşanan çelişkilerin hiçbirini kendi babasıyla yaşamadı. En başından en sonuna kadar babasıyla arasında böyle çatışmalar ya da üzücü olaylar olmadı; anlaşmazlıkları, birtakım kesin görüş ayrılıklarından, kuralların biraz çiğnenmesi yüzünden mekanik olarak verilen ufak cezalardan, Morris kız kardeşlerine iyi davranmadığı ya da annesinin doğum gününü unuttuğu zaman söylenilen bir iki sert sözcükten öteye geçmezdi; hiçbir zaman önemli bir tatsızlık olmadı, ne tokat ne bağırıp çağırma ne de öfkeli hakaretler; arkadaşlarının çoğunun aksine babasından hiç utanmadı, hiç ona karşıtlık duymadı. Ama aynı zamanda, birbirlerine fazlasıyla yakın olduklarını düşünmek de yanlış olur. Morris'in babası, oğlunun kendisinin en iyi arkadaşı olacağını sanan sıcakkanlı, arkadaş tipli babalardan değildi; o kendisini karısı ve çocuklarından sorumlu gören, sessiz sakin, para kazanma yeteneği olan bir adamdı; oğlu ondaki bu yeteneğe değer vermeyi babası yaşlanıncaya kadar, Heller Books Yayınevi'nin en büyük mali destekçisi ve kurucu ortağı oluncaya kadar bilemedi; bazı babalarla oğulları kadar yakın olmasalar da, hararetle konuştukları tek ortak konuları sadece spor olsa da, Morris babasının kendisine saygı duyduğunu bilirdi ve en başından en sonuna kadar o sarsılmaz saygıyı görmek, babasının onu ne kadar çok sevdiğini söylemesinden çok daha önemli oldu.

Morris çok küçükken, beş altı yaşlarındayken babasının, arkadaşlarından çoğunun babaları gibi savaşa gitmemiş, onlar dünyanın uzak köşelerinde Japonları ve Nazileri öldürerek birer kahraman olurken kendi babasının New York'ta, emlakçılığın önemsiz ayrıntılarına gömülüp binalar alarak, binaları yöneterek, sonu gelmez bir biçimde binaları onararak yaşamış olması yüzünden büyük hayal kırıklığı duyuyordu; dahası, o kadar güçlü kuvvetli ve formda görünen babasının askere gitmek

için yaptığı başvurunun reddedilmiş olmasına da şaşırıyordu. Ama babasının gözünün ne kadar ciddi biçimde hasar gördüğünü anlayamayacak, babası daha on yedi yaşındayken sol gözünün resmen kör olduğu kendisine anlatılamayacak kadar ufak bir çocuktu ve babası bu sakatlığına rağmen yaşam sanatını öğrenmeyi ve sakatlığını örtmeyi başardığı için Morris o olağanüstü enerjik adamın sakatlığını kavrayamıyordu. Daha sonra, sekiz dokuz yaşlarındayken, annesi babasının nasıl sakatlandığını sonunda anlattı (babası bu konuda hiç konuşmazdı); Morris babasının yarasının bir savaş yarasından farksız olduğunu, tıpkı bir askerin Avrupa'daki savaş alanlarında bir kolunu kaybedebileceği gibi babasının da 1932'de Bronx'daki bir beyzbol sahasında yaşamının bir parçasını kaybettiğini o zaman anladı. Babası lisenin beyzbol takımında top atıcısıydı, sol eliyle attığı sert toplar, çoktan belli başlı takımların dikkatini çekmeye başlamıştı; haziran başlarındaki o gün Monroe Lisesi adına top atma noktasında yerini alırken, kırılmamış bir rekoru ve alt edilemez bir kolu vardı. Maçın ilk vuruşunda, dış alan oyuncuları onun arkasında yeni yeni yerlerini alırken, Alvin Heller, Clinton takımının ikinciyle üçüncü minderi arasındaki oyuncusu Tommy DeLucca'ya alçaktan bir top attı, top öylesine sert, öylesine büyük bir güçle vurularak geri geldi ki, Alvin eldivenini kaldırıp yüzünü korumaya fırsat bulamadı. Bu, 1957'de Herb Score'un kariyerini bitiren kazanın, insanın yaşamını tamamen değiştiren o kemik kıracak kadar güçlü atışın aynısıydı. Top babasının gözüne gelmemiş olsaydı, onun savaşta –evlenmeden önce, çocukları olmadan önce– ölmeyeceğini kim bilebilir? Yahuda gibi dinî bir göbek adı olan Herb Score'un da altı yedi hafta önce öldüğü Morris'in aklına geliyor ve Score'un başına gelen kazayı gazetede okuyan babasının ne kadar sarsıldığını, ömrünün sonuna kadar da zaman zaman o sakatlığın beyzbol tarihindeki en üzücü olaylardan biri olduğundan söz edişini anımsıyor. Ama babası kendisiyle ilgili tek kelime söylemez, kişisel bağlantı kurulabilecek en ufak bir imada bulunmazdı. Varsa yoksa Score, zavallı Herb Score.

Babasının yardımı olmasa, yayınevi hiç kurulamazdı. Morris, yazar olmak için verilen büyük emeği, saatlerce tek başına kapanıp çalışmayı, hiç tükenmeyen kuşkuları, hiç tükenmeyen yazma dürtüsünü düşündükçe ve önünde Amherst'te dört yıl yatakhane arkadaşı olan genç Renzo gibi kendisini kıyaslayabileceği bir örnek olunca, yazarlık yeteneği olmadığını anladı ve yazarlıktan sonraki en iyi seçeneğe yönelerek edebiyat yapmak yerine, edebiyat öğretmeyi seçti; ama Columbia'da bir yıl doktora çalışması yaptıktan sonra, akademik yaşamın da kendisine göre olmadığını görerek doktora programını bıraktı. Bunun yerine yayın dünyasına girdi, iki ayrı yayınevinde dört yıl çalışıp üst kademelere yükseldi; sonunda misyon, kutsal görev gibi sadakatle bağlanmak ve belirli bir amaca hizmet etmek anlamına uygun düşen hangi tanımsa o tanıma uyan bir yer edindi kendine; ne var ki ticari yayıncılığın yönetim kademelerinde insan fazlasıyla gerginlik yaşıyor, fazlasıyla ödün vermek zorunda kalıyordu; iki ay gibi kısa bir süre içinde Renzo' nun (yakılan metinden sonraki) ilk romanını basma önerisi kendisinden kıdemli editör tarafından kabul edilmeyince ve aynı şekilde Marty'nin ilk romanını basma önerisi de reddedilince, Morris babasına gitti ve çalıştığı şirketten ayrılıp kendi ufak yayınevini kurmak istediğini söyledi. Babasının kitap ya da yayıncılık konusunda hiç bilgisi yoktu ama parasının gözden çıkarılabilecek bir kısmını kesinlikle başarısızlığa mahkûm bir girişime yatırmaya ikna edecek bir şey görmüş olmalıydı oğlunun gözlerinde. Ya da belki kesin gözüyle baktığı başarısızlığın oğlana ders olacağını, bu takıntıdan kurtulmasına, çok geçmeden normal bir işin güvencesine dönmesine yardım edeceğini düşündü. Ama başarısız olmadılar ya da en azından zararları bu işten vazgeçmelerine neden olacak kadar büyük değildi ve kuruluş aşamasındaki ilk dört kitaplık listeden sonra, babası yeniden kesenin ağzını açıp başlangıçta verdiği paranın on katı değerinde yeni yatırım yaptı ve Heller Books bir anda toparlandı, Batı Broadway'in aşağı kesiminde (Tribeca bugünkü Tribeca olmadan önce oradaki kiralar çok ucuzdu) dört çalışanı,

bir dağıtımcısı, iyi tasarlanmış katalogları ve giderek sayıları artan yazarlar kadrosuyla ufak ama umut veren gerçek bir yayınevi haline geldi. Babası işlere hiç karışmadı. Kendisine *sessiz ortak* diye ad taktı ve ömrünün son dört yılında ne zaman telefonda konuşsalar kendisi bu sözlerle tanıtır oldu. Artık *Ben baban* ya da *Ben senin moruk* demiyor, *Alo Morris, ben sessiz ortağınım*, diyordu. Nasıl özlemesin onu? Son otuz beş yıl içinde bastığı her kitabın babasının görünmeyen elinin ürünü olduğunu nasıl hissetmesin?

Saat dokuz buçuk. Morris yeni yılını kutlamak için Willa'yı aramak istiyordu ama İngiltere'de saat iki buçuktu ve Willa hiç kuşkusuz saatler önce yatıp uyumuştu. Morris bir kadeh viski daha almak için mutfağa geçiyor, eve geldiğinden beri bu üçüncü kadeh; kendisi Marty'yle Nina'nın evindeyken veya Yukarı Batı Yakası'ndan eve dönerken Willa'nın aramış olabileceğini düşünerek akşamdan beri ilk kez telesekreteri dinliyor. On iki yeni mesaj var. Tek tek her birini dinliyor – ama Willa' dan ses yok.

Cezalandırılıyor. Willa bu yüzden Exeter'deki bir yıllık görevi kabul etti ve bu yüzden hiç aramıyor – çünkü on sekiz ay önce yaptığı o anlamsız düşüncesizlik, suçortağıyla beraber daha yatağa girerken pişman olduğu o aptalca cinsel zaaf yüzünden onu cezalandırıyor karısı. Normal koşullarda (her şeyin normal gittiği ne zaman görülmüş?) Willa bunu öğrenmezdi; ama Morris o saçmalığı yaptıktan kısa bir süre sonra, Willa altı ayda bir yaptırdığı kontrol için jinokologuna gitti ve klamidya[31] denilen, ancak cinsel ilişki yoluyla geçen, önemsiz ama can sıkıcı bir enfeksiyonu olduğunu öğrendi. Doktor yakın zamanda kocasından başka biriyle yatıp yatmadığını sordu, yanıt olumsuz olduğu için de suçlunun kocasından başkası olamayacağı anlaşıldı; o akşam Willa bu haberi kocasına verdiği zaman, Morris'in itiraf etmekten başka seçeneği kalmadı. Herhangi bir isim ya da ayrıntıdan söz etmedi ama Willa, George Eliot'la ilgili bildirisini sunmak için Chicago'ya gittiğinde birisiyle yattığını itiraf etti. Bir aşk macerası yaşadığı filan yoktu, sadece bir kez olmuştu, bir daha da olmayacaktı. Özür diledi, gerçekten çok üzgün olduğunu, içkiyi fazla

kaçırdığını, korkunç bir hata yaptığını söyledi; Willa ona inanmakla birlikte, sadece evlilikleri boyunca ilk kez onu aldattığı için değil, aynı zamanda hastalığı bulaştırdığı için de öfkeye kapıldı diye karısını suçlayamazdı. Zührevi bir hastalık, diye haykırdı Willa. İğrenç bir şey. Salak penisini bir başka kadının vajinasına sokup bana hastalık bulaştırdın ha! Kendinden utanmıyor musun Morris, dedi. Morris, utançtan yerin dibine geçtiğini, hayatında hiç bu kadar utanmadığını söyledi.

Şimdi o akşamı düşünmek, yaptığı aptallığı, böylesine unutulmaz bir yıkıma neden olan o küçük kaçamağı hatırlamak işkence gibi geliyor. Morris'in altı yedi yıldır çalıştığı bir edebiyat ajansının sahibi Nancy Greenwald onu akşam yemeğine çağırdı, kırklı yaşlarının başındaki kadın, kocasından boşanmıştı, çirkin sayılmazdı ama o akşama kadar Morris ona hiç o gözle bakmamıştı. Nancy' nin Chelsea'deki dairesinde saat altıda akşam yemeği yiyeceklerdi, Morris daveti sadece Willa şehir dışında olduğu için kabul etti; zaten sıkıcı bir yemekti ve diğer dört konuk toparlanıp gidince, Morris, Village'deki evine yürümek için yola koyulmadan önce son bir içki önerisini kabul etti. İşte o zaman olan oldu, ötekiler gittikten yirmi dakika kadar sonra, kimsenin önemsemeyeceği kısacık bir düzüşme. Willa klamidya kaptığını söyleyince, Morris acaba daha kaç salak penisin Nancy'nin vajinasında kendilerini rahatlattığını düşündü; hoş, kendisi için pek de rahatlatıcı olmamıştı, ikisi birden aynı anda boşaldıkları halde, Morris zevkten kendini kaybedemeyecek kadar Willa'ya ihanet etmenin ezikliği içindeydi.

İtirafından sonra, zührevi mikropları Willa'nın bünyesinden atacak antibiyotik tedavisinden sonra, Morris bu konunun kapanacağını sandı. Willa'ya bu işin sadece tek bir kez olduğunu söyleyince karısının buna inandığını biliyordu; ama bu bir anlık düşüncesizlik, yaklaşık yirmi dört yıllık evlilikteki dayanışmanın bu bir anlık eksikliği, Willa'nın ona olan güvenini sarstı. Karısı artık ona inanmıyor. Morris'in yeni avlar peşinde olduğuna, daha genç, daha güzel kadınlar aradığına ve şu anda hiçbir şey

yapmıyorsa bile aynı olayın er geç yineleneceğine inanıyor. Morris onu inandırmak için elinden geleni yapsa da sözlerinin en ufak bir etkisi olmuyor. Maceralara atılamayacak kadar yaşlı olduğunu söylüyor, ömrünün sonuna kadar Willa'nın yanında yaşamak, onun kollarında ölmek istediğini söylüyor. Buna cevaben karısı, Altmış iki yaşındaki bir erkek hâlâ gençtir, altmış yaşındaki kadın ise ihtiyardır, diye kestirip atıyor. Morris, birlikte yaşadıkları onca şeyden, bütün o kâbuslardan ve acılardan, yedikleri darbelerden, atlattıkları sıkıntılardan sonra, bu kadar ufak bir şeyin ne önemi olabileceğini soruyor. Willa da, Belki bütün bu çekilenler sana dayanamayacağın kadar ağır gelmiştir Morris. Belki bir başkasıyla taze bir başlangıç yapmak istiyorsundur, diye cevap veriyor.

İngiltere gezisi de kâr etmedi. Üç buçuk aylık ayrılıktan sonra Morris ancak Noel tatilinde İngiltere'ye gidebildiği zaman, karısının bu zorunlu ayrılığı uzun vadede onsuz yaşayıp yaşamayacağını anlamak için bir sınama olarak gördüğünü fark etti. Şimdiye kadar bu deney başarılı görünüyor. Karısının ona olan öfkesi bir tür bilinçli kopuşa dönüşmüş; İngiltere ziyaretinin büyük bölümünde Morris'in elini ayağına dolaştıran, ne söyleyeceğini, ne yapacağını şaşırtan mesafeli bir tavır ortaya çıkmış. İlk gece karısı onunla sevişmeye pek yanaşmadı ama sonra Morris tam uzaklaşacağı anda Willa ona uzandı ve onu tıpkı eskisi gibi öpmeye, aralarında herhangi bir sorun yokmuş gibi eski mahrem hareketlere başladı. Morris'i en çok yıpratan, en acı veren de işte bu durum oldu – geceleri yataktaki sessiz beraberliklerini hüzünlü, mesafeli günler izliyor, sevecenlikle sinirlilik en beklenmedik anda yer değiştiriyordu, Willa onu sanki hem itip kendinden uzaklaştırmaya, hem de ona tutunup kendine çekmeye çalışıyor gibiydi. Sadece bir kez sert bir biçimde hırçınlaştı, ciddi bir kavga patlak verdi. Ya dördüncü ya beşinci gündü, hâlâ Willa'nın Exeter'de kaldığı dairedeydiler ve Londra'ya gitmek için bavullarını hazırlamaya başlıyorlardı. Kavga, geçmiş yıllardaki pek çok kavga gibi, Willa'nın Morris'e çocuk istemedi diye, aile olarak kendisinin ve onun

oğullarıyla yetindi diye çatmasıyla başladı; ama kendi ortak aileleri olmadığını, sadece ikisinden ve ikisinin öz oğlu ya da kızından oluşan, arka planda Karl'ın ve Mary-Lee'nin hayaletlerinin gezinmeyeceği bir aileleri olmadığını söyledi; Artık Bobby öldüğü, Miles da kayıplara karıştığı için bak ne hale geldik, artık bir hiçiz, dedi; yıllar önce onu çocuk yapmaktan vazgeçirdiği için Morris'in suçlu, kendisinin de onun sözüne uyduğu için aptalın teki olduğunu söyledi. Morris, prensipte ona karşı değildi, hiçbir zaman da karşı olmamıştı; ama o zaman neler olacağını nereden bilebilirlerdi, Miles çekip gittiği zaman da artık çocuk yapmayı düşünemeyecek kadar yaşlanmışlardı. Morris, Willa'nın bu konuyu yeniden açmasına içerlemedi, karısının bu acıyı, bu yoksunluğu hissetmesi çok doğaldı, son on iki yılın tarihi başka bir sonuç veremezdi zaten; ama sonra Willa onu şoke eden, kendini toparlayamayacak kadar inciten bir şey söyledi. Morris, Ama Miles New York'a döndü, dedi. Önümüzdeki günlerde, önümüzdeki haftalarda onları arayabileceğini ve bütün o tatsız dönemin sona ereceğini söyledi. Willa ona yanıt vermek yerine bavulunu kaptığı gibi öfkeyle yere çarptı – çılgınca bir öfke, Morris'in şimdiye kadar rastlamadığı şiddetli bir tepkiydi bu. Willa, Artık iş işten geçti, diye haykırdı. Miles hasta. Miles bir işe yaramaz. Miles'ın onları harap ettiğini ve o günden tezi yok onu yüreğinden çıkaracağını, defterden sileceğini söyledi. Onu görmek istemiyordu. Miles arayacak olsa bile Willa onu görmek istemiyordu. Bir daha hiç görmeyecekti. Bitti artık, dedi, bitti ve her gece diz çöküp Miles aramasın diye dua edeceğini söyledi.

Londra'da durum biraz düzeldi. Otel, geçmişle ilgili bir çağrışım yapmayan, kimseye ait olmayan nötr bir ortamdı; müzeleri gezerek, pub'larda oturarak, eski dostlarla akşam yemekleri yiyerek, kitapçıları dolaşarak birkaç güzel gün geçirdiler; tabii bu arada hiçbir iş yapmadan aylaklık etmenin getirdiği dinginliği de unutmamak gerekir, bu sükûnet Willa üzerinde yaraları saran, onarıcı bir etki yaptı. Willa bir gün Dickens'ın son romanları hakkında yazdığı kitaptan bir bölüm okudu

Morris'e. Ertesi sabah kahvaltı ederlerken, yeni bir yatırımcı arayışının nasıl gittiğini sordu, Morris de ekimde Frankfurt Kitap Fuarı'nda bir Alman'la görüşeceğini, geçen ay gerekli nakdi bulmak için New York'ta İsrailli ile yaptığı konuşmayı anlattı. Birkaç iyi, en azından kötü sayılmayacak birkaç gün geçirdiler, sonra Marty'den e-postayla Suki' nin ölüm haberi geldi. Willa, Morris'in New York'a dönmesini istemedi; cenaze töreninin onu fazlasıyla üzeceğinde ısrarla ve ikna edici bir tavırla diretti; ama Morris ona kendisiyle beraber dönmesini söyleyince kadının yüzü gerildi, Morris'e son derece mantıklı görünen bu teklif onu çok sarsmış gibiydi; sonra, Olmaz, gelemem, dedi. Morris neden gelemeyeceğini sordu, Willa, doğru sözcükleri bulmaya çalışır gibi az önceki yanıtını yineleyerek ve belirgin bir biçimde kendi kendisiyle savaşarak, gidemeyeceği için gitmeyeceğini söyledi; çünkü o anda hayati önemde kararlar almaya hazır değildi, çünkü kendini geri dönmeye hazır hissetmiyordu; çünkü biraz daha zamana ihtiyacı vardı. Sonra Morris'e kalmasını, ilk planladıkları gibi ocak ayının üçüne kadar Londra'da kalmalarını söyledi; Morris onun kendisini sınadığını, onunla arkadaşları arasında bir tercih yapmaya zorladığını ve eğer onu seçmezse karısının ihanete uğramış gibi hissedeceğini anladı. Ama gitmek zorunda olduğunu, gitmemesinin söz konusu bile olamayacağını söyledi.

Bir hafta sonra, yılbaşı gecesi New York'taki evinde, ışıkları söndürülmüş salonda oturmuş viskisini yudumlar ve karısını düşünürken, evliliğin ayakta kalıp kalmamasının cenazeye katılmak için Londra'dan birkaç gün evvel ayrılmaya bağlı olamayacağını söylüyor kendi kendine. Ve evliliği eğer bu yüzden yıkılacaksa, zaten çoktan yıkılmış demektir diye düşünüyor.

Karısını kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya. İşini kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya. Son nefesine kadar, diye o pek sevdiği basit ve bayat deyimi anımsıyor ve son nefesine kadar o iki tehlikenin de gerçekleşmesine izin vermeyeceğini söylüyor kendine.

Şu anda nerede? Kaçınılmaz yok oluşla yaşamı sürdürme olasılığının sınırında geziniyor. Genel görünüm tatsız, yine de umut veren –tam umut değilse de, teslim olmak ve umutsuzluğa kapılmak için daha erken olduğu duygusunu veren– birtakım yüreklendirici işaretler var. Böyle düşünmeye başlayınca ne kadar annesini anımsatıyor, annesi onun içinde yaşamayı nasıl da inatla sürdürüyor. İsterse evi başına yıkılsın, isterse evliliği yanıp kül olsun, Connie Heller'ın oğlu evi yeniden yapmanın da, yangını söndürmenin de bir yolunu bulur nasılsa. Mermi yağmurunun ortasında istifini bozmadan yürüyen Talihli Lohrke o. Ya da Oglala Sioux Kızılderililerinin hayalet dansı – ve beyaz adamın kurşunlarının kendilerine dokunmadan buharlaşıp havaya katılacağı inancı.

Morris bir viski daha yuvarladıktan sonra sendeleyerek yatağa gidiyor. Yorgun, hem de o kadar yorgun ki gürültü patırtı ve havai fişekler başlamadan çoktan uykuya dalıveriyor.

29. "The Wife of Bath's Tale", Geoffrey Chaucer'ın *Canterbury Masalları* adlı ünlü yapıtındaki öykülerden biridir. Söz konusu kadın beş kez evlenmiştir ve çok sayıda evlilik yapışını savunur. (Ç.N.)

30. İngilizcede "Her bulutun gümüşten astarı vardır" deyimiyle ifade edilen aşırı iyimserlik. (Ç.N.)

31. Klamidya enfeksiyonu, *chlamydia trachomatis* adı verilen bir bakterinin sorumlu olduğu bir hastalıktır ve özellikle gelişmiş ülkelerde cinsel yolla bulaşabilen hastalıkların en sık görülenidir. (Ç.N.)

3

Miles'ın neden gittiğini biliyor. Willa'nın mutfakta oğlanla ilgili atıp tuttuğu sabahın öncesindeki gece, çocuğun evde kaldığından daha mektup gelmeden bile emindi. Kahvaltıdan sonra, Miles'ın haftasonu için eve gelip gelmediğini anlamak üzere odasının kapısını aralamış, yatağı boş görünce içeri girip sigara izmaritiyle dolu kül tablasını, yerde unutulmuş Jakobiyen oyunlar[32] antolojisini ve alelacele düzeltilmiş yatağın üzerinde kabartılmadan kalan yassılmış yastığı gördü – bunların hepsi de çocuğun geceyi orada geçirdiğinin somut izleriydi ve eğer Miles onlarla konuşmadan, merhaba ya da hoşça kalın demeden sabah erkenden gitmişse, Willa'nın söylediği ağır sözleri duymuş ve onların karşısına çıkamayacak kadar yıkılmış olduğu anlamına gelirdi bu. Morris bundan Willa'ya söz etmedi, zaten mutfaktaki konuşmaların Miles'ın öylesine şiddetli tepki göstermesine yol açacağından kuşkulanmak için henüz bir neden yoktu. Morris söylediklerinden pişmanlık duyuyor, Willa'nın sert çıkışlarına karşı oğlunu savunmadığı için kendine öfkeleniyordu; ama bir dahaki karşılaşmalarında oğlundan özür dilemek, aralarını düzeltmek ve bu tatsızlığı geride bırakmak fırsatını bulacağını düşünüyordu. Sonra mektup geldi, Miles'ın üniversiteyi bıraktığını bildiren o çılgınca, düzmece neşeli mektup. *Okuldan yılmıştı.* Hayır, çocuğun okuldan yıldığı filan yoktu. Okulda olmayı seviyor, en yüksek notları alıyor, onur listelerine giriyordu; daha iki hafta önce, Joe Junior'un Yeri'nde pazar kahvaltısında buluştukları zaman, Miles son sınıfta alacağı derslerden söz ediyordu. Hayır, okulu bırakmak bir intikam eylemiydi, kendi kendini sabote etmekti, simgesel bir intihardı – Morris bu olayın birkaç gün önce oğlunun kulak misafiri olduğu konuşmanın sonucu olduğundan emindi.

Yine de paniğe kapılmaya gerek yoktu. Nasılsa Miles birkaç hafta annesinde kalmak üzere Los Angeles'a gidecekti, Morris'in yapacağı tek

şey telefonu açıp oğluyla konuşmaktı. Ona mantıklı olması için dil dökecekti, eğer o konuşma da işe yaramazsa o zaman uçağa atlayıp California'ya gider ve oğluyla yüz yüze görüşürdü. Ama Miles, Mary-Lee'nin yanında olmadığı gibi, Mary-Lee de evinde değildi. Yeni bir televizyon dizisinin pilot çekimleri için San Francisco'ya gitmişti; Morris de Korngold'la konuşmak zorunda kaldı. Korngold, Miles'dan bir aydan uzun süredir haber almadıklarını ve bildiği kadarıyla oğlanın o yaz California'ya gelmek gibi bir planı olmadığını söyledi.

O andan itibaren hepsi, yani dördü, yani iki öz, iki üvey ana baba işe el koydular; kayıp oğlanı bulması için özel bir dedektif tutunca iki çift masrafı yarı yarıya üstlendi ve dedektifin hiçbir ilerleme, hiçbir ipucu, hiçbir umut ışığı, tek bir bilgi kırıntısı bile sağlamayan ilerleme raporlarıyla sekiz umutsuz ay geçirdiler. Morris, Miles'ın bile isteye ortadan kaybolduğu seçeneğine sıkı sıkı tutunurken, üç dört ay geçtikten sonra Willa'nın da, Korngold'un da umutları sarsıldı ve sonunda Miles'ın öldüğüne inandılar. Belki bir kaza olduğunu, belki cinayete kurban gittiğini, belki de kendini öldürdüğünü düşünüyorlardı, kesin bir şey söylemek olanaksızdı. Mary-Lee ise agnostik bir tavır takındı – fikir yürütmüyor, sadece ne olduğunu bilmediğini söylüyordu. Evet, Miles ölmüş olabilirdi; ama öte yandan çocuğun *sorunları* vardı, Bobby olayı onu mahvetmişti, Miles o olaydan sonra tamamen içine kapanmıştı ve *çözümlemesi, aşması gereken* pek çok şey olduğu kesindi. Tabii, kaçmak aptalca bir davranıştı ama bu belki de sonunda bir işe yarar, bir süre tek başına yaşamak kendini toparlamasını sağlardı. Bu fikir Morris'in de aklına yattı. Doğrusu Mary-Lee'nin tutumunu da çok etkileyici buldu –serinkanlı, sevecen, düşünceli, Miles'ı yargılamak yerine anlamaya çalışan bir tavır– ve bu kriz onları bir araya getirince kayıtsız, ilgisiz, sorumsuz sandığı annenin, sandığından çok daha sıkı bağlarla oğluna bağlı olduğunu anladı. Miles'ın ortadan kayboluşunun bir tek olumlu sonucu olduysa, bu da Morris'in Mary-Lee hakkındaki

fikrinin değişmesi oldu. Artık düşman değildiler. Müttefik, hatta belki de dost olmuşlardı.

Sonra Bing Nathan telefon etti ve her şey yeniden altüst oldu. Miles Chicago'da hızlı-aşçı olarak çalışıyordu, Morris'in ilk düşüncesi oraya gidip oğluyla konuşmak oldu –ondan herhangi bir talepte bulunmak için değil, sadece neler olup bittiğini anlamak için gitmek istiyordu– ama Willa bu fikre karşıydı, Morris California'ya telefon edip Mary-Lee ile Korngold'a müjdeyi verdiği zaman, onlar da Willa'dan yana çıktılar. Şöyle diyorlardı: Çocuk artık yirmi bir yaşında, kendi kararlarını verebilecek durumda; sağlığı yerinde olduğu sürece, yasayla başı derde girmediği sürece, tımarhaneye düşmediği sürece, onlardan para istemediği sürece, onu kendi isteği dışında bir şeyler yapmaya –hatta anlaşıldığı kadarıyla onlarla konuşmaya hiç niyetli değilken, bunu yapması için bile– zorlamaya hakları yoktu. Ona zaman verelim, diyorlardı. Sonunda düşünüp taşınıp nasılsa doğruyu bulurdu.

Ama Morris onları dinlemedi. Ertesi sabah uçakla Chicago'ya gitti, saat üçte Güney Yakası'nda, yoksul bir mahalledeki, müşterisi bol bir lokanta olan Duke'un Yeri'nin karşısına kiralık arabayı park etti. İki saat sonra Miles sırtında (on dokuzuncu doğum gününde Morris'in hediye ettiği) deri ceketiyle lokantadan çıktı; iyi görünüyordu, daha doğrusu çok iyi görünüyordu, sekiz buçuk ay önceki pazar kahvaltısından bu yana boy atmış, kilo almıştı, yanında da yirmili yaşların ortalarında görünen, uzun boylu, çekici bir siyah kadın vardı; kapıdan çıkar çıkmaz Miles kolunu kadının omzuna atıp onu kendine çekti ve dudaklarına bir öpücük kondurdu. Keyifli bir öpücüktü bu, sekiz saatlik çalışmasını tamamlayıp sevdiği kadının yanına gelen bir erkeğin öpüşüydü; kadın da bu ani sevgi gösterisine güldü, ona sarıldı ve aynı sevecenlikle dudaklarından öptü. Sonra el ele tutuşup ancak en yakın arkadaşlara, en içten sevgililere özgü o samimi ve yoğun sohbet havasında konuşarak yürümeye başladılar; Morris ise kiralık arabanın içinde donup kaldı, camı indirip Miles'a seslenmeyi de,

arabadan atlayıp onun peşinden koşmayı da göze alamadan öylece oturdu, on saniye sonra da Miles'la kadın ilk köşebaşından sola dönüp gözden kayboldular.

O günden sonra Morris aynı şeyi, biri Arizona'da, biri New Hampshire'da, biri de Florida'da olmak üzere üç kez daha tekrarladı; her seferinde de görünemeyeceği bir yerden, Miles'ın kamyona sandık yüklediği ambarın park yerinden, oğlanın bell-boy üniformasıyla yanından geçtiği otel lobisinden, oğlunun *Muhteşem Gatsby*'yi okuduğu, sonra da aynı kitabı okumakta olan şirin bir liseli kızla konuştuğu parktan onu seyretti; her seferinde fırlayıp bir şey söylemek istedi, her sefer oğluyla kavgaya tutuşmak, onu yumruklamak, ona sarılmak, kucaklayıp öpmek istedi; ama hiçbir şey yapmadı, hiçbir şey söylemedi, hep saklanarak oğlunun büyümesini, bir erkeğe dönüşmesini izlerken, kendi yaşamı gittikçe ufalıp üzerinde durulmayacak kadar önemsizleşti; Exeter'de Willa' nın tiradını dinlerken, yürekli, güçlü karısının, yıkılmış, harap olmuş Willa'nın çektiklerini dinlerken, Bobby yolda ölmüş, Miles çekip gitmişken, Morris hâlâ direniyor, işin ucunu bırakamıyor, hikâyenin daha bitmediğine hâlâ inanıyor ve hikâyeyi düşünmek dayanılmaz hale gelince kılık değiştirmek gibi çocukça hayallere dalıyor; kılığını öylesine değiştirecek ki, öz oğlu onu tanıyamayacak, Sherlock Holmes ruhuyla şeytanca bir kılığa girecek, hem yalnızca giysilerini ve ayakkabılarını değiştirmekle kalmayacak, tamamen farklı bir suratı, tamamen farklı saçları, tamamen farklı bir sesi olacak, bir varlık bambaşka bir varlığa dönüşecek; bu fikir aklına geldiğinden beri kim bilir kaç ihtiyar icat etti, bastonları ya da yürüteçleriyle aksayarak dolaşan kırış kırış olmuş emekliler, Walt Whitman'ın ihtiyarlığı gibi ak saçları, ak sakalları uçuşan yaşlılar, yolunu kaybedip genç bir adama yol soran babayani bir ihtiyarcık; yolu sorduktan sonra konuşmaya başlayacaklar, yaşlı adam genci bir kadeh içkiye davet edecek, yavaş yavaş dost olacaklar; Miles artık Brooklyn'de, Green-Wood Mezarlığı'nın yanındaki Sunset Park'ta oturduğu için Morris

yeni bir karakter, Boş Şişeci adını taktığı New Yorklu bir karakter yaratıyor; hani çöp yığınlarını ve geri dönüşüm kumbaralarını karıştırıp boş şişelerle teneke kutuları toplayan şu yaşlı, düşkün adamlardan biri oluyor, şişe başına beş, teneke kutu başına da beş sent alıyor, ekmeğini kazanmanın zor bir yolu bu ama zor dönemlerden geçiliyor, insan halinden yakınmamalı; Morris, Boş Şişeci'nin bir Mohawk Kızılderilisi olduğunu, geçen yüzyılın başlarında Brooklyn'e yerleşen, Manhattan'da yapımına başlanmış yüksek binalarda inşaat işçiliği yapmak üzere buraya gelen Mohawkların soyundan geldiğini kuruyor; Mohawklar yüksekten korkmadıkları, havadayken evlerindeymiş gibi rahat ettikleri, en ufak bir korku duymadan, başları dönmeden putrellerin, kirişlerin üzerinde dans edebildikleri için Mohawk olmalı bu adam; işte Boş Şişeci de Manhattan'daki kuleleri yapan o korkusuz insanların soyundan biri ama günlerini alışveriş arabasıyla mahalleyi dolaşarak tanesinden beş sent alacağı şişelerle teneke kutuları toplayan, hafiften kafayı üşütmüş ihtiyar, kaçık bir serseri olmuş; Boş Şişeci konuşmaya başlayınca, iki lafın arasına *Bir Camel için bir mil yürürüm,* ya da *Onu almadan evden çıkmayın* veya *Elini uzat ve birisine dokun* gibi[33] yerli yersiz reklam sloganları sokmaya başlayacak, belki Miles da bir Camel için bir mil yürümeyi göze alan adamdan hoşlanacak; Boş Şişeci reklam sloganlarından sıkılınca *Rüzgâr güneye gider, kuzeye döner, döne döne eserek hep aynı yolu izler* veya *Önce ne olduysa, yine olacak* gibi İncil'den alıntılar yapacak ve Miles tam dönüp gidecekken Boş Şişeci suratını onun suratına yaklaştırarak var gücüyle haykıracak: *Unutma oğul! İflas bir son değil, yeni bir başlangıçtır!*

Saat sabahın onu, yeni yılın ilk sabahı, Morris, On İkinci Sokak'la Altıncı Cadde'nin köşesindeki Joe Junior' un Yeri'nde, iki bin yedi yüz günü aşkın bir süre önce Miles'la son konuştuğu bölmede, o sabah oturdukları masada oturmuş, çırpılmış yumurtasıyla tereyağlı ekmeğini yiyerek kendini Boş Şişeci'ye dönüştürme hayaliyle oyalanıyor. Joe Junior'un Yeri, kenarlarına krome zırh geçirilmiş formikadan kavisli bir

barı, sekiz döner bar taburesi, ön camın önüne dizilmiş üç masası, kuzey duvarı boyunca dört bölmesi olan, mahalle halkının uğrak yeri olmuş ufak, gösterişsiz bir kafeteryaydı. Yiyecekler en iyimser bakışla sıradandı, kalitesiz lokantalara özgü iki düzine kahvaltılık çeşidi, ton balığı salatası, ızgara jambonlu ve peynirli sandviç, hamburger, sıcak hindili sandviç, bir de yağda kızartılmış soğan halkaları. Morris soğan halkalarını hiç denememişti; ama söylentiye göre kafeteryanın devamlı müşterilerinden merhum Carlton Rabb bu soğanları öylesine severmiş ki, Joe Junior'un Yeri'nde yapılan bir porsiyon soğan kızartmasının tabutuna konmasını vasiyetine yazdırmış. Morris, Joe Junior'un Yeri'nin bir lokanta olarak yetersizliğini, eksiklerini biliyor ama hiç müzik çalınmaması, insanı neşelendiren şen şakrak konuşmalara kulak misafiri olabilme fırsatı, (evsiz dilencilerden zengin ev sahiplerine kadar) geniş bir müşteri kitlesinin bulunması gibi avantajları var; hepsinden önemlisi de, Morris'in anılarındaki rolü. Joe Junior'un Yeri, oğlanlar küçükken her hafta cumartesi kahvaltılarına getirdiği yerdi; o sessiz sakin cumartesi sabahları Willa bir iki saat daha fazladan uyku çekerken üçü parmak uçlarına basarak evden çıkıp buraya gelirlerdi. Şimdi burada On İkinci Sokak'la Altıncı Cadde'nin köşesindeki bu köhne, küçük lokantada oturmak, o çok eskilerde kalmış sayısız cumartesilere dönmek ve bir zamanlar içinde yaşadığı cenneti anımsamak demekti.

Bobby on üç yaşındayken buraya gelmekten hoşlanmaz oldu (uykucuydu); ama Miles liseyi bitirinceye kadar bu geleneği sürdürdü. Tabii her cumartesi değil, en azından yedi yaşını bitirip yerel çocuklar beyzbol liginde oynamaya başladıktan sonra her hafta olmasa da lokantadaki varlığını duyumsatacak kadar sık geliyordu. Nasıl zeki bir yumurcaktı, nasıl içten bir çocuktu, o ciddi suratında pek seyrek bir gülümseme görülürdü ama o ciddi görünümün altında içten içe kaynayan bir coşku, bir neşe vardı; gerçek oyuncuların adlarını kullanarak birlikte oynadıkları takım kurma oyunundan nasıl da keyif alırdı: Örneğin Bill Hands (eller), Barry Foote

(ayak), Rollie Fingers (parmaklar), Elroy Face (surat), Ed Head (baş) ve Walt "Boyunsuz" Williams ile yedeklerde Tony Armas (arms-kollar) ve Jerry Hairston (saç) adlı oyunculardan oluşan Milli Gövde takımı; ya da Dace Cash (nakit), Don Money (para), Bobby Bonds (hisse senedi) Barry Bonds, Ernie Banks (bankalar), Elmer Pence (sent), Bill Pounds (sterlin) ve Wes Stock (sermaye hisseleri) gibi oyunculardan kurulu Milli Finans takımı. Evet, Miles çocukken bu saçmalıklara bayılırdı ve bir gülmeye başladı mı, görünmeyen bir hayalet onu gıdıklıyormuşçasına kahkahaların arkası kesilmez, yüzü kızarır, soluğu kesilirdi. Ama çoğunlukla kahvaltılar sessiz sakin geçer, daha çok sınıf arkadaşları, piyano derslerini sevmeyişi (sonunda dersleri bırakmıştı), Bobby'yle aralarındaki geçimsizlikler, ev ödevleri, okuduğu kitaplar, Mets beyzbol takımıyla Giants futbol takımlarının geleceği, beyzbolda top atmanın incelikleri hakkında alçak sesle konuşurlardı. Morris'in en üzüldüğü şeylerden biri, babasının torununu görecek kadar uzun yaşamamış olmasıydı; eğer yaşasaydı ve bir mucize olup da oğlanın yeniyetmelik çağına yetişebilseydi, Miles'ın top atışını seyretmekten, onda kendi gençliğinin sağ-elle top atan versiyonunu, Morris'e topu doğru atmayı öğretmek için harcadığı saatlerin boşa gitmediğini, Morris'in atıcılıkta büyük bir gelişme gösterememiş olsa da babasından öğrendiklerini kendi oğluna aktardığını görmekten büyük sevinç duyardı; gerçekten de Miles onuncu sınıfta beyzbolu bırakıncaya kadar umut vaat eden –umuttan da öte– kusursuz bir top atıcısıydı. Top atıcılığı, onun için ideal pozisyondu. Yalnızlık ve güç, dikkat ve irade, iç sahanın ortasında tek başına duran, bütün oyunu sırtlayıp götüren yalnız kurt. O zamanlar sadece hızlı vuruş ve düz vuruş vardı, iki atış ve bunu başarmak için sonu gelmeyen bir çalışma, hareket akıcı olacak, kol her seferinde aynı açıyla öne uzanacak, bükülmüş sağ bacak hız alıncaya kadar lastik mindere sıkıca basacak; ama falsolu vuruş ve yukarıdan aşağı vuruş yoktu, Miles da on altı yaşındayken hâlâ gelişiyordu ve sıkı bir vuruş için gereken o anormal zorlama genç kollarını zedeleyebilirdi. Morris hayal kırıklığına

uğradı, yine de beyzbolu bıraktığı için Miles'ı suçlamadı. Bobby olayını aşmak için kendi kendini kırbaçlarcasına çektiği acı, bir tür özveriyi gerektiriyordu, Miles da hayatının o noktasında yapmayı en sevdiği şeyden vazgeçerek bu özveriyi yerine getirdi. Ama irade gücüyle bir şeyi bırakmak, yüreğinde de ondan vazgeçmek demek değildi. Dört yıl önce, Bing –Berkeley'in yakınındaki Albany, California'dan– gelen yeni bir mektubu haber vermek için aradığında, Miles'ın Körfez Bölgesi amatör ligindeki bir takımda top atıcısı olarak oynadığını söyledi; profesyonelliğe geçecek kadar iyi olmayan ya da buna ilgi duymayan eski üniversiteli oyuncuların kurduğu bir takımmış ama amatör olsalar da kıyasıya rekabet varmış; Miles da takımda tutunduğunu, kaybettiğinin iki katı maç kazandığını ve sonunda falsolu top atmayı öğrendiğini yazmış. San Francisco Giants'ın gelecek ay oyuncu seçimi yapacaklarını, arkadaşlarının da ona seçmelere katılması, yirmi dört yaşında olduğunu gizleyip on dokuz yaşındayım diye yalan söylemesi için ısrar ettiklerini anlatmış ama seçmelere gitmeyecekmiş. Bing, Miles'ın ikinci ligde oynamak için sözleşme imzaladığını bir düşünsenize, dedi. İnanılmaz bir şey olurdu.

Boş Şişeci düşünüyor, burada oğluyla kahvaltı ettiği sayısız cumartesileri anımsıyor ve tam hesabı istemek için kolunu kaldıracağı anda, soğuk sokağa çıkmasından bir ya da iki dakika önce yıllardır aklına gelmeyen bir şeyi, kazılarda çıkarılmış değerli bir çömlek kırığı, parlak bir cam parçası gibi cebine atıp eve götüreceği bir şeyi anımsıyor. Miles on ya da on bir yaşındaydı. Buraya Bobby olmadan ilk gelişlerinden biriydi, bölmede, kim bilir belki bu bölmede, belki bir başkasında ikisi karşılıklı oturuyorlardı; çocuk beşinci ya da altıncı sınıf ödevi olarak bir kitap hakkında yazdığı raporu da yanında getirmişti; gerçek bir rapor denilemezdi buna, daha çok altı yedi yüz kelimelik bir kompozisyon, öğretmenin birkaç aydır okudukları ve tartıştıkları bir kitabın çözümlemesi olarak verdiği ödevdi, okuyup bitirdikleri kitap hakkında her çocuk yorum yapacaktı; Morris *Bülbülü Öldürmek* adlı kitabın çok hoş, o yaştaki çocuklar için çok

yararlı bir kitap olduğu görüşündeydi, oğlu da yazdıklarını babasının okumasını istiyordu. Boş Şişeci, çocuğun sırt çantasından o üç dört sayfayı çıkarıp yazdıkları hakkında, edebiyat eleştirisindeki bu ilk denemesi, ilk yeniyetmelik ödevi hakkında babasının yorumunu beklerken nasıl gergin olduğunu anımsıyor; çocuğun bakışlarından bu kısacık yazı için ne kadar kafa yorduğunu, ne kadar emek verdiğini algıladığı da aklına geliyor. Kompozisyon yaralar hakkındaydı. Oğlan, iki çocuk babası avukatın bir gözü kör, diye yazmış ve şöyle devam etmişti: Avukatın savunduğu, sözde tecavüzle suçlanan siyah sanığın bir kolu kesik, kitabın daha sonraki bölümlerinde avukatın oğlu ağaçtan düşerek kolunu kırıyor, iftiraya uğramış suçsuz siyah adamın kesik koluyla aynı kolunu kırıyor; Boş Şişeci sağ kol mu sol kol mu olduğunu şimdi anımsamıyor; küçük Miles, buradaki anafikir yaraların yaşamın gerekli bir parçası olduğu, diye yazmış ve şöyle tamamlamıştı: Herhangi bir şekilde yaralanmadıkça erkek olamazsınız. Babası, on on bir yaşında bir çocuğun bir kitabı nasıl olup da bu kadar dikkatli okuduğuna, öyküdeki birbirinden çok farklı, üstelik özellikle üzerinde durulmamış ayrıntıları nasıl bir araya getirebildiğine, yüzlerce sayfada gelişen bir şablonu fark edip yinelenen notaları, hem de kitabın bütününü oluşturan füglerin ve kadansların arasında kolayca kaybolan notaları nasıl seçebildiğine şaşırdı. Onu etkileyen yalnızca romandaki en ufak ayrıntılara böylesine dikkat edebilen beyin değil, aynı zamanda kitaptan böylesine incelikli bir sonuç çıkartabilen yürek oldu. Yaralanmadıkça, erkek olamazsınız. Oğluna harika bir iş çıkardığını, onun iki üç katı yaşındaki okurların bile bunun yarısı kadar güzel bir yazı yazamayacaklarını ve ancak çok yüce ruhlu birinin kitabı böyle yorumlayabileceğini söyledi. On yedi on sekiz yıl önce, oğluna çok duygulandığını, çok etkilendiğini söylemişti, aslında o kısacık kompozisyondaki fikirler onu şimdi de duygulandırıyor ve Morris kasadan para üstünü alıp soğuk sokağa çıkarken bunları düşünüyor; evine varmak üzereyken de Boş Şişeci duruyor ve kendi kendine mırıldanıyor: Ne zaman?

32. I. Elizabeth ile I. James dönemi arasındaki sürecin tiyatrosu. (Ç.N.)

33. Sırasıyla, Camel sigarası, American Express Seyahat Çeki ve AT&T şirketinin halkı daha çok telefonla konuşmaya teşvik eden reklam kampanyalarının sloganları. (Ç.N.)

4

New York'a Samuel Beckett'in *Mutlu Günler*'inde oynamak üzere geldi. Winnie'yi, I. Perde'de beline, II. Perde'de boynuna kadar toprağa gömülü olan kadını oynayacak; üstesinden gelmesi gereken zorluk, bu daracık yerde bir buçuk saat süreyle kımıldamadan durarak ortalıkta görünmeyen zavallı Willie'nin nadiren araya girdiği altmış sayfalık bir monologu aktarmak; Mary-Lee, geçmişte oynadığı roller arasında, bunun kadar zorlayıcı başka bir rol düşünemiyor, ne Nora ne Matmazel Julie ne Blanche ne de Desdemona bununla karşılaştırılamaz. Ama Winnie'yi seviyor, oyunda dokunaklılığın, komedinin ve şiddetin bir araya gelişini yürekten duyumsuyor; Beckett görülmemiş derecede zor, ussal, zaman zaman anlaşılması güç bir yazar olsa da, dili öylesine duru ve şaşmaz, öylesine kusursuz bir sadelikte ki, sözcüklerin ağzından çıkışını hissetmek Mary-Lee'ye fiziksel bir haz veriyor. Winnie'nin uzun, yer yer duraksayan ve konudan konuya atlayan sözlerini telaffuz ederken dil, damak, dudaklar ve gırtlak tam bir uyum içinde; artık metni tamamen çözümleyip ezberlediği için, provalar günden güne gelişiyor, on gün sonra ilk oyunlar başladığında istediği performansı gerçekleştirebileceğini umuyor. Tony Gilbert onu çok zorluyor, yanlış bir el hareketi yaptı ya da gereken yerlerde es vermedi diye oyunu kestiği zaman, Mary-Lee bu genç yönetmenin, Winnie'yi oynamak üzere New York'a gelmesi için kendisine nasıl yalvardığını, hayatta hiçbir oyuncunun bu rolü ondan iyi oynayamayacağını defalarca söylediğini düşünerek avunuyor. Evet, yönetmen onu zorluyor ama oyun da zor bir oyun, o da bu yüzden kendini zorladı, Winnie olmak, (*Elli yaşlarında, formunu korumuş, tercihen sarışın, etine dolgun, kolları ve omuzları çıplak, koca göğüslü, iri kalçalı...)* Winnie kimliğinin içine girebilmek için gerekli gördüğü on kiloyu alıp vücudunu bile perişan etmeyi göze aldı; role hazırlanmak için geniş çaplı ev ödevi yaptı, Beckett

hakkında yazılanları okudu, Beckett'le oyunun ilk yönetmeni Alan Schneider'ın yazışmalarını inceledi; *silme*'nin ağzına kadar dolu bardak anlamına geldiğini, *hasır otu*'nun bahçıvanların hasır örmek için kullandığı bir tür lifli sarmaşık olduğunu, Winnie'nin II. Perde'nin başında söylediği *Selam, kutsal ışık* sözlerinin *Kayıp Cennet'*in III. bölümünden alındığını, *kayın yeşili* sözcüğünün "Bülbül'e Övgü"den, *şafakta öten kuş*'un *Hamlet*'ten geldiğini biliyor artık. Oyunun nasıl bir dünyada geçtiği hakkında hiçbir fikri yok, karanlığın olmadığı bir dünya, sıcak, sürekli aydınlık bir dünya, bir tür Araf, belki de sonsuz olanakların, sonsuz hareketin yer aldığı bir post-insanoğlu yaban dünyası; ama Mary-Lee bir taraftan da bu dünyanın üzerinde oynayacağı sahnenin ta kendisi olabileceğinden kuşkulanıyor, üstelik Winnie kendi kendine ve Willie'ye bir şeyler söyleyerek tek başına olsa da karşısında başkalarının da olduğunun, seyircilerin orada, karanlıkta oturduğunun da farkında. *Hâlâ bana bakan biri var. Hâlâ beni seven biri. İşte bunu harikulade buluyorum. Gözlerime bakan gözler.* Mary-Lee bunu anlıyor. Bütün hayatı buna, sadece buna bağlı oldu.

Yeni yılın üçüncü günü, Üç Ocak Cumartesi akşamı, Morris, Mary-Lee ve Korngold'la, New York'ta kalacakları dört ay için tuttukları stüdyo dairenin yakınındaki Odeon'da yemek yiyor. Mary-Lee'yle Korngold, Morris tam İngiltere'ye gitmek üzereyken New York'a geldiler ve son birkaç ay içinde birkaç kez telefonda konuştularsa da uzun zamandır, Morris'e göre 2007'den, hatta 2006'dan beri birbirlerini görmediler. Mary-Lee geçenlerde elli dördüne bastı; tartışmalarla geçen kısa evlilikleri de artık sadece silik bir anı. Morris ona ne kin güdüyor ne kötülüğünü istiyor; aslında onu seviyor, yine de Mary-Lee onun için hâlâ bir muamma, yakınlığın ve mesafeliliğin, kaba, sert hareketlerin ardına gizlenen keskin zekânın, iyi kalplilikle bencilliğin, neşeyle sıkıcılığın (bazen çok sıkıcı olabilir), kendine acımakla kendini hiç umursamamanın şaşırtıcı bir karışımı. Yeni rolü için aldığı şu kilolara bakın hele. Her zaman ince,

formda vücuduyla övünür, ağzına giren her lokmada ne kadar yağ olduğunu titizlikle hesaplar, *doğru* beslenmeye bir din gibi iman ederdi; oysa şimdi mesleği uğruna rejimi bırakmıştı. Morris, eski karısının bu daha etine dolgun, daha irileşmiş halini ilginç buluyor ve ona çok güzel göründüğünü söylüyor; Mary-Lee önce bir kahkaha atıp sonra yanaklarını şişirerek cevap veriyor: Kocaman, güzel bir hipopotam. Morris, ama *gerçekten* güzel, hâlâ güzel, diye düşünüyor; üstelik kendi kuşağındaki çoğu aktrisin tersine ne estetik ameliyat oldu ne de suratına kırışıkları giderici iğneler yaptırdı, bunu da sırf daha uzun süre, mümkünse iyice yaşlanıncaya kadar çalışmak istediği için yaptı; bir kez Morris'e şaka yollu söylediği gibi, Altmışına gelen bütün karılar o tuhaf yassı suratlı otuzluklar gibi görünürse, anne ve büyükanne rollerini kim oynayacak, görüşündeydi.

Uzun süredir, yirmili yaşlarından beri oyunculuk yapıyordu, o yüzden kalabalık lokantada onun kim olduğunu bilmeyen tek bir kişi yok, bütün gözler peş peşe onların masasına çevriliyor, *gözlerine bakan gözler* ama Mary-Lee oralı değilmiş gibi yapıyor, bu tür şeylere alışık; yine de Morris onun bu durumdan içten içe keyif duyduğunu, bu tarz sessiz hayranlık gösterilerinin hiçbir zaman eskimeyecek bir lütuf gibi geldiğini seziyor. Oyunculuk mesleğini otuz yıl sürdürebilen aktör, özellikle de kadın oyuncu, hele hele sinema oyuncusu çok yoktur; ama Mary-Lee akıllı ve esnek hareket etti, bu sürecin her aşamasında kendini yenilemeye hep hazır oldu. Mesleğinin başlarında ona yükselme yolunu açan başarılı filmler çevirirken bile, tiyatroda oynamak, hep iyi oyunlarda, en iyi oyunlarda, Shakespeare'in ve onun modern vârisleri Ibsen, Çehov, Williams ve Albee'nin oyunlarında rol almak için sinemaya ara verdi; otuzlu yaşlarının ortalarına geldiği sırada büyük sinema şirketleri yetişkinler için film yapmayı bırakınca, Mary-Lee (çoğunu Korngold'un çektiği) küçük bütçeli, ufak, bağımsız filmlerdeki rolleri kabul etmekten çekinmedi; sonra yaşı da ilerleyip de anne rolleri oynamaya başladığı noktada televizyona atladı, Morris'le Willa'nın da zaman zaman izledikleri *Avukat Martha Kane* adında

bir televizyon dizisinde başrol oynadı, dizinin sürdüğü beş yıl içinde milyonlarca seyircinin beğenisi topladı ve daha da popüler oldu, gerçekten büyük ün yaptı. Dram ve komedi, iyi kızlar ve kötü kızlar, çalışkan, dinamik sekreterler ve uyuşturucu bağımlısı orospular, zevceler, sevgililer, metresler, bir şarkıcı ve bir ressam, bir sivil polis ve büyük bir şehrin belediye başkanı, her çeşit filmde her çeşit rolü oynadı; çoğunda başarılıydı, birkaçında döküldü ama Morris'in anımsadığı kadarıyla hiçbir rolde sıradan olmadı; onu ilk kez 1978'de Cordelia rolünde izlediği zaman bir anda vurulduğu oyunculuğu gibi birkaç kez unutulmaz performansları oldu. Morris onun Beckett oynadığına seviniyor, böylesine cesaret isteyen bir rolü kabul etmekle akıllılık ettiğini düşünüyor; masada ona karşıdan bakarken bu çok çekici ama son derece sıradan kadının, günü gününe uymayan, açık saçık esprilere bayılan bu kadının nasıl olup da kendisini bütün o çok çarpıcı ve birbirinden çok farklı karakterlere dönüştürebildiğine, insanlığın hepsini kendi içinde taşıyormuş duygusunu uyandırdığına şaşıyor. Hiç tanımadığınız seyircilerin karşısına dikilip başka bir kişiliğe bürünmek cesur olmayı mı gerektirir, yoksa bu bir zorunluluk, bir seyredilme ihtiyacı mıdır ya da insana o işi yaptıran dürtü kendini tutabilme yetisinden yoksun olmak mıdır? Morris, yaşamla sanatı ayıran çizgiye hiçbir zaman parmak basamadı. Renzo da Mary-Lee gibidir, ikisi de yaptıkları işin tutsağı oldu, yıllardır ikisi de bir projeden ötekine atladı, ikisi de kalıcı sanat yapıtları üretti; ama ikisinin de düzenli hayatı olmadı, ikisi de ikişer kez boşandı, ikisinin de kendilerine acımak konusunda müthiş yeteneği var, ikisinin de başkalarına karşı erişilmez bir tutumu var – tam olarak başarısız insanlar denilemez ama başarılı da sayılamaz. Yaralanmış, zedelenmiş ruhlar. Herkesin içinde damarlarını ve akan kanlarını göstererek yürüyen yaralılar.

Şimdi onunla beraber olmak, bir başka New York lokantasındaki bir başka bölmede eski karısı ve onun kocasıyla karşılıklı oturuyor olmak Morris'e tuhaf geliyor; tuhaf geliyor, çünkü bir zamanlar ona duyduğu sevgi

tamamen bitti ve Korngold'un Mary-Lee için kendisinin hiçbir zaman olamayacağı kadar iyi bir koca olduğunu biliyor; onun üstüne titreyecek, sendelediği, bocaladığı zaman destekleyecek, yıllardır dinlediği ve uyduğu öğütleri verecek, onu kaygılarını, fevri davranışlarını azaltacak biçimde sevecek böyle bir erkek bulduğu için Mary-Lee çok şanslı; oysa Morris onu hiçbir zaman onun beklediği gibi sevemedi, ona mesleğiyle ilgili öğüt veremedi, ona destek olamadı, o güzel kafacığının içinde neler döndüğünü hiç anlayamadı. Mary-Lee, şimdi otuz yıl öncekinden çok daha iyi, Morris bu gelişmeyi Korngold' un artı hanesine yazıyor ve iki kötü evlilikten sonra onu kurtardığı, kadının ikinci boşanmadan sonra kendini kaptırdığı votka şişeleriyle ilaç kutularını kaldırıp attığı, çok zor atlatılabilecek anlarda onun yanında olduğu için adama hayranlık duyuyor; ayrıca Mary-Lee için yaptıklarının dışında Korngold'un kişiliğini takdir ediyor; sadece oğlunun henüz ortalarda olduğu yıllarda ona iyi davrandığı için değil, sadece Miles'ın kayboluşuna ailenin gerçek bir bireyi gibi üzüldüğü için değil, Simon Korngold sevilesi bir insan olduğu için ona hayran; en beğendiği yanı da adamın hiçbir zaman hiçbir şeyden yakınmaması. Son ekonomik krize bunalım mı, çöküş mü her ne deniyorsa herkes o yüzden sorun yaşıyor, yayıncılar da bunun dışında değil tabii; ama Simon çok daha kötü durumda, bağımsız film işi mahvoldu, yapım şirketleriyle film dağıtıcıları haftanın her günü açılır kapanır sandalyeler gibi kapanıp duruyorlar; Simon yeni bir film çevirmeyeli iki yıl oldu, bu da sonbaharda gayri resmî olarak işten elini eteğini çekti demek oluyor; şimdi film çevirmek yerine UCLA'da sinema dersleri verme işini kabul etti; yine de kırgın değil, en azından kırgınlığını göstermiyor, başına gelenleri, artık elli sekiz yaşına geldiğini ve bağımsız film yapımının gençlerin işi olduğunu söyleyerek açıklıyor. Eğer çelikten yapılmamışsanız, para bulmak için göstereceğiniz yıpratıcı çaba ruhunuzu yok edebilir, diyor; bu da kendisinin artık çelikten olmadığı anlamına geliyor.

Ama bunları daha sonra konuşuyorlar. Winnie, *Selam, kutsal ışık* ve çelik gibi adamlar hakkındaki sohbet, Mary-Lee'nin üç saat gibi randevulaşmak için çok kısa bir zaman önce telefon edip Morris'i yemeğe çağırmasının nedenini konuştuktan sonra başlıyor. Yeni haberler var. Gündemin birinci maddesi bu, lokantaya girip yerlerine oturur oturmaz, Mary-Lee o gün öğleden sonra dörtte tele-sekreterine bırakılan mesajdan söz ediyor.

Miles'dı, diyor. Sesinden tanıdım.

Morris, Sesinden tanıdın ha, diyor. Yani adını söylememiş mi?

Hayır. Sadece mesaj bırakmış – kısa, ne olduğu anlaşılmayan bir mesaj. Aynen şöyle demiş: *Hmmm.* Uzun bir es. *Özür dilerim.* Uzun bir es. *Tekrar arayacağım.*

Miles olduğundan emin misin?

Kesinlikle.

Korngold söze karışıyor: *Özür dilerim* derken neyi kastettiğini hâlâ anlamaya çalışıyorum. Aradığı için mi özür diliyor? Doğru dürüst mesaj bırakamayacak kadar heyecanlandığı için mi özür diliyor? Yoksa bütün yaptıkları için mi?

Morris, Bunu kestirmek olanaksız, diyor. Ama bence heyecanlandığı için öyle demiştir.

Mary-Lee de, Bir şeyler olacak, diyor. Hem de çok yakında. Bu günlerde.

Morris, Her şey yolunda mı diye sormak için bu sabah Bing'i aradım, diye anlatıyor. Miles'ın Florida'da yaşayan Kübalı bir kız arkadaşı olduğunu, kızın geçen hafta dolaylarında New York'a geldiğini söyledi. Bugün geri dönmüş. Bing'e bakılırsa, kız gider gitmez Miles bizi aramayı planlıyormuş. Mesajın anlamı bu olmalı.

Mary-Lee, Peki ne diye seni değil de beni aradı, diye soruyor.

Çünkü Miles benim hâlâ Londra'da olduğumu ve pazartesiye kadar dönmeyeceğimi sanıyor.

Korngold, Bunu nereden biliyor, diye soruyor.

İki üç hafta önce beni ofisimden aramış, ayın dördüne ya da beşine kadar gelmeyeceğimi söylemişler. Bing böyle dedi, oğlanın ona yalan söylemesi için de bir neden yok.

Korngold, Bing Nathan'a çok şey borçluyuz, diyor.

Morris, Her şeyi ona borçluyuz, diye söze giriyor. O olmasaydı, şu son yedi yılda ne halde olacağımızı bir düşün.

Biz de onun için bir şeyler yapmalıyız, diyor Mary-Lee. Bir çek yazmak, dünya seyahatine göndermek, işte öyle bir şeyler.

Morris, Ben denedim ama para almıyor, diye anlatıyor. İlk para teklif ettiğimde çok alındı, ikinci kez teklif edince kendini iyiden iyiye hakarete uğramış gibi hissetti. "İnsan, insan gibi davrandığı için para almaz," dedi. İlkeli bir delikanlı. Buna saygı duyuyorum.

Mary-Lee, Peki başka ne haber var, diye soruyor. Miles'ın ne yaptığı, nasıl olduğu hakkında bir şey söyledi mi?

Morris, Fazla bir şey söylemedi, diye yanıtlıyor. Bing, onun çoğunlukla içine kapanık olduğunu, yalnızlığı seçtiğini ama evdeki öteki insanların onu sevdiklerini, onun da onlarla iyi anlaştığını anlatıyor. Her zamanki gibi sessiz sakinmiş. Her zamanki gibi neşesizmiş ama kız gelince canlanmış, neşelenmiş.

Mary-Lee, Demek şimdi kız gitti, Miles da tele-sekreterime beni arayacağı mesajını bıraktı, diye söze giriyor. Onu gördüğüm zaman ne yapacağımı bilmiyorum. Suratına bir tokat mı patlatayım – yoksa boynuna sarılıp öpeyim mi?

Morris, İkisini de yap, diyor. Önce tokat at, sonra da öp.

Bunun üzerine Miles bahsini kapatıp *Mutlu Günler*' den, bağımsız filmlerin geleceğinden, Steve Cachran'ın tuhaf ölümünden, New York'ta yaşamanın iyi ve kötü yanlarından, Mary-Lee'nin (yanaklarını şişirip o güzel hipopotam esprisini yapmasına ilham veren) tombulluğundan, Heller Books'un yeni yayımlayacağı kitaplardan ve Willa'dan söz ediyorlar;

Willa'yı anmasalar olmaz, onun nasıl olduğunu sormak, nezaket gereği sorulması şart olan bir soru; ama Morris onlara gerçeği anlatmak, içini döküp onu kaybetmekten korktuğunu söylemek, hatta çoktan kaybetmiş olduğunu açıklamak istemiyor; o yüzden Willa'nın çok iyi olduğunu, çok formda göründüğünü, kendisinin İngiltere gezisinin ikinci bir balayı gibi geçtiğini ve bu kadar mutlu olduğu bir başka dönemi hiç anımsamadığını söylüyor. Bu cevap birkaç saniyede gelip geçiyor, sonra başka konulara atlıyorlar, havadan sudan, önemli önemsiz şeylerden konuşuyorlar; ama Willa Morris'in kafasını kurcalıyor, onu düşünmeden edemiyor, kendini ondan kurtaramıyor; Korngold'la eski karısının birbirlerine nasıl rahat ve sevecen davrandıklarını, sanki aralarında gizli bir suçortaklığı varmış gibi konuşmadan anlaştıklarını gördükçe, kendisinin ne kadar yalnız olduğunu, ne kadar yalnızlaştığını fark ediyor ve yemek sona ermek üzere olduğu için Downing Caddesi'ndeki boş eve dönmekten korkuyor. Sokağa çıkıp vedalaşacakları zaman, Mary-Lee, cömert, âlicenap, sevecen bir havaya girecek kadar şarap içtiği için kollarını açıp, Hadi bana sarıl Morris, diyor. Şişman, geçkin kadını şöyle bir güzel kucakla. Morris, kışlık, kalın paltoya içindeki eti, oğlunun anasının vücudunu hissedecek kadar sıkı sarılıyor, Mary-Lee de onu aynı şekilde sımsıkı kucaklıyor, sonra sanki daha fazla üzülmemesini, kötü günlerin geçeceğini, her şeyin bağışlanacağını söylercesine sol eliyle Morris'in ensesini sıvazlamaya başlıyor.

Morris kırmızı atkısı boynunda, elleri paltosunun ceplerinde Downing Caddesi'ne doğru yürüyor, Varick' ten West Village'a doğru ilerlerken Hudson'dan esen rüzgâr bu gece iyiden iyiye ayaz ama Morris taksi çevirmiyor, bu akşam yürümek istiyor, tıpkı zaman zaman müziğin insanı sakinleştirdiği gibi, tıpkı anne kucağında sallanmanın bebekleri sakinleştirip uyuttuğu gibi adımlarının ritmi de onu sakinleştiriyor. Saat on, henüz geç değil, uyumasına daha birkaç saat var; evin kapısını açarken salondaki rahat koltuğa gömülüp günün son saatlerini kitap okuyarak geçirmeyi düşünüyor ama hangi kitabı okumalı, diye soruyor kendine, dubleks dairenin iki katını

da tıka basa dolduran binlerce kitaptan hangisini okumalı, bulabilirse Beckett'in oyununu, yani Mary-Lee'nin rol alacağı, bu akşam söz konusu ettikleri oyunu okumayı tasarlıyor ya da Shakespeare'den başka bir oyun okuyabilir; Willa yokken giriştiği ufak bir proje bu, Shakespeare'in bütün yapıtlarını yeniden okuyor; son aylarda işle uyku arasındaki saatleri hep Shakespeare'in sözcükleri doldurdu, şimdi de *Fırtına*'yı okuyabilir ya da *Bir Kış Masalı*'nı; ama bu akşam okumayı kaldıramayacaksa, kafası sözcükler üzerinde yoğunlaşamayacak kadar Miles'la, Mary-Lee'yle ve Willa'yla meşgulse, o zaman televizyonda film izleyebilir, bu her zaman kesin sonuç veren bir uyku ilacı; figürlerin, seslerin, müziğin ekrandaki o sakinleştirici titreyişi, hikâyelerin akışı, hiç eksik olmayan hikâyeler, binlerce, milyonlarca hikâye, kimse de bıkmıyor onlardan, insanların beyninde yeni bir hikâyeye, yeni bir kitaba, yeni bir filme her zaman yer var; Morris mutfakta bir kadeh viski hazırladıktan sonra film izleme niyetiyle salona geçiyor, bu akşam seyretmeye değer bir film varsa onu tercih edecek.

Rahat koltuğa oturup televizyonu açmasına fırsat olmadan mutfakta telefon çalmaya başlıyor; Morris bu geç saatteki telefona şaşırarak, bir cumartesi gecesi saat on buçukta kimin onu arayacağını bilemeyerek mutfağa gidiyor. Aklına ilk gelen Miles oluyor, annesini aradıktan sonra babasını arıyor olabilir; ama hayır, Miles onu en erken pazartesiye kadar aramaz; belki de babasının İngiltere'den dönmüş olabileceğini, hafta sonunu evde geçirdiğini düşünmüştür veya tıpkı gündüz annesine yaptığı gibi tele-sekretere mesaj bırakmak istemiştir.

Telefondaki Willa, Exeter'den, gecenin üç buçuğunda arıyor; hıçkırarak, umutsuzca ağlayarak perişan olduğunu, dünyasının yıkıldığını, artık yaşamak istemediğini söylüyor. Gözyaşları dinmek bilmiyor, o gözyaşları, o hıçkırıklar arasında sesi zar zor duyuluyor, çocuk sesi gibi tiz bir ses; Morris onun sinir sisteminin gerçekten çöktüğünü, umutsuz bir vaka olduğunu, tükenmiş, bitmiş, dünyanın ağırlığı altında ezilmiş ve dünyanın

ağırlığı kadar taşınamaz bir acı içindeki zavallı biri olduğunu aklından geçiriyor. En rahatlatıcı ses tonuyla onunla konuşmaktan başka ne yapabileceğini kestiremiyor; onu sevdiğini, ertesi sabah ilk uçakla Londra'ya geleceğini, kendisi oraya gelinceye kadar dayanmasını, yirmi dört saatten daha kısa bir süre, sadece bir gün sabretmesini söylüyor; Bobby'nin ölümünden bir yıl kadar sonra geçirdiği bunalımı hatırlatıyor ona, o zaman da aynı gözyaşları, aynı titrek ses, aynı sözcüklerle yaşadığı krizi atlattığı gibi bunu da atlatacağını söylüyor; Bana inan, ben ne dediğimi biliyorum, sana hep bakacağım, hiçbir zaman gözümü üstünden eksik etmeyeceğim, senin suçun olmayan şeyler için kendini suçlamamalısın, diyor. Bir saat, iki saat konuşuyorlar, gözyaşları yavaş yavaş diniyor, Willa yavaş yavaş sakinleşmeye başlıyor ama Morris artık telefonu kapatabilecek noktaya geldiklerini düşündüğü anda gözyaşları yeniden boşanıyor. Willa, ona çok ihtiyacı olduğunu, onsuz yaşayamayacağını, ona çok kötü davrandığı, çok katı yüreklilik, çok zalimlik ettiği için kendinden nefret ettiğini, kendini hiç affetmeyeceğini söylüyor; Morris de onu yeniden yatıştırmaya çalışıyor, artık uyumasını, çok yorgun olduğu için yatıp uyuması gerektiğini, ertesi gün onun yanında olacağını söylüyor; Willa sonunda yatağa gireceğine ve uyuyamasa bile aptalca bir şey yapmayacağına, kendine hâkim olacağına söz veriyor. En sonunda telefonu kapatıyorlar ve New York'ta yeni bir gece başlamadan önce Morris Heller yeniden İngiltere'ye dönüyor, karısını görmek üzere Londra'dan Exeter'e gidiyor.

HEPSİ

Miles Heller

Bu onun başına gelebilecek en iyi şeydi, bu onun başına gelebilecek en kötü şeydi. New York'ta Pilar'la beraber geçen on bir gün, sonra onu otobüse bindirip Florida'ya yolcu etmenin verdiği acı.

Ancak, kesin olan bir şey var. Kızı, dünyadaki herkesten daha çok seviyor ve son nefesini verinceye kadar da sevmeye devam edecek.

Onun yüzüne tekrar bakabilmenin sevinci, ona tekrar sarılmanın sevinci, gülüşünü tekrar dinlemenin sevinci, sesini tekrar duymanın sevinci, yemek yiyişini tekrar seyretmenin sevinci, ellerine tekrar bakmanın sevinci, çıplak vücuduna tekrar bakabilmenin sevinci, çıplak vücuduna tekrar dokunmanın sevinci, çıplak vücudunu tekrar öpmenin sevinci, kaşlarını çatışını tekrar görmenin sevinci, saçlarını fırçalayışını tekrar seyretmenin sevinci, tırnaklarını boyamasını tekrar görmenin sevinci, tekrar onunla birlikte duş yapmanın sevinci, onunla tekrar kitaplardan söz etmenin sevinci, gözlerinin sulanmasını tekrar seyretmenin sevinci, yürüyüşü tekrar izlemenin sevinci, Angela'ya verip veriştirmesini tekrar dinlemenin sevinci, ona tekrar yüksek sesle kitap okumanın sevinci, geğirişini tekrar duymanın sevinci, dişlerini fırçalamasını tekrar izlemenin sevinci, onu tekrar soymanın sevinci, ağzını tekrar onun ağzının üstüne kapamanın sevinci, onun boynuna tekrar bakmanın sevinci, tekrar birlikte sokakta yürümenin sevinci, kolunu tekrar onun omzuna atmanın sevinci, memelerini tekrar emmenin sevinci, onun içine tekrar girmenin sevinci, tekrar onun koynunda uyanmanın sevinci, tekrar onunla matematikten söz etmenin sevinci, ona tekrar giysiler almanın sevinci, onu tekrar okşamanın ve tekrar okşanmanın sevinci, tekrar gelecekten bahsetmenin sevinci, bu günü tekrar onunla yaşamanın sevinci, kızın onu sevdiğini tekrar söylemesinin sevinci, kıza onu sevdiğini tekrar söylemenin sevinci, tekrar onun sert bakışlı kara gözlerinin karşısında olmanın sevinci, sonra da onunla tekrar birlikte

olmanın nisana kadar, üç aydan fazla bir süre sonraya kadar gerçekleşmeyeceğini bilerek Üç Ocak öğleden sonra onu Port Authority terminalinden otobüse binerken görmenin acısı.

Bu, Pilar'ın New York'a ilk gelişi, Florida Eyaleti'nin dışına ilk ayak basışı, kış memleketine ilk yolculuğuydu. Bildiği tek büyük şehir Miami ama New York'la karşılaştırıldığında Miami hiç de büyük değil; Miles, kızın şehrin büyüklüğü ve karmaşası yanında kendisini küçülmüş hissetmesinden, gürültüden ve pislikten, kalabalık metrodan, havanın kötülüğünden ürkmesinden korkmuştu. Kızı bu ortama, genç bir yüzücüyü soğuk göle sokarcasına yavaş yavaş sokmayı, buz gibi suya uyum sağlaması için ona zaman tanımayı, kızın beline kadar, boynuna kadar suya girmeye hazır olduğunu, başını suya sokmak istediğini kendisine söylemesini beklemeyi tasarlamıştı. Şimdi kız gittikten sonra düşünüyor da, onun çekingen davranacağını nereden çıkardığını, onun kararlılığını neden ve nasıl hesaba katmadığını anlayamıyor. Pilar kollarını iki yana açıp hızla göle koştu, soğuk su çıplak tenine değdiği zaman heyecanla çığlık attı, göle girdikten birkaç saniye sonra başını daldırıp deneyimli bir yüzücü gibi suyun üzerinde yol almaya başladı. Minik kız ev ödevine iyi hazırlanmıştı. Atlantik kıyısı boyunca yaptığı uzun yolculuk sırasında, New York'la ilgili üç rehberlik kitabıyla bir tarih kitabını hatmetmişti; otobüs terminale vardığında Pilar görmek istediği yerlerin, yapmak istediği şeylerin listesini çoktan hazırlamıştı. Soğuk havalara ve fırtınalara hazırlıklı olması için Miles'ın verdiği öğüdü de unutmamış; çarşıya çıkıp kar çizmesi, birkaç kalın süveter, bir atkı, yün eldiven ve kenarı kürklü kukuletası olan yeşil bir parka almıştı. Miles ona Kuzeyli Nanook[34] gibi göründüğünü, korkusuz Eskimo kızının en sert iklimlerle baş edecek kadar donanımlı olduğunu ve bu kılıkta hayranlık uyandırdığını söyledi; bu Kübalı-Amerikalı-Eskimo karışımı görünümün gelecek yıllarda yaygın biçimde moda olacağını yineleyip durdu.

Empire State Binası'nın en tepesine çıktılar, Kırk İkinci Sokak'la Beşinci Cadde'nin köşesindeki Halk Kütüphanesi'nin mermer salonlarında dolaştılar, Ground Zero Müzesi'ni gezdiler, bir bütün günü Metropolitan, Frick Collection ve MoMA müzelerine ayırdılar, Miles, Pilar'a Macy's mağazasından bir elbiseyle ayakkabı aldı, Brooklyn Köprüsü'nü yürüyerek geçtiler, Grand Central İstasyonu'ndaki İstiridye Bar'da istiridye yediler, Rockefeller Merkezi'nin önünde buz pateni yapanları seyrettiler, Pilar'ın New York'a gelişinin yedinci günü metroyla 116. Sokak'la Broadway'in köşesindeki istasyona gittiler, Barnard Koleji kampüsüne, caddenin karşısındaki Columbia kampüsüne, Morningside Heights'taki çeşitli yüksek okullarla müzik akademilerine göz attılar; Miles, Pilar'a "Bak, bu okulların hepsine girme olanağın var, burada okuyanlardan bir eksiğin yok, ilkbaharda sana göndereceklerinden emin olduğum kabul mektubunu yolladıkları zaman okula girme şansın en az yüzde seksen olur, Florida'da kalmaya karar vermeden önce iyi düşün taşın, tamam mı?" dedi. Kıza ne yapması gerektiğini söylemiyor, sadece bu konuyu etraflıca düşünmesini, ona büyük olasılıkla yapılacak teklifi kabul ya da reddetmenin sonuçlarını iyi tartmasını rica ediyordu; Pilar ise ilk kez düşüncelerini onunla paylaşmak istemeyerek sustu, Miles da onu konuşmaya zorlamadı, çünkü bu konuyu düşünmeye başladığı, geleceğini görmeye, New York'ta üniversiteye gitmenin onun için ne anlam taşıyıp taşımayacağını kestirmeye çalıştığı gözlerindeki ifadeden belliydi zaten; kampüslerin boş bahçelerinde dolaşıp binaların cephelerini gözden geçirirlerken, Miles kızın sanki gözlerinin önünde değişmekte, büyümekte olduğunu hissetti ve onun on yıl sonra, yirmi yıl sonra, kadınlığının en enerjik çağında nasıl olacağını birden kavrayıverdi; Pilar büyümüş, kendi kişiliğine erişmişti ama şu an onun yanındaki genç kadın hâlâ o kaygılı kızın gölgesiyle yürüyordu.

Miles, o on bir günü Pilar'la baş başa geçirmeyi, bir odada ya da kimseyle paylaşmayacakları bir dairede onunla yalnız oturmayı, yatmayı isterdi ama tek seçenekleri Sunset Park'taki evdi. Bir otele gidebilseler

harika olurdu ama Miles'ın otele verecek parası yoktu, üstelik kızın yaşı sorun yaratırdı, Miles otel parasını denkleştirse bile Pilar'ın reşit olmayışı Florida'da olduğu gibi New York'ta da risk yaratırdı, Miles da bu riski göze almak istemiyordu. Noel'den bir hafta kadar önce, Miles'la Ellen, Ellen'ın çalıştığı emlakçının kiralık listesindeki evlerden birinin anahtarını alıp alamayacaklarını konuştular ama konuştukça bu fikrin saçmalığını görüp vazgeçtiler. Bu işin sonunda Ellen'ın başı ciddi biçimde derde girmekle, başka bin türlü tatsızlığın yanı sıra anında işten kovulmasıyla kalmazdı, aynı zamanda mobilyası, güneşlikleri ya da perdeleri, elektriği, yatacak bir yatağı olmayan boş bir eve sığınmanın nasıl bir şey olacağını gözlerinin önüne getirince Green-Wood Mezarlığı'nın karşısındaki eski püskü evde kalmanın çok daha iyi olacağını anladılar.

Pilar onların evde kaçak olarak oturduklarını biliyor ve bunu onaylamıyor. Yasayı çiğnemenin yanlış olmasının yanı sıra, Miles'ın başına bir şey, kötü, düzeltilmesi olanaksız bir şey gelmesinden korktuğunu anlatıyor; (birden fazla telefon görüşmesinde konuştukları gibi) hapse girmemek için Florida'dan kaçan Miles'ın sonunda kendini kuzeydeki bir başka hapishanede bulmasının ne kadar ironik olduğunu söylüyor. Miles, yasayı çiğneyerek evi işgal etmekten hapse girmeyeceğini, en kötü olasılığın evi derhal boşaltmak zorunluluğu olacağını söylüyor; orada kalmasının geçici bir düzen olduğunu, Yirmi İki Mayıs'ta Florida'ya dönünce bu ufak yasa ihlali serüveninin de sona ereceğini anlatıyor. Konuşmanın bu noktasında Pilar her zamanki gibi sözü Angela'ya getiriyor, kindar, hırslı, bir işe yaramaz ablasını onlara bunu yaptığı için lanetliyor, yaptıklarının ne kadar haksız, ne kadar iğrenç olduğunu yineliyor, Miles'ın başına bir şey gelmesinden korktuğu için olabilecek her şeyin suçunu Angela'ya yüklüyor.

Pilar evden ürktüğü için orada olabildiğince az zaman geçirmek istiyordu. Miles da çok farklı nedenlerden dolayı aynı isteği duyuyordu; bu yüzden Pilar'ın New York'ta kaldığı sürenin çoğunu dışarıda geçirdiler;

daha çok Manhattan'da dolaştılar, çoğunlukla yemekleri dışarıda yediler, fazla para harcamamak için ucuz lokantalara, kafeteryalara, pizzacılara ve hamurlu Çin çorbası yapan yerlere gittiler; evde olduklarında da zamanın yüzde doksanını sevişerek ya da uyuyarak Miles'ın odasında geçirdiler. Yine de, sabah kahvaltıları, banyonun kapısı önündeki rastlaşmalar gibi kaçınılmaz olarak ötekilerle karşılaşmak zorunda kaldıkları durumlar vardı; bir akşam da eve saat onda döndükleri zaman, Alice *bu günlerdeki en son tutkum* dediği filmi seyretmek için onları kendi odasına davet etti, *Hayatımızın En Güzel Yılları* adındaki filmle ilgili fikirlerini merak ediyordu (Miles filmin genelini B-artı, fotografiyi de A olarak değerlendirdi, Pilar her şeye A verdi); ama Miles'ın amacı ev halkının geri kalanıyla ilişkilerini en aza indirgemekti. Gerçi hiçbiri kıza ters davranmamıştı, ne var ki Miles, onu ilk tanıştırdığı akşam tek tek hepsinin yüzlerine bakmış ve kızın ne kadar genç olduğunu görünce kısa bir an olsa da şoka uğradıklarını fark etmişti; evdekilerin büyüklük taslayacakları, kızı küçük görecekleri, incitebilecekleri bir durumda bırakmak istemiyordu Pilar'ı. Kızın boyu bir altmıştan daha uzun, göğüsleri daha büyük, kalçaları daha geniş olsaydı, her şey farklı olurdu; oysa Pilar, tıpkı kendisinin onu ilk gördüğü zaman düşündüğü gibi, evdekilere minik, çocuksu biri olarak görünmüştü ve o ilk izlenimi değiştirmeye çalışmanın anlamı yoktu. Pilar'ın ziyareti o izlenimin değişmesine yetmeyecek kadar kısaydı, üstelik Miles her an onunla baş başa olmak istiyordu. Ancak ötekilere de haksızlık etmemek için, hiçbir tatsızlık olmadığını belirtmek gerek. Pilar oradayken yemekleri pişirmeyi Alice üstlenmişti, o yüzden mutfak alışverişini yapmak da Miles'a düşüyordu, o da her sabah ilk iş olarak bu görevini yerine getirmeye gidiyordu; o marketteyken Alice'le Pilar mutfak masasının başına oturup teke tek konuşuyorlardı. Alice çok geçmeden Pilar'ın ne kadar zeki olduğunu anladı; evden çıktıkları zaman Pilar, Alice'ten çok etkilendiğini, onun yaptıklarına nasıl hayran olduğunu, onu ne kadar çok sevdiğini anlatıyordu Miles'a. Ama Pilar'a yakınlaşmak için çaba gösteren

sadece Alice'ti. Bing onun yanında şaşkına dönüyor, afallıyor, ne yapacağını şaşırıyordu, ikinci günden itibaren kızla iletişim kurmak için esprili bir kişilik takınmaya karar verdi (Bing'in komiklik yapmaya çalıştığını hele bir düşünün), filmlerdeki kovboyların aksanıyla konuşuyor, Baaayan Pilar diye hitap ediyor, Nassın bakalım Baaayan Pilar, güüüzel baaayan bu sabah kendini nasıl hissediyo, gibi abuk sabuk konuşuyordu. Ellen nazik ama mesafeli davranıyordu, Pilar oradayken bir kez gelen Jake de kız sanki orada yokmuş gibi davrandı.

Pilar, Florida'da değişen yaşam koşullarına ayak uydurabildi; ne var ki ilk kez tek başına yaşıyor, bu yüzden de zor günler, her an kendini koyuvermek ve saatlerce ağlamak dürtüsüyle mücadele etme zorunda kaldığı kapkaranlık günler geçirdi. Teresa ve Maria'yla arası hâlâ iyi ama Angela'yla arasında hiçbir zaman kapanmayacak bir uçurum var, hatta ablası evdeyken oraya ayak basmıyor. Maria, Eddie Martinez'le ilişkisini sürdürüyor; Teresa'nın kocası Carlos rotasyon görevini bitirmek üzere, martta Irak'tan başka bir yere gönderilecek. Pilar okuldan sıkılıyor, her sabah okula gitmekten nefret ediyor, dersleri asmamak ya da bütün gün kaytarmamak için büyük çaba göstermesi gerekiyor ama Miles'ı hayal kırıklığına uğratmamak için kendini zorluyor. Öteki öğrencileri, özellikle de erkek öğrencileri çok aptal buluyor, sadece iki ya da üç arkadaşı var, AP[35] İngilizce sınıfında konuşmaya değer gibi görünen sadece iki ya da üç kızla arkadaşlık ediyor. Parasını idare etmeye, olabildiğince az harcamaya çalışıyor; beklenmedik tek masraf New York seyahatinden hemen önce oldu, Toyota'nın karbüratörüyle bujilerini değiştirmek zorunda kaldı. Aşçılığı hâlâ içler acısı ama eskisi kadar değil; zayıflamadı, kilo da almadı, yani eksiklerine karşın kendine bakmayı beceriyor. Bol bol meyveyle sebze, pilavla fasulye, arada bir tavuk biftek ya da hamburger (ikisini de pişirmek kolay) yiyor, her sabah –kavun, yoğurt, çilek, ağaççileği, böğürtlen gibi meyveler ve Special K. mısır gevreğinden oluşan– dört başı mamur bir kahvaltı ediyor. New York' taki son sabahında Miles'a tuhaf bir dönem,

ömrünün en tuhaf dönemini geçirdiğini anlattı; Florida'da günlerin daha çabuk geçmesini istediğini, oysa saatin yüz basamak çıkmış yorgun ve şişman biri gibi tıknefes ilerlediğini, şimdi geri dönmek zorunda olduğu için daha da beter olacağını, çünkü Miles'ın arkasından kendisi de New York'a geleceği için üç haftayı o umutla geçirdiğini ama şimdi üç ay daha sabretmeleri gerektiğinden onu ancak üç ay sonra yeniden göreceği fikrini kabullenemediğini, o sürecin kabir azabı gibi, cehennemde tatil gibi bir şey olacağını, bütün bunların da nüfus cüzdanındaki aptal bir tarih, keyfî bir sayı, hiç kimseye hiçbir şey ifade etmeyen akıldışı bir sayı yüzünden başlarına geldiğini söyledi.

Pilar New York'tayken, Miles ona kendisiyle ilgili gerçekleri anlatmak, içini dökmek, her şeyle –annesi babası ve Bobby'yle, New York'ta geçen çocukluğuyla, Brown Üniversitesi'ndeki üç yılla, kendi kendini mahkûm ettiği yedi buçuk yıllık sürgünle– ilgili bütün hikâyeleri anlatmak istedi. Village'da dolaştıkları gün, Miles'ın doğduğu Saint Vincent's Hastanesi'nin, çocukken gittiği P.S. 41 Okulu'nun, babasıyla üvey annesinin hâlâ oturdukları Downing Caddesi'ndeki evin önünden geçtiler; sonra hayatının ilk yirmi yılında ailenin uğrak yeri olan Joe Junior'un Yeri'nde yemek yediler; koca bir sabahı ve öğleden sonranın yarısını Miles'ın eskiden arşınladığı yerlerde geçirdiler; Miles'ın kıza açılmaya en çok yaklaştığı an işte o gündü ama kendisiyle ilgili her şeyi anlatmak istediği halde kendini tuttu, tek kelime etmedi. Korktuğu için değil. O gün bunları anlatabilirdi ama birlikte geçirdikleri güzel saatlerin tadını kaçırmak istemedi. Pilar, Florida'da ciddi bir mücadele veriyordu, New York seyahati onu canlandırmış, eski umutlu, neşeli kimliğine döndürmüştü, şimdi ona söylemiş olduğu yalanları itiraf etmenin, kızı Heller ailesinin tarihçesindeki fırtınaların içine çekmenin sırası değildi. Miles uygun bir zamanda bunu yapacaktı, o uygun zaman da ancak annesi ve babasıyla konuştuktan sonra, ancak annesiyle babasını gördükten sonra, ancak onlardan kendisini yeniden hayatlarına almalarını istedikten sonra olabilecekti. Artık onların

karşısına çıkmaya, onlara yaptığı o kötülükle yüzleşmeye hazırdı; ona bunu yapmak cesaretini veren de sadece Pilar'dı – kıza layık olabilmek için cesur olmak zorundaydı.

Pilar, Florida'ya ayın üçünde, yani iki gün önce hareket etti. Hüzünlü vedalaşmalar, pencerenin ardından onun yüzüne bakmanın verdiği acı, sonra otobüs rampadan aşağı inip gözden kayboldu. Miles, Sunset Park'a metroyla gitti ve odasına girer girmez yatağa oturarak cep telefonunu çıkarıp annesini aradı. Babasıyla pazartesiye kadar görüşemezdi ama şimdi bir şeyler yapması gerekiyordu; otobüsün yokuş aşağı gidişini seyretmek, bir şey yapmadan durmayı olanaksızlaştırmıştı; babasına ulaşamadığına göre, o zaman işe annesini aramakla başlayabilirdi. Önce annesini en kolay bulabileceği yer olarak tiyatroyu aramayı düşündü, sonra annesinin cep telefonu numarasının hâlâ yedi yıl önceki numara olabileceği aklına geldi. O numarayı aradı, tele-sekreterden annesinin gelecek dört ay boyunca New York'ta olacağını, kendisine New York'ta ulaşmak isteyenlerin şu numarayı arayabileceklerini dünyaya ilan eden sesi geldi. Bir cumartesi öğleden sonrasıydı, ocak başlarında soğuk bir cumartesi günüydü; Miles böyle bir günde annesinin evde olacağını, ayaklarını sıcak tutmaya çalışarak kanepede bulmaca çözeceğini düşünüp New York numarasını ararken telefonun ikinci ya da üçüncü çalışında annesinin cevap vereceğinden emindi. Ama annesi açmadı. Telefon dört kez çaldıktan sonra, yine tele-sekreterden annesinin evde olmadığını, sinyal sesinden sonra mesaj bırakılmasını söyleyen sesi duyuldu. Bunu hiç beklemeyen Miles ne yapacağını, ne diyeceğini şaşırdı, sadece şunları söyleyebildi: *Hmmm.* Uzun bir es. *Özür dilerim.* Uzun bir es. *Tekrar arayacağım.*

İkinci seçeneği denemeye, ilk baştaki planına dönüp önce babasıyla konuşmaya karar verdi.

Şimdi Beş Ocak Pazartesi sabahı, az önce babasının ofisini aradı ama sadece babasının acil bir iş nedeniyle dün tekrar İngiltere'ye gittiği haberini alabildi. Bay Heller'ın New York'a ne zaman döneceğini sordu.

Telefondaki ses, belli olmadığını, hafta sonunda tekrar aramasını, belki o zaman yeni bir haber verebileceğini söyledi.

Dokuz saat sonra, annesini yeniden New York numarasından aradı. Bu sefer annesi evde. Bu sefer telefonu açıp cevap veriyor.

34. *Kuzeyli Nanook* (özgün adı: *Nanook of the North*), Hudson Körfezi'nde yaşayan bir Eskimo ailesinin yaşamını konu alan 1922 yapımı bir Robert J. Flaherty filmidir. (Ç.N.)

35. Advanced Placement (AP) Programı özellikle Amerika'da uygulanan ve oradan tüm dünyaya yayılan bir programdır. 60'tan fazla ülkede AP Programı uygulanıyor ve tanınıyor. AP Programı lise öğrencilerine üniversite seviyesindeki dersleri almak ve bu derslerden üniversitede muaf olmak imkânını sağlar. AP dersleri alıp sınavlarına giren ve başarılı olan öğrenciler, üniversite başvurularında standart başvuru yapan öğrencilere göre oldukça fazla avantajlı olurlar. (Ç.N.)

Ellen Brice

İki birden güçlüdür. Bir dörtten iyidir. Üç aşırı fazla da olabilir, ancak yeterli de olabilir. Beş ipin ucunu kaçırmaktır. Altı çılgınlık olur.

Ellen ilerliyor, kendi hiçliğinin cehennemine, kendisinin olamadığı her şeyle örtüşen yere doğru giderek derinlere yol alıyor. Başının üzerindeki gök kurşuni ya da mavi veya beyaz, bazen sarı yahut kırmızı, kimi zaman da mor. Ayaklarının altındaki yeryüzü yeşil ya da kahverengi. Bedeni dünyayla gökyüzünün birleştiği noktada duruyor ve o beden başka hiç kimseye değil, sadece kendisine ait. Düşünceleri kendisine ait. Arzuları kendisine ait. Bir'in âleminde sıkışıp kalmışken ikiyi ve üçü ve dördü ve beşi kafasında kurup bir araya getiriyor. Bazen de altıyı. Hatta bazen altmışı.

Geçen ay Alice'le aralarında geçen o tatsız olaydan sonra, Ellen resim yapmayı tek başına yürütmek zorunda olduğunu anladı. İşinden dolayı, okula kaydolamayacak, Pratt ya da Cooper Union veya SVA'ya[36] gidip gelmek için değerli saatlerini metroda harcamayı göze alamayacak kadar meşgul. Önemli olan çalışmak ve eğer ilerlemek istiyorsa öğretmenle ya da öğretmensiz, canlı modellerle ya da modelsiz, sürekli çalışması gerekiyor, çünkü çalışmanın özü elin becerisinde saklı ve Ellen kendini içine kapanmaktan kurtarıp toparlanabilse, aklını çalışmaya verebilse elinin gerekli şeyleri görmesini sağlayabilir. Deneyleri ona şarabın işe yaradığını göstermişti. Birkaç kadeh şarap kim olduğunu unutmasını sağlar, ondan sonra saatlerce, gece yarılarına kadar çalışabilir.

İnsan vücudu tuhaf, kusurlu, değişken, önceden bilinemeyen bir şeydir. İnsan vücudunun pek çok gizi vardır ve bu sırlarını sabretmeyi öğrenenler dışında kimseye açmaz. İnsan vücudunun kulakları vardır. İnsan vücudunun elleri vardır. İnsan vücudu bir başka insan vücudunun içinde yaratılır ve o başka insan vücudunun içinden çıkan insan mutlaka ufak, güçsüz ve çaresiz

olur. İnsan vücudu Tanrı'nın imgeleminde yaratılır. İnsan vücudunun ayakları vardır. İnsan vücudunun gözleri vardır. İnsan vücudu, biçimleriyle, görünüşleriyle, farklı büyüklükleri, yapıları ve renkleriyle çok çeşitlilik gösterir; bir insan vücuduna bakmak sadece o insan vücudunu algılamaktır, başkasını değil. İnsan vücudu anlaşılabilir ama özümsenemez. İnsan vücudunun omuzları vardır. İnsan vücudunun dizleri vardır. İnsan vücudu bir nesne ve bir öznedir, görünmeyen bir iç yüzün dış yüzüdür. İnsan vücudu bebeklikteki ufaklıktan yetişkinlikteki büyüklüğe doğru gelişir ve sonra ölmeye başlar. İnsan vücudunun kalçaları vardır. İnsan vücudunun dirsekleri vardır. İnsan vücudu, insan vücuduna sahip olan birinin zihninde yaşar ve bir başka insan vücudunu algılayan zihnin sahibi insan vücudunun içinde yaşamak, başkalarına ait bir dünyada yaşamak demektir. İnsan vücudunun saçları vardır. İnsan vücudunun bir ağzı vardır. İnsan vücudunun cinsel organları vardır. İnsan vücudu topraktan yaratılmıştır ve o insan vücudu yok olduğunda geldiği toprağa geri döner.

Ellen artık resim yaparken farklı kaynaklara başvuruyor: başka ressamların tabloları ve desenleri, erkek ve kadın çıplakların siyah-beyaz fotoğrafları, bebeklerin, çocukların, yaşlıların tıbbi fotoğrafları, kendisini bire bir görebilmek için yatağının karşısındaki duvara astığı boy aynası, (kadın bacakları fotoğraflarından kadın erkek sevişmelerine, erkek erkeğe ya da kadın kadına sevişmelerden üçlü, dörtlü, beşli grup seksin bütün matematiksel değişkenlerine kadar) çeşitli zevklere ve eğilimlere hitap eden porno dergileri ve kendi vajinasını incelemek için kullandığı küçük el aynası onun yararlandığı kaynaklar. İçinde bir kapı açıldı ve Ellen yeni bir düşünce sistematiğinin eşiğinden atladı. İnsan vücudu bir bilgi aracıdır.

Şimdi yağlıboya tablo yapmaya vakit yok. Desen daha hızlı ve elle tutulur bir tür, hem de Ellen'ın bir an önce tamamlamak istediği projesine daha uygun bir yöntem; son bir aydır kendini eski yöntemlerinden kurtarmak, daha özgür çalışabilmek adına resim defterlerini peş peşe doldurdu. Çalışmaya başladıktan sonraki ilk bir saati ayrıntılara,

belleğindeki imgeler birikimi içinden bir vücudun ya da odadaki iki aynadan birindeki görüntünün ayrı ayrı parçalarına yoğunlaşarak ısınma sürecine ayırıyor. Bir sayfa eller. Bir sayfa gözler. Bir sayfa kalçalar. Bir sayfa kollar. Sonra bütün gövdelere, çeşitli pozlardaki tek tek figürlerin portrelerine geçiyor: Arkası izleyiciye dönük olarak ayakta duran çıplak kadın, yere oturmuş çıplak erkek, yatağa uzanmış çıplak erkek, yere çömelerek işeyen küçük kız, sandalyeye oturup başını arkaya atan ve sağ eliyle sağ memesini avuçlayan, sol eliyle de sol memesinin ucunu sıkan çıplak kadın. Bunların erotik desenler değil, samimi portreler, insanların yanlarında kimse yokken yaptıkları şeyleri yapan insan vücutları olduğunu söylüyor kendi kendine; eğer bu tek kişilik portrelerdeki erkeklerden çoğu ereksiyon halindeyse, bunun nedeni de ortalama bir erkeğin günde elli kez ereksiyona ve yarı ereksiyona geçmesi – ya da ona böyle olduğu söylendi. Sonra, alıştırmaların son bölümünde bu figürleri bir araya getiriyor. Çıplak bir bebeği kucağında tutan çıplak bir kadın. Çıplak bir kadının boynunu öpen çıplak bir erkek. Bir karyolanın üstünde oturmuş ve kollarını birbirine dolamış yaşlı bir çıplak erkekle yaşlı bir çıplak kadın. Çıplak bir erkeğin penisini öpen çıplak bir kadın. İki birden güçlüdür, bunu üçlünün gizemi izliyor: üç çıplak kadın; iki çıplak kadın ve bir çıplak erkek; bir çıplak kadın ve iki çıplak erkek; üç çıplak erkek. Bu gibi durumlarda neler yapıldığını porno dergiler açıkça gösteriyor; bu açık seçiklik de Ellen'ın korkmadan, kendini kısıtlamadan çalışmasını sağlıyor. Parmaklar vajinalara girmiş. Ağızlar dikelmiş penisleri kavramış. Penisler vajinalara girmiş. Anüslere girilmiş. Ancak, fotoğrafla çizim arasındaki farkı belirtmek önemli. Fotoğraf hiçbir şeyi hayal gücüne bırakmazken, çizim tamamen hayal âleminde oluşuyor; bu yüzden Ellen bu desenler üzerinde çalışırken bütün varlığı tutuşuyor, çünkü hiçbir zaman baktığı fotoğrafı kopya etmiyor, o fotoğrafı kendi buluşu olan yeni bir görüntü yaratmak için kullanıyor. Bazen kaleminin önündeki kâğıda yaptıklarından tahrik oluyor; desenleri çizerken kafasının içindeki resimlerden, tıpkı gece mastürbasyon yaparken

kafasındaki görüntülere benzeyen resimlerden tahrik oluyor; ama tahrik olmak bu çalışmanın çok önemsiz bir yan ürünü, çoğunlukla sadece resim neyi gerektiriyorsa onu hissediyor, deseni doğru çizmek için sürekli var olan, baskın bir istek duyuyor. Desenler kabataslak ve çoğu kez tamamlanmadan kalıyor. Ellen, çizdiği insan vücutlarının, canlı olmanın, yaşamanın mucizevi tuhaflığını yansıtmalarını istiyor – bundan fazlasını değil, hepsi o kadar. Güzellik kavramıyla ilgilenmiyor. Güzellik kendi başının çaresine bakabilir.

İki hafta önce cesaretlendirici bir gelişme, henüz kendini oluşturup ortaya çıkarma aşamasındaki beklenmedik bir şey oldu. Floridalı kızın Brooklyn'e gelip de Ellen'ın Miles'ın gönlünü fethetme umutlarını yok etmesinden birkaç gün önce, Bing onun yeni çalışmalarını görmek istedi. Ellen da akşam yemeğinden sonra onu yatak odasına çıkardı; Bing ya resim defterlerine üstünkörü bakıp onunla alay ederse, sonra kibarca gülümseyip omzunu sıvazlarsa diye duyduğu kaygı merdivenin her basamağında arttı; ama bu küçük düşme riskini göze alması gerektiğini hissetti; içi alev alev yanıyordu, desenler onu tutuşturuyordu ve kendinden başka birinin de onları görmesi gerekiyordu. Normal olarak, desenlere bakmasını Alice'ten rica ederdi ama aralık ayında mezarlığı sisin kapladığı gün Alice onu yarı yolda bırakmış, kalbini kırmıştı; o saçma sapan yanlış anlama için birbirlerini çoktan bağışlamış olsalar da, Ellen bunu Alice'ten isteyemezdi, çünkü onun resimleri görünce utanacağını, şoke olacağını, hatta iğreneceğini sanıyordu, üstelik Alice çok iyi, çok sadık, çok güvenilir bir dost olmasına karşın, hep içine kapanık, hep kapalı kutu gibiydi. Oysa Bing, cinsel konuları konuşurken daha açık görüşlü, (kabalık sayılacak kadar) dobra dobraydı; Ellen onunla birlikte merdivenleri çıkıp odanın kapısını açarken, o desenlerde fazlaca cinsellik olduğunu, hatta o gözle bakmak istenirse galiz görüntüler bulunduğunu fark etti; belki de insan vücutlarına olan saplantısında ipin ucunu kaçırmaya başlamıştı, belki de bu onun yine dağıtmaya başladığını gösteriyordu – belki yeni bir sinir krizinin ilk

işaretiydi bu. Ama Bing resimleri beğendi, çok *etkileyici, çarpıcı* buldu, olağanüstü bir aşama olduğunu söyledi ve son resme baktıktan sonra büyük bir içtenlikte yataktan fırlayıp onu öptüğü için, Ellen onun yalan söylemediğini anladı.

Tabii Bing'in fikri hiçbir anlam taşımıyor. Görsel sanatlardan zerrece anladığı yok, sanat tarihi konusunda en ufak bilgisi yok, gördüklerini değerlendirecek yeteneği de yok. Ellen ona Courbet'nin *Dünyanın Kökeni* adlı tablosunun röprodüksiyonunu gösterdiğinde Bing'in gözleri yuvalarından uğradı ama porno dergilerden birinde bir kadının mahrem yerlerini gösteren benzer bir görüntüyü gösterdiği zaman da Bing'in gözleri yine yuvalarından uğradı; Ellen da estetik yaklaşımdan bu kadar yoksun birinin, cesur ve devrimci bir sanat yapıtıyla beş para etmez, sıra işi bir resim arasındaki farkı göremeyen bir adamın yanında olduğu için hüzünlendi. Yine de Bing'in coşkusu kızı yüreklendirdi, onun övgülerini dinlerken bu kadar sevindiğine kendisi de şaşırdı. Bilgili ya da bilgisiz olsa da Bing'in desenlere gösterdiği tepki içtendi, Ellen'ın yaptıkları onu gerçekten duygulandırmıştı, resimlerin ne kadar güçlü, çarpıcı ve samimi olduğunu tekrarlamaktan bıkmıyordu; tablolar, desenler yaptığı şunca yıl boyunca Ellen'la kimse bir kez olsun böyle konuşmamıştı.

Bing'in o geceki iyi niyetli çıkışı, Ellen'a ona bir soru sormak, geçen ay Alice'in reddedişinden beri kimseye sormayı göze alamadığı *o* soruyu sormak cesaretini verdi. Acaba Bing ona poz vermek ister miydi? Aynalara ve iki boyutlu imgelere bakarak çalışmanın onu ancak buraya kadar ilerletebildiğini ama insan figürünü inceleyerek bir yere varacaksa bir noktadan sonra canlı modellerle, üç boyutlu insanlarla, yaşayan, soluk alan kişilerle çalışması gerektiğini söyledi. Bing onun bu ricasından kıvanç duydu ama biraz da kaygılandı. Benim şu güzel vücudumdan bahsetmiyoruz herhalde, dedi. Ellen, Saçmalama, diye yanıtladı. Sen sensin ve kendinden başka biri olmak istemediğin için de korkmana gerek yok.

İkişer kadeh şarap içtiler, yani bir şişeyi bölüştüler; sonra Bing soyundu, çalışma masasının yanındaki sandalyeye oturdu, Ellen da yatağa bağdaş kurup resim defterini kucağına aldı. İşin tuhafı, Bing hiç ürkmüş gibi görünmüyordu. Ellen onun resmini yaparken, Bing herhangi bir huzursuzluk ya da çekingenlik belirtisi göstermeden, şişko vücudu, sarkık göbeği, kalın bacakları, kıllı göğsü, geniş, pörsük kalçalarıyla sakin sakin oturdu; birinci desene başladıktan on dakika sonra, Ellen neler hissettiğini sorunca, harika olduğunu, kıza güvendiğini, kendisine bu şekilde bakılmasından böylesine hoşlanacağını hiç tahmin etmediğini söyledi. Oda küçüktü, aralarında ancak bir buçuk metre kadar mesafe vardı; Ellen ilk kez onun penisini çizmeye başladığı zaman, baktığı şeyin artık bir penis değil resmen bir kamış olduğunu fark etti; penis desendeki şeyin adıydı ama kendisinden sadece bir buçuk metre ötedeki şey düpedüz maslahattı ve tarafsız olmak gerekirse Bing'in kamışı da güzeldi; Ellen'ın şimdiye kadar gördüklerinin çoğundan ne fazla uzun ne fazla kısa ama hemen hepsinden daha kalındı, biçimi düzgündü, ne garipliği ne de lekesi beresi vardı, erkek takım taklavatının birinci sınıf örneğiydi, kedi çükü dedikleri (bu sözü nereden duymuştu acaba?) gibi değildi, dolgundu, her priz deliğine layık bir fişti. Üçüncü desene geçtiklerinde, Ellen onun ereksiyon halinde nasıl göründüğünü görebilmek için biraz kendisiyle oynamasında sakınca olup olmadığını sordu, Bing de hiç sakıncası olmadığını, aslında çıplak poz verirken epey kızıştığını ve aldırış etmeyeceğini söyledi. Dördüncü desene sıra geldiğinde Ellen ondan mastürbasyon yapmasını istedi, Bing de yine canla başla bu isteği kabul etti; ama kesin sonuç alabilmek için Ellen'ın da soyunmasını ve kendisinin de yatakta onun yanına oturmasına izin vermesini istedi; Ellen bunun olamayacağını, soyunmadan resme devam edeceğini ama Bing son anda ayağa kalkıp karyolanın önüne gelerek yaptığı işi onun ağzında bitirmek isterse, buna itirazı olmadığını söyledi.

Ondan sonra beş seans daha yaptılar. Beşinde de aynı şey oldu; ama bunlar işe kısa süre ara vermekten, birbirlerine birkaç dakika içinde

sundukları küçük birer armağandan öte değil, sonrasında çalışma kaldığı yerden devam ediyor. Ellen, bunun çok adil bir düzenleme olduğu kanısında. Bing sayesinde kendi desenlerinde büyük gelişme oldu; onun ağzına boşalmanın da en azından şimdilik, en azından yakın gelecekte Bing'in poz vermeye gönüllü olmasını sağlayacağından kuşkusu yok; onun önünde soyunmak istemese de bu temas onu rahatlatıyor, o da Bing kadar zevk alıyor. Tabii Miles'ın resmini yapmayı yeğlerdi ve ona poz veren Bing değil de Miles olsaydı, Ellen soyunmaktan da, Miles'ın yapmak istediği her şeye razı olmaktan da çekinmezdi; ama bu hiç olmayacak, Ellen artık bundan emin ve hayal kırıklığının kendisini sarsmasına, sapıttırmasına izin vermemesi gerekiyor. Miles onu ürkütüyor. Miles'ın kendi üzerindeki gücü, yıllardır onu korkutan her şey kadar dehşet verici, yine de delikanlıyı arzulamaktan kendini alıkoyamıyor. Oysa Miles'ın aklı fikri Floridalı kızda, kız Brooklyn'e geldiği ve Ellen da Miles'ın ona nasıl baktığını gördüğü zaman, bütün umutlarının boşuna olduğunu anladı. Boş odada kendi kendine konuşarak, Zavallı Ellen, diyor; Hep birilerine yenik düşen zavallı Ellen Brice, kendine acımayı bırak da resim çizmeye devam et, Bing'in ağzına boşalmasına izin vermeye devam et, nasılsa önünde sonunda Sunset Park'tan gideceksin, bu döküntü, küçük ev yıkılıp unutulacak, şimdi sürdüğün hayat hiçliğe karışacak, senin bir zamanlar burada olduğunu anımsayan bir tek kişi bile çıkmayacak, sen Ellen Brice, sen bile hatırlamayacaksın ve sen nasıl onun kalbinden silinip gitmişsen, nasıl onun kalbinde hiç yer edinememişsen, nasıl hiç kimsenin, hatta kendinin kalbinde bir yer edinememişsen, Miles Heller da senin kalbinden öylece silinip gidecek.

Önemi olan tek sayı ikidir. Belki bir gerçeği belirtir ama geri kalanların hepsi sadece birer fantezi, boş bir beyaz sayfadaki kalem izleridir.

Dört Ocak Pazar günü, Ellen, Yukarı Batı Yakası'nda oturan kız kardeşini görmeye gidiyor ve ikiz yeğenleri Nicholas'la Bruno'nun çıplak vücutlarını tutuyor. Bu kadar minik şeylere böyle erkeksi adlar koymak ne

tuhaf, diye düşünüyor; daha iki aylıklar ve önlerinde her tarafından dökülüp parçalanan bir dünyada geçirecekleri koca bir ömür var; Ellen önce birini, sonra ötekini kucağına alıp onları boynuna ve yanaklarına bastırdığı zaman tenlerinin yumuşaklığına, vücutlarının pürüzsüzlüğüne şaşıyor, o taze etleri avuçlarında, çıplak kollarında hissediyor ve geçen ay ilk aklına geldiğinden beri sürekli anımsadığı o sözleri yine hatırlıyor: canlı olmanın tuhaflığı. Kardeşine, Hele bir düşün, diyor; Larry bir gece senin içine girdi ve dokuz ay sonra bu iki küçük adam ortaya çıktı. Hiç anlamı yok, değil mi? Kardeşi gülüyor. Bu iş böyle tatlım, diyor. Birkaç dakikalık zevk, arkasından ömür boyu zahmet. Bir an sustuktan sonra Ellen'a bakıyor, Hayır, diyor. Hiç anlamı yok – en ufak bir anlamı yok.

Ellen o akşam metroyla eve dönerken kendi çocuğunu, hiç doğmayan çocuğunu düşünüyor ve ömründeki tek şans o sefer miydi, yoksa günün birinde içinde yeniden bir çocuk büyümeye başlayacak mı diye merak ediyor. Defterini çıkarıp şunları yazıyor:

İnsan vücudu, başka insan vücutları olmadan var olamaz.

İnsan vücudu kendisine dokunulmasına ihtiyaç duyar – sadece minik insan vücutları değil, büyük insan vücutları da.

İnsan vücudunun teni vardır.

36. New York'ta sanat ve mimari dallarında eğitim veren üç okul. (Ç.N.)

Alice Bergstrom

Her pazartesi, çarşamba ve perşembe günü metroyla Manhattan'a geçip Houston Sokağı'nın güneyinde, Broadway 588 numaradaki PEN Amerika Merkezi'nde yarı-zamanlı işine gidiyor. Geçen yaz, Queens Üniversitesi'ndeki yardımcı eğitmenlik görevini tez çalışmasına zaman kalmadığı gerekçesiyle bıraktıktan sonra PEN'de çalışmaya başladı. Queens Üniversitesi'nde hazırlık sınıfına yardımcı İngilizce ve birinci sınıflara İngilizce dersi veriyordu; sadece iki sınıfı vardı ama her hafta elli öğrenci ödev yazıyordu, her sömestrde de her öğrenciyle üç kez özel konuşma yapması gerekiyordu; bu da toplam yüz elli konuşma yapmak, yedi yüz ödevi okuyup düzelterek not vermek, dahası derslerde anlatacağı konulara hazırlanmak, okunacak kitap listelerini hazırlamak, iyi ödev konuları seçmek, her an öğrencilerin dikkatini toplamaya çalışmak, iyi giyinmek, Flushing'e gidip gelmek için saatlerce yol yapmak demekti; bütün bunlara da hiçbir primi olmayan utanılacak kadar az bir ücret için katlanıyordu, aldığı para asgari ücretten de aza geliyordu (bir gün saatte kaç para aldığını bulmak için oturup hesap yaptı); yani kendi asal çalışmasını engelleyen bu iş için aldığı para, bir oto-yıkama servisinde ya da hamburgercide çalışsa alacağı paradan daha azdı. PEN de fazla para vermiyordu ama Alice orada sadece haftada on beş saat çalışıyor; tezi yeniden ilerlemeye başladı, üstelik dünyada sadece ve sadece yazarları –adaletsiz yönetimlerin hapse attığı yazarları, ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olan yazarları, yapıtlarının yayımlanması yasaklanan yazarları, sürgündeki yazarları– savunan tek insan hakları örgütü olan PEN'in amaçlarına inanıyor. P-E-N.[37] Şairler ve yayıncılar, deneme yazarları ve editörler, romancılar. Ona bu yarı-zamanlı iş için yılda ancak on iki bin yedi yüz dolar ödeyebiliyorlar; ama 588 Broadway'deki binaya girip asansörle üçüncü kata her çıkışında, en azından zamanını boşa harcamadığını biliyor.

Salman Rushdie aleyhindeki fetva verildiğinde Alice on yaşındaydı. Daha o yaşta okumaya merak sarmış, kitaplar âleminde yaşayan bir kızdı, o sıralarda *Kızıl Saçlı Anne*[38] dizisinin sekiz kitabına dalmıştı ve günün birinde yazar olma hayalleri kuruyordu; sonra İngiltere'de yaşayan bir adamın yayımladığı kitabın, dünyanın öteki ucundaki ülkelerde pek çok kişiyi öfkelendirdiği ve bir ülkenin başındaki sakallının İngiltere'deki o adamın yazdıkları için öldürülmesini caiz gördüğü haberi geldi. Alice'in aklı bunu almıyordu. Kitaplar tehlikeli değildir, diyordu kendi kendine; kitaplar onları okuyanlara sadece keyif ve mutluluk verir, insanların kendilerini yaşama ve birbirlerine daha bağlı hissetmelerini sağlardı; dünyanın öteki ucundaki ülkenin başındaki sakallı, eğer İngiliz'in kitabına karşıysa, yapacağı tek şey kitabı okumayı bırakıp bir yere kaldırmak ve sonra da unutmaktı. Bir insanı roman yazdı diye, hayalî bir dünyada geçen hayalî bir hikâye yazdı diye öldürmekle tehdit etmek, Alice'in o güne kadar duyduğu en aptalca şeydi. Sözcükler zararsızdı, kimseye zarar verecek güçleri yoktu, bazı sözcükler bazı kişilere yakışıksız gelse de sözcükler ne bıçaktı ne de kurşun; onlar kâğıt üzerindeki siyah simgelerden başka bir şey değildi ve ne öldürürler ne yaralarlar ne de gerçekten zarar verebilirlerdi. Alice'in on yaşındayken fetvaya verdiği tepki buydu, o akıldışı haksızlığa gösterdiği naif ama içten bir tepkiydi bu ve duygularına korku da karıştığı için öfkesi daha da büyüktü, çünkü zalim ve akıldışı nefretin çirkinliğiyle ilk kez karşılaşmıştı, gencecik gözleri dünyanın karanlığını ilk kez görmüştü. Tabii olay devam etti, 1989'un Sevgililer Günü'ndeki o suçlamadan sonra yıllarca sürdü ve Alice, Salman Rushdie'nin hikâyesini – kitapçıların bombalanması, Rushdie'nin Japonca çevirmeninin kalbinden bıçaklanması, Norveç'teki yayıncısının sırtından kurşunlanması gibi olayları duyarak büyüdü; bu hikâye Alice çocukluktan ergenliğe geçerken içine işledi ve büyüdükçe sözcüklerin tehlikesini, kudretlilere karşı nasıl bir tehdit oluşturduğunu, zorbaların ve polisin yönettiği ülkelerde kendini

özgürce ifade etmeyi göze alan her yazarın tehlikede olduğunu daha iyi kavradı.

PEN'in Yazma Özgürlüğü Programı'nın başında, boş zamanlarında şairlik yapan, profesyonel olarak da insan hakları aktivisti olan Paul Fowler adında biri vardı; Fowler geçen yaz Alice'i işe alırken, çalışmalarının temel felsefesinin çok basit olduğunu söyledi: gürültü çıkarmak, olabildiğince çok gürültü koparmak. Paul'un tam gün çalışan Linda Nicholson adında, Alice'le aynı gün doğmuş olan bir yardımcısı var; o kadın, Paul ve Alice üçlüsü gürültü çıkarmak görevini üstlenen bölümün kadrosunu oluşturuyorlar. Çalışmalarının yaklaşık yarısı, ülkelerini eleştiren pek çok yazar ve gazetecinin hayatını ve güvenliğini tehdit eden Türk Ceza Yasası'nın 301.Maddesi gibi uluslararası sorunlara odaklanıyor; ayrıca dünyanın çeşitli yerlerinde hapse atılmış yazarların, kötü muamele gördükleri ve/veya ihmal edildikleri için sağlık sorunları yaşayan Birmanyalı yazarların, Çinli yazarların, Kübalı yazarların serbest bırakılması için girişimlerde bulunuyorlar; o yazarların başına gelenleri dünya basınına aktararak, af dilekçelerini dolaştırıp çok sayıda ünlü yazarın imzalarını toplayarak, uluslararası hukukun ihlalinden sorumlu çeşitli hükümetlere baskı yapıyorlar; PEN bu hükümetleri zorlayarak mahkûmların serbest bırakılmasını sık sık başarıyor, belki bunu istediği sıklıkta gerçekleştiremese de, bu yöntemlerin işe yaradığını kanıtlayacak kadar, çalışmaktan vazgeçmeyecek kadar sık sonuç alıyor ve bazı durumlarda bu çalışmaları yıllarca sürdürüyor. Çalışmalarının öteki yarısı da iç sorunlarla ilgili, örneğin okulların ve kütüphanelerin kitap yasaklamalarıyla mücadele ediyorlar; Bush zamanında çıkan ve Amerikan vatandaşlarının hareketlerini izlemek, kişisel ilişkileri, okuma alışkanlıkları ve dünya görüşleri hakkında bilgi toplamak konusunda ABD hükümetine daha önce benzeri görülmemiş yetki veren Yurtseverlik Yasası'na karşı 2004'te PEN'in başlattığı Temel Özgürlükler Kampanyası'nı yürütüyorlar. Alice'in işe başladıktan kısa bir süre sonra yazılmasında Paul'a yardımcı olduğu raporda PEN şu eylemlerin

başlatılması için çağrıda bulunuyor: Yurtseverlik Yasası'nın korumasızlaştırdığı kitabevi ve kütüphane kayıtlarının güvence altına alınmasını sağlamak; Ulusal Güvenlik Belgeleri'nin[39] kullanımını denetlemek; gizli izleme programlarının kapsamını sınırlamak; Guantánamo'yu ve geri kalan bütün gizli hapishaneleri kapattırmak; işkenceye, keyfî tutuklamalara, olağandışı yorumlara son verdirmek; tehlikedeki Iraklı yazarlar için iltica programlarının kapsamının genişletilmesini sağlamak. Alice işe girdiği gün, Paul'la Linda, telefonla konuşurken duyacağı tıkırtılardan rahatsız olmamasını söylediler. PEN'in telefonları dinleniyordu, ayrıca hem ABD, hem de Çin hükümetleri PEN bilgisayarlarını *hack*'lemişlerdi.

Beş Ocak, yeni yılın ilk pazartesi günü, Alice PEN merkezindeki beş saatlik çalışmasına başlamak üzere az önce Manhattan'a geldi. Bugün sabah dokuzdan saat ikiye kadar çalışıp Sunset Park'a dönecek ve akşam altı buçuğa kadar kendini zorlayıp tezi üzerinde birkaç saat daha çalışacak, *Hayatımızın En Güzel Yılları* üzerine bir iki paragraf daha yazacak. Altı buçuk, Miles'la akşam yemeğini hazırlamak için mutfakta buluşmayı kararlaştırdıkları saat. Pilar'ın Florida'ya dönmesinden sonra ilk kez birlikte yemek yapacaklar ve Alice bunu, yani Senyor Heller'la kısa bir süre yeniden yalnız kalmayı sabırsızlıkla bekliyor; çünkü Senyor Heller, Bing'in anlattığı kadar ilginç biri olduğunu kanıtladı, Alice de ona yakın olmaktan, onunla konuşmaktan, onun hareketlerini seyretmekten hoşlanıyor. Miles'a Ellen gibi körkütük âşık olmadı, aklı başından gitmedi, Miles'ın kalbini çaldı diye masum Pilar Sanchez'e lanet okumadı; ama o alçak sesle konuşan, dalgın, düşünceli, iç dünyasını ele vermeyen Miles Heller, onun duyarlı bir noktasına dokundu, öyle ki Miles taşınmadan önce evdeki yaşamın nasıl olduğunu bile anımsamıyor artık. Jake üst üste dört gecedir gelmiyor ve buna sevindiğini fark etmek Alice'in yüreğini sızlatıyor.

Üçüncü katta asansörden inerken hâlâ Jake'i düşünüyor, ondan ayrılmanın zamanı geldi mi, yoksa ayrılmayı biraz daha ertelemeli, aralık

ayında verdiği iki kilonun dört kiloya, altı kiloya çıkmasını, saymaktan vazgeçinceye kadar daha kaç kilo verecekse o zamana kadar beklemeli mi diye tartıyor. Paul çoktan gelmiş, masasında oturuyor ve telefonda konuşuyor; odasını Alice'in ufak, eski masasının durduğu odayla ayıran cam bölmenin arkasından el sallıyor; Alice de yerine oturup bilgisayarını açıyor; birkaç dakika sonra sabah ayazında yanakları al al olmuş Linda geliyor, mantosunu çıkarıp işe koyulmadan önce Alice'in yanına geliyor, sol yanağına bir öpücük kondurup iyi yıllar diliyor.

Paul ofisinde homurtu benzeri bir ses çıkarıyor, şaşkınlığı mı, hayal kırıklığını mı, üzüntüyü mü belirttiği anlaşılmayan bir ses; Paul telefonu kapadıktan sonra çoğunlukla böyle sesler çıkarır; Alice'le Linda ne olduğunu anlamak için camdan içeri bakarlarken Paul da ayağa kalkmış onlara doğru geliyor. Yeni bir gelişme olmuş. Otuz Bir Aralık'ta Çinli yetkililer Liu Xiaobo'nun karısıyla görüşmesine izin vermişler.

Bu, onların yeni davası, gündemdeki en zorlu dava, Liu Xiaobo'nun aralık başında gözaltına alınmasından sonra hemen hemen başka hiçbir işle uğraşmadılar. Paul' la Linda yakın gelecek için karamsarlar, ikisi de Beijing Halk Güvenlik Bürosu'nun Liu'yu *devlet gücünü yıkmaya kışkırtmak* suçuyla resmen tutuklamalarını sağlayacak kanıtları toplayıncaya kadar içeride tutacaklarından eminler, böyle bir suçlama Liu'yu on beş yıllık hapis cezasına çarptırabilir. Suçu da, siyasal reform yapılması, insan haklarının daha kapsamlı olması ve Çin'de tek parti rejimine son verilmesi çağrısında bulunan 08 Sözleşmesi adındaki manifestoyu hazırlayanlardan biri oluşu.

Liu Xiaobo, mesleğe bir edebiyat eleştirmeni ve Beijing Üniversitesi'nde profesör olarak başladı; önemli bir figür olarak, Oslo Üniversitesi ve New York'taki Columbia Üniversitesi, yani Alice'in Columbia Üniversitesi, doktora çalışmalarını yürüttüğü üniversite başta olmak üzere çeşitli yabancı kuruluşlarda konuk profesörlük yaptı; Liu'nun aktivist çalışmalarının geçmişi 1989'a kadar uzanıyor, 1989 Berlin Duvarı'nın yıkıldığı yıl, fetvanın verildiği yıl, Tiananmen Meydanı

olaylarının olduğu yıl ve işte tam o sırada, 1989 ilkbaharında Liu, Columbia'daki görevinden istifa ederek Beijing'e döndü, öğrencilere destek vermek üzere Tiananmen Meydanı'nda açlık grevine başladı ve daha fazla kan dökülmesini engellemek için şiddete başvurmayan protesto hareketlerini savundu. Bu yüzden iki yıl hapis yattı, sonra Çin hükümetinin Tibet'teki Dalai Lama'yla görüşmesini önerdiği için 1996'da üç yıl *çalışarak kendini yeniden eğitmeye* mahkûm oldu. Bu kararı başka tacizler de izledi ve o zamandan beri polis gözetimi altında yaşadı. Son tutuklanması, tesadüfen ya da kasten 8 Aralık 2008'de, yani Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nin altmışıncı yıldönümünden bir gün önce gerçekleşti. Bilinmeyen bir yerde tutuluyor, avukatla görüştürülmüyor, yazı araçları verilmiyor, kimseyle iletişim kurmasına izin verilmiyor. Karısına yılbaşı akşamı görüş izni verilmesi önemli bir dönüm noktası mı, yoksa davanın sonucu üzerinde hiçbir etkisi olmayacak bir merhamet gösterisi mi?

Alice, bütün sabahı ve öğle sonrasının ilk saatlerini, Paul'un Liu'nun savunması için gerçekleştirmek istediği kitlesel protesto eylemine destek toplamak üzere dünyanın her yanındaki PEN merkezlerine e-posta yazmakla geçiriyor. Liu Xiaobo gibi kişilerin insanlığın temelini, belkemiğini oluşturduğunu, çok az erkek ve kadının başkaları için öne çıkıp canlarını tehlikeye atacak kadar yürekli olduklarını, Liu'nun yanında hepimizin bir hiç olduğunu, kendi güçsüzlüğümüzün, kayıtsızlığımızın ve rahatımıza düşkünlüğümüzün prangalarına bağlı olarak dolaştığımızı bildiği için haklı bir öfkeyle çalışıyor Alice; böyle bir insan başkalarına inandığı için kurban edilmek üzereyken onu kurtarmak için o başkalarının ellerinden gelen her şeyi yapmaları gerektiğini düşünüyor; ama çalışırken duyduğu öfkenin yanı sıra, duyulan öfke ne kadar büyük olursa olsun Çinli yetkililerin planlarını değiştirmeyeceğini, PEN bir milyon kişiyi ayaklandırıp dünyanın dört yanında davullar çaldırtsa bile o davul seslerinin duyulmasının neredeyse olanaksız olduğunu sezerek, başlatacakları kampanyanın boşa gideceğini hissederek umutsuzluğa da kapılıyor.

Yemeğe çıkmıyor ve ofisten çıkacağı saate kadar çalışmayı sürdürüyor; binadan çıkıp metroya yürürken hâlâ Liu Xiaobo olayının etkisinde, hâlâ karısının yılbaşı ziyaretini yorumlamaya çalışıyor; aynı yılbaşı gecesini kendisinin Yukarı Batı Yakası'nda Jake ve bir grup arkadaşıyla birlikte geçirdiğini, gece yarısı herkesin birbirini nasıl öptüğünü anımsıyor; saçma bir gelenek ama Alice' in hoşuna gidiyor, herkesin kendisini öpmesine bayılıyor ve şimdi metronun merdivenlerinden inerken Çin polisinin Liu'nun karısına gece yarısına kadar kalma izni verip vermediğini, eğer vermişlerse Liu'yla karısının saat on ikiyi vururken öpüşüp öpüşmediklerini, öpüşmelerine izin verildiyse insanın o koşullarda, yani polislerin gözü üzerlerindeyken ve kocasını bir daha görüp göremeyeceğini bilmeden onunla öpüşmesinin nasıl bir duygu olduğunu merak ediyor.

Alice genellikle metroda okumak için yanına bir kitap alır ama bu sabah yarım saat geç uyandığından, bir an önce evden çıkma telaşıyla kitabı unuttu; saat ikiyi çeyrek geçe metro hemen hemen boş olduğu için de kırk dakikalık yolculuğunda New Yorkluların, hele hele Orta Batı'da büyüyüp sonradan New Yorklu olanların en gözde vakit geçirme yöntemini uygulayıp çevresindekileri inceleyecek kadar insan da yok vagonda; okuyacak kitap, inceleyecek yüzler olmayınca o da çantasından ufak bir defter çıkarıp eve gidince yazmayı düşündüğü bölümle ilgili bazı notları kaydediyor. Tezinde, savaştan dönen askerlerin sadece eşlerine yabancılaşmakla kalmadıklarını, oğullarıyla nasıl konuşacaklarını da artık bilmediklerini irdeleyecek. Filmin başlarında bu genel kopuşun havasını yansıtan bir sahne var, Alice de bugün onu ele alacak; Fredric March'ın liseli oğluna savaş ganimetleri olan bir samuray kılıcıyla Japon bayrağını verdiği sahnede çocuğun babasının getirdiği bu armağanlara ilgi göstermeyip Hiroşima ve nükleer imha tehdidini konuşmak istemesi Alice'e beklenmedik ama çok yerinde bir tepki gibi geliyor. Çocuğun aklı daha şimdiden geleceğe takılmış; yeni biten savaş sanki uzak geçmişte kalmış gibi, şimdiden *gelecek* savaşı düşünüyor ve buna bağlı olarak da babasına

herhangi bir soru sormuyor, bu ganimetlerin nasıl elde edildiğini merak etmiyor ve seyirci, çocuğun babasından savaş anılarını anlatmasını isteyeceğini tahmin ettiği sahne, onun kılıcı ve bayrağı almayı unutarak odadan çıkmasıyla son buluyor. Baba, oğlunun gözünde bir kahraman değil – geçmişte kalmış bir devrin artık işe yaramayan bir figürü. Az sonra March'la Myrna Loy odada yalnızken, March karısına dönerek, Korkunç, diyor. Loy, Korkunç olan ne, diye soruyor. March'ın yanıtı: Gençlik! Loy üsteliyor: Orduda hiç gençlerle karşılaşmadın mı? March, Hayır, diyor, hepsi yaşlıydı – benim gibi.

Miles Heller yaşlı. Bu fikir Alice'in aklına hiç yoktan geliyor; ama bir kez gelince de kız temel gerçeği, Miles'ı Jake Baum'dan, Bing Nathan'dan ve tanıdığı bütün öteki genç erkeklerden, geveze oğlanlar kuşağından, çenesi düşük 2009 mezunlarından ayıran özelliği kavradığını fark ediyor; onlar çan çan ederken Senyor Heller hemen hemen hiç konuşmuyor, havadan sudan konuşmayı bilmiyor, sırlarını da kimseyle paylaşmak istemiyor. Miles bir savaş vermiş, çünkü bütün askerler eve döndüklerinde yaşlanmış, çarpıştıkları savaşlar hakkında hiç konuşmayan, suskun erkeklerdir. Alice, Miles Heller'ın nasıl bir savaşa gittiğini, ne tür çarpışmalar gördüğünü, ne kadar zaman buradan uzaklarda olduğunu merak ediyor. Bunları bilmek olanaksız ama yaralandığına, içinde hiçbir zaman kapanmayacak bir yarayla dolaştığına hiç kuşku yok; Alice belki de bu yüzden ona bu kadar saygı duyuyor – acı çektiği ve bu konuda hiçbir şey söylemediği için. Bing atıp tutar, Jake sızlanır ama Miles çenesini tutuyor. Alice onun Sunset Park'ta ne aradığını bile bilmiyor. Geçen ayın başlarında, Miles eve taşındıktan hemen sonra, Alice ona Florida'yı neden bıraktığını sordu; ama aldığı *–bitirmem gereken yarıda kalmış bir işim var–* cevap öylesine belirsizdi ki, her anlama çekilebilirdi. Yarıda kalmış ne işi? Pilar'ı bırakıp gelmenin anlamı ne? Miles'ın kıza körkütük âşık olduğu belli, öyleyse Brooklyn'de ne işi var?

Pilar olmasaydı, Alice, Miles için gerçekten kaygılanırdı. Evet, başlangıçta o kadar genç biriyle, komik yeşil parkalı ve kırmızı yün eldivenli *liseli kızla* tanışmak biraz şaşırtıcıydı; ama kızın ne kadar zeki, ne kadar aklı başında olduğunu görünce o şaşkınlık hemen geçiyordu; bu kızla ilgili en olumlu şey de Miles'ın ona âşık olmasıydı ve Pilar orada kaldığı sürece Alice'in gözlemlediği kadarıyla bu belki de benzersiz bir aşktı ve eğer Miles birini bu kızı sevdiği kadar sevebiliyorsa, o zaman içindeki yara çok derinlere işlemeyen, ruhunun belirli yerlerindeki belirli yaralardı ve varlığının öteki taraflarında kanamıyorlar demekti; bu yüzden de Miles'ın içindeki karanlık, Pilar'ın onlarda kaldığı on on bir günden önceki dönemde olduğu kadar kurcalamıyordu artık Alice'in aklını. Tabii Miles'ın sevgilisine bakışını, sevgilisiyle konuşmasını, sevgilisine dokunmasını görüp de biraz kıskançlık duymamak zordu; Alice'in bu kıskançlığı, Miles'ın kendisine de öyle bakmasını istemesinden değil, artık Jake'in hiç öyle bakmamasından kaynaklanıyordu; Jake'i Senyor Heller'la kıyaslamak ne kadar saçma olsa da, Alice bazen bu karşılaştırmayı yapmaktan kendini alıkoyamıyor. Jake zeki, yetenekli, hırslı; Miles ise bütün zihinsel ve fiziksel özelliklerine karşın kesinlikle hırslı değil, hiçbir beklentisi ya da amacı olmadan oradan oraya sürüklenerek günlerini geçirmekten hoşnut gibi görünüyor; ama Miles savaştığı ve yaşlandığı için bir erkek, Jake ise hâlâ çocuk. Belki de bu yüzden birbirlerini hiç sevmiyorlar. Daha ilk akşam yemeğinde Jake, Renzo Michaelson'la röportaj yapmaktan söz açınca, Alice, Miles'ın delikanlıya yumruk indirmeye ya da kadehini başından aşağı dökmeye hazır olduğunu hissetti. Michaelson'un neden böyle bir tepkiye yol açtığı bilinmez ama o günden beri husumet sürdü – hatta Jake'in yemeğe geleceği akşamlar Miles'ın eve uğramayacağı kadar ileri gitti. Jake ise Michaelson'la bir randevu ayarlasın diye Bing'in başının etini yemeye devam ediyor; ama Bing, Michaelson'un huysuz, aksi biri olduğunu, bu işi en iyi çözümleme yolunun adamın daktilo makinesini temizletmek için dükkâna gelmesini beklemek olduğunu söyleyerek Jake'i

atlatıyor. Alice istese, bu randevuyu ayarlayabilir. Michaelson PEN'in en eski üyelerinden, Yazma Özgürlüğü Programı'yla bağlantılı olarak başkan yardımcılığı yaptı; Alice de Liu Xiaobo davası hakkında konuşmak üzere daha geçen hafta onunla telefonda konuştu. İstese yarın da arayıp erkek arkadaşıyla görüşmeye zaman ayırıp ayıramayacağını sorabilir ama bunu yapmak istemiyor. Jake onu sırtından bıçakladı, Alice de ona iyilik yapmaya niyetli değil.

Saat üç dolaylarında boş eve dönüyor. Üç buçukta masasına oturmuş, *Hayatımızın En Güzel Yılları*'ndaki baba oğulun konuşmasıyla ilgili notlarını temize çekiyor. Üç ellide sokak kapısı çalınıyor. Alice kalkıyor, kimin geldiğini görmek için aşağıya iniyor. Kapıyı açınca, karşısında duran ağlamaklı suratlı, tuhaf haki üniformalı, uzun boylu bir adam sırıtıyor ve şapkasına dokunarak selam veriyor. Yayvan, köşeli bir burnu, çiçek bozuğu yanakları, dolgun dudaklı büyük bir ağzı var, yüz hatlarının bu garip bileşimi, Alice'e bir tabak patates püresini çağrıştırıyor. Ayrıca, adamın silah taşıdığını da canı sıkılarak fark ediyor. Kim olduğunu sorunca, adam New York Zabıta Memuru Nestor Gonzalez olduğunu söylüyor ve cebinden resmî belgeye benzeyen katlanmış bir kâğıt çıkarıyor. Alice, Nedir bu, diye soruyor. Gonzalez, Mahkeme kararı, diyor. Alice bilmezden gelerek, Ne mahkemesi, diye soruyor. Zabıta memuru, Yasayı çiğniyorsunuz, hanımefendi, diyor. Siz ve arkadaşlarınız evi tahliye etmek zorundasınız.

37. P-E-N: Poets and publishers, essayists and editors, novelists. (Ç.N.)

38. *Anne of Green Gables*. Kanadalı yazar Lucy Maud Montgomery'nin 1908'de yayımlanan ve Green Gables çiftliğine giden bir kız çocuğunun serüvenlerini anlatan sekiz romanlık dizisi. Çizgi filmi de yapılan dizi ülkemizde de oynadı. (Ç.N.)

39. National Security Letters, bankaların, telefon şirketlerinin, Internet servisi veren kuruluşların ve benzer kurumların müşteri kayıtlarını açıklatma konusunda FBI'ya olağanüstü arama yetkisi veren işlem. (Ç.N.)

Bing Nathan

Miles'ın para sıkıntısı var. Zaten geldiği zaman fazla parası yoktu, neredeyse iki haftayı da Pilar'la şehirde gezerek geçirip günde iki kez lokantada yemek yiyince, ona giysiler ve parfüm alınca, pahalı tiyatro biletlerinin peşine düşünce parası sandığından çok daha çabuk suyunu çekti. Miles'la Bing, Üç Ocak'ta, Pilar'ın otobüse binip Florida'ya gitmesinden birkaç saat, Miles'ın annesinin tele-sekreterine o anlaşılmaz mesajı bırakmasından birkaç dakika sonra bu konuyu konuşuyorlar; Bing, eğer Miles önerisini kabul ederse kolay bir çözüm olduğunu söylüyor. Kırık Eşyalar Hastanesi'nde yardıma ihtiyacı var. Mob Rule, nihayet turne bağlayacak birini buldu; ocak sonunda iki hafta, şubatta da iki hafta olmak üzere New York Eyaleti'nde ve Pennsylvania'da üniversitelerde konser vererek şehir dışında olacaklar; Bing kendisi yokken dükkânı kapatmayı göze alamıyor. Miles'a resim çerçevelemeyi, daktilo makinelerini temizleyip onarmayı, müşterilerin istediği her türlü onarım işini yapmayı öğretebilir; Miles saati şu kadar dolardan tam gün çalışmayı kabul ederse, son birkaç aydır birikmiş işleri temizleyebilirler; Bing istediği zaman orkestrayla prova yapmak için işi erkenden bırakabilir, orkestra turnedeyken de Miles dükkânı çekip çevirir. Bing, son beş aydır Sunset Park'ta kira vermeden oturduğu için biriktirdiği parayla Miles'a ücret ödeyebilecek durumda – üstelik göründüğü kadarıyla Mob Rule da tarihinde hiç olmadığı kadar para kazanacak. Miles ne diyor bu işe? Miles başını eğip ayakkabılarına bakarak bu öneriyi birkaç kez kafasında tarttıktan sonra başını kaldırıp kabul ettiğini söylüyor. Günlerini mezarlıkta dolaşıp fotoğraf çekerek geçirmektense Hastane'de çalışmanın daha iyi olduğunu düşünüyor ve alışveriş yapmak üzere evden çıkmadan önce, kendisini bir kez daha kurtardığı için Bing'e teşekkür ediyor.

Miles'ın anlayamadığı şey, Charles Bing Nathan'ın onun için her şeyi yapacağı; Miles Kırık Eşyalar Hastanesi'nde saati şu kadar dolara çalışma önerisini reddetmiş olsaydı bile, arkadaşı ona ihtiyacı olan parayı, hem de yirmi ikinci yüzyılın sonundan önce ödeme koşulu koymadan seve seve verirdi. Bing, Miles'ın yarım insan olduğunu, yaşamının parçalandığını ve hiçbir zaman tam anlamıyla onarılamayacağını biliyor; ama Miles'ın geri kalan yarısı, Bing'in gözünde iki yarısı da tamam olan herkesten çok daha fazla önem taşıyor. Bu yakınlık on iki yıl önce, Miles'ın kardeşinin ölümünden sonraki sonbaharda başladı; Miles on altısındaydı, Bing de ondan bir yaş büyüktü, biri zeki çocukların gittiği Stuyvesant'ta okuyor, diğeri LaGuardia'da[40] müzik bölümüne devam ediyordu. Ortak özellikleri Amerikan yaşamının ikiyüzlülüğünden nefret etmek olan iki öfkeli çocuktular; bir yaş ufak olan ötekine, direnmenin değerini, toplumun kendilerinden istediği anlamsız oyunlara katılmayı nasıl reddedebileceklerini öğretti; Bing o günden bu yana geldiği noktadaki kimliğinin, kişiliğinin doğrudan doğruya Miles'ın etkisiyle geliştiğini biliyor. Ancak bu etki, Miles'ın sözlerinden, politika ve ekonomi konusundaki yüzlerce keskin gözleminden, *sistem*'i analiz edişindeki şaşmazlıktan kaynaklanmıyordu; Bing'i asıl etkileyen, Miles'ın kendi kimliğini ortaya koyan, inandığı fikirlerle nasıl özdeşleştiğini, onları nasıl benimsediğini, boş hayallere, yapay umutlara kapılmayan, büyük acılar yaşayan, ciddi tavırlı bir çocuk olduğunu gösteren sözleri oldu; hiçbir zaman çok yakın arkadaş olmadılarsa da, Bing kendi kuşağından başka hiç kimseye böylesine hayran olduğunu anımsamıyor.

Bu hayranlığı duyan yalnızca Bing değildi. Hatırlayabildiği kadarıyla Miles her zaman başkalarından farklı görünürdü, bir odaya girdiği anda oranın havasını değiştiren bir tür manyetik, etkileyici gücü var gibiydi. Bu kadar dikkat çekmesinin nedeni, suskunluğunun gücü müydü, onu başkalarının kendilerini görebildikleri bir aynaya dönüştüren o içine kapalı yapısı mıydı, tuhaf bir biçimde hem oradaymış hem de değilmiş duygusunu

yaratan tavrı mıydı? Zeki ve yakışıklı olduğu doğru ama zeki ve yakışıklı olan herkes onun gibi büyüleyici bir etki yapmaz; bu özelliklere onun Mary-Lee Swann'ın oğlu, Mary-Lee Swann'ın tek çocuğu olduğunun herkesçe bilinmesini de ekleyin; belki de annesinin çok ünlü olmasının yarattığı hava, Miles'ın Tanrısal güce sahip olduğu izlenimini destekliyordu. Tabii ona karşı olanlar da vardı, özellikle de erkek çocuklar, kızların hiçbiri ona karşı değildi; onun kızlar konusundaki şansına, kızların peşinden koştuğu biri olmasına oğlanlar kızmayıp da ne yapacaklardı? Şimdi bile, aradan onca yıl geçtikten sonra da Heller'ın çekiciliği, bilinmeyene gidip döndüğü o uzun yolculukta etkisinden hiçbir şey kaybetmemiş. Alice'le Ellen'a bakın. Alice onu (kelimesi kelimesine kendi deyimiyle) *her yönüyle hayran olunacak* biri olarak görüyor; Ellen'a gelince, sevgili Ellen'ın da aklını başından aldı.

Miles, Sunset Park'a geleli bir ay oldu; Bing, onun Brooklyn'e gelme konusundaki fikrini birden değiştirmesine hâlâ anlam verememekle birlikte burada olmasına seviniyor, Zayıf Üçlü'nün yeniden Sağlam Dörtlü'ye dönüşmesine memnun oluyor. Miles önce hayır diyerek neden Florida'da kalmak istediğini anlatan uzun bir mektup yazdı; sonra bir cuma akşamüstü, Bing tam Hastane'yi kapatıp Sunset Park'taki eve gitmek üzereyken telefon çaldı ve Miles, *önemli bir durum olduğunu*, evde hâlâ yer varsa o hafta sonu otobüse atlayıp New York'a geleceğini söyledi. Tabii, Miles kendisiyle ilgili hiç açıklama yapmaz, sormanın da anlamı olmaz; ama Miles artık burada olduğuna göre Bing, Bay Somurtkan'ın sonunda ailesiyle barışacağını, bunca zamandır, fazlasıyla uzun bir süredir süren aptallığa dur diyeceğini, kendisinin de ikili ajan ve yalancı rolünün sona ereceğini düşünerek seviniyor. Miles'ı aldattığı için en ufak bir suçluluk duymuyor. Aslında yaptığıyla gurur duyuyor; Morris Heller son haberleri almak için bu sabah Hastane'yi aradığında, Bing, Morris İngiltere'deyken Miles'ın onun ofisini aradığını, pazartesi günü tekrar telefon edeceğini bildirirken bir tür zafer kazanmış havasındaydı; şimdi Miles annesini de aradığını söyleyince zafer

kusursuz oldu. Oğlan sonunda aklını başına topladı; Pilar'a âşık olması da belki iyi bir şey, kız bu kadar genç olduğu için bu aşk belki biraz tuhaf, hatta rahatsız edici olsa da, insana Miles'ın tutulabileceği son kişi gibi görünse de, kız kesinlikle çekici ve güzel, yaşına göre de çok olgun; o yüzden, Bırak Miles, Pilar'ına âşık olsun, gerisini de düşünme, diyor Bing kendi kendine. Her yerden iyi haberler geliyor, bütün cephelerde olumlu şeyler oluyor, yine de bu son ay Bing için zor bir dönem oldu, yaşamının en üzücü, en acı dolu aylarından biriydi; kafasının bozulmasından, aklının karışmasından oluşan çamur banyosuna gömülmediği zamanlar da derin bir yeise yakın noktadaydı. Bu duygu Miles New York'a geldiği zaman, onu dükkânda gördüğü, kucaklayıp öptüğü anda başladı; o andan beri de Miles'a dokunmamak, Miles'a dokunmak istememek ona neredeyse olanaksız görünüyor. Miles'ın bundan hoşlanmadığını, aklına estiği zaman onu kucaklamasından, sırtını sıvazlamasından, ensesini, omuzlarını tutmasından rahatsız olduğunu biliyor; ama Bing kendini tutamıyor, tutması gerektiğini bildiği halde bunu yapamıyor ve Miles'a âşık olduğundan korktuğu için, öteden beri Miles'a hep âşık olmuş olmaktan korktuğu için de yeis ve acı içinde yaşıyor.

On bir yıl önceki bir yaz gezisini, liseyi bitirdiği yaz üç oğlan ve iki kız ufak bir arabaya doluşup kuzeye, Catskills Dağları'na gidişlerini anımsıyor. İçlerinden birinin ailesinin orada ufak bir evi vardı, ağaçların arasına gizlenmiş, yüzme havuzlu, tenis kortlu bir ev; Miles o günlerdeki sevgilisi, Annie adındaki kızla birlikte arabadaydı, Geoff Taylor da son tavladığı ve Bing'in şimdi adını anımsamadığı kızla gelmişti; bir de kız arkadaşı olmayan, her zamanki gibi sap olarak kendisi vardı. Gidecekleri yere geç saatte, gece yarısıyla sabahın biri arasında vardılar; uzun araba yolculuğunda sıcak basmış ve her yerleri uyuşmuş olduğundan, biri havuza girip serinlemeyi önerdi, bir anda soyunup havuza koştular ve suya daldılar. Bing, ağaçların arasında cırcırböceklerinin öttüğü, ılık bir esintinin sırtına vurduğu o ıssız yerde, ayın ve yıldızların altında yüzmenin, ayrıca kızların

vücutlarını görmenin, karnı dümdüz, poposu yuvarlacık, uzun bacaklı Annie'yi ve Geoff'un kısa boylu, tombul, kıvırcık siyah saçları omzuna dökülen iri memeli kız arkadaşını seyretmenin ne kadar keyifli olduğunu anımsıyor. Ama bu cinsel bir haz değildi, yaptıklarının erotik bir yanı yoktu, sadece bedenlerini rahatça salıvermenin, suyun ve havanın tenlerine değmesinin, sıcak yaz gecesinde açık havada vakit geçirmenin, arkadaşlarla beraber olmanın tadını çıkarıyorlardı. Sudan ilk çıkan Bing oldu, havuzun kenarında dururken ötekilerin çift çift ayrıldıklarını ve göğüslerine kadar gelen suda ayakta durarak kucaklaştıklarını gördü; sarmaş dolaş olan ve ağızları uzun bir öpüşle birleşen Miles'la Annie'yi seyrederken Bing'e hiç beklemediği, çok tuhaf bir şey oldu. Annie hiç tartışmasız çok güzel bir kızdı, Bing'in o güne kadar gördüğü en hoş kızlardan biriydi, bu durumda mantık böyle güzel bir kızı kucakladığı, bu kadar arzu uyandıran bir yaratığın gönlünü çalacak kadar çekici olduğu için Miles'ı kıskanmasını gerektirirdi; ama onların suda öpüşmelerini izlerken Bing, kıskançlığının Miles'ı değil, Annie'yi hedeflediğini, kendisinin Annie'nin yerinde olup Miles'ı öpmek istediğini fark etti. Bir an sonra Miles'la Annie havuzun kenarına, ona doğru yürümeye başladılar ve Miles'ın gövdesi sudan çıkarken, Bing onun ereksiyon halinde, sonuna kadar dikelmiş kocaman bir ereksiyon halinde olduğunu gördü; o dik penisin görüntüsü Bing'i tahrik etti, aklının almadığı kadar heyecanlandırdı ve daha Miles'ın ayağı havuzun dışına basmadan Bing de ereksiyona geçti; bu olay onun kafasını öylesine karıştırdı ki, utancını gizlemek için çareyi yeniden havuza girip suya dalmakta buldu.

O gecenin anısını yıllarca bastırdı, hayal gücünün en karanlık, en mahrem alanlarında bile bir daha aklına getirmedi; ama sonra Miles geri döndü ve Miles'la birlikte o anı da geri geldi; son bir aydır Bing günde beş kez, on kez o sahneyi kafasında yeniden canlandırıyor ve artık kendisinin kim ya da ne olduğunu bilmiyor. On bir yıl önce ay ışığında gördüğü dikelmiş penise verdiği tepki, erkekleri kadınlara yeğlediği, kadın

vücudundan çok erkek vücudunu çekici bulduğu anlamına mı geliyor ve eğer öyleyse yıllardır flört ettiği kadınlarla ilişkide başarısız olması ondan mı kaynaklanıyor? Bunu kestiremiyor. Ama Miles'ı çekici bulduğunu, beraberlerken onun vücudunu ve dikelmiş penisini sık sık düşündüğünü, daha da sıklıkla Miles yanında değilken onun gövdesine ve dikelmiş penisine dokunmayı aklından geçirdiğini kesinlikle biliyor; ne var ki bu arzulara göre hareket etmek büyük hata, korkunç sonuçlar doğuracak bir hata olur, çünkü erkeklerle yatmak Miles'ı hiç ilgilendirmiyor ve Bing böyle bir olasılıktan söz açacak olsa, aklından geçenlerle ilgili tek bir sözcük bile fısıldayacak olsa, Miles'ın arkadaşlığını sonsuza dek yitireceğini biliyor, bu da hiç istemediği bir şey.

Miles, kadınlar dünyasına açılmış vadesiz bir kredi, Bing içinse yasak bölge. Ama o dikelmiş penisin azap veren gücü, Bing'in başka seçenekleri göz önüne almasına, merakını gidermek için başka denemeleri düşünmesine yol açtı; arzuladığı tek erkeğin Miles olmasına karşın, kendisinin kim ve ne olduğunu –erkekler için yaratılmış bir erkek mi, kadınlar için yaratılmış bir erkek mi, hem erkekler hem de kadınlar için yaratılmış bir erkek mi, yoksa sadece kendisi için yaratılmış bir erkek mi olduğunu– anlamanın tek yolu olarak bir erkekle denemeye girmenin zamanı geldi mi diye merak eder oldu. Sorun, bu denemeyi nerede yapacağıydı. Orkestrasındakilerin hepsi ya evliydi ya da kız arkadaşlarıyla yaşıyorlardı; Bing'in aklına gelen hiçbir eşcinsel arkadaşı yoktu, gay-barlarda birine takılmak fikri de kanını donduruyordu. Birkaç kez Jake Baum'u düşündü, niyetini açık etmeden ve terslendiği takdirde küçük düşmeden adama nasıl ve ne zaman yaklaşabileceği konusunda çeşitli stratejiler planladı; Alice'in sevgilisinin gizli saklı bir yanı olduğundan kuşkulanıyor, adam her ne kadar şimdi bir kadınla birlikteyse de, geçmişte erkeklerle de ilişki kurmuş olabilir, erkek erkeğe sevişmenin çekiciliğinden bağışık olmayabilir. Bing, Jake'i daha fazla çekici bulmadığına hayıflanıyordu ama kendi kimliğini bilimsel yöntemle keşfedebilmek adına, erkeklerden zevk alıp almadığını

anlayabilmek için onunla yatağa girmeyi göze alacaktı. Ne var ki şu ana kadar hiçbir şey yapamadı, çünkü tam Renzo Michaelson'la röportaj ayarlama vaadiyle (bu belki çok parlak bir fikir değildi ama aklına başka bir şey de gelmiyordu) Baum'u kandırmaya niyetlenirken, Ellen kendisine modellik yapmasını istedi, Bing'in keşif araştırması da geçici olarak ertelendi.

Ellen'la olanlar hakkında da hiçbir fikri yok. Yaptıklarının sapıkça ama aynı zamanda tamamen masum ve tehlikesiz olduğunu hissediyor. Bir tür sessiz antlaşma, yalnızlıklarını ve hayal kırıklıklarını paylaşmalarını sağlayan karşılıklı bir anlayış bu; ama o sessizlikte birbirlerine yakınlaşırlarken bile, Bing hâlâ yalnız ve umutsuz, Ellen'ın da kendisinden daha iyi durumda olmadığını sezinliyor. Ellen resim çiziyor, Bing davul çalıyor. Davul çalmak Bing için hep bir tür çığlık atmak oldu, Ellen'ın yeni desenleri de birer çığlığa dönüşüyor. Bing, Ellen istedi diye soyunuyor ve onun söylediği her şeyi yapıyor. Kızın yanında kendini neden o kadar rahat hissettiğini, bakışlarından neden ürkmediğini kestiremiyor ama sonuçta bedenini sanata bağışlamak küçük, önemsiz bir şey ve kız dur diyene kadar da bunu sürdürmek niyetinde.

Bing Dört Ocak Pazar günü sekiz saatini Miles'la beraber Kırık Eşyalar Hastanesi'nde geçiriyor, ona resim çerçevelemenin çok dikkat ve özen isteyen incelikleriyle ilgili ilk dersi veriyor, mekanik daktilo makinelerinin sağlam mekanizmasını tanıtıyor, minik dükkânın arka odasındaki araç gereçlerle malzemeleri öğretiyor. Ertesi gün, Beş Ocak Pazartesi sabahı aynı çalışmaya devam etmek için yine dükkâna gidiyorlar ama bu kez Miles'ın canı sıkkın görünüyor; Bing ne olduğunu sorunca Miles babasının ofisini aradığını ve *acil bir iş* için dün İngiltere'ye döndüğü haberini aldığını, bunun üvey annesiyle ilgili bir sorun olmasından kaygılandığını anlatıyor. Bu haber Bing'i de şaşırtıyor ve endişelendiriyor ama ne kadar kaygılandığını Morris Heller'ın oğluna açıklayamaz, Morris Heller'la daha kırk sekiz saat önce görüştüğünü ve o sırada herhangi bir ters durum

olmadığını da söyleyemez. Akşamüstü beş buçuğa kadar aralıksız çalışıyorlar, sonra Miles annesini aramayı bir kez daha deneyeceğini söylüyor; Bing de bu görüşmenin sadece ana oğul mahremiyeti içinde kalması gerektiğini anlayarak sokağın ilerisindeki bir bara gidiyor. On beş dakika sonra Miles bara gelip annesiyle ertesi akşam yemeğinde buluşmak için sözleştiklerini söylüyor. Bing'in sormak istediği yüzlerce soru var ama o yalnızca bir soruyla yetiniyor: Annenin havası nasıldı? Miles, Harikaydı, diyor. Miles'a bir halta yaramayan geri zekâlı, budala, korkak, miskin demiş, sonra ağlamaya başlamış, sonra ikisi birden ağlamışlar, sonra annesinin sesi sıcak ve sevecen bir tona bürünmüş, Miles'ın hak ettiğinden çok daha şefkatle konuşmuş, bunca yıl sonra annesinin sesini tekrar duymak Miles'ı bayağı sarsmış. Yaptıklarından pişman olduğunu söylüyor. Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük budalası olduğunu söylüyor. Eğer bu dünyada adalet diye bir şey varsa, kendisini hemen sokağa çıkarıp vurmaları gerektiğini söylüyor.

Bing, Miles'ı hiç bu kadar kederli görmedi. Birkaç saniye, Miles'ın neredeyse ağlayacağını sanıyor. Ona dokunmamak için kendi kendisine verdiği sözü unutarak arkadaşını kucaklayıp sıkı sıkı sarılıyor. Hadi neşelen aptal herif, diyor. Sen hiç değilse dünyanın gelmiş geçmiş en büyük budalası olduğunu biliyorsun. Kaç kişi bunu itiraf edecek kadar akıllıdır.

Otobüsle Sunset Park'a dönüyorlar, altı buçuğa birkaç dakika kala, Miles'ın Alice'le mutfaktaki randevusuna birkaç dakika kala eve giriyorlar. Tahmin edileceği gibi Alice çoktan gelmiş, Ellen da öyle; ikisi de masanın başında oturuyorlar, yemek pişirmeden, hiçbir şey yapmadan göz göze bakışarak öylece oturuyorlar. Alice, Ellen'ın sağ elini okşuyor, Ellen'ın sol eli Alice'in yüzünü okşuyor, ikisi de perişan görünüyor. Bing, Ne oldu, diye soruyor. Alice, İşte bu, diyerek masadan bir kâğıt alıp Bing'e uzatıyor.

Bing, geçen ağustosta eve taşındıklarından beri bu kâğıdı bekliyordu. Kâğıdın geleceğini biliyor, geldiği zaman ne yapacağını biliyordu, şimdi de işte onu yapıyor. Evin derhal boşaltılmasını bildiren ihbarnamenin tamamını

bile okumadan kâğıdı ortadan yırtıyor, sonra bir daha yırtıyor, sonra üçüncü kez yırtıyor ve sekiz kâğıt parçasını yere fırlatıyor.

Üzülmeyin, diyor. Bunun hiçbir anlamı yok. Burada olduğumuzu öğrendiler ama bizi buradan çıkartmak için şu aptal kâğıt parçasından daha fazlası gerekiyor. Bu işlerin nasıl yürüdüğünü bilirim. Şimdi bize ihbarname gönderdiler, bir süre bizi hatırlamazlar. Bir ay sonra filan bir kâğıt daha gönderirler, onu da yırtıp yere atarız. Sonra bir daha, sonra bir kez daha, hatta sonra bir defa daha. Zabıta memurları bize bir şey yapmaz. Başlarına dert almak istemezler. Onların işi bu kâğıtları getirmek, işte o kadar. Yanlarına polis alıp gelene kadar kaygılanmamıza gerek yok. Polisle geldikleri zaman iş ciddiye biner ama daha uzun bir süre polisin geleceği yok – belki de hiç gelmez. Biz ufak lokmalarız, polisin sessiz sakin bir mahalledeki sessiz sakin bir evde yaşayan sessiz sakin dört kişiden başka düşüneceği daha iyi şeyler var. Paniğe kapılmayın. Günün birinde buradan çıkmak zorunda kalabiliriz ama o gün bugün değil, polisler gelene kadar da kılımı bile kıpırdatmam. Polis geldiğinde de ancak kafama bir şey indirip bileklerime kelepçe takarak sürükleye sürükleye evden çıkarabilir beni. Burası bizim evimiz. Burası artık bize ait ve burada yaşama hakkımdan vazgeçmektense hapse girmeyi yeğlerim.

Miles, İşte böyle direnmeli, diyor.

Bing, Demek sen de benden yanasın, diye soruyor.

Miles, yemin edermiş gibi sağ elini havaya kaldırarak, Tabii senden yanayım, diyor. Koca Reis Miles çıkmak yok Kızılderili çadırından.

Ya sen Ellen? Sen gitmeyi mi istiyorsun, kalmayı mı?

Ellen, Kalmayı, diyor.

Peki sen Alice?

Kalmayı.

40. LaGuardia Arts, New York’ta müzik ve sanat eğitimi veren bir lise. (Ç.N.)

Mary-Lee Swann

Simon dün gece sinema tarihi dersini vermek üzere Los Angeles'a döndü; böylece bitmek tükenmek bilmeyen gidip gelmeler, zavallı adamın gelecek üç ay boyunca her hafta ülkenin bir ucundan öteki ucuna yapacağı yolculuklar başlıyor, şeytani görünümlü kan çanağı gibi gözler, *jet lag*, terli giysiler, şişmiş ayaklar, uçak kabininin dayanılmaz havası, kabine pompalanan yapay hava, üç gün L.A., dört gün New York, bütün bunlara alacağı üç kuruş ücret için katlanıyor; ama öğretmenliği sevdiğini söylüyor, üstelik bir meşgalesi olması, hiçbir şey yapmamaktansa bir şeyler yapması çok daha iyi, ancak zamanlama bundan daha beter olamazdı; şimdi Mary-Lee'nin ona nasıl da ihtiyacı var, yalnız yatmaktan nasıl da nefret eder; bir de şu Winnie rolü, zor ve yorucu bir rol, rolün altından kalkamayacağından, yere kapaklanıp alay konusu olmaktan korkuyor, sinirli mi sinirli, perde açılmadan önce her zaman karnını sıkıştıran o düğüm; *formisid*'in karıncanın bilimsel adı olduğunu nereden bilecekti, sözlüğe bakmak zorunda kaldı, hem Winnie karınca demek yerine ne diye *formisid* diyordu, tabii böyle deyince daha komik, en azından beklenmedik, o yüzden de şaşırtıcı oluyordu: *Bir formisid*! Ve bunun üzerine Willie de *Andropod* diye mırıldanıyor, burası çok komik, ilk anda andropoz sözcüğünü yanlış söylemiş gibi geliyor, Mary-Lee bu espriyi de ancak sözlüğe bakınca anladı: *Formisid karıncagiller familyasının adı, andropod da o familyanın karıncaları da içeren alt grubu eklembacaklıların* adıymış, karıncalanmaya gönderme yapıyormuş meğer;[41] Fred de bu sözcüğü hakkını vererek söylüyor, çok harika bir Willie olacak, birinci perdenin başlarında gazeteyi ne güzel okuyor, *Zeki gençlere açılan bir fırsat, Parlak delikanlılar aranıyor*, ilk okuma provasında Fred Derry bunu söyleyince Mary-Lee kahkahayı patlattı; Mary-Lee'nin geçen akşam Simon'la seyrettiği ve Simon'ın bugün öğrencilerine göstereceği çok iyi bir eski film olan

Hayatımızın En Güzel Yılları'nda da Fred Derry adında bir karakter var; filmin sonunda Mary-Lee'nin boğazı düğümlendi, ağlamaya başladı; ertesi gün provaya gidince Fred'e ailesinin bu adı filmdeki kahramandan mı aldıklarını sordu, kocası rolünü oynayan Fred sırıtarak cevap verdi: Ne yazık ki, aziz kadın, ben o film çevrilmeden beş yıl önce bu dünyaya adım atmış moruğun tekiyim.

Ne yazık ki, aziz kadın. Mary-Lee hiç aziz diye tanımlandığını anımsamıyor. Meslekteki ilk gününden bu günlere uzanan o uzun yolculukta ona pek çok sıfat yakıştırıldı ama hiçbir zaman aziz denmedi. Zaman zaman iyi kalpli dediler, zaman zaman canayakın, bazen sevecen, kimi zaman cömert, çıkar gözetmeyen diye tanımladılar ama hiç aziz mertebesine erişmedi.

Mary-Lee, Simon'ı özlüyor, o yokken ev bomboş geliyor; ama belki de bu akşam, ocak ayı başlarındaki bu salı akşamı, yılın altıncı akşamı onun burada olmaması daha iyi, çünkü bir saat içinde Miles aşağıdaki sokak kapısını çalacak, bir saat içinde Franklin Caddesi'ndeki bu apartmanın üçüncü katına çıkacak ve oğlundan hiç haber almadan geçen yedi buçuk yıldan sonra (*yedi buçuk yıl, dile kolay*) onu yalnızken görmek, onunla yalnızken konuşmak belki de en iyisi. Mary-Lee'nin neler olacağı hakkında en ufak bir fikri yok, o akşamdan ne bekleyebileceğini kestiremiyor, bu bilinmeyenlere kafa yormaktan fazlasıyla korktuğu için de, bütün dikkatini yemeğe yoğunlaştırıyor, ne ikram etmeli neyi etmemeli, diye düşünüyor; oyun provası yemeği kendisinin pişirmesine elvermeyecek kadar geç bittiği için iki ayrı restorandan saat tam sekiz buçukta eve teslim edilmek üzere yemek ısmarladı; iki farklı restorana sipariş verdi, çünkü herkesin, özellikle de iştahlı erkeklerin bonfile sevdiklerini düşünerek ilk lokantadan bonfileli bir mönü istedi; ama sonra bocalamaya başladı, oğlunun belki de artık vejetaryen olabileceği ve etten tiksineceği için bu seçimle hata edeceğini hesapladı ve Miles'ı sevmediği, dahası yiyemeyeceği, ağzına koymayacağı bir şeyi yemeye zorlayarak ters bir durum yaratmak istemediğinden işi

garantiye almak amacıyla ikinci bir restoranı arayıp ikinci bir mönü söyledi – etsiz lazanya, çeşitli salatalar, ızgarada pişirilmiş kış sebzeleri. Yemekte olduğu gibi içkide de iki seçeneği yeğledi. Miles'ın skoç viski ve kırmızı şarap sevdiğini anımsıyordu ama belki de onu son gördüğünden bu yana tercihleri değişmiş olabilirdi, o yüzden birer kasa kırmızı ve beyaz şarap aldı, içki dolabını da çeşitli içkilerle doldurdu: Skoç, Bourbon, votka, cin, tekila, çavdar viskisi ve üç farklı marka konyak.

Mary-Lee, Miles'ın babasını görmüş olacağını, Bing Nathan'ın söylediği gibi dün sabah ilk iş olarak ofisine telefon ettiğini ve dün gece birlikte yemek yemiş olduklarını hesaplıyor. Bugün Morris'in kendisini arayıp olan bitenleri etraflıca anlatmasını bekledi ama hiç ses çıkmadı; oysa Miles bu akşam buraya geleceğini babasına söylemiş olmalı, çünkü kendisi dün yemek saatinden önce konuştu oğluyla, yani Miles babasıyla buluşmadan önce, konuşurlarken de Miles'ın buraya geleceğinden söz açılmaması olacak şey değil, buna rağmen Morris'ten ne tele-sekreterde mesaj var ne de cep telefonunda. Kim bilir neden ses çıkmadı? Belki dün akşamki buluşma tatsız geçti, Morris de bunları konuşamayacak kadar gergin hâlâ. Ya da, İngiltere'den döndükten sonra ofisteki ikinci günü olduğu için işi başından aşkındı; belki ofiste birtakım sorunlar vardı, yayınevi sıkıntılı bir dönem geçiriyor, hatta Morris'in akşamın yedisinde hâlâ ofiste olması bile mümkün, Çin lokantasından getirttiği yemeği yiyip gece geç saatlere kadar çalışacaktır belki de. Öte yandan Miles cesaretini kaybedip babasını hiç aramamış da olabilir. Ama kendisini aramaktan çekinmediğine göre, bu olasılık pek geçerli değil ve eğer bu hafta savaş baltalarını gömmeye sıra geldiyse, Morris oğlunun yetişmesinde kendisinden çok daha fazla emek verdiği için mantıken Miles'ın işe babasından başlaması, ilk önce ona gitmesi gerekir; ama yine de Miles babasını aramaktan çekinmiş de olabilir; Bing Nathan'ın bunca yıldır haber taşıdığını Miles'a kesinlikle söylememesi gerektiğini biliyor, ancak bu akşam oğluna sorarak babasıyla görüşüp görüşmediğini öğrenebilir.

Dün telefonda Miles'a bu yüzden – Morris'i kollamak için bağırıp çağırdı. Bu uzun, üzücü olayın bütün yükünü, bütün acısını Morris'le Willa çekti; cumartesi akşamı onlarla yemekte buluşunca, Morris'i çok yaşlanmış buldu, saçları kırlaşmış; avurtları çökmüş, üzüntüden gözlerinin feri kaçmıştı; Mary-Lee, işte o zaman bu olayın onu ne kadar sarstığını anladı, kendisi de artık yaşlandığı ve (kendine göre epey su götürür olsa da) daha akıllandığı için o gece lokantada Morris'e, yıllar önce evlendiği adamın, tek çocuğunun babasının bu şekilde yaşlanmış olmasına duyduğu şefkat ona çok dokundu; Miles'a da Morris'in uğruna bağırdı, yaptıklarından dolayı Morris'in oğluna beslediği öfkeyi paylaşıyormuş gibi yaptı, tutarlı bir anne gibi, kırılmış bir anne gibi onu azarladı; ne var ki azarlamalarının çoğu yapmacıktı, söylediklerinin neredeyse her sözü, bütün o hakaretler, küfürler düzmeceydi; çünkü aslında kendisi Miles'a Morris kadar gücenmiyor ve yıllardır olanlar yüzünden yeise kapılmadı – evet hayal kırıklığına uğradı, evet kafası karıştı ama kederlenmedi.

Miles'ı yaptıkları için suçlamaya hakkı yok; sinirli, kaprisli, yetersiz bir anne olarak oğlunu yarı yolda bıraktı ve bu başarısızlığının, iki başarısız evlilik dahil, bütün yanılgıları ve yaptığı kötü şeyler dahil, ömründeki bütün öteki şeylerden çok daha korkunç olduğunu biliyor; ama Miles doğduğunda Mary-Lee henüz anneliğe hazır değildi, gerçi yirmi altı yaşındaydı, yine de hazır değildi, çocuğa yoğunlaşamayacak kadar başka işlerle meşguldü, tiyatrodan sinemaya atlamaya çalışıyor, kendisini bunu yapmaya ikna ettiği için Morris'e kızıyor ve o ilk altı ay annelik görevlerini yapmaya çalışsa da bebekten sıkılıyordu; çocuk bakmanın pek keyifli bir yanı yoktu; bebeği emzirmenin zevki, onun gözlerinin içine bakmanın ve gülümseyişini seyretmenin hazzı bile, bebeğin durmadan ağlamasının, bezlerdeki ıslak, sarı pisliklerin, süt kusmuklarının, gecenin bir yarısında kopan feryatların, uykusuzluğun, çocuk bakımının aynı işlerini anlamsızca yinelemenin yarattığı boğucu can sıkıntısını dengeleyemiyordu; *Masum Hayalperest* de bunların üstüne tüy dikti ve Mary-Lee çareyi kaçmakta buldu. Şimdi

bakınca yaptıklarının bağışlanamaz davranışlar olduğunu görüyor ve her ne kadar sonradan, boşandıktan sonra, çocuk büyümeye başladıktan sonra ona çok düşkün olduysa da, anneliği yine de beceremedi, oğlunu hep hayal kırıklığına uğrattı, Allahın belası lise bitirme törenine gitmeyi bile unuttu; ama işte o dönüm noktası oldu, orada olması gerekirken gitmemek affedilmez bir günahtı ve o noktadan sonra Mary-Lee vicdanının sesini daha çok dinlemeye başladı, yıllar boyunca işlediği günahların kefaretini ödemeye çalıştı (Simon'la Providence'ta geçirdikleri o güzel hafta sonu, sanki üçü gerçek bir aileymiş gibiydiler, kendisi çok mutluydu, oğluyla gurur duyuyordu), sonra, o hafta sonundan altı ay sonra, oğlan kaçtı. Anne kaçıyor, oğul kaçıyor. Dün telefonda o yüzden gözyaşı döktü. Miles'a Morris adına bağırıp çağırdı ama gözyaşları kendi adınaydı ve o gözyaşları gerçeği söylüyordu. Miles şimdi yirmi sekizinde, kendisinin onu doğurduğu yaşından daha büyük ama yine onun oğlu ve onu geri istiyor, hikâyenin yeni baştan başlamasını istiyor.

Zavallı hipopotama yazık, diye düşünüyor. Aşırı şişmanladın aziz kadın, yaşlı kemiklerine kaldıramayacağı kadar kilo bindirdin. Ne diye daha narin, daha kıvrak biri yerine Winnie rolünü önerdiler? Örneğin incecik Salome? Çünkü artık Salome'yi oynayamayacak kadar yaşlı ve Tony Gilbert ondan Winnie'yi oynamasını istedi. *İşte bunu harikulade buluyorum.* (Susar.) *Gözlerime bakan gözler.* Mary-Lee eve geldiğinden beri üç kez kıyafet değiştirdi, yine de sonuçtan hoşnut değil. Ama buluşma saati geliyor, dördüncü kıyafet seçeneğine vakit kalmadı. Açı mavi ipek pantolon, beyaz ipek bluz ve kiloları örtmek için yarı saydam, tül gibi bir kumaştan bol dökümlü, diz boyu ceket. İki bilekte de birer bilezik ama küpe yok. Babet ayakkabılar. Winnie'nin kısa saçları, bunlara bir şey yapılamaz. Aşırı makyaj mı, yok denecek kadar makyaj mı? Kırmızı dudak boyası göze batıyor galiba, birazı silinmeli. Parfüm sürmeli mi, sürmemeli mi? Sürmemeli. Ve eller, tombul parmaklarıyla her şeyi açığa vuran eller, onlara da çare yok. Kolye belki fazla kaçar, üstelik o tül gibi ceketin altında

görünmez zaten. Başka ne kaldı? Oje. Winnie'nin ojesi var. O konuda da bir şey yapılamaz. *Formisid* ortaya çıkıp da karıncalandırmaya başlamadan önce çukurda oturan kadın sinirli, çok sinirli. *Gözlerime bakan gözler.* Mary-Lee kendisine aynada son bir kez bakmak için banyoya gidiyor. Çocuk şiiri *Hubbard Ana*'ya mı benziyor, *Alice Harikalar Diyarında*'yı mı çağrıştırıyor? Belki ikisinin arasında bir yerde. *Parlak delikanlılar aranıyor.* Mutfağa gidip bir kadeh şarap alıyor. Tek yudumluk vakti var, ikinci bir yudum daha ve kapı çalınıyor.

Kapı açıldığı anda algılanacak ne çok şey var; bombardıman gibi üzerine yağan ne çok özellik var karşısında; babasının siyah saçlarıyla kaşlarını, annesinin gri mavi gözleriyle ağzını almış uzun boylu genç adam, artık olmuş, büyüme işi sonunda tamamlanmış, yüzü eskisinden daha sert hatlı, diye düşünüyor anne; ama gözler daha yumuşak, daha sıcak bakışlı, annenin gözlerine bakan gözler, ikisi de daha tek kelime edemeden anneyi sımsıkı saran kucaklaşma, deri ceketin altından onun kollarının ve omuzlarının gücünü hissetmek, Mary-Lee oğluna sarılırken istemediği halde yine ağlamaya başlıyor, onu buradan kaçıran bütün yanlış anlamalar ve acılar için ne kadar üzgün olduğunu mırıldanıyor, özür diliyor; ama oğlu olanların annesiyle hiç ilgisi olmadığını, onun tamamen suçsuz olduğunu, her şeyin kendi suçu olduğunu ve asıl kendisinin özür dilediğini söylüyor.

Miles artık içmiyor. Mary-Lee'nin gözlerini kurulayıp oğlunu salona götürdükten sonra onun hakkında ilk öğrendiği bu oluyor. İçki içmiyor ama yemek konusunda seçiciliği yok, bonfile de yer, etsiz lazanya da, artık annesi neyi seçerse. Mary-Lee onun yanında kendini neden bu kadar gergin hissediyor, neden özür dilemesi gerektiğini düşünüyor? Zaten özür diledi, Miles da özür diledi, artık daha önemli konulara sıra geldi, konuşmaya başlamanın zamanı geldi; ama işte o anda Mary-Lee yapmayacağı konusunda kendi kendine söz verdiği halde oyundan söz açıyor, rolü yüzünden bu kadar şişmanladığını, Miles'ın gördüğü kişinin Mary-Lee değil Winnie olduğunu, bir yanılsama, hayalî bir karakter olduğunu

söylüyor; artık çocuk olmayan oğlan gülümsüyor ve annesinin muhteşem göründüğünü söylüyor, Mary-Lee kendi kendine *muhteşem* diye mırıldanıyor, ne tuhaf bir sözcük, ne kadar modası geçmiş bir tanım, artık kimse kimseye *muhteşem* demiyor, tabii eğer oğlu şişmanlığına, yeni tombulluğuna dokundurmuyorsa; ama hayır, oğlu iltifat ediyor gibi, hem de oyunla ilgili haberleri okuduğunu ve izlemeyi sabırsızlıkla beklediğini de ekliyor. Mary-Lee heyecandan bileziğiyle oynadığını fark ediyor, ciğerleri sıkışıyor, oturduğu yerde kıpırdanıp duruyor. Ben şarabı getireceğim ama sen ne içeceksin Miles, diyor. Su mu, meyve suyu mu, gazoz mu? Mary-Lee geniş salonda boydan boya yürürken Miles da ayağa kalkıp onu izliyor, fikrini değiştirdiğini, kutlamak için biraz şarap içeceğini söylüyor, gerçekten kutlamayı mı düşünüyor, yoksa o da kendisi kadar sinirli olduğu için mi içki istiyor, kim bilebilir?

Kadehlerini tokuşturuyorlar, bunu yaparken Mary-Lee dikkatli olmalıyım diyor içinden; Bing Nathan'dan hiç söz açmamalı, Miles'ı nasıl yakından izlediklerini, bunca yıldır girip çıktığı işleri, Chicago, New Hampshire, Arizona, California, Florida'da nasıl izini sürüp çalıştığı lokantaları, depoları, basket takımında top atıcı olarak oynadığını, hayatına girip çıkmış olan kadınları, daha yeni New York'a gelen Kübalı kızı bildiklerini, onun hakkında bildikleri her şeyi Miles'a belli etmemesi gerektiğini düşünüyor; Miles bunlardan söz açacak olursa hiç bilmiyormuş gibi yapmalı, bunu yapabilir, onun işi bu; içkiyi fazla kaçırdığı zaman bile rol yapabilir; Miles' ın Pouilly-Fumé'nin ilk yudumunu nasıl keyifle içtiğine bakılırsa bu akşam epey şarap içilecek demektir.

Mary-Lee, Babandan ne haber, diye soruyor. Onunla görüştün mü?

Miles, İki kez aradım, diyor. İlk seferinde İngiltere'deydi. Ayın beşinde döneceğini söylediler ama dün tekrar aradığımda yeniden İngiltere'ye gittiğini söylediler. Acil bir durum varmış.

Mary-Lee, Çok tuhaf, diyor. Cumartesi akşamı yemekte Morris'le beraberdim, tekrar İngiltere'ye gideceğinden hiç söz etmedi. Pazar günü

gitmiş olmalı. Gerçekten çok tuhaf.

Umarım, Willa'nın bir şeyi yoktur.

Willa. Onun İngiltere'de olduğunu nereden çıkarıyorsun?

İngiltere'de olduğunu biliyorum. Birileri söyledi, birtakım haber kaynaklarım var.

Ben de bize sırt çevirdin sanıyordum. Bunca zamandır arayıp sormadın, şimdi de neler yaptığımızdan haberin olduğunu söylüyorsun.

Üç aşağı beş yukarı öyle.

Eğer bizi hâlâ düşünüyorsan ne diye çekip gittin?

Bu, büyük soru, öyle değil mi? (*Durur. Şarabından bir yudum daha alır*.) Bensiz daha rahat edeceğinizi düşündüm – hepinizin.

Ya da sen bizsiz daha rahat edecektin.

Belki.

Öyleyse şimdi neden geri döndün?

Çünkü koşullar New York'a gelmemi gerektirdi, gelince de oyunun bittiğini anladım. Artık yetti.

Peki neden o kadar uzun sürdü? Sen ortadan kaybolunca ben birkaç hafta, bilemedin birkaç ay sürer sandım. Bilirsin, hani aklı karışmış delikanlı yeni dünyalar keşfetmeye çıkar, vahşi topraklarda kendi şeytanlarıyla, cinleriyle savaşır, sonra daha iyi bir insan olarak geri döner. Ama tam yedi yıl Miles, yaşamının dörtte biri. Nasıl çılgınca bir şey olduğunu görüyorsun, değil mi?

Ben de daha iyi bir insan olmak istedim. Bütün isteğim oydu. Daha iyi, daha güçlü olmak – bunlar çok değerli nitelikler ama aynı zamanda belirsiz. Daha iyi biri olduğunu nasıl anlarsın? Bu, dört yıl üniversiteye gidip bütün dersleri verdiğini kanıtlamak için eline bir diploma tutuşturmalarına benzemiyor. İlerlemeni, gelişmeni ölçmenin bir yolu yok. O yüzden daha iyi olup olmadığımı bilemeden, daha güçlü olup olamadığımı bilemeden öylece devam ettim, bir süre sonra da amacı düşünmeyi bırakıp gösterdiğim çabaya yoğunlaştım. (*Durur. Şaraptan bir yudum daha alır.*) Bu

söylediklerim senin için bir anlam ifade ediyor mu? Ben çaba göstermeye tutuldum, bağımlısı oldum. Ne yaptığımı bilmez oldum. Çaba göstermeye devam ettim ama bunu neden yaptığımı artık bilmiyordum.

Baban, kulak misafiri olduğun bir konuşma yüzünden kaçtığını sanıyor.

Demek anlamış? Çok etkilendim doğrusu. Ama o konuşma sadece başlangıçtı, ilk darbeydi. Hakkımda öyle konuştuklarını duyunca kendimi ne kadar kötü hissettiğimi inkâr edecek değilim; ama buradan gittikten sonra onların haklı olduğunu anladım, benim için bu kadar üzülmekte haklıydılar, lanet olası bunalımımla ilgili yorumlarında haklıydılar, işte o yüzden dönmedim – çünkü artık o kişi olmayı istemiyordum ve iyileşmemin de çok uzun zaman alacağını biliyordum.

Artık iyileştin mi?

(*Güler.*) Pek sanmıyorum. (*Durur.*) Ama o zamanki kadar kötü değilim. Pek çok şey değişti, özellikle de son altı ay içinde.

Bir kadeh daha ister misin Miles?

Evet, lütfen. (*Durur.*) Bunu yapmamalıydım. Eskisi gibi değilim, çaptan düştüm, Ama müthiş güzel bir şarap, ben de müthiş gerginim.

(Mary-Lee kadehlerini doldururken konuşuyur.) Ben de gerginim bebeğim.

Gidişim kesinlikle senin yüzünden değildi, umarım bunu anlarsın. Ama babamla ve Willa'yla ipleri koparınca seninle ve Simon'la da koparmak zorunda kaldım.

Hepsi Bobby'yle ilgili, değil mi?

(*Miles başıyla doğrular.*)

Artık unutman gerek.

Unutamam.

Bunu yapmak zorundasın.

(*Miles olmaz gibilerden başını sallar.*) O kadar çok acı hatıra var ki.

Onu sen çiğnemedin ki. Kazaydı.

Tartışıyorduk. Onu yola doğru ittim, tam o sırada araba geldi – aşırı hız yapıyordu, bir anda ortaya çıkıverdi.

Unut artık Miles. O bir kazaydı.

(*Gözler yaşarır. Sessizlik, dört saniye geçer. Sonra aşağıdaki kapının zili çalar*.)

Herhalde yemekler geldi. (*Mary-Lee kalkar, Miles'ın yanına gidip alnından öper, sonra restorandan gelen adama kapıyı açmaya gider. Omzunun üzerinden Miles'a seslenir.*) Hangisi geldi dersin? Vejetaryen yemeği mi, yoksa etobur yemeği mi?

(*Uzun duraklama. Miles zorla gülümser)* İkisi birden.

41. Burada ister istemez bir değişiklik yapıldı, özgün metindeki sözcükler *emmet* (eski İngilizcede karınca), yanlış anlaşılan sözcük ise *formication* (karıncalanma), bu söz *fornication* (zina) olarak yanlış anlaşılıyor.

Oyunda başrol oyuncusu bir karınca gördüğü için, karıncadan yola çıkarak cümlede böyle bir değişiklik zorunlu oldu. (Ç.N.)

Morris Heller

Boş Şişeci, İngiltere'ye gidip geldi ve oradaki deneyimleri dünyanın rengini değiştirdi. Yirmi Beş Ocak'ta New York'a döndüğünden beri, kendisini tamamen tefekküre vermek üzere boş şişelerle boş teneke kutuları toplamaktan vazgeçti. Boş Şişeci, İngiltere'de ölümün eşiğinden döndü. Boş Şişeci zatürree oldu, iki hafta hastanede yattı ve İngiltere'ye ruhsal çöküntüden ve intihar eğiliminden kurtarmak için gittiği kadın, onu ölümden kurtardı, bunu yaparken kendisini de bunalımdan kurtardı ve büyük olasılıkla bir evliliği de kurtarmış oldu. Boş Şişeci, yaşadığına seviniyor. Boş Şişeci, günlerinin sayılı olduğunu biliyor, o yüzden günler peş peşe ve her gün bir öncekinden daha hızlı geçip giderken onları iyice inceleyebilmek için şişelerle teneke kutuları aramaktan vazgeçti. Çeşitli gözlemlerinin arasından, gözlem defterine şunları not etti:

25 Ocak. Yıllar geçtikçe daha çok güçlenmiyoruz. Kederlerin ve acıların birikmesi daha fazla kedere ve acıya katlanabilme kapasitemizi azaltıyor, keder ve acı kaçınılmaz olduğu için de, geç yaşta karşılaştığımız ufak bir aksilik bile gençliğimizdeki çok büyük bir trajedi kadar etkili oluyor. *Bardağı taşıran son damla*. Örneğin, aptal penisin bir başka kadının vajinasına giriyor. Willa, o alçakça serüven olmadan önce bunalımın eşiğindeydi zaten. Ömrü boyunca çok çekti, bir insanın katlanabileceğinden çok daha fazla acıyı yaşadı ve kendini dirençli, güçlü olmaya zorladıysa da, sandığının yarısı kadar bile gücü yok. Ölmüş bir koca, ölmüş bir oğul, kaçıp gitmiş bir üvey oğul ve ihanet eden ikinci koca – ölmek üzere olan ikinci koca. Yıllar önce, Columbia'nın Felsefe Fakültesi'ndeki seminerde onu, Barnard Koleji'nden gelip doktora öğrencilerinin sınıfına alınan o zeki kızı, ince, güzel yüzlü, narin elli o kızı ilk gördüğünde inisiyatifi ele alsaydın neler olurdu? Onca yıl önce, Karl ve Mary-Lee'den çok önce birbirinizden elektriklenmiştiniz, ikiniz de genceciktiniz, biriniz yirmi iki, diğeriniz yirmi

yaşındaydınız, onun peşini hiç bırakmasaydın, flörtün sonunda evlenseydiniz ne olurdu? Sonuç: Ölmüş bir koca olmazdı, ölmüş bir oğul olmazdı, kaçıp gitmiş bir üvey oğul olmazdı. Tabii başka acılar, başka kederler olurdu ama ötekiler olmazdı. Şimdi seni ölümden döndürerek bütün umutların suya düşmesini engelledi, hâlâ soluk alan gövden onun en büyük zaferi sayılmalı. Öyleyse daha umut var ama kesin değil. Bir ateşkes yapıldı, barış isteği belirtildi ama her iki tarafın da içtenlikle aynı düşüncede olup olmadığı belli değil. Oğlan hâlâ barış yolunda bir engel. Willa bağışlayamıyor ve unutamıyor. Oğlanla annesinin senin sağlık durumunu sormak için New York'tan telefon etmelerinden sonra bile, oğlanın senin durumunu izlemek için iki hafta boyunca her gün aramaya devam etmesinden sonra bile, Willa bağışlayamıyor. Paskalya tatilinde İngiltere'de kalacak, sen de tekrar oraya gitmeyeceksin. Zaten gereğinden fazla zaman kaybettin, ofiste sana ihtiyaç var, batan geminin kaptanı tayfalarını terk etmemeli. Belki aylar geçtikçe Willa da fikrini değiştirir. Belki daha esnek davranır. Ama onun uğruna oğlunla bağlarını koparamazsın. Oğlun uğruna karından da vazgeçemezsin. İkisini de istiyorsun, ikisi de senin olmalı ve onlar birbirini istemese de sen şu ya da bu yolla ikisiyle de birlikte olacaksın.

26 Ocak. Oğlanla bir akşam buluştuktan sonra, kendini müthiş bir hayal kırıklığına uğratılmış gibi hissediyorsun. Belki fazlasıyla uzun yıllar boyunca beklentilerin oldu, belki fazlasıyla uzun yıllar boyunca yeniden buluşmanın nasıl olacağını hayal edip durdun, o yüzden buluşma gerçekleştiği zaman hiç de beklediğin gibi olmadı; çünkü hayal gücü çok etkili bir silahtır, yıllardır hayalinde kurduğun sayısız kavuşma sahneleri, gerçekleşen kavuşmadan çok daha zengin, çok daha dolu, duygusal açıdan çok daha doyurucuydu. Oğluna gücenmekten, içerlemekten kendini alıkoyamadığın için de rahatsız oluyorsun. Gelecek için herhangi bir umut olacaksa, senin de bağışlamayı ve unutmayı öğrenmen gerek. Ama oğlan daha şimdiden seninle karının arasına girdi ve karının duyguları değişip

oğlunu yeniden dünyasına kabul etmedikçe de, oğlun karınla senin aranda oluşan uzaklığı belirlemeyi sürdürecek. Ama bütün bunlara karşın, oğlanla yeniden buluşmak bir mucizeydi; üstelik çocuk pişmanlığında öylesine samimiydi ki, ilişkinizde temiz bir sayfa açmayı istememek için taştan yaratılmış olmak gerekir. Ama birbirinizin yanında huzursuz olmamak için, birbirinize yeniden güvenebilmek için biraz zaman geçmesi gerek. Oğlan fiziksel olarak iyi görünüyor. Güçlü kuvvetli, formunda ve gözlerinde insanı yüreklendiren bir parıltı var. Tıpkı Mary-Lee'nin gözleri, annesinin silinmez damgası. Miles, *Mutlu Günler*'i iki kez seyrettiğini ve annesinin harika bir Winnie olduğunu söylüyor; –üçüncü bir kez izlemeye tahammül edebilirse– oyuna beraber gitmenizi önerdiğin zaman sevinçle kabul etti. Âşık olduğu genç kızı, Pilar'ı uzun uzadıya anlattı, Pilar Hernandez, Sanchez, Gomez, soyadını şimdi anımsayamıyorsun; kız nisanda tekrar New York'a gelince seninle tanıştırmak istiyor. Gelecek için belirli bir planı yok. Şimdilik Bing Nathan'ın dükkânında çalışıyor; yeterince para biriktirebilirse gelecek yıl üniversiteye dönüp diplomasını almayı düşünüyor. Belki olur, tabii her şey durumlara bağlı. Ona geçmişle ilgili zorlayıcı sorular soracak cesaretin olmadı. Örneğin neden kaçıp gittiğini ya da bu kadar uzun zaman neden saklandığını soramadın. Sevgilisini Florida'da bırakıp New York'a neden geldiğini de sormadın. Bir gün sorulara da sıra gelecek. Dün gece sadece birinci raunttu, iki boksörün kapışmadan önce birbirlerini yoklamasıydı. Tabii ki onu seviyorsun, bütün yüreğinle seviyorsun ama artık onun hakkında ne düşüneceğini bilmiyorsun. Bırak, sevilmeye değer bir oğul olduğunu kendisi kanıtlasın.

27 Ocak. Şirket batarsa, *Çölde Kırk Yıl: İnsanların Kitaplardan Nefret Ettiği Bir Ülkede Edebiyat Yayınlamak* adında bir kitap yazacaksın. Noel satışları korktuğundan da beter oldu, şimdiye kadarki en kötü Noel satış rakamı. Ofiste herkes üzgün – emektarlar, genç çocuklar, baş editörlerden bebek yüzlü stajyerlere kadar herkes üzgün. Senin güçten düşmüş, bir deri bir kemik kalmış gövden de gelecek için fazla güven vermiyor. Yine de

döndüğüne seviniyorsun, ait olduğunu hissettiğin yerde bulunmaktan hoşnutsun ve Alman'la İsrailli seni geri çevirmiş olsalar da, durumdan hastalanmadan önceki kadar umutsuz değilsin. Her şeyi yerli yerine oturtmak için Ölüm'le kısa bir sohbetten daha etkili bir şey yoktur ve o İngiliz hastanesinde zamansız bir gidişi önleyebildinse, şirketi de bu berbat kasırgadan kurtarmanın yolunu bulacağını tahmin ediyorsun. Hiçbir fırtına sonsuza dek sürmez, sen de tekrar dümene geçince patronluk konumundan nasıl hoşlandığını, bu ufak şirketin yıllardır seni nasıl ayakta tuttuğunu anlıyorsun. Üstelik iyi bir patron olmalısın, en azından değer verilen bir patron; çünkü dün işe döndüğünde Jill Hertzberg seni kucaklayıp, Tanrı aşkına Morris, yalvarırım bir daha böyle yapma lütfen, dedi; sonra çalışanların hepsi, kadınlı erkekli dokuz kişi teker teker ofisine gelip sana sarıldılar, o uzun, kargaşalı yokluğundan sonra geri döndüğün için sana hoş geldin dediler. Kendi ailen paramparça olmuş olabilir ama bu da senin ailen ve senin görevin de onları korumak, çevrelerindeki budala kültüre karşın kitapların hâlâ geçerli olduğunu, yaptıkları işin de önemli bir iş, temel bir iş olduğunu anlamalarını sağlamak. Senin duygusal, sersem bir moruk olduğuna, çağ dışına düştüğüne kuşku yok ama akıntıya karşı yüzmeyi seversin; otuz beş yıl önce şirketin kuruluş ilkesi de buna dayandı, şimdi de yolundan şaşmaya hiç niyetin yok. Çalışanların hepsi işlerini kaybetme endişesi içinde. Birbirleriyle konuşurlarken onları izlediğinde bu kaygıyı yüzlerinde görüyorsun, o yüzden bugün öğleden sonra genel bir toplantı yaptın, onlara 2008'i unutmalarını, 2008'in artık tarih olduğunu ve 2009 daha iyi olmasa bile Heller Books'ta kimsenin işten çıkarılmayacağını söyledin. Yayıncılar beyzbol ligini unutmayın, dedin. Personel azalırsa ilkbaharda takım kurulamaz ve Heller Books'un övünç kaynağı olan peş peşe yirmi yedi mevsimde maç kaybetme özelliği de sona erer. Bu yıl beyzbol takımı olmayacak mı? Böyle bir şey düşünülemez.

6 Şubat. Yazarlar kesinlikle gazetecilerle konuşmamalı. Röportaj, basitleştirilmemesi gereken bir şeyi basitleştirmekten başka işe yaramayan

yoz bir edebiyat türüdür. Renzo bunu bilir ve bildiklerine göre hareket eden bir insan olduğu için de yıllardır çenesini tuttu; ama bu akşam, daha bir saat önce sona eren yemekte, bugün öğleden sonra bir kayıt cihazına konuştuğunu, genç bir öykü yazarının sorduğu soruları yanıtladığını anlattı; bant çözülüp düzeltildikten ve Renzo onayladıktan sonra röportaj yayımlanacakmış. Bunu neden yaptığını sorduğun zaman, Renzo özel bir durum olduğunu söyledi. Röportaj için, o öykü yazarı gencin arkadaşı olan Bing Nathan ricacı olmuş, Renzo da senin Bing Nathan'a ne kadar çok şey borçlu olduğunu bildiği için bu isteği reddetmenin bağışlanamaz bir kabalık olacağını düşünmüş. Bir başka deyişle, Renzo sessizliğini seninle arkadaşlığının hatırı için bozmuştu, sen de bu yüzden ne kadar duygulandığını, şükran duyduğunu söyledin; Renzo da Bing için bir şey yapabilmesinin senin gözünde taşıdığı anlamı anladığını söyledi. Bing'in hatırı için, senin hatırın için yapılmış bir röportaj; ama Renzo konuşmaya razı olmadan önce genç yazarın kabul etmesi şart olan bazı kısıtlamalar konmuş. Renzo'nun yaşamı ya da yapıtlarıyla ilgili soru olmayacak, politika konusunda soru olmayacak, başka yazarların, ölmüş yazarların, Renzo'nun bazılarını çok iyi, bazılarını biraz tanıdığı ve övmek istediği yeni ölmüş yazarların yapıtları dışında hiçbir konuda soru olmayacak. Renzo, kesinlikle saldırı yok, sadece övgü var, dedi. Röportajı yapacak kişiye önceden bir isim listesi verip bunların içinden sadece beş ya da altı kişiyi seçmesini istemiş; çünkü liste hepsi hakkında konuşulamayacak kadar uzunmuş. William Gaddis, Joseph Heller, George Plimpton, Leonard Michaels, John Gregory Dunne, Alain Robbe-Grillet, Susan Sontag, Arthur Miller, Robert Creeley, Kenneth Koch, William Styron, Ryszard Kapuściński, Kurt Vonnegut, Grace Paley, Norman Mailer, Harold Pinter ve daha geçen hafta ölen John Updike; birkaç yıl içinde göçüp gitmiş koca bir kuşak. O yazarların çoğunu sen de tanıdın, onlarla konuştun, birbirinizin sırtını sıvazladınız, onlara hayran oldun; Renzo adlarını sayarken ne çok kişi olduklarına şaşırdın ve onların anısına kadehlerinizi kaldırırken ikinizin

üzerine de hüzün düştü. Renzo havayı değiştirmek için William Styron'la ilgili bir hikâyeyi, Fransız dergisi *Le Nouvel Observateur*'le ilgili yıllar önce olmuş bir anekdotu anlatmaya başladı; dergi bir sayısını bütünüyle Amerika'ya ayırmayı planlamıştı ve işlemeyi umdukları konulardan biri de yaşlı bir Amerikalı romancıyla genç bir Amerikalı romancının uzun söyleşisiydi. Dergi Styron'la iletişim kurmuş, o da konuşmak isteyeceği genç yazar olarak Renzo'nun adını vermişti. Derginin bir editörü, o sırada (her zaman olduğu gibi) kendini yeni romanına kaptırmış olan Renzo'yu aramış, Renzo bu öneriyi kabul edemeyecek kadar meşgul olduğunu – Styron'ın önerisinden onur duyduğunu ama fazlasıyla meşgul olduğunu kadına söyleyince, kadın bu ret cevabı yüzünden öylesine bir şok geçirmiş ki, kendini öldüreceğini söylemiş, *Je me suicide*, ama Renzo gülüp geçmiş, bu kadar önemsiz bir şey için kimsenin intihar etmeyeceğini, kadının da ertesi sabah kendini daha iyi hissedeceğini söylemiş. Styron'ı da çok iyi tanımıyormuş, sadece bir iki kez karşılaşmışlar ama telefon numarasını biliyormuş ve intihara niyetli editörle konuştuktan sonra kendisini önerdiği için teşekkür etmek, ancak bir roman yazmakla meşgul olduğu için öneriyi reddetmek zorunda kaldığını söylemek üzere Styron'ı aramış. Styron'dan anlayış göstermesini rica etmiş. O da, çok iyi anlıyorum, demiş. Zaten baştan Renzo'yu da bu nedenle önerdiğini söylemiş. Çünkü o da söyleşi yapmayı istemiyormuş ve Renzo'nun dergiye hayır deyip kendisini de kurtaracağından aşağı yukarı eminmiş. Teşekkür ederim Renzo, bana büyük iyilik yaptın, demiş. Gülüşmüşler. Sen ve Renzo da, Styron'ın bu sözüne çok güldünüz, sonra Renzo şöyle dedi: "Ne kadar nazik bir insan, ne kadar kibar. Editöre hayır diyemediği için, bu işi onun yerine yapayım diye beni önermiş. Ama ya ben peki deseydim, o zaman ne olacaktı? Herhalde ikimize karşılıklı oturup dünyanın ne halde olduğu konusunda konuşma fırsatı verdiklerine sevinmiş, memnun olmuş gibi yapacaktı. İşte o böyle biriydi. İyi insandı. Kimseyi kırmak istemezdi." Styron'ın iyiliğinden söz ettikten sonra, PEN'in Liu Xiaobo'ya destek kampanyasını konuşmaya

başladınız. Bütün dünyadan çeşitli yazarların imzaladığı bir af çağrısı 20 Ocak'ta yayımlandı, PEN nisanda düzenlenen yıllık bağış toplama yemeğinde Liu'ya gıyabında onur ödülü vermeyi de planlıyor. Tabii sen de orada olacaksın, şimdiye kadar o yemeğe gitmemezlik etmedin hiç ama durum pek parlak görünmüyor; Liu Xiaobo'ya New York'ta ödül vermenin onun Beijing'deki durumunu –gözaltındaki adam ve kuşkusuz yakında tutuklanacak olan adam konumunu– etkileyeceğini beklemiyorsun. Renzo'nun dediğine göre, PEN'de çalışan genç bir kadın, oğlunun Brooklyn'de kaldığı evde oturuyormuş. Dünya ne küçük, değil mi? Evet, Renzo, dünya gerçekten küçük.

7 Şubat. Yirmi Altı Ocak'taki ilk karşılaşmanızdan sonra oğlanla iki kez daha buluştun. Birincisinde (gişeye iki bilet bırakan Mary-Lee'nin davetlisi olarak) *Mutlu Günler*'e gittiniz, oyunu kendinizden geçercesine hayranlıkla izlediniz (Mary-Lee harikaydı), oyundan sonra onun soyunma odasına gittiniz, o da ikinizi öpücüklere boğdu. Canlı seyirci karşısında oynamanın coşkusuyla, bütün gövdesine yayılan aşırı adrenalin salgısıyla Mary-Lee'nin gözleri alev alev parlıyordu. Çocuk çok sevinçli görünüyordu, özellikle de sen annesiyle kucaklaşırken. Sonradan, belki de ömründe ilk kez sizi sarmaş dolaş gördüğünü fark ettin. Oğlun savaşın artık sona erdiğini, savaşçıların çoktan silahlarını bırakıp kılıçlarından saban yaptıklarını[42] anlıyor. Tiyatrodan sonra Korngold ve Lady Swann'la Union Meydanı yakınlarındaki küçük bir lokantada yemek yediniz. Oğlan az konuşuyordu ama çok dikkatliydi. Oyunla ilgili çok yerinde yorumlar yaptı, ikinci perdenin başındaki *Selam sana, kutsal ışık* repliğinden söz açıp Beckett'in o noktada Milton'dan neden alıntı yaptığını anlattı; ışığın ancak karanlığın karşısında kutsal olabileceğini, o yüzden de sürekli gündüz olan bir dünyada o sözlerin yarattığı ironiyi vurguladı. O konuşurken oğluna bakan annenin gözleri hayranlıkla parlıyordu. Mary-Lee, aşırılıkların kraliçesiydi, çıplak duyguların Meryemi'ydi, onu biraz da kıskançlıkla seyrederek oturuyordun – onun bu tavrı biraz hoşuna gidiyordu ama

kendine de oğlunla arana mesafe koymayı neden hâlâ sürdürdüğünü soruyordun. İkinci sefer oğlunun yanında daha rahattın. Belki ona yeniden alışıyordun ama henüz yakınlık göstermeye hazır değildin. Sonraki buluşma daha samimi geçti. Eski günlerin hatırına, bu akşam Joe Junior'un Yeri'nde yemek yediniz, ikiniz baş başa, yağlı hamburgerleri, vıcık vıcık patates kızartmalarını gövdeye indirdiniz; daha çok beyzboldan konuştunuz, o konuşma, kendi babanla yaptığın çeşitli konuşmaları anımsattı: coşkulu ama tamamen nötr, tehlikesiz bir konu; ama sonra Miles sözü Herb Score'un ölümüne getirdi ve sana telefon etmeyi, senin babanı, Miles'ın hiç görmediği büyükbabasını mahvetmiş olan aynı sakatlık yüzünden kariyeri sona eren o top atıcısı hakkında konuşmak istediğini, ancak sonradan şehirlerarası telefonun uygun düşmeyeceğini düşünerek aramaktan vazgeçtiğini söyledi; yine de sonunda ilk görüşmenizin telefonda olması ne tuhaf, sen hastanedeyken Brooklyn'le Exeter arasındaki telefon konuşmaları, Miles seni bir daha görememekten ne kadar da korkuyordu. Yemekten sonra onu Downing Caddesi'ne götürdün; işte orada, eski apartmanın salonunda Miles birdenbire çözüldü ve hıçkıra hıçkıra ağladı. O gün, yıllar önceki o gün, güneşten kızmış yolda giderlerken Bobby'yle kavga ettiklerini ve o araba gelmeden hemen önce Bobby'yi ittiğini, kendinden daha ufak yapılı olan Bobby'yi yere düşürecek kadar sertçe ittiğini ve çocuğun o yüzden ezilip öldüğünü anlattı. Sen sesini çıkarmadan dinledin. Söyleyecek tek sözcük bulamıyordun. Bunu bilmeden geçen onca yıldan sonra şimdi öğrenmek, olayın bayağılığı, iki üvey kardeş arasındaki yeniyetmelere özgü itiş kakış ve o itmenin neden olduğu bütün o acılar. Oğlanın itirafından sonra pek çok şey açıklığa kavuştu. Onun içine kapanışı, kendi hayatından kaçışı, bir tür kendini cezalandırma gibi mavi yakalılara uygun işlere girmesi, bir anlık öfke yüzünden on yılı aşkın cehennem hayatı. Bağışlanabilir mi? Bu gece onu bağışladığını belirtecek sözler bir türlü ağzından dökülemedi ama en azından ona sarılıp

kucaklamayı akıl edebildin. Asıl sorun şu: Bağışlanması gereken bir durum var mı? Büyük olasılıkla yok. Ama yine de, Miles bağışlanmalı.

8 Şubat. Pazar günü Willa'yla telefon konuşması. Sağlığın için kaygılanıyor, nasıl idare ettiğini merak ediyor, istifa ederek eve dönüp sana bakması daha iyi olmaz mı diye soruyor. Çalışkan, işine düşkün karının, üniversite yöneticilerine, "Buraya kadar arkadaşlar, benim adamın karın ağrısı tuttu, gitmem şart, öğrencilerin de anasını satayım, hem onlar kendi kendilerine de öğrenebilirler," dediğini düşünüp gülüyorsun. Bu sahneyi Willa'ya anlatınca o da kıkır kıkır gülüyor, uzunca bir süredir ilk kez güldüğünü görüyorsun, aylardır ilk kez gerçekten gülüyor. Dün gece oğlanla yemek yediğini söylüyorsun, Willa hiç oralı olmuyor, hiç soru sormuyor, sadece hımm diye mırıldanarak seni dinlediğini belirtiyor, başka bir şey söylemiyor ama sen bastırıyorsun, oğlanın sonunda kendini toparladığını söylüyorsun. Yine bir hımm sesi. Tabii itiraf konusuna hiç değinmediğini söylemeye gerek yok. Bir an sessizlik oluyor, sonra Willa kendini yeniden kitabına devam edecek kadar güçlü hissettiğini söylüyor, sence bu da iyiye işaret, sonra ona Renzo'nun sevgilerini gönderdiğini, senin de sevgilerini gönderdiğini ve bütün vücudunu öpücüklere boğduğunu söylüyorsun. Konuşma sona eriyor. Bir bütün olarak düşününce hiç de olumsuz bir konuşma değil ama telefonu kapattıktan sonra bir boşlukta kaldığın duygusuna kapılarak evde dolanmaya başlıyorsun. Oğlan Willa'yla ilgili pek çok soru sordu ama Willa' nın *onu yüreğinden söküp atmış olduğunu* ona söyleyecek cesareti hâlâ bulamadın. Boş Şişeci, artık takım elbise giyip kravat takıyor. Boş Şişeci işe gidiyor, faturalarını ödüyor, örnek bir vatandaş oldu. Ama Boş Şişeci hâlâ kafasının içinde ve dünya yükünün altında ezildiği gecelerde hâlâ elleriyle dizlerinin üzerine çöküp aya doğru uluyor.

15 Mart. 7 Şubat'ta son yazdıklarından bu yana oğlanı altı kez daha gördün. Cumartesi günü Kırık Eşyalar Hastanesi'ne gittin, onun resim çerçeveleyişini seyrettin, oğlunun bütün isteğinin bu olup olmadığını,

yaşlanıncaya kadar olur olmaz işlere girip çıkmakla yetinip yetinmeyeceğini sordun kendi kendine. Yine de, onu karar vermeye zorlamıyorsun. Arada bir dediği gibi sonbaharda üniversiteye dönüp diploma almasını içten içe istesen de onu kendi haline bırakıyor ve bundan sonra olacakları görmeyi bekliyorsun. Tiyatronun kapalı olduğu bir pazartesi gecesi, yine Korngold ve La Swann'la birlikte dörtlü yemek. Bir gece Bresson'un eski başyapıtı *Bir İdam Mahkûmu Kaçtı*'yı seyretmek için sinemaya gidiş. Hafta ortasında bir öğle yemeği. Yemekten önce Miles ofise geldi, sen de ona ofisi gezdirdin, ufak kadrondaki yiğitlere tanıştırdın; o gün öğleden sonra aklına çılgın bir fikir geldi, acaba onun kadar zeki ve kitaplarla ilgili bir çocuk yayın dünyasında kendine bir yer edinemez mi, örneğin Heller Books'ta çalışmaya başlayıp ileride babasının halefi olacak biçimde yetiştirilemez mi diye düşündün; ama insan aşırı hayaller kurmamalı, insanın beynine zehirli tohumlar eken düşüncelere kapılmamalı, en iyisi bir başkasının, özellikle de kendi oğlunun geleceğini tasarlamaktan uzak durmak. Renzo'nun Park Slope yakınındaki evinde bir akşam yemeği, oğlunun vaftiz babası o gece çok keyifli, yeni bir romana başlamış, artık gerek iş gerekse sanat çevrelerindeki durgunluktan, batıp mahvolmaktan, yangını söndürmenin yolunu bulmaktan söz edilmiyor. Sonra Miles'ın oturduğu eve ziyaret, Sunset Park dört numaradaki yaşantıyı görme fırsatı. Kasvetli, köhne bir yer ama oğlunun arkadaşlarını gördüğüne sevindin, tabii en çok da başarılı biri gibi görünen Bing'i; sonra o iki kız, PEN'de çalışan, Liu Xiaobo davasından uzun uzadıya söz eden ve sana ebeveyninin kuşağı hakkında, 2. Dünya Savaşı dönemindeki genç kadınlarla erkekler hakkında ayrıntılı sorular soran Alice ve gecenin geç saatinde sana ömründe gördüğün en azgın erotik desenlerle dolu resim defterini gösteren o kendi halinde, şirin Ellen; o desenleri görünce durdun –sadece bir an–, pornografik sanat kitapları dizisiyle yayınevini batmaktan kurtarabilir miyim diye aklından geçirdin. Tam iki kez tahliye ihbarnamesi gelmiş, şanslarını zorladıklarını, tehlikeli bir noktaya gelebileceklerini söyleyerek

onları uyardın ama Bing yumruğunu masaya indirip sonuna kadar direneceklerini söyledi, sen de lafı uzatmadın, ne de olsa onlara ne yapacaklarını söylemek senin üzerine vazife değil, hepsi (az çok) büyümüş, olgunlaşmış insanlar, yanlış da olsa kendi kararlarını verebilecek durumdalar. Altı kez daha buluştuktan sonra oğlanla yavaş yavaş yakınlaştınız. Artık sana açılıyor, ikinizin yalnız olduğunuz gecelerden birinde, büyük olasılıkla Bresson'ın filminden sonra, sana Pilar Sanchez'le olan hikâyenin tamamını, Florida'dan neden kaçmak zorunda kaldığını anlattı. Doğrusunu söylemek gerekirse, Miles kızın ne kadar genç olduğunu söyleyince çok şaşırdın ama biraz düşününce, oğlunun o yaşta birine âşık olmasının çok mantıklı olduğunu fark ettin; çünkü çocuğun yaşamı parçalandı, uygun ve doğal gelişiminden koptu; her ne kadar koca bir adam gibi görünüyorsa da iç benliği on sekizinde, on dokuzunda kaldı. Ocak ayında bir an kızı kaybetmekten korktuğunu anlattı; müthiş kavga etmişler, ilk ciddi kavgalarıymış; Miles hatanın büyük ölçüde, hatta tamamen kendisinde olduğunu iddia etti, kızın kendisi için nasıl böylesine önemli bir varlık olacağını ilk karşılaştıkları zaman da anlamamıştı, hâlâ da anlayamadığını anlattı; kıza ailesi konusunda yalan uydurmuş, annesiyle babasının öldüklerini, hiç erkek kardeşi olmadığını söylemiş; ama şimdi tekrar ailesine döndüğü için kızın da gerçeği bilmesini istemiş ve ona gerçekleri anlatınca, kız yalan söylediği için o kadar öfkelenmiş ki, telefonu suratına kapatmış. Birkaç hafta kavga etmişler, Miles kızın aldatıldığı duygusuna kapılmakta haklı olduğunu söyledi; onu hayal kırıklığına uğratmış, kız da güvenini yitirmiş; ancak evlenme teklif ettiği zaman kız yumuşamaya, Miles'ın kendisini bir daha hiç hayal kırıklığına uğratmayacağını anlamaya başlamış. Evlenmek! Daha liseyi bitirmemiş bir kızla nişanlanmak! Oğlan, gelecek ay onu görünceye kadar sabret, dedi. Sen de olabildiğince sakin davranmaya çalışarak, onunla tanışmayı sabırsızlıkla beklediğini söyledin.

29 Mart. Her zamanki gibi pazar günü Willa'yla telefon konuşması. Durumu düzelteceğini mi yoksa daha da mı beter olacağını bilmeden, sonunda oğlanın itirafını ona anlatıyorsun. Anlattıkların onun bir seferde kaldıramayacağı kadar ağır, o yüzden de tepkisi birkaç dakika içinde farklı aşamalarla gerçekleşiyor. Birinci aşama: mutlak bir sessizlik, anlattıklarını anlamadı diye bir daha tekrarlamak zorunluluğunu hissedeceğin kadar uzun bir sessizlik. İkinci aşama: usul usul konuşan bir sesle, "Bu korkunç bir şey, dayanılmayacak kadar korkunç, nasıl gerçek olabilir?" sorusu. Üçüncü aşama: bir yandan aklı tekrar o yola geri gidip resmin eksik parçalarını tamamlarken, oğlanların kavgasını gözünün önüne getirirken, Bobby'nin yere itilişini yeni baştan görürken hıçkırarak dökülen gözyaşları. Dördüncü aşama: giderek artan öfke. "Bize yalan söyledi," diyor. "Bizi yalanlarıyla aldattı." Sen de oğlanın yalan söylemediğini, sadece konuşmadığını, suçluluk duygusunun yarattığı travma nedeniyle konuşacak durumda olmadığını ve bu suçluluk duygusuyla yaşamanın onu mahvolmanın eşiğine getirdiğini anlatıyorsun. Willa, "O benim oğlumu öldürdü," diyor; sen de Miles'ın onun oğlunu yola ittiğini ve oğlunun ölümünün kaza olduğunu söylüyorsun. Bir saatten fazla konuşuyorsunuz, defalarca onu ne kadar sevdiğini, Miles konusunda neye karar verirse versin, ne yaparsa yapsın, onu her zaman seveceğini söylüyorsun. Willa yeniden ağlamaya başlıyor, sonunda kendini Miles'ın yerine koyuyor, sonunda onun ne kadar acı çektiğini anladığını söylüyor; ama anlamanın yeterli olup olmadığından emin değil, ne yapmak istediğini, onunla yeniden karşılaşabilecek kadar güçlü olup olmadığını bilmiyor. Zamana ihtiyacı olduğunu, yeniden düşünmek için daha çok zaman gerektiğini söylüyor; sen de acele etmesine gerek olmadığını, onu hiçbir zaman istemeyeceği bir şeyi yapmaya zorlamayacağını söylüyorsun. Konuşma sona eriyor ve sen yine kendini boşlukta hissediyorsun. Akşamüzeri artık hiçbir yerin kendi yuvan olmadığı ve ömrünün son yıllarını bu boşlukta geçireceğin gerçeğini kabullenmeye başlıyorsun.

12 Nisan. Kız sana tanıdığın birini anımsatıyor ama kim olduğunu çıkaramıyorsun, onunla tanıştıktan beş ya da altı dakika sonra ilk kez gülüyor, işte o zaman onu benzettiğin kişinin kesinlikle Suki Rothstein olduğunu fark ediyorsun. Yaklaşık yedi yıl önce bir öğleden sonra, yakıcı güneş altındaki Houston Caddesi'nde arkadaşlarıyla konuşup gülen ve sırtındaki kıpkırmızı giysisiyle gençlik ateşinin en eşsiz, en görkemli simgesi gibi görünen Suki Rothstein. Pilar Sanchez, sanki Suki Rothstein' ın ikizi, içinde yaşam ateşini taşıyan ufak tefek, pırıl pırıl bir varlık; dilerim, tanrılar ona dostlarının talihsiz kızından daha iyi günler göstersin. Pilar, cumartesi akşamının erken saatlerinde Florida'dan geldi, ertesi günü, yani Paskalya Pazarı'nda da oğlanla beraber Downing Caddesi'ne, onu görmeye geldiler. Oğlan ellerini kızın üstünden çekemiyordu, sen rahat koltuğunda onlar da karşındaki kanepede oturmuş konuşurken bile, Miles kızın boynunu öpüyor, çıplak dizini okşuyor, kolunu omzuna atıyordu. Tabii sen kızı daha önce, neredeyse bir yıl önce Güney Florida'daki o küçük parkta görmüştün zaten; onların ilk karşılaşmalarının, ilk konuşmalarının gizli tanığıydın; ama kızın gözlerine bakıp çevresindeki her şeyi özümseyen, oğlanı kendine âşık eden o parıltılı kara gözlerdeki gücü seçemeyecek kadar uzaktaydın. Oğlan, iyi haberlerle, en iyi haberle geldiklerini söyledi ve bir saniye sonra Pilar'ın tam burslu olarak Barnard'a kabul edildiğini, haziranda liseyi bitirir bitirmez New York'a yerleşeceğini öğrendin. Kıza, karının da Barnard'a gittiğini, onu ilk kez Barnard'da öğrenciyken gördüğünü ve şimdi de meşalenin oğlunun üvey annesinden Pilar'a devredildiğini söyledin. Sonra (bunu duyduğunda neredeyse koltuktan yere yuvarlanıyordun) oğlan Columbia'da Genel Eğitim Fakültesi'ne[43] kaydolduğunu ve sonbaharda diploma almanın son aşamasına başlayacağını haber verdi. Okul parasını nasıl ödeyeceğini sordun, bankada biraz parası olduğunu ve gerisini de öğrenci kredisine başvurarak halledeceğini söyledi. Senden yardım istemeyişi hoşuna gitti, isteseydi seve seve verirdin ama bunu kendisinin üstlenmesinin ona moral vermesi açısından daha iyi

olacağını biliyorsun. Konuşma ilerledikçe, giderek daha mutlu olmaya başladığını, son on üç yıl boyunca hiç bugünkü kadar mutlu olmadığını fark ettin; bu mutluluğun şerefine içmek, bu mutluluk yüzünden sarhoş olmak istedin ve Willa oğlan konusunda ne karar alırsa alsın, dünyada en çok sevdiğin iki kişi arasında bölünmüş bir yaşam sürebileceğini, nerede ve ne zaman onlarla birlikte olursan bu mutluluğu yaşayabileceğini anladın. Akşam yemeği için Waverly Inn'de, eski New York'un, artık var olmayan New York'un o saygın lokantasında masa ayırttın; Pilar'ın öyle bir yeri beğeneceğini düşündün, gerçekten de beğendi, hatta kendini cennetteymiş gibi hissettiğini söyledi; üçünüz Paskalya yemeğinizi yerken kız seni soru bombardımanına tuttu, bir yayınevinin nasıl çalıştığı konusundaki her şeyi öğrenmek istiyordu; Renzo Michaelson'la nasıl tanıştığını, bir kitabı kabul edip etmemeye nasıl karar verdiğini merak ediyordu, onun sorularını yanıtlarken, kızın seni can kulağıyla dinlediğini, anlattıklarının tek sözcüğünü bile unutmayacağını fark ettin. Bir noktada matematik ve fenden söz açıldı; hiç anlamadığını içtenlikle itiraf ettiğin kuantum fiziği konusunda bir tartışmayı dinlerken buldun kendini; sonra Pilar sana dönüp şunu dedi: "Şöyle düşünün Bay Heller. Eski fizikte üç kere ikinin altı etmesi ve iki kere üçün de altı etmesi tersine çevrilebilir önermelerdir. Kuantum fizikte öyle olmaz. Üç kere iki ile iki kere üç iki farklı konudur, birbirinden tamamen ayrı önermelerdir." Bu dünyada kaygılanmanı gerektirecek pek çok şey var ama oğlunun bu kıza duyduğu aşk için hiç kaygılanmana gerek yok.

Bu sabah uyandığında Mark Fidrych'in öldüğünü haber aldın. Daha elli dört yaşındaymış, Northborough, Massachusetts'deki çiftliğinde onarmakta olduğu damperli kamyon üstüne devrilince ezilerek ölmüş. Önce Herb Score, şimdi de Mark Fidrych, birkaç gün, birkaç ay ülkenin gözünü kamaştırdıktan sonra gözden kaybolan talihsiz deha. Babanın dilinden düşürmediği sözü anımsıyorsun: Zavallı Herb Score. Sen de şimdi ölüler listesine yeni bir ad ekliyorsun: Mark Fidrych. Huzur içinde yatsın.

42. İbrani peygamberi İşaya’nın kutsal kitabından yola çıkan bu deyim, savaş araçlarının ve teknolojilerinin barışçıl, sivil amaçlarla kullanılışı anlamına geliyor. (Ç.N.)

43. School of General Studies, Türkiye’de bulunmayan türde bir yüksek okul. Normal üniversite öğrenimini tamamlamayanların devam ettiği iki ya da dört yıllık bir eğitim kurumu. (Ç.N.)

Alice Bergstrom ve Ellen Brice

Günlerden On Üç Nisan Perşembe, Alice PEN Amerika Merkezi'ndeki beş saatlik bir iş gününü daha tamamladı. Son birkaç aylık programın dışına çıkıp tezi üzerinde çalışmak üzere Sunset Park'a koşmayacak. Öyle yapmak yerine perşembeleri çalışmayan Ellen'la buluşacak, SoHo, Spring Sokak'taki Fransız lokantası Balthazar'da geç bir öğle yemeği yiyecekler, lokanta 588 Broadway'deki PEN ofisinden iki dakika uzaklıkta. Dün New York'un bir başka zabıta memuru eve yeni bir ihbarname getirdi, böylelikle evin tahliyesi için gelen yazıların toplamı dördü buldu; ayın başlarında üçüncü yazı gelince Alice'le Ellen bir sonraki ihbarnamenin son olmasına ve o zaman işgalci rozetlerini çıkarıp istemeye istemeye harekete geçmeye karar verdiler. Bugün öğleden sonra Manhattan'da bu nedenle buluşuyorlar – Bing'den ve onun atak, öfkeli çıkışlarından uzak bir yerde sakin kafayla durumu değerlendirecek ve bundan sonra ne yapılması gerektiğini düşünüp taşınacaklar; sakin ve mantıklı bir görüşme için, öğle ve akşam yemekleri arasındaki tenha saatlerde bu pahalı, şık lokantadan daha uygun bir yer olabilir mi?

Jake artık hesapta yok. Alice, Beş Ocak'ta Jake'le son görüşmesinde açıklamaya hazırlandığı ilişkiyi bitirme kararını, nihayet şubat ortasında dile getirdi; o son konuşmanın en acı veren yanı, Alice içinde bulundukları durumu açıklarken adamın bunu çabucak kabullenmesi, artık herkesin kendi yoluna gitmesi fikrine, ayrılma kararına hemen hemen hiç karşı çıkmaması oldu. Jake kendisinde bir terslik olduğunu, kızın yanındayken artık heyecan duymadığını, onu görmeyi sabırsızlıkla beklemediğini, duygularındaki bu değişikliğin kendi suçu olduğunu ve neden bu hale geldiğini hiç anlayamadığını söyledi. Alice'e –zekâ, sevecenlik, bilgelik gibi– pek çok önemli özelliğe sahip, harikulade bir insan olduğunu, kendisininse onu layıkıyla sevmekten aciz zayıf bir ruh olduğunu belirtti. Sorunu daha

derinlemesine irdelemedi, örneğin kıza olan cinsel ilgisini kaybetmesinin nedenlerine hiç girmedi; Alice de ondan böyle bir şey beklemenin abes olduğunu anladı, çünkü Jake duygularındaki bu değişikliğin, Alice'in olduğu kadar kendisinin de kafasını karıştırdığını açıkça itiraf etti. Adama psikoterapi yaptırmayı hiç düşünüp düşünmediğini sordu; o da düşündüğünü, hayatının darmadağın olduğunu ve profesyonel bir yardıma kesinlikle ihtiyaç duyduğunu söyledi. Alice onun doğru söylediğini sezinledi, yine de tamamen emin değildi; şimdi o konuşmayı aklından geçirdikçe, Jake'in o boyun eğen, kendini suçlayan tavrı acaba en kolay kaçış yolu muydu, bir başkasına âşık olduğunu gizlemek için söylediği yalan mıydı, diye merak ediyor. Ama o bir başkası kim olabilir? Alice bunu bilmiyor, onu son gördüğünden bu yana geçen iki buçuk ay içinde ortak arkadaşlarından hiçbiri Jake'in yeni bir ilişkisi olduğundan söz etmedi. Belki de kimse yoktu – ya da Jake'in aşk hayatı sıkı sıkı korunan bir sır olmuştu. Öyle ya da böyle, Alice onu özlüyor. Adam gittikten sonra sadece birlikteyken geçirdikleri iyi zamanları anımsıyor, kötü günleri aklına getirmiyor; işin tuhafı, en çok da en beklenmedik bir anda patlattığı esprileri, hiç mizah duygusu olmayan Jake Baum'un bütün savunma mekanizmalarını bir yana bırakarak komik tipleri, özellikle de Rus, Hintli, Koreli gibi ağır bir yabancı aksanla konuşanları taklit edişini özlüyor; Jake bu konuda gerçekten ustaydı, sesleri, aksanları tam oturturdu; ama bu eski Jake'ti, bir yıl önceki Jake' ti ve işin doğrusu *Baayaaan Aliiis, Op beni Baayaaan Aliiis,* diye o komik tiplerden birini taklit ederek Alice'i güldürmeyeli çok zaman olmuştu. Alice yakında bir başka erkeğin ortaya çıkacağını pek sanmıyor, bu da onu kaygılandırıyor, artık otuzuna bastığı için çocuksuz bir gelecek olasılığı onu dehşete düşürüyor.

Zayıfladı ama sıkı bir rejim yaptığı için değil, iştahsızlıktan kilo verdi; yetmiş kiloya inmek onun için çok uygun; artık vücudunu aklına getirdiği zaman kendini sevimsiz bir inek gibi görmüyor – zaten Jake gittiği ve kendisine dokunacak kimse de olmadığı için vücudunu sık sık da aklına

getirmiyor. Jake gittikten sonra tez çalışması iki hafta kadar askıda kaldı ama sonra Alice kendini toparladı, ondan sonra çok sıkı çalışmaya başladı, hatta o kadar çok çalışıyor ki son bölümün neredeyse yarısına geldi ve ilk müsveddeyi yaklaşık on gün içinde bitireceğini düşünüyor. Son üç yıldır, tez başlı başına bir amaç, tırmanmaya başladığı bir dağ oldu ama dağın doruğuna vardıktan sonra ne olacağını hemen hemen hiç düşünmedi. Düşündüğü zaman da, bir sonraki adımın bir yerlerde öğretmenlik yapmak için başvuruda bulunmak olacağını varsaydı. Doktorayı tamamlamak için onca yılı bu uğurda harcarsınız, öyle değil mi? Size doktor unvanını verirler, siz de gider öğretmen olursunuz. Ama artık yolun sonu görünmeye başladığı için, Alice soruyu yeniden soruyor ve yanıtın öğretmenlik olduğundan artık emin değil. Hâlâ bir kez denemeye niyetli ama geçen yılki hayli tatsız yardımcı eğitmenlik deneyiminden sonra, gelecek kırk yıl boyunca bir İngilizce bölümünde verilecek emeğin doyum sağlayıp sağlayamayacağını kestiremiyor. Geçen ay içinde başka olasılıklar da aklına geldi. Örneğin, PEN'de daha büyük, daha çok emek isteyen bir görev. Şimdi yaptığı iş onu sandığından çok daha fazla meşgul etti, bir İngilizce bölümünde –büyük olasılıkla da New York'un sekiz yüz mil güneyinde ya da batısındaki bir yüksek okulun İngilizce bölümünde– görev alırsa PEN'deki işini bırakmak zorunda kalır, bunu da hiç istemiyor. Lokantanın kapısını açıp girerken kendi kendine, işte sorun bu, diyor, sorun iş değil, işin yeri. New York'tan ayrılmak istemiyor. Bu son derece büyük, yaşanılmaz şehirde yaşayabildiği kadar uzun süre yaşamaya devam etmek istiyor ve bunca yıldan sonra başka bir yerde yaşamak düşüncesi ona delilik gibi geliyor.

Ellen çoktan gelmiş, lokantanın doğu duvarı dibindeki masalardan birinde oturmuş, bir kadeh beyaz şarap içerek arkadaşını bekliyor. Ellen, Alice'in eski sevgilisinin son birkaç aydır neler yaptığını Alice'ten daha çok biliyor; ama Alice'e hiçbir şey söylemedi, çünkü olanları sır olarak saklayacağı konusunda Bing'e söz verdi ve sözünden cayan biri de değil.

Yılın ilk dört ayında Bing haftada bir ya da iki kez ona poz vermeye devam etti, o süre içinde aralarındaki pek çok duvar, daha doğrusu bütün duvarlar yıkıldı, ikisi de başkalarıyla paylaşmak istemeyecekleri sırlarını birbirlerine açtılar. Örneğin Ellen, Bing'in Miles'a delicesine tutkun olduğunu biliyor, Bing'in aklını kurcalayan erkekle-kadın, erkekle-erkek ilişkileri sorununu, kendisinin ne ve kim olduğu hakkındaki kuşkularını biliyor. Bing'in ocak sonlarında Jake'in Manhattan'daki ufak apartman dairesine gittiğini, bol alkol ve Jake'in çok istediği Renzo Michaelson röportajını sağlamış olması sayesinde Alice'in eski sevgilisini cinsel ilişkiye girmek için baştan çıkardığını da biliyor. Jake Baum'un kollarından, ağzından ve mahrem yerlerinden çok az ya da hiç haz duymadığı için, Bing'in kendini keşfetme konusundaki ilk ve son deneyi oldu bu ve öfkeyle itiraf ettiği gibi Miles'ı hâlâ çok çekici bulduğu halde erkeklerle, Miles'la bile sevişmekle ilgilenmiyordu artık. Öte yandan, Bing'in kuşkulandığı gibi yeniyetmeliğinde erkek-erkeğe deneyimler yaşamış olan Jake, kendisine büyük zevk veren Bing'le ilişkisinin etkisiyle erkeklere duyduğu ilginin geçen yıllar içinde sandığı gibi yok olmadığını fark etti. İki hafta sonra Alice ilişkileri konusunda onu zorlayınca, Jake de öteki eğilimini izlemek için Alice'le ilişkiyi bitirmeye sessizce boyun eğdi. Jake'le Bing hâlâ görüştükleri için Ellen bunları biliyor. Bing bu bilgiyi Ellen'a aktardı, Ellen da çenesini tuttu. Alice bunu bilmiyor ama Jake olmayınca keyfi çok daha yerinde ve Ellen eğer bu dünya hakkında bir şey biliyor, bir şey anlıyorsa, Alice'in çok geçmeden yeni bir erkek bulacağını da adı gibi biliyor.

Bu, yeni Ellen, bedeniyle kurduğu yeni ilişkiyi ifade edebilmek için geçen ay dış görünüşündeki fazlalıkları elden geçiren Ellen Brice; bedeniyle kurduğu yeni ilişki yüreğiyle kurduğu yeni ilişkinin sonucu, yüreğiyle kurduğu yeni ilişki de en derindeki benliğiyle kurduğu yeni ilişkinin sonucu. Mart ortalarındaki dönüm noktası olan bir haftada ip gibi düz, uzun saçlarını kestirip 1920'lerde moda olan kısa, kıvırcık bir modele çevirdi, çekmecelerindeki ve dolabındaki giyeceklerin hepsini kaldırıp attı, evden

dışarı her çıkışında dudak boyası, allık, *eye-liner*, göz farı ve rimel sürmeye başladı ve Morris Heller'ın günlüğünde *kendi halinde* diye tanımladığı kadın, yıllardır kendisini tanıyanlarda şefkat ve koruma duyguları uyandırmış olan kadın artık o eski ezik ve utangaç havadan sıyrıldı; siyah deri mini etek, bedenini sımsıkı saran kaşmir süveteriyle Balthazar'ın doğu duvarı dibindeki sedirde oturmuş beyaz şarabını yudumlayarak Alice'in kapıdan girişine bakarken, yanından geçenler başlarını çevirip onu süzüyorlar, Ellen da böyle dikkat çekmekten çok mutlu oluyor, salondaki en arzu edilir kadın olduğunu bilmekten kıvanç duyuyor. Şubatta Alice'le Jake'in sallantıdaki aşk maceralarına nokta koymalarından tam bir hafta sonra, yaklaşık dokuz yıl önce ailesinin Güney Vermont'taki yazlık evinde onu gebe bırakan liseli Benjamin Samuels'in Ellen'ın çalıştığı emlak ofisine girmesi, kızın görünüşündeki bu devrimi tetikledi; Park Slope'da ya da ona yakın semtlerde kiralık daire arayan Benjamin Samuels artık büyümüş, yirmi beş yaşına gelmişti, Yedinci Cadde'deki bir GSM mağazasında cep telefonu satış elemanı olarak çalışıyordu, ailesinin onun geleceği olarak hayal ettiği hukuk ya da tıp gibi meslek dalları için gerekli zihinsel donanımdan yoksun olduğu için üniversiteyi yarıda bırakmıştı; ama her zamanki gibi yakışıklıydı, her zamankinden daha da yakışıklıydı, güzel bir futbolcu vücuduna sahip güzel çocuk, iri yapılı güzel bir erkeğe dönüşmüştü. Benjamin ilk başta Ellen'ı tanımadı, Ellen da karşısında oturan geniş omuzlu gencin yıllar önce kendini verdiği oğlan çocuğunun olgunlaşmış görüntüsü olduğundan kuşkulandıysa da, ona kimliğini açıklamadan önce delikanlının kiralık ev formunu doldurmasını bekledi. Sonra kendini tanıtmasını delikanlının hoş karşılayıp karşılamayacağını, hatta kendisini tanıyıp tanımayacağını bilemediği için alçak sesle, çekinerek konuştu ama Ben Samuels onu tanıdı, onu yeniden bulduğuna çok sevindi, o kadar sevindi ki sandalyeden kalkıp masanın karşı tarafına dolanarak Ellen'ın yanına geldi ve onu sıcacık bir merhaba kucaklamasıyla sarmaladı. Öğleden sonraki saatleri birlikte boş daireleri gezerek geçirdiler, ilk dairede

öpüştüler, ikinci dairede seviştiler, Ben Samuels artık yakına taşındığı için hemen her gün sevişmeye devam ettiler. Ellen o yüzden saçını kestirdi –Ben onun ensesinden tahrik oluyor–, saçını kestirdikten sonra da daha farklı, daha çekici giyinmeye başlarsa onu daha da çok tahrik edeceğini, aklını başından alacağını anladı. Şimdiye kadar Alice'e, Bing'e, Miles'a Ben'den söz etmedi; ama birdenbire pek çok değişiklik olması, dördüncü tahliye ihbarnamesinin gelmesi, küçük gruplarının dağılmak üzere oluşu üzerine başına gelen bu olağanüstü şeyi Alice söylemek için en uygun zamanın bugün olduğuna karar verdi.

Alice, o bildik Alice tebessümüyle gülümseyerek onu yanağından öpüyor, Ellen sedirin karşısındaki sandalyeye oturan arkadaşına bakarken, dünyanın bu en sıcak, en ışıl ışıl tebessümünü, onu ömründe tanıdığı ve tanıyacağı herkesten farklı kılan bu gülümseyişi Alice'in resme aktarabilecek kadar ustalaşıp ustalaşmayacağını merak ediyor.

Alice, Evet çocuk, galiba büyük deneyin sonu geldi, diyor.

Ellen, Belki bizim için öyle ama Bing'le Miles için değil, diye karşılık veriyor.

Miles üç hafta sonra Florida'ya dönecek.

Unutmuşum. Öyleyse sadece Bing için diyelim. Ne kadar üzücü.

Ben on gün daha zaman istiyorum. Çok çalışırsam son bölümü o zamana kadar bitiririm. Bu sana uyar mı, yoksa hemen mi evden çıkmak istiyorsun?

Hiç çıkmak istemiyorum. Sadece korkmaya başladım. Polisler kapıya dayanırsa neyimiz var neyimiz yoksa hepsini sokağa atarlar, eşyalar kırılıp dökülür, Bing öfkeden çıldırabilir, her türlü tatsız olasılık geliyor aklıma. On gün çok uzun zaman Alice. Bence yarın yeni bir yer aramaya başlasan iyi edersin.

Elinde kaç kiralık yer var?

Slope'da çok var, Sunset Park'ta o kadar yok.

Ama Sunset Park daha ucuz, o yüzden de daha iyi.

Sen ne kadar kira verebilirsin?

Piyasanın en ucuzu kadar.

Yemekten sonra listelere bakıp elimizde olanları sana haber veririm.

Belki sen Sunset Park'tan bıkmışsındır. Başka bir yere taşınmak istersen benim için sorun değil. Kiranın yarısını ödeyebildiğim sürece, her yer olur.

Sevgili Alice...

Ne oldu?

Kirayı paylaşmak istediğini düşünmemiştim.

Hiç düşünmüyor musun?

Prensip olarak evet ama bir şey oldu, başka seçenekler düşünüyorum.

Seçenekler mi?

Tek bir seçenek.

Ya?

Adı Benjamin Samuels, onun yanına taşınmamı istedi.

Seni küçük şeytan seni. Bu ne kadardır sürüyor?

Birkaç aydır.

Birkaç ay ha? Sana neler oldu. Birkaç aydır sürüyor ve sen bana bile söylemedin.

Kimseye söyleyecek kadar emin değildim. Sözünü bile etmeye değmeyecek gelip geçici bir cinsel hikâye olabilir diye düşündüm. Ama iş büyüyor gibi görünüyor. Galiba bir denemeyi göze alacağım kadar büyüyor.

Ona âşık mısın?

Bilmiyorum. Ama onun için çıldırıyorum, bu kadarını biliyorum. Cinsellik harika gidiyor.

Kim bu?

O.

Hangi o?

İki bin yılının yazındaki.

Seni gebe bırakan adam mı?

Beni gebe bırakan çocuk.

Vay, sonunda hikâye ortaya çıkmaya başlıyor ha...

O on altısındaydı, ben de yirmi yaşındaydım. Şimdi o yirmi beş, ben yirmi dokuz. Aradaki dört yaş, artık o zamanki kadar önemli bir fark değil.

Aman Tanrım. Söz konusu adamın onun babası olduğunu sanmıştım ama oğlu hiç aklıma gelmemişti.

O yüzden o mesele hakkında konuşamadım. Oğlan çok ufaktı, başını derde sokmak istemedim.

Neler olup bittiğini hiç öğrendi mi?

Hayır, o zaman da öğrenmedi, şimdi de. Ona söylemenin bir anlamı yok, öyle değil mi?

Yirmi beş yaşında. Peki ne yapıyor?

Çok bir şey yaptığı yok. Sıkıcı, önemsiz bir işi var, çok da kafalı biri değil. Ama bana tapıyor Alice, şimdiye kadar hiç kimse bana bu kadar iyi davranmadı. Her gün öğle tatilinde onun Beşinci Cadde'deki dairesinde sevişiyoruz. Beni altüst ediyor. Bana dokunduğu anda bayılacak gibi oluyorum. Onun vücuduna doyamıyorum. Çıldırmak üzereymişim gibi geliyor, sonra sabahleyin uyanınca mutlu olduğumu, uzun, çok uzun bir zamandır olmadığım kadar mutlu olduğumu hissediyorum.

Aferin sana El.

Evet, aferin bana. Böyle bir şey kimin aklına gelirdi?

Miles Heller

İki Mayıs Cumartesi günü, gazetede Jack Lohrke'nin seksen beş yaşında öldüğünü okuyor. Kısa yaşamöyküsünde –arkadaşlarının öldüğü Bulge Muharebesi, savaştan sonra düşen uçak ve uçuruma yuvarlanan otobüs kazası olmak üzere– üç kez mucizevi bir biçimde mutlak ölümden kurtulduğu yazıyor; ama Talihli'nin şöhret olmadan önce Giants ve Phillies takımlarındaki birinci lig kariyerini atlayıp geçen baştan savma, eksiklerle dolu bir yazı bu, sadece Miles'ın bilmediği bir ayrıntı yazılmış: Yirminci yüzyılın en şanlı maçı olan 1951'deki Ulusal Lig Şampiyonası'nın Giants'la Dodgers arasındaki play-off final maçında, Giants takımının sağ alan oyuncusu Don Mueller son atıştaki üçüncü kaleye kayarken ayak bileğini kırmış, Giants takımı oyunu yürüyerek kazanmak yerine skoru berabere yapsaymış, bir sonraki atışta Lohrke Mueller'in yerine geçecekmiş ama atışı Branca, vuruşu da Thomson yapmış ve Lohrke'nin adını skor tahtasına yazdırmasına fırsat kalkmadan oyun bitmiş. Genç Willie Mays yedekteymiş, Talihli Lohrke de sağ alanda Mueller'in yerine geçmek için ısınıyormuş, o sırada Thomson sezonun son atışında topu sol alan duvarının üzerinden dışarıya atmış ve Giants şampiyonluk flamasını almış. Yaşamöyküsünü aktaran yazı Jack "Talihli" Lohrke'nin özel yaşamıyla ilgili hiçbir şey aktarmıyor, evliliğinden ya da çocuklarından veya torunlarından hiç söz etmiyor, onun sevmiş olduğu ve onu sevmiş olan kişilerle ilgili bir şey yazmıyor, sadece talih azizi sayılan bu adamın beyzbolu bıraktıktan sonra Lockheed şirketinde koruma görevlisi olarak çalıştığı gibi anlamsız ve önemsiz bir bilgi veriyor.

Miles, ölüm haberini okur okumaz, talihin kendilerine de güldüğü yıllarda, kimse Berkshires'daki yolları öğrenmeden, kimse gömülmeden, kimse evden kaçmadan önceki yıllarda babasıyla sık sık söz konusu ettikleri adamın ölümü hakkında konuşmak için Downing Caddesi'ndeki eve telefon

ediyor; babası da sabah kahvesini içerken gazeteyi okumuş ve Talihli'nin yaşama veda ettiğini öğrenmiş. Babası, Kötü bir dönem, diyor. İlk önce kasımda Herb Score gitti, sonra nisanda Mark Fidrych, şimdi de bu. Miles, Jack Lohrke'ye ailesinin ne kadar önem verdiği biri olduğunu söylemek için mektup yazmadıklarına pişman olduğunu söylüyor; babası da, Evet, basiretimiz bağlanmış, ne diye yıllar önce aklımıza gelmedi, diyor. Miles, belki de adamın hiç ölmeyeceğini düşündükleri için mektup yazmadıkları cevabını veriyor; bunun üzerine babası gülüyor, Jack Lohrke'nin sadece talihli olduğunu, ölümsüz olmadığını ve eğer onu talih azizi olarak görseler bile azizlerin de öldüğünü unutmaması gerektiğini söylüyor.

En beteri artık arkada kaldı. Miles'ın hapisten kurtulup Florida'ya dönmesine yalnızca yirmi gün var, Pilar okulunu bitirinceye kadar Florida'da kalacaklar, sonra yeniden New York'a gelip yazın ilk günlerini şehir merkezinde oturacak bir yer arayarak geçirecekler. Babası, şaşırtıcı cömertlikte bir jest yaparak, ev buluncaya kadar Downing Caddesi'nde kendi yanında kalmalarını önerdi, böylece Pilar şimdi paniğe kapılmasına neden olan o tahliye ihbarnameleri gelmeye başlamadan önce bile kendisini ürküten Sunset Park'taki evde bir gece daha kalmak zorunda olmayacak. Polisin onları evden atmaya gelmesine ne kadar zaman var? Alice'le Ellen evden çıkmaya çoktan karar verdiler, bu kararlarını iki akşam önce yemekte açıkladıkları zaman Bing'in tepesi attıysa da kızlar kararlarından caymadılar, Miles da onların tercihinin bundan sonra yapılacak tek akla yakın şey olduğuna inanıyor. Ellen, büyük olasılıkla gelecek haftanın ortalarında Alice'in kesesine göre bir yer bulur bulmaz evden çıkacaklar, Miles'ın durumu da onlarınki gibi olsaydı, o da onlarla beraber evden ayrılırdı. Ama onun yalnızca yirmi günü kaldı ve bu arada, proje paramparça olduğu bir sırada, Bing'in kendisine en çok ihtiyacı olduğu şu günlerde onu tek başına bırakıp gitmemesi gerek, o yüzden ayın yirmi ikisine kadar orada kalmaya niyetleniyor ve o zamana kadar polisler kapıya dayanmasın diye dua ediyor.

Miles evde kalmak için yirmi gün istiyor ama olmuyor. İkinci günün gündüzünü ve gecesini, üçüncü günün gündüzünü ve gecesini kurtarıyor ve dördüncü gün sabahın köründe sokak kapısı güm güm vuruluyor. Miles, alt katta, mutfağın yanındaki odasında derin uykuda, o uyanıp da giyininceye kadar ev çoktan istila edilmiş oluyor. Merdivenleri gürültüyle çıkan ayak seslerini duyuyor, Bing'in avazı çıktığı kadar haykırdığını duyuyor (*Çek o sikindirik ellerini üzerimden!*), Alice'in çığlık çığlığa birine,Yanıma yaklaşma, bilgisayarıma el sürme, dediğini duyuyor, polislerin bağırdığını işitiyor (*Derhal çıkın! Hemen evi boşaltın!*); Miles kaç polis olduğunu kestiremiyor, iki tane olduğunu düşünüyor ama üç de olabilir; o odasının kapısını açıp mutfaktan geçerek antreye gelinceye kadar yukarıdaki gürültü, korkunç bir gümbürtüye dönüşüyor. Miles sağ tarafa bakıyor, sokak kapısının açık olduğunu görüyor; Ellen elini ağzına kapatmış, gözleri korkuyla yerinden uğramış bir halde verandada duruyor, Miles sonra sola, merdivene bakıyor ve merdivenin üst sahanlığında Alice'in, o vardakosta yapılı Alice'in irikıyım bir polisin kollarından kurtulmaya çabaladığını görüyor, sonra yukarı bakmaya devam ederken ikinci bir çam yarması polisin bir eliyle saçlarına yapıştığı, öteki elindeki copu da sırtına dayadığı, elleri kelepçelenmiş Bing'in de sahanlıkta olduğunu görüyor; tam arkasını dönüp evden fırlayacağı sırada, birinci irikıyım polisin Alice'i merdivenlerden aşağıya ittiğini görüyor; Alice, Miles'a doğru yuvarlanırken başını hızla ahşap basamağa vurunca onu iten çam yarması koşarak merdivenden iniyor, Miles ne yaptığını hiç düşünmeden yumruğunu herifin çenesine indiriyor ve polis darbenin şiddetiyle yere yığılırken Miles dönüp evden dışarıya fırlıyor, Ellen'ı verandada buluyor, sol eliyle kızı sağ elinden yakalayıp verandanın merdiveninden aşağı sürüklüyor ve ikisi birden koşmaya başlıyorlar.

Hemen köşeyi dönünce Green-Wood Mezarlığı'nın bir kapısı var, oraya gidiyorlar, peşlerinden kovalayan olup olmadığını bilmiyorlar; ama Miles evde üç değil de iki polis varsa sağlam olanın, çenesine yumruk yiyenle

ilgileneceğini, bu durumda da peşlerinden kimsenin gelmeyeceğini hesaplıyor. Yine de solukları yettiği kadar koşuyorlar, ancak Ellen nefes nefese kalıp daha ileriye gidemeyecek hale gelince kendilerini toparlamak için çimenlere seriliyorlar, sırtlarını Charles Everett Brown, 1858-1927 adında bir adamın mezar taşına yaslıyorlar. Miles'ın eli müthiş sancıyor, kırılmış olacağından korkuyor. Ellen röntgen çektirmek içim onu acil servise götürmek istiyor ama Miles bunun çok tehlikeli olacağını, ortalıkta görünmemesi gerektiğini söyleyerek olmaz diyor. Bir polis memuruna saldırdı, bu suç, ciddi bir suç, aşağılık herifin çenesinin kırılmış olmasını umduğu halde, bir kadını, hem de Alice Bergstrom'u, dünyanın en iyi kadınını merdivenden aşağı iten birinin suratını dağıttığı için hiç pişmanlık duymadığı halde, başının dertte olduğuna, ömrünün gelmiş geçmiş en büyük belasına çattığına hiç kuşkusu yok.

Miles'ın cep telefonu yanında değil, Ellen'ın telefonu da yok. Kimseye ulaşamadan, Bing'in tutuklanıp tutuklanmadığını, Alice'in yaralanıp yaralanmadığını öğrenmenin bir yolunu bulamadan mezarlığın çimenlerinde oturuyorlar, Miles bundan sonra ne yapılacağını tasarlayamayacak kadar afallamış durumda. Ellen, her zamanki gibi erkenden, altıyı çeyrek geçe ya da altı buçukta uyandığını, polisler geldiğinde elinde kahvesiyle verandada durduğunu anlatıyor. Kapıyı açarak polisleri içeri alan da oymuş. Kapıyı açıp onların içeri girmesine izin vermekten başka seçeneği mi varmış? Adamlar yukarıya çıkmışlar, iki kişiymişler, polisler yukarıya çıkarken Ellen verandada kalmış; sonra kıyamet kopmuş, Ellen hiçbir şey görmemiş, hâlâ verandada dikiliyormuş ama Bing'le Alice bağırıyorlarmış, polisler de bağırıyormuş, herkes bağrışıyormuş, Bing direnmiş, dövüşmeye başlamış olmalı; hiç kuşkusuz Alice de kâğıtlarını ve kitaplarını ve filmleriyle bilgisayarını, yani bütün tezinin kayıtlı olduğu bilgisayarını, üç yıllık emeğin içinde olduğu küçük makineyi toparlamadan önce polisler kendisini dışarı atar diye korkmuş, o yüzden kendini kaybedip polise karşı koymuş olmalı; Alice'in tezi, Bing'in

davulları ve Ellen'ın son beş ayda yaptığı bütün resimleri, yüzlerce, yüzlerce desen, hepsi hâlâ evdeymiş, kuşkusuz ev de mühürlenmiş, artık içeri girilemezmiş, her şey sonsuza dek yitip gitmiş. Ellen ağlamak istediğini ama ağlayamadığını, ağlayamayacak kadar öfkeli olduğunu söylüyor, o kadar itiş kakışa hiç gerek yoktu, polisler neden hayvan gibi değil de insan gibi davranmadılar diyor, ağlamak istediği halde ağlayamadığını anlatıyor, ne olur Miles, sarıl bana, beni kucakla, birinin beni kucaklamasına ihtiyacım var, diyor, Miles Ellen'a sarılıyor ve başını okşuyor.

Miles'ın eline bir şey yapmaları gerek. Şişmeye başladı, eklem kemiklerinin çevresi şiş ve mor, kemikleri kırılmamışsa bile (acıyı fazla artırmadan parmaklarını oynatabildiğini keşfetti) şişi indirmek için elin buzla sarılması gerek. Hematom. Miles aradığı sözcüğün bu olduğunu düşünüyor – belli bir noktadaki kan oturmuş şişlik, cildin hemen altında yüzen ufak bir kan gölü. Eli buza koymalılar, ayrıca bir şeyler de yemeleri gerek. İki saate yakın bir süredir mezarlıkta, çimenlerin üstünde oturuyorlar, önlerine yemek getirilse yiyebilecekleri kuşkulu olsa bile ikisi de aç. Ayağa kalkıp mezarların, anıt mezarların yanından hızla geçerek Windsor Terrace ve Park Slope yönünde mezarlığın Yirmi Beşinci Sokak'taki kapısına yürüyorlar, mezarlıktan çıkıyorlar, Yedinci Cadde'yi boydan boya geçip Altıncı Cadde'nin başına geliyorlar. Ellen, Miles'a dışarıda beklemesini, yeni sevgilisiyle, eski sevgilisiyle, karışık bir hikâye, her neyse işte onunla konuşacağını söyleyip bir cep telefonu mağazasına giriyor, beş dakika sonra da Altıncı ve Yedinci caddeler arasında, Beşinci Sokak'taki Ben Samuels'in dairesinin kapısını açıyor.

Ellen, burada fazla kalamayacaklarını, ancak birkaç saat kalabileceklerini, Ben'i bu işe bulaştırmak istemediğini söylüyor; bu bile bir şey, hiç değilse ne yapacaklarını düşünebilmek için bir nefes payı. Ellerini yüzlerini yıkıyorlar, Ellen peynirli sandviç yapıyor, sonra plastik bir torbaya buz koyup Miles'a veriyor. Miles, Pilar'ı aramak istiyor ama daha

çok erken, Pilar şimdi okuldadır ve saat dörtte eve gelinceye kadar telefonunu kapalı tutar. Ellen, Buradan nereye gideceğiz, diye soruyor. Miles bir an düşünüyor, sonra vaftiz babasının yakında, şu anda bulundukları yerden sadece birkaç sokak ötede oturduğu aklına geliyor; ama Renzo'yu arayınca telefona cevap veren olmuyor, yalnızca telesekreterin sesi geliyor, Miles Renzo'nun ya çalıştığını ya da şehir dışında olduğunu tahmin ederek mesaj bırakmak zahmetine girmiyor. Geriye babasından başka kimse kalmıyor; ama tıpkı Ellen'ın erkek arkadaşını bu işe karıştırmak istemeyişi gibi, Miles da babasını bu belaya bulaştırma fikrinden çekiniyor, şu anda dünyada yardım isteyeceği son kişi babası.

Ellen sanki onun aklından geçenleri okumuş gibi, Babanı aramalısın Miles, diyor.

Miles hayır gibilerden başını sallıyor. Olmaz, diyor. Adama zaten yeterince acı çektirdim.

Ellen, Sen aramazsan, ben ararım, diyor.

Lütfen Ellen, lütfen onu rahat bırak.

Ama Ellen ısrar ediyor ve bir saniye sonra da Manhattan'daki Heller Books Yayınevi'nin numarasını arıyor. Miles onun bu yaptığından öylesine altüst oluyor ki, mutfaktan çıkıp banyoya kapanıyor. Dinlemeye dayanamıyor, dinlemeyi reddediyor. Ellen'ın babasıyla konuşmasını dinlemektense kendi yüreğine bıçak saplamayı yeğler.

Zaman geçiyor, Miles ne kadar süre geçtiğini kestiremiyor, üç dakika mı, sekiz dakika mı, iki saat mi, sonra Ellen kapıyı vuruyor, Miles'a dışarı çıkmasını, babasının bu sabah Sunset Park'ta olan biteni bildiğini ve telefonda onu beklediğini söylüyor. Miles kapının kilidini açıyor, Ellen'ın gözlerinin dolu dolu olduğunu görüyor, sol eliyle yavaşça kızın yüzüne dokunuyor ve mutfağa geçiyor.

Babasının sesini duyuyor: Bir saat kadar önce ofise iki sivil polis geldi. Bir polisin çenesini kırdığını söylüyorlar. Doğru mu bu?

Miles, Adam Alice'i merdivenlerden aşağı itti, diyor. Benim de tepem attı.

Bing, tutuklanmaya karşı koyduğu için hapiste. Alice beyni sarsıldığı için hastanede.

Durumu ağır mı?

Bilinci açık, başı zonkluyor ama kalıcı bir hasar yok. Herhalde yarın sabah taburcu ederler.

Nereye gidecek? Artık yaşayabileceği bir yer yok. Artık evsiz. Artık hepimiz evsiziz.

Senin teslim olmanı istiyorum, Miles.

Mümkün değil. Beni yıllarca hapiste yatırırlar.

Hafifletici nedenler var. Polis şiddet kullanmış. Senin ilk suçun. Hapse gireceğini sanmam.

Bizim ifademize karşı onların ifadesi. Polis, Alice'in ayağının takılıp düştüğünü söyler, jüri de ona inanır. Biz ne de olsa, yasayı çiğneyen, işgalci, otlakçı bir avuç serseriyiz.

Ömrünün geri kalanını polisten kaçarak geçirmek istemezsin, değil mi? Şimdiye kadar yeterince kaçak oldun zaten. Ayağa kalkıp bu tatsızlığı yılmadan göğüsleme zamanı geldi Miles. Ben de senin yanında duracağım.

Bunu yapamazsın. Sen çok iyi kalplisin baba ama bu işte ben tek başınayım.

Hayır, değilsin. Avukatın olacak. Çok iyi avukatlar tanıyorum. Her şey yoluna girecek, inan bana.

Çok özür dilerim. Çok, çok üzgünüm.

Dinle beni Miles. Telefonda konuşmanın bir yararı yok. Bu işi yüz yüze konuşarak çözmeliyiz. Ben telefonu kapar kapamaz doğru eve gideceğim. Sen de bir taksiye atla ve olabildiğince çabuk evde benimle buluş. Tamam mı?

Tamam.

Söz mü?

Evet, söz.

Yarım saat sonra Miles, Dodge marka bir taksinin arka koltuğunda Manhattan, Downing Caddesi'ne doğru yol alıyor. Ellen onun ATM kartıyla bankaya gitti, bin dolar nakitle döndü, öpüştüler, vedalaştılar; araba yoğun trafiğin içinde Brooklyn Köprüsü'ne doğru giderken Miles, Ellen Brice'ı bir daha ne zaman görebileceğini düşünüyor. Alice'i görmek için hastaneye gitmek istiyor ama gidemeyeceğini biliyor. Bing'in kapatıldığı hapishaneye gitmek istiyor ama gidemeyeceğini biliyor. Şişmiş eline buzu bastırıyor, eline bakarken geçen kış Alice ve Pilar'la beraber seyrettikleri filmdeki elleri kopmuş asker aklına geliyor; savaştan dönen genç askeri, kendi başına soyunamayan, babasının yardımı olmadan soyunup yatağa yatamayan askeri düşünüyor; şimdi kendisinin babasının yardımı olmadan hiçbir şey yapamayan o çocuk olduğunu hissediyor; elleri olmayan, ellerinin olmaması gereken bir çocuk, elleri, öfkeyle yumruk indiren, öfkeyle iten elleri ömür boyu başına bela açmaktan başka işe yaramamış bir çocuk o; sonra filmdeki askerin adı aklına geliyor, Homer, Homer Bilmemne, şair Homeros' un adı gibi, tıpkı kendisinin babasıyla kavuşması gibi, yıllar sonra kavuşan baba ve oğul, Odysseus ve Telemakhos'la ilgili sahneyi yazan Homeros; Homer adı ona evi, *evsiz* sözcüğünü çağrıştırıyor[44], artık hepsi evsiz, bunu telefonda babasına da söyledi, Alice'le Bing evsiz, kendisi evsiz, Florida'da terk edilmiş eşyaları toplayıp çöp temizlediği evlerde bir zaman oturanlar da evsiz, sadece Pilar evsiz değil, kendisi kızın evi oldu ve sonra tek bir yumrukla her şeyi mahvetti, bundan sonra New York'ta hiç beraber yaşayamayacaklar, bundan sonra onlar için bir gelecek yok, bundan sonra onlar için hiç umut yok, Pilar'la birlikte olabilmek için Florida'ya kaçsa bile onlar için hiç umut yok; mahkemeye çıkıp kendini savunmak için New York'ta kalsa da onlar için hiç umut yok; babasını hayal kırıklığına uğrattı, Pilar'ı hayal kırıklığına uğrattı, herkes için bir hayal kırıklığı oldu; araba Brooklyn Köprüsü'nden geçerken Miles nehrin karşı yakasındaki büyük binalara bakıyor, artık olmayan, yok olan, yıkılan,

yanan binaları düşünüyor, yok olan binaları ve yok olan elleri düşünüyor ve hiçbir gelecek yokken gelecek için umut beslemeye değer mi, diye düşünüyor; kendi kendine bundan sonra bir şeyler umut etmeyi bırakacağını, sadece şimdi için, şu an, geçip gitmekte olan bu an için yaşayacağını söylüyor, burada olan ve olmayan şimdi, sonsuza kadar kaybolmuş olan şimdi.

44. Buradaki benzetmeyi çevirmemiz olanaksız, yazar İngilizce ev anlamındaki “home” ve evsiz anlamındaki “homeless” sözcükleriyle Homer arasında ilinti kuruyor. (Ç.N.)

Teşekkür

Charles Bernstein, Susan Bee ve oğulları Felix'e,
PEN Amerika Merkezi'nden Larry Siems ve Sarah Hoffman'a,
beşinci sınıfta yazdığı "Bülbülü Öldürmek" (1997) başlıklı kompozisyon için kızım Sophie Auster'a,
canlı olmanın tuhaflığı için Siri Hustvedt'e
içten teşekkürlerimi sunuyorum.